JOHANNA SPYRI

HAIDI

MH

KNJIŽNICA ZA HRVATSKU MLADEŽ

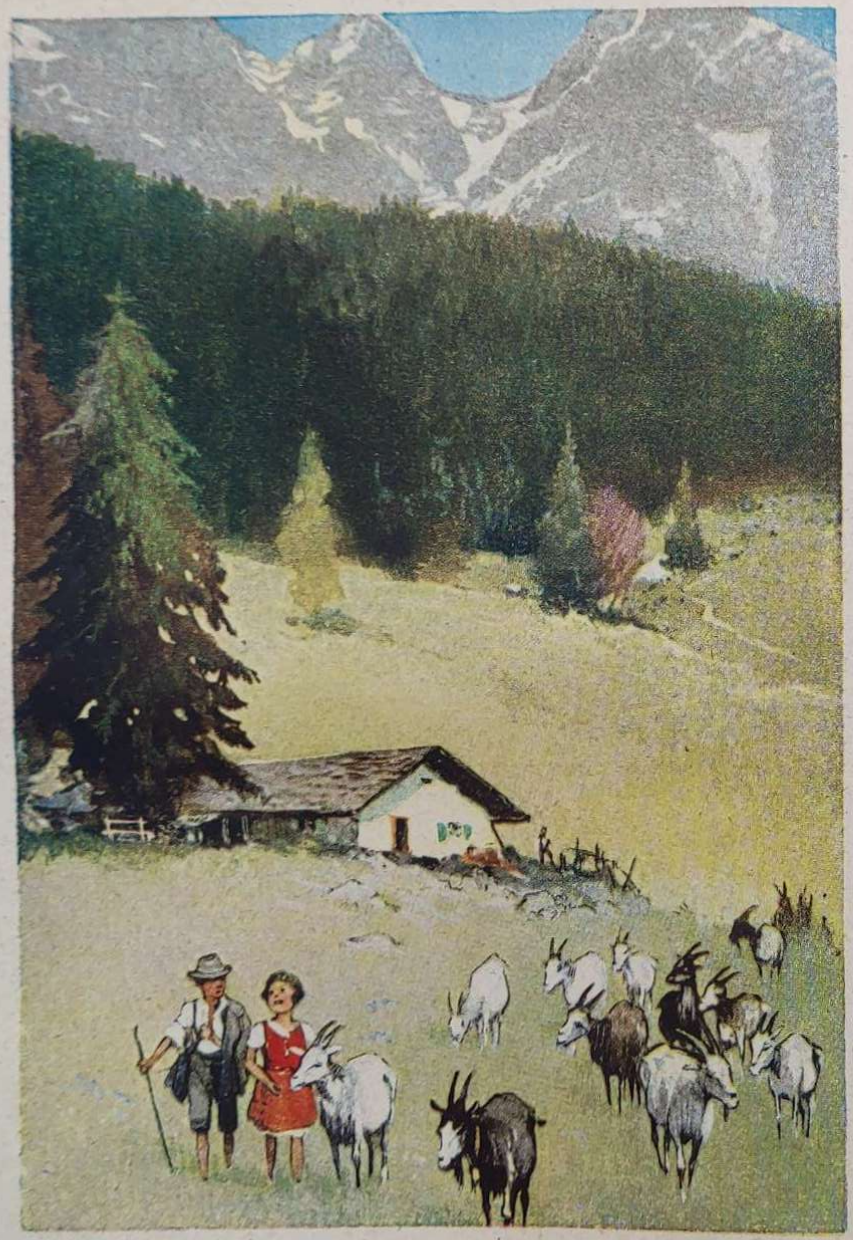

Poglavlje 3.

KNJIŽNICA ZA HRVATSKU MLADEŽ

SVEZAK 12. — NIZ 6.

UREDNIK: MIRKO JURKIĆ

JOHANNA SPYRI

H A I D I

ZAGREB 1943

IZDANJE MATICE HRVATSKE

NASLOV IZVORNIKA GLASI:

HEIDI

EINE GESCHICHTE FÜR KINDER UND SOLCHE
DIE KINDER LIEB HABEN

S NJEMAČKOG PREVELI

MIRKO JURKIĆ I OLGA PRELOG

TISAK „TIPOGRAFIJE" D. D. U ZAGREBU

JOHANNA SPYRI

HAIDI

PRIPOVIEST ZA DJECU I ODRASLE
KOJI VOLE DJECU

SA OSAM SLIKA U BOJAMA
OD KARLA MÜHLMEISTERA

KNJIŽNICA ZA HRVATSKU MLADEŽ

Niz a. namienjen je djeci do 11—12 godina.

Niz b. namienjen je mladeži do 15—16 godina.

Prievod ove pripoviesti izrađen je prema njemačkom izvorniku u 10. izdanju nakladne knjižare Loewes Verlag Ferdinand Carl Stuttgart 1941.

Priložene slike u bojama izradila je za hrvatsko izdanje vlastnica autorskog prava knjižara *Enßlin & Laiblin, Reutlingen*

CRTEŽ ZA KORICE IZRADIO MLADEN VEŽA

UVEZ: KNJIGOVEŽNICA BOGOMIL ŠOBAN

OSOBE

U „SEOCU" I NA PLANINI:

HAIDI (Heidi-Adelheid), djevojčica (opisuje se od 6. do 9. godine)
STRIKO KOLIBAR (Alm-Öhi) djed
TOBIJA, njegov sin, Haidin otac
ADELHAIDA (Adelheid), majka
DETA, tetka
PETAR, mali kozar (od 11. do 14. godine), sin kozara Petra
BRIGITA (»kozarica Petrovica«), njegova majka
BAKA, njegova sliepa baba
BARBICA (Barbel), Detina znanica iz Seoca
URŠULA (Ursel), stara Haidina čuvarica
ŽUPNIK iz Seoca

U FRANKFURTU:

SESEMANN (čit. Sezeman), bogati trgovac
KLARA, njegova kći (od 12. do 14. godine)
BAKICA, njegova majka
DOKTOR CLASSEN (čit. Klasn), njegov prijatelj
GOSPOĐICA ROTTENMEIER (č. Rot'n-majer), gazdarica
SEBASTIAN, prvi sluga } u kući Sesemannovoj
TINETA, sobarica } u kući Sesemannovoj
IVAN, kočijaš } u kući Sesemannovoj
MALI VERGLAŠ
ZVONAR

ŽIVOTINJE

Bielka (Schwänli), Mrka (Bärli), Češljuga (Distelfink), Snježna (Schneehöppli), šarka (Schecke), koze, Turan (Türk), jarac.

MJESTA

U IZTOČNOJ ŠVICARSKOJ (KANTONI ST. GALLEN I GRAUBÜNDEN):

SEOCE (»Im Dörfli«), planinsko selo
MAYENFELD, gradić } uz gornju Rajnu
RAGAZ, kupalište }
PRÄTTIGAU (č. Prètigau); župa pod Rhätikonom
Domleschg (č. Domlešk), rodno mjesto Strike
Kolibara
Ptäfferserdorf (č. Pfeferzrdorf), Haidino prijašnje boravište
Maiensäss (Majenses), planinsko naselje kod Seoca
Planinski vrhovi: FALKNISS i SCESAPLANA

FRANKFURT, grad na rieci Mainj u Njemačkoj
Basel (Baz'l), grad u sjevernoj švicarskoj

DIO PRVI

HAIDI NA PLANINI I U VELIKOM GRADU

PRVO POGLAVLJE

PUT NA PLANINU K STRIKI KOLIBARU

Od staroga gradića Mayenfelda, koji leži na prijaznu mjestu, staza vodi kroz zelene drvećem bogate ravni do podnožja visova, koji prostrani i ozbiljni gledaju odozgor u dolinu. Gdje se staza počne uzpinjati, tu došljak naskoro osjeti miris nizke trave i bilja planinskih pašnjaka, jer staza ide uzbrdice i vodi ravno gore na Alpe.

Ovom se uzkom gorskom stazom penjala jednoga sunčanog lipanjskog jutra snažna djevojka iz toga kraja vodeći za ruku diete, kojemu je obraze pripekao toliki žar, da je rumenim plamenom zračio i kroz podpuno osmaglu kožu ovoga djeteta. To nije bilo ni čudo: diete je bilo uzprkos vrućem lipanjskom suncu tako zakukuljeno, kao da se moralo braniti od najljuće studeni. Djevojčici je moglo biti jedva pet godina, ali joj se lik nije mogao razpoznati, jer je očito bila obukla dvie ili tri haljine, jednu na drugu, a povrhu bila je svuda naokolo povijena velikim crvenim pamučnim rubcem tako, da se od toga malog bića stvorila podpuno bezoblična podoba, koja se je, obuvena u dvie težke čavlima okovane cipele, s težkom mukom verala uz brieg. Bio je prošao čitav sat, odkako su njih dvie krenule iz doline, kad su došle do jednog naselja, koje je poleglo posred visine pašnjaka i koje se zvalo »Seoce«. Gotovo iz svake kuće stali su ih dozivati, negdje s prozora, negdje s kućnih vrata, a jedanput i s puta, jer je djevojka danas upravo stigla u svoj zavičaj. No ona se nije nigdje zaustavljala, već je samo prolazeći odgovarala na pozdrave i na pitanja, sve dok nije stigla nakraj zaseoka, gdje je stajala zadnja osamljena kućica. Tu joj se javi glas s jednih vrata:

— Počekaj časak. Deto! Ako ideš gore, i ja ću s tobom.

Deta stane, a diete odmah izpusti njezinu ruku i sjedne na zemlju.

— Jesi li umorna, Haidi? — upita pratilica.

— Nisam, vruće mi je — odgovori diete.

— Odmah ćemo stići gore. Moraš se još malko pomučiti, i pravi velike korake, pa smo za jedan sat gore — sokolila ju djevojka.

Uto izađe na vrata jedna krupna žena dobroćudna lica i pođe s njima.

Diete ustane i pristane za ovim dvjema starim znanicama, koje odmah povedoše živahan razgovor o svakakvim stanovnicima Seoca i nekih okolišnih naselja.

— Kamo si se to zaputila s tim djetetom, Deto? — upita sad pridošlica. — Bit će valjda diete tvoje sestre, koje ti je ona ostavila?

— Jest — odvrati Deta. — Idem s njom gore do Strike, morat će tamo ostati. Tako sam odlučila.

— Šta, kod Strike da diete ostane? Jesi li pri sebi, Deto? Kako možeš to učiniti? No, stari će te već poslati kući skupa s tvojom odlukom.

— To on ne može. On je djed, on mora nešto učiniti. Ja sam sve dosad držala diete, a moram ti reći, Barbice, da ne mogu radi toga djeteta odbiti mjesto, kakvo mi se sad nudi. Sada treba da i djed svoje učini.

— Da, kad bi on bio kao drugi ljudi — potvrdi živo debela Barbica. — Ali ti znaš njega. Šta će taj početi s jednim djetetom, pa još s tako malenim djetetom! Ne će kod njega izdržati. A kuda ćeš ti?

— U Frankfurt — tumačila Deta. — Tamo ću dobiti osobito dobru službu. Gospoda su bila već prošlog ljeta dolje u kupalištu, a njihove su sobe bile na mome hodniku, pa sam ih dvorila, i već su me onda htjeli uzeti sa sobom, ali ja nisam mogla otići. Sad su opet došli i hoće da me povedu sa sobom, a i ja hoću da idem, to mi možeš vjerovati.

— Ja ne bih htjela biti na mjestu toga djeteta — reče Barbica mašući prstom. — Nitko ne zna, šta taj stari gore radi. Ni s kim ne će da ima posla, godinama već nije prekoračio crkvenog praga, a kad jednom u godini siđe sa svojom

debelom ćulom u ruci, svi mu se uklanjaju i svi ga se boje. S onim krupnim bielim obrvama i onom strašnom bradom izgleda kao stari poganin ili Indijanac, te je čovjek sretan, da ga sam ne sretne na putu.

— Makar — reče Deta prkosno. — On je djed i mora se brinuti za diete. Ne će mu valjda ništa učiniti, inače će on odgovarati, a ne ja.

— Da mi je znati — reče Barbica, koju je mučila radoznalost, — šta taj stari ima na duši, da tako nemilo gleda i tako sam samcat živi tu gore na planini i da ga gotovo nikad ne možeš vidjeti. Govori se svašta o njemu; pa i ti sigurno znadeš nešto o tom od tvoje sestre, je li, Deto?

— Znam, ali ja ne govorim o tome. Kad bi on nešto čuo, liepo bih ja prošla.

No Barbica je već odavno željela doznati, šta se to dogodilo tome Striki, da izgleda kao da mrzi sviet, i stanuje gore sasvim sam i ljudi uviek o njemu samo kroz zube govore, kao da se boje štogod reći protiv njega, a ipak ne će da budu za nj. Barbica nije ni to znala, zašto staroga svi u Seocu zovu Striko Kolibar, tä nije mogao biti stric svim stanovnicima. Ali kako su ga svi tako nazivali, ni ona nije staroga nikad drugačije zvala nego Striko. Barbica se tek nedavno udala u to selo, a prije toga je stanovala u Prättigau-u, i tako joj još nisu bili poznati svi događaji i osobita mlađa i starija čeljad u Seocu i njegovoj okolici. Deta, njezina dobra znanica, bila je naprotiv rodom iz Seoca, pa je tu živjela sa svojom majkom do prije godinu dana. Uto joj je majka umrla, a Deta je otišla prieko u kupalište Ragaz, gdje je u velikom svratištu imala kao sobarica dobru zaslužbu. Ona je jutros došla s djetetom iz Ragaza; do Mayenfelda imala je priliku da se doveze na kolima siena, kojima se jedan njezin znanac vozio kući, pa je uzeo sa sobom nju i diete. Barbica nije dakle htjela ovaj put propustiti dobru prigodu, da nešto dozna; ona uhvati povjerljivo Detu za lakat i reče:

— Od tebe bi se ipak moglo doznati, šta je istina, a šta ljudi samo naklapaju. Mislim, da znaš cielu tu pripoviest.

Deder mi sad bar malo kaži, šta znaš o starom, jesu li ga se uviek tako bojali i je li uviek tako mrzio ljude.

— Je li uviek takav bio, rekla bih, da ne mogu sasvim točno znati: meni je sada dvadeset i šest godina, a njemu sigurno sedamdeset. Ja ga nisam vidjela, dok je bio mlad, i to mi možeš vjerovati. No kad bih znala, da se ne će poslije raznositi po cielom Prättigau-u, mogla bih ti o njemu svašta pričati; moja je majka bila iz Domleschga, a i on.

— Koješta, Deto, pa šta ti misliš? — odvrati Barbica malo uvriedeno. — Ne brblja se tako strašno u Prättigau-u, a ja već mogu nešto i za se zadržati, ako to mora biti. Pripoviedaj mi sad, ne ćeš se kajati!

— No dobro, hoću, ali drži rieč! — opomene Deta. Sad se najprije obazre, nije li diete preblizu, da bi moglo sve čuti, što ona želi kazati; ali djeteta nije bilo nigdje, pa mora da već dugo nije išlo za njima, a da to one zauzete svojim razgovorom nisu ni zamietile. Deta se zaustavi i stane se ogledavati naokolo. Staza se penjala u zavojima, ali se ipak mogla gotovo do Seoca pregledati, no na njoj nije bilo ni žive duše.

— Sad je vidim — reče Barbica. — Gledaj tamo! — i pokaže prstom jednu točku daleko od gorske staze. — Penje se gore uz obronke s Petrom i njegovim kozama. Zašto on danas ide tako kasno gore sa svojim blagom? Ali to je baš dobro, on će pripaziti na diete, a ti mi možeš liepo sve pripoviedati.

— Petar se ne treba puno mučiti da pazi na diete — pripomene Deta. — Ono sa svojih pet godina nije glupo. Kad otvori oči, ono vidi, šta se događa, to sam već opazila, a to će mu i dobro doći, jer stari nema ništa do svoje dvie koze i planinsku kolibu.

— Zar je nekad imao više? — upita Barbica.

— On? Da, i još kako bih rekla, da je nekad više imao — odgovori živo Deta. — Imao je jedno od najljepših seoskih imanja u Domleschgu. Bio je najstariji sin, a imao je samo još jednog brata, koji je bio tiho i uredno čeljade. Ali stariji nije htio ništa raditi, već se samo igrao gospodina, vozikao se naokolo i družio se s hrđavom čeljadi, koju nitko

nije poznavao. Cielo je imanje proigrao i raztepao, a kad je to došlo na vidjelo, onda su mu otac i majka umrli jedno za drugim od same žalosti, a brat, jer je tako i on došao na prosjački štap, odtisnuo se od jada u sviet, nitko nije znao, kamo, a i sam se Striko, kad mu nije preostalo ništa više do zla imena, izgubio. Sprva nije nitko znao, kuda, onda se saznalo, da je otišao u vojsku u Napulj, a poslije toga se dvanaest ili petnaest godina nije ništa čulo o njemu. Onda je najednom banuo u Domleschgu s jednim nedoraslim dječakom i gledao da ga smjesti u rodbini. Ali sva su vrata bila pred njim zatvorena i nitko više nije htio da zna za njega. To ga je ljuto najedilo. Rekao je, da u Domleschg ne će više ni zakoraknuti, i tako je došao amo u Seoce i živio tu s dječakom. Ženu mora da je našao tamo u Graubündenu i naskoro opet izgubio. Morao je imati još nešto novaca, jer je dao, da mu dječak, zvao se Tobija, izuči tesarski zanat. Taj je Tobija bio valjan čovjek i svi su ga u Seocu dobro pazili. Ali starome nije nitko vjerovao. Govorilo se, da je pobjegao iz vojske u Napulju, a da bi i inače naopako svršio, jer je tamo nekoga ubio, naravno ne u ratu, razumiješ, nego kad se negdje s nekim počupao. No mi smo mu priznali, da smo rođaci, jer je baka moje majke bila bratučeta njegove bake. I tako smo ga nazvali striko, a kako su nam po otcu gotovo svi ljudi u Seocu rod, to su ga i svi ti ljudi stali nazivati striko, a kad se onda preselio gore u kolibu, zvali su ga svi samo »Striko Kolibar«.

— Ali šta je bilo od Tobije? — upita radoznalo Barbica.

— Čekaj samo, to će još doći, ne mogu ti sve najedanput reći — odgovori Deta. — Dakle Tobija je bio na zanatu vani u Melsu, a kad je svršio, vratio se kući u Seoce i oženio se mojom sestrom Adelhaidom. Oni su se već odprije voljeli, a i u braku su se dobro slagali. No to nije dugo potrajalo. Već nakon dvie godine, kad je Tobija pomagao kod gradnje jedne kuće, pala mu je na glavu jedna greda i ubila ga. Kad su donieli čovjeka svega iznakažena kući, Adelhaida se tako prestrašila i toliko se ojadila, da ju je uhvatila žestoka groznica i više se nije mogla oporaviti. Ona ni inače nije bila osobito jaka, te je imala kadikad neke čudne na-

stupe, da se nije pravo znalo, spava li ili je budna. Samo za nekoliko sedmica, nakon što je Tobija umro, pokopali smo i Adelhaidu. Onda su svi na daleko i široko pripoviedali o žalostnoj sudbini ovih ljudi, pa su i tiho i glasno i svakojako govorili, da je to kazna, koju je Striko zaslužio za svoj bezbožni život, pa su to i njemu rekli, a i gospodin mu je župnik u dušu govorio, da bi trebalo da čini pokoru. No on je postao još ljući i još se više zatvorio, pa nije ni s kim više govorio, i svaki mu se uklanjao s puta. Najednom pukne glas, da se Striko preselio na planinu i da nikako više ne silazi. Odonda je on tamo i živi u neslozi s Bogom i s ljudima. Adelhaidino malo diete uzele smo mi k sebi, majka i ja; bilo mu je godinu dana. Kad je majka prošlog ljeta umrla, a ja sam htjela da nešto zaslužim dolje u kupalištu, uzela sam diete sa sobom i dala ga na hranu staroj Uršuli gore u Pfäffersердorfu. Mogla sam i zimi ostati u kupalištu; bilo je svakojakog posla, jer se ja razumijem i u šivanje i krpanje, a rano u proljeće došla su opet gospoda iz Frankfurta, koju sam prošle godine dvorila i koja eto hoće da me povedu sa sobom. Preksutra ćemo odputovati, a služba je dobra, to ti mogu kazati.

— A starome gore hoćeš dakle predati diete? Čudim se samo, kako ti to misliš, Deto — prigovori Barbica.

— Pa šta ti misliš? — odvrati Deta. — Ja sam za diete svoje učinila, a šta ću sada s njim raditi? Valjda ne mogu diete, kojemu je istom pet godina, povesti sa sobom u Frankfurt. Ali kuda to ti ideš, ta već smo na pola puta do planine?

— I ja ću brzo stići, kud sam pošla — reče Barbica. — Moram govoriti s Petrovom majkom, ona prede za me u zimi. Zbogom, Deto, bilo ti sretno!

Deta pruži ruku pratilici i stane, dok je ona pošla prema maloj mrkoj planinskoj kolibi, koja je stajala nekoliko koraka daleko od staze u jednoj udolici, gdje je bila zaštićena od gorskog vjetra. Kako je koliba stajala na polovici planinskog uzpona, računajući od Seoca, bilo je dobro, što se nalazila u maloj uvali, jer je izgledala tako trošna i ruševna, da je bilo opasno stanovati u njoj, kad bi proljetni vjetar

žestoko zahujao preko bregova, da su na kolibi klopotala i vrata i prozori, a sve se natrule grede tresle i praskale. Da je ta koliba na takvom vremenu stajala gore na planini, vjetar bi je prvim zamahom odpuhao u dolinu.

Tu je stanovao kozar Petar, jedanaestgodišnji dječak, koji je svako jutro silazio u Seoce po koze, da ih potjera gore na planinu, gdje bi se do večeri nabrstile onoga nizkoga krepkog bilja. Onda bi dječak opet odskakutao za lakonogim životinjicama nizbrdo i kad bi stigao u Seoce, oštro bi zazviždao kroz prste i svaki bi vlastnik došao na trg po svoju kozu. Ponajviše su dolazili mali dječaci i djevojčice, jer se miroljubivih koza nije trebalo bojati, i to je bilo kroz čitavo ljeto jedino doba dana, kad se Petar mogao družiti sa sebi jednakima; inače je živio samo s kozama. Imao je doduše kod kuće majku i sliepu baku; ali kako je jutrom morao vrlo rano otići, a uvečer se iz Seoca kasno vraćao, jer je tu gledao da se što dulje zabavi s djecom, to mu je za kuću preostajalo upravo toliko vremena, da ujutro proguta svoje mlieko i kruh, a uvečer opet mlieko i kruh, pa da onda legne i spava. Njegov otac, koji se također zvao kozar Petar, jer je u prijašnjim godinama i on čuvao koze, poginuo je prije nekoliko godina siekući drva. Njegovu majku, kojoj je bilo ime Brigita, zvali su radi sjećanja kozarica Petrovica, a sliepu babu poznavalo je i staro i mlado samo pod imenom baka.

Deta je desetak časaka čekala i obazirala se na sve strane, ne bi li gdje ugledala djecu s kozama; ali kako ih nije nigdje mogla opaziti, popne se još malo više, da mogne bolje pregledati cielu planinu sve do podnožja, i stane s novoga mjesta zuriti tamo amo, odajući licem i kretnjama svoju nestrpljivost. Međutim su djeca dolazila velikom stranputicom, jer je Petar poznavao mnoga mjesta, gdje je za njegove koze bilo dobroga brsta; zato je putem često desno ili lievo zalazio na stranu sa svojim stadom. Istom se Haidi bila s mukom uzpela do njega stisnuta u svojoj težkoj opremi, naprežući svu snagu i sopeći od vrućine. Nije rekla ni rieči, samo je neprestano gledala sad u Petra, koji je bosonog u lakim hlačicama skakutao tamo amo bez ikakve muke, sad opet u koze, koje su se na svojim tankim, vitkim

nožicama još lakše verale po grmlju i kamenju i po strmim obroncima. Onda je najednom sjela na zemlju, izula na vrat na nos cipele i čarape i opet se digla na noge, skinula sa sebe debeli crveni rubac, odkopčala suknjicu i brzo je svukla, a morala je odmah svući još jednu, jer joj je teta Deta bila preko svakidanje obukla nedjeljnu opravicu, da njoj bude lakše, jer je onda nitko nije morao u ruci nositi. Jedan, dva, i svakidanjica je bila gotova, i sad je Haidi stajala u lakoj donjici, pružajući zadovoljno iz kratkih rukava košuljice u zrak svoje gole ručice. Zatim je sve liepo složila na hrpu i stala skakati i penjati se za kozama pokraj Petra tako lako, kao da je to oduviek bilo njezino družtvo.

Kad je diete bilo zaostalo, Petar nije opazio šta ono radi. Alj kad je za njim doskakutala u novoj opremi, on veselo naceri cielo lice, osvrne se, i kad opazi dolje onu hrpicu haljina, razširiše mu se obrazi još više i usta se raztegnuše gotovo od uha do uha; ali nije rekao ništa. Kako se sad Haidi osjetila laka i slobodna, upusti se u razgovor s Petrom, pa je i on počeo govoriti. Odgovarao je na razna pitanja, jer je Haidi htjela saznati, koliko on koza ima, kuda to ide s njima, šta on tamo radi i kuda će opet ići. Tako su napokon stiglj zajedno s kozama gore do kolibe i došli na vidik tetki Deti. Ali tek što je opazila, kako se malo družtvo penje pokraj kolibe, kad glasno poviče:

— Haidi, šta to radiš? Kakva si mi to? Gdje ti je suknja, pa gdje je druga suknja i rubac? A kupila sam ti posve nove cipele za brdo; splela ti nove čarape, i sve si izgubila! Sve! Haidi, šta si radila, nesretnice, gdje su ti stvari? — Haidi pokaže mirno niz brieg i reče:

— Tamo! — Tetka pogleda onamo, kud je pokazivao njezin prst. Zbilja, tamo leži nešto, a gore je crvena točka, to mora biti rubac.

— Nesretnice jedna! — vikne tetka uzrujano. — Šta ti je palo napamet, zašto si sve skinula sa sebe? Šta to znači?

— Ne treba mi to — reče Haidi. Nije pokazivala nimalo kajanja, što je to učinila.

— Ah, nesretna, nerazumna Haidi, zar u tebe nema pameti? — jadikovala i grdila tetka dalje. — Tko će sad

opet sići dolje, ta to je pola sata! Hajde, Petre, de poteci brzo natrag i donesi mi stvari, i dođi brzo i nemoj buljiti u me kao kakav drveni svetac!

— Ja sam već zakasnio — reče Petar ne mičući se s mjesta, s kojega je, turivši obje ruke u džepove, slušao tetkine ukore.

— Dok sada tu stojiš i izvaljuješ oči, bojim se, da i ne ćeš daleko doći — dovikne mu tetka. — Hodj amo, nešto ću ti liepo dati. Vidiš li? — Pokaže mu nov grošić, koji mu zabliešti oči. On iznenada skoči, odleti pravo niz ledinu i jureći u golemim skokovima stvori se za malo vremena kraj hrpe haljina, zgrabi ih i vrati se tako brzo, da ga je tetka morala pohvaliti j odmah mu dati obećani grošić. Petar ga brzo turi u svoj duboki džep. Čitavo mu je lice sinulo od veselja, jer je dječak riedko dolazio do takvog blaga.

—Možeš mi još te stvari ponieti gore do Strike, ti i onako ideš istim putem — reče tetka, nastojeći da se uzpne na strmu kosu, koja se uzdizala odmah povrh kolibe kozara Petra. On spremno posluša i pođe u stopu za tetkom i Haidi, obgrlivši lievom rukom svežanj, dok je šibom u desnoj ruci mahao za kozama. Haidi i koze tapkale su i veselo skakale pokraj njega. Tako povorka stigne nakon tri četvrti sata do planinskog visa, gdje je na grbini briega stajala, na otvorenu, osamljena koliba staroga Strike, na udarcu svim vjetrovima, ali i na pogledu Suncu u svako doba dana, s otvorenim vidikom daleko niz dolinu.

Iza kolibe stajale su tri stare jele s gustim, dugačkim, neobrezanim granama. Dalje otraga opet se dizala planina sve do starih sivih stiena, uzpinjući se najprije biljem bogatim obroncima, a onda uz krš, obrastao šikarom, i napokon se gore hvatala golih, strmih klisura.

Uz kolibu je na strani okrenutoj dolini bila pribijena klupa, koju je iztesao sam Striko. Tu je sjedio s lulom u ustima, položivši obje ruke na koljena, i mirno gledao, kako se uzpinju djeca, koze i zadnja tetka Deta, koju su ostali

bili pomalo pretekli. Haidi je prva bila gore. Ona se uputi pravo k Striki, pruži mu ruku i reče:

— Dobar večer, djede!

— Tako, tako, kako ti to misliš? — upita stari osorno, dade Haidi ruku i uperi u nju izpod čupavih obrva dug, prodoran pogled. Haidi mu bez straha uzvrati pogled. Motrila ga je dugo, a da nije ni trenula okom, jer je djed sa svojom dugom bradom i gustim siedim obrvama, koje su u sredini bile srasle poput kakve šikare, izgledao tako čudnovato, da ga je Haidi morala dobro pogledati. Međutim je bila stigla i tetka s Petrom, koji je časak mirno stajao i gledao, šta se tu događa.

— Želim vam dobar dan, Striko — rekne Deta pristupivši bliže, — i eto sam vam dovela diete Tobijino i Adelhaidino. Vi malu ne ćete valjda prepoznati, jer odkad joj je bilo godinu dana, niste je nikad više vidjeli.

— Tako, pa šta će diete kod mene? — odsieče stari. — A ti tamo — povikne Petru — ti možeš ići sa svojim kozama, nije ti prerano; potjeraj i moje!

Petar odmah posluša i izčezne, jer ga je Striko bio tako pogledao, da mu nije ništa više trebalo reći.

— Diete mora kod vas ostati, Striko — odgovori Deta na njegovo pitanje. — Ja sam, čini mi se, svoje učinila za ove četiri godine, a sad će biti na vama, da i vi jednom svoje učinite.

— Tako — reče stari i sievne očima na Detu. — A ako diete počne plakati i cviliti za tobom, kao što to rade nejaka djeca, šta da radim s njim?

— To je vaša stvar — uzvrati mu Deta. — Čini mi se, da ni meni nitko živ nije rekao, kako ću i šta ću s malom započeti, kad mi je ležala na rukama, a bilo joj jedva godinu dana, a imala sam već dosta brige za sebe i za majku. Sad moram ići za zaslužbom, a vi ste najbliži djetetu. Ako ga ne možete zadržati, uradite s njim, šta god hoćete, ali ćete vi odgovarati, ako pođe po zlu, a vama nikako nije sila, da još nešto natovarite na svoju dušu.

Deta nije imala čistu savjest kod te stvari, pa se bila razpalila i kazala više, nego što je bila naumila. Kad je čuo

njezine zadnje rieči, Striko ustane; pogleda je tako, da je uzmakla nekoliko koraka, a onda pruži ruku i zapovjedi:

— Gledaj, da se izgubiš, odakle si i došla, i da mi skoro ne dođeš više na oči!

To Deti nije trebalo dvaput reći.

— Ostajte s Bogom, a i ti, Haidi — odgovori brzo i poteče niz brieg, kasajući sve do Seoca, jer ju je uzrujanost u duši gonila napried poput parne sile.

U Seocu su je ovaj put još više dozivali, jer su se ljudi čudili, kad su vidjeli, da nema s njom djeteta. Svi su dobro poznavali Detu i znali su, čije je diete i sve, što mu se dogodilo. Kad je sada sa svih vrata i prozora odjekivalo: »Gdje je diete, Deto, gdje si ostavila diete?« odgovarala je preko volje:

— Gore kod Strike Kolibara! No, kod Strike Kolibara, zar ne čujete!

Ali se sad ozlovoljila, jer su joj žene sa svih strana dovikivale: »Kako si mogla to učiniti!« i »Jadno siroče« i »Tako maleno nejače, pa zar da gore ostane!« i onda opet i opet: »Jadno sirotanče!« Deta je trčala, što je bolje mogla, trčala je sve dalje, i jedva je dočekala, da ništa više ne čuje, jer joj je ciela ta stvar bila vrlo nemila: tä njezina majka još joj je na umoru predala diete. Ali da se umiri, reče sama sebi, da će istom onda moći opet nešto učiniti za diete, kad zasluži mnogo novaca; tako je na kraju bila vesela, što će naskoro biti daleko od svih ljudi, koji joj prigovaraju, i što će doći do liepe zaslužbe.

DRUGO POGLAVLJE

K O D D J E D A

Kad je Dete nestalo, Striko se opet spustio na klupu, stao puštati velike oblake dima iz svoje lule i ukočeno gledao u zemlju, ne govoreći ni jedne rieči. Međutim je Haidi zadovoljno gledala oko sebe, pronašla kozju staju, koja je bila nadograđena uz kolibu, i zavirila u nju. Nije u njoj ništa našla. Onda je nastavila svoja iztraživanja, zašla za kolibu i došla do starih jela. Tu je vjetar puhao kroz granje tako jako, da je gore u vršikama sve šumilo i hučalo. Haidi je stala i slušala. Pošto se malo utišalo, pošla je dalje, obišla drugi ugao kolibe i našla se opet kod djeda. Kad ga je ugledala, gdje jednako sjedi, kako ga je ostavila, postavi se pred njega, metne ruke na leđa i stane ga promatrati. Djed digne pogled.

— Šta ćeš sad? — upita on, dok je Haidi nepomično stajala i gledala.

— Hoću da vidim, šta imaš tu unutra, u kolibi — reče Haidi.

— Onda dođi! — i djed ustane i pođe napried u kolibu. — Ponesi taj svoj uzao haljina — zapovjedi joj ulazeći u kolibu.

— Ne trebaju mi više — izjavi Haidi. Stari se okrene i pažljivo pogleda u diete, kojemu su se crne oči žarile od očekivanja onoga, što će tu unutra vidjeti. »U ovoga djeteta ima razuma«, reče poluglasno.

— Zašto ti više ne trebaju? — dometne glasno.

— Najvoljela bih ići kao koza. Koze imaju sasvim lake nožice.

— Tako, to možeš, ali sada donesi te stvari — zapovjedi djed. — Metnut ćemo ih u ormar. — Haidi posluša. Sad stari

otvori vrata, i Haidi stupi za njim u prilično veliku prostoriju, koja je zauzimala čitavu kolibu. Tu je stajao stol i stolac; u jednom je kutu bio djedov ležaj, u drugom je visio veliki kotao nad ognjištem, a na drugoj strani bila su u zidu velika vrata, i kad ih je djed otvorio, Haidi je vidjela, da je to ormar. Tu su visjele njegove haljine, i na jednoj polici ležalo je nekoliko košulja, čarapa i rubaca, na drugoj su stajali tanjuri i čaše, a na najgornjoj jedan okrugao kruh, suho meso i sir; jer ormar je sadržavao sve, što je Striko Kolibar imao i što mu je trebalo za život. Kako je sad otvorio ormar, priskočila je brzo Haidi i turila svoje stvari unutra, sakrivši ih iza djedova odiela duboko, koliko je god mogla, samo da se opet ne mognu lako naći. Tada se pažljivo ogleda po prostoriji i reče:

— Gdje moram spavati, djede?

— Gdje god hoćeš — uzvrati on.

To je bilo Haidi sasvim pravo. Prolunjala je po svim kutovima i promotrila svako mjestance, da vidi, gdje bi joj bilo najljepše spavati. U kutu kraj djedova ležaja stajale su prislonjene jedne male ljestve. Haidi se uzpne gore i ugleda pred sobom sjenik. Tu je ležao naviljak svježeg mirisnog siena, a kroz jednu okruglu rupu u krovu moglo se gledati daleko u dolinu.

— Tu ću ja spavati — dovikne Haidi odozgor djedu — tu je liepo! Dođi i pogledaj samo, kako je ovdje liepo, djede!

— Znam već — čuo se odozdol djedov glas.

— Ja ću sad napraviti postelju — povikne Haidi opet, krećući se zaposleno tamo amo. — Ali i ti moraš gore doći i donieti mi plahtu, jer na postelji mora biti plahta, a na plahti se leži.

— Da, da — reče djed odozdol i za koji čas pođe k ormaru. Prekapao je malo po njemu, dok nije izvukao izpod svojih košulja jedno dugo, grubo platno, koje je bilo nalik na plahtu. Onda ga ponese i uzpne se uz ljestve gore. Tu je na sjeniku bila priređena sasvim zgodna posteljica. Gore, gdje treba da leži glava, bilo je sieno visoko naslagano, i tko tu bude ležao, moći će gledati pravo kroz onu okruglu rupu.

— To si dobro napravila — reče djed. — Sad će tu doći plahta, ali čekaj malo — i uzme priličan naramak siena s naviljka i napravi dvaput deblji ležaj, da tielo ne bi žuljale tvrde tavanice. — Tako, a sada daj to ovamo! — Haidi je bila hitro prihvatila plahtu, ali ju je jedva mogla nositi, kako je bila težka; no to je bilo baš dobro, jer se kroz čvrstu tkaninu nisu mogle probijati oštre vlati siena. Sada njih dvoje zajednički razastru platno po sienu, i gdje je bilo preširoko i predugo, tu Haidi okretno prihvati krajeve i zatisne ih pod ležaj. Sad je postelja izgledala sasvim u redu, i Haidi stane pred nju, pa se zagleda i zamisli.

— Još smo nešto zaboravili, djede — reče.

— A šta to? — upita on.

— Pokrivač, jer kad idemo u postelju, onda se zavučemo između plahte i pokrivača.

— Misliš li? No ako ga ja nemam? — reče Striko.

— E, pa onda je svejedno, djede — umiri ga Haidi. — Onda se čovjek pokrije sienom. — Nato poleti do naviljka, ali je djed zadrži.

— Čekaj malo — reče, spusti se niz ljestve i pođe do svoga ležaja. Onda se opet vrati i metne na pod veliku, težku lanenu ponjavu. — Zar to nije bolje nego sieno? — upita. Haidi je vukla iz petnih žila ponjavu desno i lievo, da je razmota, ali male ruke nisu mogle svladati težku tkaninu. Djed joj pomogne, i kad je ponjava ležala razastrta na postelji, sve je izgledalo, da ne može biti bolje, i Haidi stane sva u čudu pred svojim novim ležajem, pa reče:

— To je divan pokrivač i ciela postelja je liepa! Sad bih htjela, da je već noć, pa bih mogla u nju leći.

— Ja mislim, da bismo mogli najprije nešto jesti — reče djed. — Šta bi ti rekla? — Haidi je od same žurbe oko postelje bila sve drugo zaboravila; no kad je pomislila na jelo, osjetila je veliki glad, jer danas još ništa nije pojela, samo jutros rano svoj komadić kruha i lončić slabe kave, a zatim je prevalila taj dugi put. Zato Haidi vrlo rado pristane:

— Da, i ja mislim.

— Siđi dolje, kad smo se tako složili — reče stari i pođe za djetetom. Onda se primakne velikom kotlu, odmakne ga

i privuče jedan mali, koji je visio na lancu, sjedne pred njim na drveni tronožac s okruglim sjedalom i razpiri vatru. U kotlu je stalo ključati, a dolje nad vatrom držao je stari na dugoj željeznoj viljušci velik komad sira i okretao ga tamo amo, dok nije sa svih strana požutio kao zlato.

Haidi je pažljivo gledala, šta on radi. Valjda joj je sada nešto novo palo na um: skočila je k ormaru, pa se onda vratila i opet se žurila tamo. Uto dođe djed k stolu s loncem i prženim sirom na viljušci; na stolu je već čekao okrugli kruh, bila su tu i dva tanjura i dva noža, sve liepo poredano, jer je Haidi sve to našla u ormaru, a znala je, šta treba kod jela.

— Tako, to je dobro, da ti sama nešto izmisliš — reče djed i metne sir na kruh, — ali na stolu još nečega nema.

Haidi je vidjela, kako se iz lonca puši, da je prava milina, pa je brzo opet potrčala k ormaru. No tu je stajala samo jedna jedina zdjelica. Ali Haidi se nije smela; tamo straga stajale su i dvie čaše; za tren se ona vrati i metne zdjelicu i čašu na stol.

— Tako treba, ti znaš sebi pomoći; ali gdje ćeš sjediti? — Na jedinom stolcu sjedio je sam djed. Haidi poleti do ognjišta, vrati se s malim tronožcem i sjedne na nj.

— Istina, imaš barem nekakvo sjedalo, samo je malko prenizko — reče djed. — Ali i da si na mome stolcu, još bi bila prekratka, pa ne bi dosegnula do stola. No sada treba da već nešto dobiješ. Dođi! — Nato djed ustane, napuni zdjelicu mliekom, postavi je na stolac i stolac primakne sasvim blizu tronožcu, tako da je Haidi sad imala svoj stol pred sobom.

Djed metne na stolac velik komad kruha s komadom zlatnog sira i reče: — Sad jedi! — On sam sjedne na ugao stola i prihvati se objeda. Haidi uzme svoju zdjelicu i stane piti i pila je bez oduška, jer joj se najednom do grla popela sva njezina žeđ od dugog puta. Duboko odahne — jer dugo nije mogla predahnuti, dok je požudno pila — a onda metne svoju zdjelicu na stol.

— Sviđa li ti se mlieko? — upita djed.

— Još nikad nisam pila tako dobro mlieko — odgovori Haidi.

— Onda ćeš dobiti još — i djed napuni opet zdjelicu do vrha i metne je pred djevojčicu. Ona je zadovoljno grizkala svoj kruh, pošto ga je bila namazala sirom, koji je, onako pržen, bio mekan kao maslac, i dok je zalogaje pomalo zalievala mliekom, blagovala je tako sladko, da je sjala od uživanja.

Kad su bili gotovi s jelom, pođe djed u staju, gdje je imao svašta posvršavati. Haidi ga je pozorno promatrala, kako najprije mete, zatim stere svježu stelju, da na njoj životinje mogu udobno spavati, a onda ulazi u pojatu i tu izrezuje oble palice, nešto sjecka na jednoj dasci, u njoj buši rupe, a onda one okrugle palice zabada u te rupe; tu je sada najednom nastao stolčić, onakav, kakav je u djeda, samo mnogo viši, i Haidi se divila njegovu djelu, sva zapanjena od čuda.

— Šta je to, Haidi? — upita djed.

— To je moj stolac, jer je tako visok, jedan, dva, i već je bio gotov — reče diete začuđeno i zadivljeno.

— Ona zna, šta vidi. Ima oči na pravom mjestu — promrmljao je djed preda se, dok je obilazio oko kolibe i sve nešto radio. Ovdje je zabio jedan čavao, ondje drugi, ili je trebalo na vratima nešto pričvrstiti, i tako je hodao s čekićem, čavlima i komadićima drva od jednog mjesta do drugog i svagdje nešto popravljao ili odsiecao, gdje je šta trebalo. Haidi je išla u korak za njim i sve pažljivo promatrala, a sve, što se tu događalo, bilo je vrlo zabavno.

Tako se primicala večer. Stalo je jače šumiti u starim jelama, snažan vjetar zabrujao je kroz njihove guste vršike. Ta je glazba tako liepo svirala u ušima i srdcu male djevojčice, da se sasvim razvedrila i od radosti stala pod jelama skakutati, kao da je doživjela nečuveno veselje. Djed je stajao na vratima pojate i promatrao diete. Sad se oglasio oštar pisak. Haidi zaustavi svoju veselu igru, a djed izađe van. Odozgor su jedna za drugom skakućući silazile koze, kao da ih netko lovi, a u sredini među njima bio je Petar.

S veselim uzvikom uleti Haidi među njih, da redom pozdravi sve stare prijatelje od jutros. Kad su stigli do kolibe, zaustave se svi. Iz stada iziđu dvie liepe, vitke koze, jedna biela, a druga smeđa, i priđu k djedu pa mu stanu lizati ruke, jer je u njima držao malo soli, kako je to obično radio svake večeri. Petar odjuri sa svojim stadom. Haidi je nježno gladila sad jednu, sad drugu kozu, skačući oko njih, kako bi ih i s druge strane mogla pomilovati. Bila je prepuna sreće i radosti.

— Jesu li naše, djede? Jesu li obje naše? Hoće li ići u staju? Hoće li uviek ostati kod nas? — pitala je Haidi u svom veselju, a djed je jedva stizao da svoje »Hoće, hoće!« uplete između jednog i drugog njezina pitanja. Kad su koze polizale sol, reče stari:

— Idi, donesi tvoju zdjelicu i kruh! — Haidi posluša i odmah se vrati. Sada pomuze djed bielu kozu, napuni zdjelicu mliekom, odreže komad kruha i reče:

— Jedi, a onda idi gore spavati! Teta Deta je ostavila još jedan zamotak za tebe. Bit će košuljice ili nešto takvo. To ćeš naći dolje u ormaru, ako uztrebaš. Ja moram s kozama u staju, a ti spavaj dobro!

— Laku noć, djede! Laku noć, a kako im je ime, djede, kako im je ime? — vikne Haidi trčeći za kozama i djedom, koji su žurili prema staji.

— Jedna se zove Bielka, a druga Mrka — dovikne djed.

— Laku noć, Bielka, laku noć, Mrka — povikne Haidi još glasnije, jer su upravo obje izčeznule u staji. Sad Haidi sjedne na klupu; ali dok je pojela svoj kruh i popila mlieko, jak ju je vjetar gotovo odpuhnuo s klupe. Zato brzo dovečera, uđe u kolibu i popne se pod krov do svoga kreveta, u kojemu je odmah tako tvrdo usnula i divno spavala, kako se samo u najljepšoj kneževskoj postelji može spavati.

Malo zatim, još prije nego što se podpuno smračilo, legao je i djed na svoj ležaj, jer je jutrom vazda izlazio sa suncem, a sunce se u ovo ljetno doba vrlo rano pomaljalo iza bregova. U noći se podigao tako snažan vjetar, da se ciela koliba tresla od njegovih udaraca i da je pucketalo u

svim gredama. Kroz dimnjak je jaukao i stenjao, kao da cvili, a vani je u starim jelama bjesnio s tolikom snagom, da su tu i tamo padale prelomljene grane.

Usred noći ustao je djed i rekao sam sebi: »Ona će se sigurno prestrašiti«. Popeo se je ljestvama do Haidine postelje. Na nebu je sjao mjesec, onda su stali preko njega prelaziti oblaci, koje je vjetar gonio, i sve je potamnilo. Zatim je sjajna mjesečina opet povirila kroz okrugli otvor i pala upravo na Haidin ležaj. Njezini su obrazići od sna pod težkim pokrivačem bili preliveni žarkim rumenilom, a ležala je sasvim mirno i spokojno na svojim oblim ručicama. Svakako je sanjala o nečemu liepom, jer se na njezinu licu ogledalo zadovoljstvo. Djed je tako dugo gledao diete, koje je spokojno spavalo, dok mjeseca nije opet nestalo iza oblaka. Onda se vratio na svoj ležaj.

TREĆE POGLAVLJE

NA PAŠNJAKU S MALIM KOZAROM

Haidi se probudila rano ujutro od glasna zvižduka, a kad je otvorila oči, potekao je kroz okrugli otvor na njezin ležaj i na sieno kraj nje zlatni sjaj, da je sve naokolo zablistalo. Haidi je u čudu gledala oko sebe i nikako nije u prvi čas znala, gdje je. Ali je sad čula vani djedov duboki glas i sjetila se svega: odkuda je došla, da je sad kod djeda na planini, a nije više kod stare Uršule, koja nije gotovo ništa čula i uviek joj je bilo studeno, tako da je uviek sjedila kraj vatre u kuhinji ili kraj peći u sobi, gdje je onda i Haidi morala biti kraj nje, ili barem sasvim blizu, da bi je stara mogla vidjeti, jer je ionako nije čula. Tu je bilo Haidi kadkad pretiesno i ona bi bila radije iztrčala van. I zato joj je sada bilo drago, kad se u novom domu probudila i kad se sjetila, koliko je novih stvari jučer vidjela i šta će danas opet vidjeti, a prije svega Bielku i Mrku. Haidi skoči brzo iz svoje postelje i za čas obuče sve, što je jučer imala na sebi, a toga je bilo veoma malo. Onda siđe niz ljestve i izleti pred kolibu. Tu je već stajao kozar Petar sa svojim jatom, a djed je upravo tjerao Bielku i Mrku iz staje, da se i one pridruže stadu. Haidi mu potrči ususret, da njemu i kozama zaželi dobro jutro.

— Hoćeš li s njima na pašnjak? — upita djed. To je bilo Haidi baš po ćudi i ona poskoči od veselja. — Ali najprije treba da se umiješ i urediš. Inače će ti se sunce narugati, kad bude tako liepo s neba dolje sjalo, jer će vidjeti, da si crna. Pogledaj, tamo je za tebe priređeno. — Djed pokaže velik čabar pun vode, koji je stajao pred vratima na suncu. Haidi skoči i stane se zapljuskivati i trljati, dok nije sva sinula, da je bila milina pogledati. Uto je djed zamaknuo u kolibu

i doviknuo Petru: — Dođi amo, ti kozji vojvoda, i ponesi svoju torbu. — Petar pođe začuđen za djedom i pruži mu torbicu, u kojoj je nosio svoj mršavi objed.

— Razveži! — zapovjedi stari i metne unutra velik komad kruha i isto toliki komad sira. Petar izvali od čuda oči, jer su oba komada bila sigurno još jedanput tako velika kao njegova dva, što ih je imao za ručak u torbi. — Tako, sad još zdjelicu unutra — nastavi Striko, — jer diete ne može piti samo tako s kozje sise kao ti, to ona ne zna. Ti ćeš joj namuzti dvie pune zdjelice za ručak, jer ona ide s tobom i ostat će kod tebe, dok opet ne siđeš. Pazi, da ne padne niza stienu, čuješ li? — Uto utrči Haidi u kuću.

— Hoće li mi se sad sunce smijati, djede? — upita ozbiljno. Onom grubom krpom, koju joj je djed ostavio prevješenu kraj čabra, bila je tako snažno iztrljala lice, vrat i ruke, da je stajala pred djedom crvena kao rak. On se malko nasmieši.

— Ne, sad se nema više čemu smijati — tvrdio je djed. — Ali znaš li šta? Večeras, kad se vratiš, ući ćeš ciela u čabar kao riba, jer kad se ide s kozama, dobiju se crne noge. A sad hajdete!

Sad je veselo pošla na pašnjak. Vjetar je u noći odpuhnuo i posljednji oblačić. Nebeska je modrina odasvud gledala dolje, a usred neba stajalo je sjajno sunce i blistalo po zelenim pašnjacima. Svi modri i žuti cvjetići otvarali su svoje čaške i veselo gledali u sunce. Haidi je skakutala tamo amo i klicala od veselja, jer su tu bile čitave gomilice finog crvenog jaglaca, tamo se caklilo sve modro od liepe sirištare, a posvuda se smijale i klanjale na suncu nježne i zlatne gorske ruže. Uzhićena svim tim blistavim i trepetavim cvjetićima, zaboravila je Haidi i koze i Petra. Skakutala je daleko izpred njih napried, onda opet na stranu, jer je tu blistalo nešto crveno, a tamo žuto, i mamilo Haidi na sve strane. I svagdje je Haidi brala i nabrala čitave rukoveti cvjetića i trpala ih u svoju pregačicu, jer ih je htjela ponieti kući i turiti u sieno u svojoj ložnici, da joj i tamo bude kao ovdje pod plavim nebom.

Tako je danas Petar morao paziti na sve strane i njegove krugljaste oči, koje se nisu osobito brzo kretale tamo amo, imale su više posla nego što je mogao svladati, jer su koze radile što i Haidi: i one su bježale ovamo i onamo, a on je morao neprestano zviždati i dozivati i vitlati svojom šibom, da opet skupi sve, koje su bile zalutale.

— Gdje si to opet, Haidi? — poviknuo je sad prilično ljutito.

— Evo me — javi se ona odnekud. Petar je nije mogao vidjeti, jer je sjedila na zemlji iza jednog humka, koji je bio gusto prekriven mirisavim cviećem; tu je bio zrak naokolo pun takvoga miomirisa, da Haidi još nikad nije udisala nešto tako milo. Bila je sjela usred cvieća i disala punim dahom.

— Ajde za mnom! — dovikne Petar opet. — Ne smiješ pasti niza stiene, Striko je to zabranio.

— Gdje su stiene? — uzvrati mu Haidi, no ne makne se s mjesta, jer joj je svaki novi dašak vjetra donosio sve miliji miris cvieća.

— Tamo gore, sasvim gore. Imamo još daleko ići, zato ajde sada! A gore na najvišoj stieni sjedi stari grabljivac i grakće.

To je pomoglo. Haidi smjesta skoči i potrči sa svojom punom pregačicom k Petru.

— Sad imaš dosta — reče on, dok su se opet zajedno uzpinjali. — Inače ćeš svaki put zaostati, a ako sve pobereš, ne će ti ništa ostati za sutra. — To, što je sad rekao, bilo joj je jasno. Bila je već tako napunila pregaču, da je u njoj ostalo malo mjesta, a trebalo je da i sutra tu nešto zateče. I tako je krenula s Petrom dalje, a i koze su sad išle urednije, jer su njušile krepko bilje visokog pašnjaka, pa su se ne zastajući žurile uzbrdo. Pašnjak, na kojemu se Petar obično zaustavljao i ostajao preko dana sa svojim kozama, sterao se na podanku visokih grebena. Bili su na podnožju još pokriveni grmljem i jelama, a gore se uzdizali sasvim goli i stršili put neba. Na jednoj strani pašnjaka zievale su duboke guduře, i djed je imao pravo, kad je opomenuo, da ih se treba čuvati. Kad su došli na visinu do toga mjesta, Petar razprti torbu i metne je pažljivo u jednu malu udubinu, jer je vjetar

ponekada običavao zapuhati s velikom snagom, a Petar ga je poznavao i nije htio, da njegovo dragocjeno breme odleti niz brieg. Onda se izpruži na osunčanom pašnjaku, koliki je dug i širok, jer se je sad mogao odmoriti od napornoga puta.

Haidi je međutim odpasala svoju pregačicu, liepo je i čvrsto savila zajedno s cviećem i složila uz Petrovu torbu u udubinu, a onda sjela kraj njega i stala razgledavati naokolo. Dolina je daleko pod njima ležala u jutarnjem sjaju. Pred sobom je vidjela veliki, bieli snježnik, koji se uzpinjao visoko gore sve do modroga neba, lievo se dizala golema gromada stiena, a sa svake strane stršila u nebesku plavet po jedna visoka kamena kula, gola i zubata, i gledala odonuda sasvim ozbiljno dolje na Haidi. Ona je bez glasa tiho sjedila i ogledavala se. Daleko naokolo vladala je velika tišina; samo je vjetar blago i tiho disao iznad nježnih modrih zvončića i zlatnih sunčanica, koje su posvuda stajale na svojim tanahnim stabkama i tiho se i zadovoljno tamo amo klanjale.

Petar je od umora bio zaspao, a koze se gore verale po grmlju naokolo. Haidi je bilo tako liepo pri duši kao još nikad u životu. Pila je zlatno sunčano svietlo, svježi dah planine i nježni miris cvieća i nije poželjela ništa drugo, nego da tu ostane zauviek. Tako je prošlo podugo vrieme i Haidi se tako često i dugo zagledala prieko u visoke goleti, te joj se činilo, kao da su sve te goleti zadobile lica i da je gledaju kao stari znanci i dobri prijatelji.

Sad začuje Haidi nad sobom glasno, oštro kliktanje i krieštanje. Ona podigne oči, a to nad njom kruži velika ptica, kakve još nikad u životu nije vidjela. Široko razapetih krila plovi ona u velikim krugovima, jedri i vraća se opet i kriešti glasno i prodorno nad Haidinom glavom.

— Petre! Petre! Probudi se! — uzvikne Haidi glasno. — Pogledaj, evo grabljivca, pogledaj!

Na taj se povik digne Petar i zagleda se zajedno sa Haidi za pticom, koja se dizala sve više i više u nebesko modrilo i napokon nestala iza sivoga grebena.

— Kuda je sad otišla? — upita Haidi, koja je napeto pratila pticu.

— Kući u gniezdo — odgovori Petar.

— Je li tamo gore njezina kuća? O, što je liepo, tako visoko gore! Zašto tako kriči? — pitala je Haidi dalje.

— Jer mora — razjasni Petar.

— Mi ćemo se popeti tamo gore, da vidimo, gdje je njezina kuća — predloži Haidi.

— O, o, o! — snebivao se Petar, a svaki je njegov uzvik pokazivao sve veće nezadovoljstvo. — Ne može više ni jedna koza tamo, a Striko je rekao, da se ne smiješ odtisnuti niz pećinu!

Sad najednom stane Petar tako snažno zviždati i dozivati, da Haidi nije znala, šta treba da to znači. No koze su morale te zvukove razumjeti, jer su jedna za drugom doskakale dolje i skupile se sve na zelenoj ledini. Jedne su jurile tamo amo, druge još brstile mirisavu zelen, a treće se rožkale, da im prođe vrieme. Haidi je poskočila i stala juriti usred njihova jata, jer je za nju bio nov i neopisivo zabavan prizor, kako te životinje na sve strane skaču i provode svoje veselje. Haidi je priskakala sad jednoj sad drugoj i glavom se upoznavala sa svakom napose, jer je svaka za se bila posebno biće i vladala se na svoj način.

Međutim je Petar donio svoju torbu, pa je sva četiri komada, što su bila u njoj, liepo namjestio u četverokut, velike komade na Haidinu stranu, a manje na svoju, jer je točno znao, kako ih je primio. Onda je uzeo zdjelicu i u nju namuzao liepo svježe mlieko od Bielke, a zatim postavio zdjelicu usred četverokuta. Dozvao je Haidi, ali je morao dulje za njom vikati nego za svojim kozama, jer je bila tako zauzeta i vesela, gledajući svakakve skokove i igre svojih novih drugarica, da ništa drugo nije ni čula ni vidjela.

No Petar nije bio u neprilici. Kako je bio grlat, tako je vikao, da se njegov glas orio sve gore do pećina. Sad se pojavi i Haidi, a prostrt objed bio je tako zamaman, da je od miline stala oko njega skakutati.

— Ne poskakuj više, sad je vrieme jelu — reče Petar. — Sad sjedni i prihvati se! — Haidi sjedne.

— Je li mlieko moje? — upitat će promatrajući još jednom sa zadovoljstvom liepu četvorinu i ono glavno u sredini.

— Da — odgovori Petar, — a ona dva velika komada su također tvoja. Kad popiješ mlieko, dobit ćeš još jednu zdjelicu od Bielke, a onda ću doći ja na red.

— A od koje ćeš ti dobiti mlieko? — htjela je Haidi znati.

— Od moje koze, od Šarke. No počni već jednom jesti! — opomene Petar opet. Haidi započne s mliekom, i čim je izpraznila zdjelicu, digne se Petar i opet je donese punu. Nato odkine Haidi komad od svoga kruha, a njemu pruži cieli preostali komad, koji je još uviek bio veći nego Petrov vlastiti komad, i s njim čitavu veliku grudu sira i reče:

— To možeš pojesti, ja imam dosta.

Petar je zinuo od čuda i šuteći se zagledao u Haidi, jer mu se još nikad u životu nije dogodilo, da bi on nekome govorio takve rieči i da bi kome nešto od svoga dao. On je još malko oklievao, jer nije mogao vjerovati, da to Haidi ozbiljno misli. No ona mu je dodavala svoje komade, a kad ih Petar nije htio uzeti, položila mu ih je na koljeno. Sad je vidio, da je stvar sasvim ozbiljna, pa prihvati svoj dar, zaklima glavom u znak zahvalnosti i pristajanja i zatim se pogosti tako obilato kao još nikad u svom kozarskom životu. Heidi se međutim ogledavala za kozama.

— Kako li se zovu? — zapita.

To je Petar sasvim dobro znao, a njihova imena mogla su mu lako stati u glavu, jer u njoj nije trebao šta drugo spremati osim malo stvari. On je dakle počeo nabrajati i redom kazivati njihova imena bez ikakve pometnje, pokazujući svaku pruženim prstom. Haidi je pažljivo slušala i pamtila i za malo vremena mogla je razlikovati jednu kozu od druge i sve je znala po imenu, jer je svaka imala neko osobito svojstvo, koje je bilo lahko zapamtiti; trebalo je samo sve dobro promatrati, a to je radila i Haidi. Tu je bio veliki Turan s jakim rogovima, koji je svaki čas nasrtao na

ostale i spremao se, da ih ubode. Kad bi on došao, sve bi se koze razbježale, jer nisu htjele imati posla s tim prostakom. Samo brza Češljuga, vitka i okretna kozica, nije mu se micala s puta, nego je prva jurišala na njega, tri do četiri puta redom, i to tako brzo i valjano, da je veliki Turan često od čuda stao i ne bi više napadao, jer je Češljuga stajala pred njim spremna na borbu, a imala je oštre rožćiće. Tu je bila mala biela Snježna, koja je uviek tako usrdno i jadovito meketala, da je Haidi već nekoliko puta k njoj pritrčala, pa joj uzela glavu u ruke, da je utješi. I sad je priskočila k njoj, jer je njezin mladi plačni glas opet stao zazivati. Haidi je obgrli i upita sućutno: »Šta ti je, Snježna? Zašto tako zoveš u pomoć?« A kozica se povjerljivo privije uz Haidi i posve se umiri. Uto Petar dovikne sa svoga mjesta, a govorio je na komade, jer je još uviek žvakao i gutao:

— Ona tako cvili, jer stare nema više s njom. Prodali su je prekjučer u Mayenfeld, i sad više ne će dolaziti na planinu.

— Koja je to stara? — zapita Haidi.

— Ih, njezina mati — odgovori Petar.

— Gdje joj je baka? — povikne Haidi opet.

— Nema je.

— A djed?

— Nema ga.

— Jadnice moja — reče Haidi i stisne životinju nježno uza se. — Ali ne kukaj više tako, vidiš, ja ću biti svaki dan s tobom, pa ne ćeš više biti sirota, a ako ti nešto uztreba, dođi samo k meni.

Snježna je zadovoljno trljala svoju glavu o Haidino rame i nije više žalostno meketala. Međutim je Petar dovršio svoj ručak i došao k stadu i Haidi, koja je opet koješta novo vidjela.

No najljepše i najpristalije koze u čitavom stadu bile su ipak Bielka i Mrka, koje su se vladale na neki otmjen način, te su većinom išle svojim putovima i s osobitim prezirom susretale nametljivoga Turana.

Životinje su se opet počele uzpinjati prema grmlju, svaka na svoj poseban način. Jedne su lako preskákale grmlje i trnje, druge su uzput pažljivo tražile dobro bilje, a Turan se tu i tamo zabavljao svojim čarkanjem. Bielka i Mrka penjale se liepo i lako i našle odmah najljepše grmove, postavile se zgodno pred njih i brstile ih spretno bez lakome žurbe. Haidi je stajala s rukama na leđima i radoznalo promatrala sve to živo kretanje.

— Petre — govorila je sada dječaku, koji je opet ležao na travi, — od svih su ipak najljepše Bielka i Mrka.

— Znam već — odgovori Petar. — Striko Kolibar ih čisti i pere i daje im soli, a ima i najljepšu staju.

Ali se najednom digne Petar i pojuri u velikim skokovima za kozama, a Haidi za njim. Moralo se nešto dogoditi, a to ona mora vidjeti. Petar je trčao kroz kozji čopor na onu stranu pašnjaka, gdje su se gole stiene strmo obarale u dubinu i gdje bi se nepažljiva kozica lako mogla strmoglaviti i za čas polomiti sve četiri noge. On je vidio, kako je radoznala Češljuga pošla na tu stranu, i upravo je došao u dobar čas, kad je kozica već skoknula prema rubu bezdana.

Petar je u skoku upravo pružio ruku, da je zgrabi, ali je posrnuo i pao, te je u padu mogao uhvatiti kozu samo za jednu nogu i tako je zadržati. Češljuga je srdito zameketala, kad je tako nenadano bila ulovljena, da nije mogla nastaviti svoje veselo tumaranje, i tvrdoglavo se otimala, da pođe dalje. Petar je dozivao Haidi, da mu pomogne, jer on nije mogao ustati, a morao je čvrsto držati životinju, da joj je gotovo iztrgnuo nogu. Haidi priskoči i odmah upozna opasnost, u kojoj se nalaze i Petar i koza. Ona brzo odtrgne nekoliko miomirisnih travka, pruži ih Češljugi ravno pred njušku i stane je umirivati:

— Hodi, hodi, Češljugice, moraš biti pametna, gledaj, mogla bi tu dolje pasti i nogu slomiti, a kad se noga prelomi, to strašno boli.

Kozica se brzo okrene i stane s uživanjem jesti lišće iz Haidine ruke. Uto je Petar već bio stao na noge i Češljugu zgrabio za uzicu, kojom je bilo privezano zvonce oko njezina

vrata. Haidi je uhvati s druge strane i tako zajedno odvedoše bjegunicu natrag stadu, koje je mirno paslo. Kad je Petar vidio, da je koza na sigurnu mjestu, digne šibu, da je ljudski kazni, i Češljuga plaho uzmakne, jer je opazila, šta joj se sprema. Ali Haidi glasno povikne:

— Ne, Petre, ne! Ne smiješ je tući. Gledaj, kako se boji!

— Zaslužila je — promrmlja Petar i zamahne. No Haidi mu uhvati ruku i povikne ogorčeno:

— Ne smiješ joj ništa, to je boli. Ostavi je!

Petar pogleda začuđeno u Haidi, koja je zapoviedala glasom i pogledom tako, da su joj se crne oči zaiskrile od srčbe, te i nehotice spusti šibu.

— Neka joj bude, ako ćeš mi sutra opet dati svoga sira — reče Petar popuštajući, jer je svakako želio dobiti odštetu za pretrpljeni strah.

— Cieli sir uzmi, sav moj komad, i sutra i svaki dan, ja ga ne trebam — reče Haidi pripravno — i kruha ću ti dati posve dosta, kao danas, ali onda nikad ne smiješ tući Češljugu, pamti, baš nikad, ni Snježnu nikad, i ni jednu kozu.

— To mi je svejedno — odgovori Petar, a to je za njega značilo toliko kao pogodba. Pustio je Češljugu, a ona veselo odskače u stado.

Tako je neopazice prošao dan, i već se sunce spremalo da zađe tamo iza dalekih bregova. Haidi je opet sjedila na zemlji i zagledala se tiho u modre zvončiće i gorske ruže, koje su sjale u zlatu večernjega sunca. I sva je trava bila kao pozlaćena, a stiene tamo u visinama počele se iskriti i žariti. Najednom skoči Haidi i povikne:

— Petre! Petre! Pogledaj vatru! Sva brda gore, i veliki snieg na onoj strani gori, i nebo gori. O, gledaj, gledaj! I ono visoko brdo od kamena, onaj veliki greben, sve se užarilo. Oh, taj liepi rumeni snieg! Sav je u žeravici. Petre, ustaj! Gori vatra i kod grabljivca! Gledaj stiene! Gledaj jele! Sve, sve je u živoj vatri!

— To je bilo uviek tako — govorio je Petar ravnodušno i dalje gulio kožu sa svoje šibe, — samo što to nije nikakva vatra.

— Pa onda šta je to? — povikne Haidi, vrteći se sad tamo sad amo, da sve vidi, jer se nije mogla nagledati toga čara. — Šta je to, Petre, šta je to? — dovikivala je ponovno.

— To tako samo od sebe dolazi — raztumači Petar.

— Oh, gledaj, gledaj — vikne Haidi sva uzrujana od čuda neviđena, — sad je najedanput sve ružičasto! Gledaj onaj brieg, na kojemu je snieg, pa onaj drugi, s onim visokim oštrljatim vrhom! Kako se zovu, Petre?

— Bregovi se ne zovu — odgovori on.

— Oh, što je to liepo, gledaj onaj rumeni snieg! A gore na stienama sve je puno, puno ruža! Sad postaju sive! Ah, sad se sve utrnulo! Eto . . . sad se sve svršilo, Petre! — I Haidi je sjela opet na zemlju i bila je tako smetena, kao da je zbilja svemu došao kraj.

— Sutra će biti opet isto ovako — tumačio je Petar. — Ustani, sad moramo kući!

Petar je zazviždao i stao dozivati, a kad se skupiše koze, svi se zaputiše kući.

— Hoće li biti svaki dan ovako, svaki dan, dok budemo išli na pašu? — upita Haidi, dok je kraj Petra silazila niz brdo, u živoj želji, da čuje povoljan odgovor.

— Obično — odvrati on.

— Ali sutra svakako opet? — htjela je još znati.

— Da, da, sutra svakako! — uvjeravao je Petar.

Sad je Haidi opet bila vesela. Toliko je novih doživljaja upila u dušu i tolike su joj se stvari vrzle po glavi, da nije ni rieči više progovorila, sve dok nisu došli do djedove kolibe. Djeda zatekoše pod jelama, gdje je također bila namještena jedna klupa i gdje je on svake večeri dočekivao svoje koze. Haidi odmah poleti k njemu, a za njom se uputiše Bielka i Mrka, jer su koze poznavale svoga gospodara i svoju staju. Petar dovikne Haidi:

— Dođi onda sutra opet! Laku noć! — Bilo mu je mnogo do toga stalo, da Haidi opet dođe.

Ona se brzo vrati k njemu, pruži mu ruku i obeća, da će opet doći, a onda se zaleti usred stada, zagrli još jednom Snježnu i reče joj prijateljski:

— Spavaj dobro, Snježna, i nemoj zaboraviti, da ću sutra opet doći i da nikad više ne smiješ tako žalostno meketati!

Snježna pogleda u Haidi sasvim prijazno i zahvalno, pa odskače veselo za stadom.

Haidi se vrati pod jele.

— Oh, djede, bilo je tako liepo! — doviknula mu je još prije, nego je do njega došla. — Vatra, i same crvene ruže na stienama, i modro i žuto cvieće, i gledaj, šta sam ti doniela! — To govoreći, iztrese Haidi čitav vrtić cvieća iz svoje pregačice pred djeda. Alj kakvi su sad bili ti jadni cvjetići! Haidi ih nije više ni prepoznala. Svi su bili osušeni kao suho sieno i ni jedna im čaška nije više bila otvorena.

— Oh, djede, šta im se dogodilo? — povikne Haidi sva prestrašena. — Drugačiji su bili, zašto sad izgledaju ovako?

— Oni hoće da stoje vani, na suncu, a ne vole ležati u pregačici — reče djed.

— Onda ne ću ni jednog više dirati. Ali, djede, zašto je grabljivac onako kričao? — upita Haidi.

— Sad ćeš najprije u vodu, a ja idem u staju po mlieko, pa ćemo onda zajedno u kolibu, da večeramo, i onda ću ti reći.

Tako je i bilo, i kad je Haidi kasnije sjedila na svom visokom stolcu pred svojom zdjelicom mlieka, a djed pokraj nje, ona odmah ponovi svoje pitanje:

— Zašto ona ptica tako kriešti i zašto uviek odozgor nešto viče, djede?

— Ona se ruga ljudima tu dolje, što su se toliki skupili zajedno po selima i što jedni drugima zlo čine. Ona im se odozgor ruga: Kad biste se razišli i kad bi svaki pošao svojim putem i popeo se na visinu kao ja, bilo bi vam bolje. — Djed je izrekao ove rieči gotovo divljim glasom, tako da se Haidi još življe sjetila krieštanja velike ptice.

— Zašto bregovi nemaju imena, djede? — upita Haidi opet.

— Oni imaju imena — odvrati on. — Ako mi možeš štogod reći o jednom briegu tako, da ga prepoznam, onda ću ti kazati, kako se zove.

Sad je Haidi opisala onu kamenu gromadu s one dvie visoke kule i to točno onako, kako ih je vidjela, a djed reče odobravajući:

— Upravo je takav, poznam ga, taj se brieg zove Falkniss. Jesi li još koji vidjela?

Sad je Haidi opisala brieg s onom velikom snježnom poljanom, na kojoj je sav snieg gorio u vatri, onda postao ružičast, pa je onda najednom sve izbliedilo i sve se utrnulo.

— I taj brieg prepoznajem — reče djed. — To je Scesaplana. Dakle ti se svidjelo na paši?

Sad je Haidi pripoviedala sve, što se dogodilo u toku dana, kako je liepo bilo, a osobito o vatri uvečer, pa sad neka joj djed kaže, odakle je ta vatra došla, jer joj Petar nije ništa znao o tome reći.

— Vidiš — tumačio je djed, — to čini sunce: kad bregovima kaže laku noć, onda im dobaci još svoje najljepše zrake, da ga ne zaborave, sve dok ujutru opet ne dođe.

To se Haidi svidjelo, i nije mogla dočekati, da opet svane dan, pa da ode na pašu i da opet vidi, kako sunce kaže bregovima laku noć. Ali je sad morala najprije ići u postelju, te je čitavu noć tako divno spavala na svome ležaju od siena i sanjala o samim iskričavim bregovima i crvenim ružama na bregovima, a usred njih vidjela je Snježnu, ali mala koza nije bila žalostna, nego se zabavljala veselim skokovima.

ČETVRTO POGLAVLJE

KOD BABE KOZARA PETRA

Drugo jutro izašlo je opet sjajno sunce, a onda je došao Petar s kozama. Opet su pošli svi zajedno gore na pašnjak, a to se ponavljalo svaki dan. Dok je tako Haidi živjela pastirskim životom, sunce ju je sasvim opalilo i postala je tako snažna i zdrava, da je nikad ni glava nije zaboljela. Budila se svaki dan puna radosti i sreće, kako se bude samo vesele ptičice na drveću u zelenoj šumi. Kad je došla jesen i vjetar stao glasnije hučati iznad bregova, reče djed:

— Danas ćeš ostati kod kuće, Haidi. Maljugicu, kao što si ti, mogao bi vjetar jednim zamahom odpuhnuti preko svih stiena u dolinu.

Kad je to Petar u jutro saznao, sav se snuždio, jer je vidio pred sobom same nedaće. Sad nije znao, šta bi upravo započeo od same dosade, kad Haidi nije više kraj njega; nije više bilo ni onako obilata ručka, a onda je došla i treća neprilika, jer su koze tih dana bile tako zloćudne, da je s njima mučio dvostruku muku, jer su se i one bile naučile na Haidino družtvo, pa nisu htjele napried, kad ona nije bila s njima, nego su jurile na sve strane.

Haidi se nije nikad osjećala nesretnom, jer joj je uviek dolazilo nešto veselo na um. Najmilije joj je ipak bilo otići s Petrom i kozama gore na pašnjak, gdje je cvalo cvieće i stanovala ptica grabljivica, jer se tu moglo doživjeti svakakvih čuda s kozama, od kojih je svaka imala svoju ćud. Ali i djedovo kuckanje čekićem, pilanje i tesanje bilo je vrlo zanimljivo. A ako bi ostala kod kuće, kad je upravo djed miesio ono okruglo tvorilo kozjeg sira, bila je to za nju osobita zabava. Promatrala je taj čudnovati posao, kod ko-

jega bi djed sve do lakata zasukao rukave i golim rukama miesio u velikom kotlu.

No više od svega privlačilo je Haidi za ovakvih vjetrovitih dana talasanje i šumorenje u starim jelama iza kolibe. Kad bi se one oglasile, ona je morala svaki čas ostaviti sve drugo, ma što bilo, i skoknuti van, jer ništa nije bilo tako liepo i čudesno, kao ono duboko i tajanstveno brujanje negdje gore u njihovim vršikama. Onda bi Haidi dolje stajala i osluškivala i nikad se nije mogla nagledati i naslušati, kako silno puše, talasa i šumi u drveću. Sad nije više bilo sunčane pripeke kao ljeti, i Haidi je potražila svoje čarape i cipele, pa i svoju suknjicu, jer je zahlađivalo sve više. Svaki put, kad bi stajala pod jelama, vjetar bi je propuhao kao tanak listić, ali bi ona opet i opet odskakutala van i ne bi mogla ostati u kolibi, kad bi čula huk vjetra.

Onda je došla prava studen. Petar je hukao u ruke, kad bi rano jutrom došao do kolibe, ali ni to nije dugo potrajalo. Najednom je preko noći napadao debeo snieg, a ujutro se zabielila ciela planina i nigdje se naokolo nije mogao vidjeti ni jedan jedini zeleni listić. Sad mali kozar nije više dolazio sa svojim stadom, a Haidi je iznenađeno gledala kroz prozorčić, jer je opet počelo sniežiti. Krupne pahuljice padale su jedna za drugom bez prestanka, dok nije snieg toliko narastao, da se je popeo sve do prozorčića, a onda još više, da se nije više prozor mogao ni otvoriti, te je kućica s djedom i djevojčicom zajedno bila zatvorena i zavijena u debelom snježnom pokrivaču. To je Haidi bilo pravo veselje, te je neprestano trčala od jednog prozora do drugog, da vidi, šta će to još biti i hoće li snieg pokriti svu kolibu, pa će možda trebati zapaliti svietlo usred bieloga dana. No to se nije dogodilo, i drugi dan izađe djed van — jer sad nije više padao snieg — i stane kidati snieg oko čitave kuće. Bacao ga je na velike hrpe, i najednom su nastali bregovi oko kolibe, jedan ovdje drugi ondje.

Sad su prozori bili opet slobodni, pa i vrata, a to je bilo dobro, jer kad su Haidi i djed popodne sjedili kraj vatre,

svaki na svom tronožcu — djed je davno i za diete napravio tronožak — najednom je nešto vani zaklopotalo i stalo tuckati po drvenom pragu, a onda su se otvorila vrata. Bio je Petar. Ali on nije iz puke neuljudnosti onako bubnjao nogama po vratima, nego samo da otepe cipele, koje su bile sve do gležanja zaliepljene sniegom. Petar je upravo od pete do glave bio pokriven sniegom, jer se je morao probijati kroz visoke snježne namete, te su na njemu ostale velike krpe sniega, koje su prionule uz njegovo odielo i sledile se od oštre zime. Ali on nije popuštao, jer je danas htio svakako pohoditi Haidi, koju već osam dana nije vidio.

— Dobar večer — pozdravi ulazeći, primakne se odmah k vatri i ne reče više ni rieči; ali mu se cielo lice smijalo od zadovoljstva, što je tu. Haidi ga je gledala i čudila se, jer se odmah, kad je došao k vatri, počelo s njega topiti, tako da je sav bio nalik na neki tihi slap.

— No, vojvoda, kako je? — reče sada djed. — Sad si bez vojske, pa moraš glodati pisaljku.

— Djede, zašto mora glodati pisaljku? — upita Haidi radoznalo.

— Zimi mora u školu — razjasni djed. — Tu se uči čitati i pisati, a kako to ide kadkad potežko, pomaže malko, kad se glođe pisaljka ... zar nije tako, vojvoda?

— Jest, istina je — potvrdi Petar.

Sad se Haidi počela zanimati za tu stvar, te stala Petra izpitivati o školi, pa o ovome i onome, šta se tamo događa i šta se tamo čuje i vidi. No kako se je svaki razgovor s Petrom otezao kao gladna godina, to je on ovom zgodom imao prilike da se kraj vatre liepo osuši odozgor do dolje. Njemu je uviek bilo težko, kad je trebalo da svoje misli zbije u rieči. koje su trebale označiti ono što on misli; ali to mu je ovaj put bilo osobito težko, jer jedva što bi skrojio jedan odgovor, već bi mu Haidi dobacila dva tri neočekivana pitanja, a ponajviše takva, na koja je morao odgovoriti cielom rečenicom.

Dok je trajala ta zabava, djed je šutio, ali mu je češće veselo poigravala žilica oko usta, a to je bio znak da sluša.

— Tako, vojvoda, sad si bio u vatri i treba da se okriepiš. Ajde, večeraj s nama! — reče djed i ustane, da donese iz ormara večeru, a Haidi primakne stolce k stolu. Bila je tu i klupa, koju je djed iztesao i prikovao uza zid. Kako sad nije bio više sam, uredio je on ovdje ondje svakojaka sjedala za dvoje, jer je Haidi voljela uviek biti uz djeda, kud god on išao, gdje god stajao ili sjedio. Tako su imali sad sve troje dosta mjesta da udobno sjede, i Petar je širom otvorio svoje krugljaste oči, kad je vidio, koliki mu komad liepog suhog mesa meće Striko Kolibar na njegovu debelu križku kruha. Već odavno nije se Petar tako dobro počastio.

Dok su se ugodno zabavili večerom, počelo se mračiti i Petar se digne, da krene kući. Kad je rekao »Laku noć!« i »Bog platio!« i već bio na vratima, okrene se još jednom i reče:

— U nedjelju ću opet doći, u današnji dan, a baka je rekla, da bi i ti jedanput mogla k njoj.

Haidi je bilo nešto sasvim novo, da bi i ona mogla nekoga pohoditi. Ta misao nije joj izlazila iz glave, i drugo jutro bila je njezina prva rieč:

— Djede, sad moram svakako dolje k baki, jer mi se ona nada.

— Prevelik je snieg — odgovori djed odmahnuvši rukom. Ali se je odluka, da ide k baki, utvrdila u Haidinoj pameti, jer je to baka kazala, dakle se moralo učiniti. I tako nije prošao ni jedan dan, a da Haidi ne bi pet ili šest puta rekla:

— Djede, sad moram svakako ići, baka me čeka.

Četvrti dan, kad je vani kod svakoga koraka pod nogama škripalo i pucketalo od studeni i kad se cieli veliki snježni pokrivač naokolo bio zaledio, ali je sunce u svoj svojoj ljepoti gledalo kroz prozor upravo u Haidin visoki stolac, na kojem je sjedila kod objeda, ona opet stane uvjeravati djeda:

— No danas moram svakako baki, da joj ne bi dosadilo čekanje. — Tada ustane djed, popne se na sjenik, snese debelu vreću, kojom se Haidi pokrivala, i reče:

— Hodi! — Diete puno radosti poskoči za njim u blistavi snježni sviet. U starim jelama bilo je sasvim tiho, na svim njihovim granama ležao je bieli snieg. Stabla su odasvud sievala i svjetlucala na sunčanom sjaju u takvoj divoti, da je Haidi kao loptica poskočila od zanosa, dozivajući i podvikujući:

— Iziđi, djede, iziđi! Na jelama je samo srebro i zlato. — Djed se bio vratio u pojatu i sada je izlazio sa širokim saonicama; sa strane im je bila pričvršćena motka, a pred nizkim sjedalom bile su noge slobodne, da se odupiru o snježno tlo, i tako se moglo po volji desnom ili lievom upravljati saonicama. Djed se spusti na sjedalo, pošto je najprije morao s Haidi obići jele, da ih razgleda, onda je uzme na krilo i svu je zamota u debelu vreću, da joj bude toplo, zatim je čvrsto stisne lievom rukom uza se, jer je to trebalo na putu, na koji će sad krenuti. Onda uhvati lievom rukom, motku, a nogama se odtisne. U taj čas polete saonice takvom brzinom niz planinu, da je Haidi mislila, da leti kao ptica u zraku, pa je glasno zakliktala. Najednom se saonice zaustave, upravo pred kolibom kozara Petra. Djed spusti diete na zemlju, izmota ga iz pokrivača i reče:

— Eto, sad idi unutra, a kad se stane smrkavati, onda ćeš izići i krenuti kući! — Onda se okrene sa svojim saonicama i povuče ih uzbrdo, da se vrati u svoju kolibu.

Haidi otvori vrata i uđe u jednu malu prostoriju. Učini joj se, da je sve oko nje crno, a bilo je tu ognjište i nekoliko zdjelica na polici; bila je to mala kuhinja. Onda su tu bila još jedna vrata, i Haidi ih otvori i stupi u jednu tiesnu sobicu. To čitavo stanje nije bilo planinska koliba kao kod djeda, s onim jedinim velikim prostorom i sjenikom na tavanu, već je to bila mala, prastara kućica, gdje je sve bilo tiesno, uzko i oskudno. Kad je Haidi stupila u sobu, nađe se odmah pred jednim stolom, za kojim je sjedila žena i krpala Petrov zobun, koji je Haidi odmah prepoznala. U kutu je sjedila stara, zgrbljena baka i prela. Haidi se odmah razabrala. Pošla je ravno prema kolovratu i rekla:

— Dobar dan, bako, evo sam došla. Jesi li me dugo čekala?

Baba digne glavu i potraži ruku, koja je bila izpružena prema njoj, i kad ju je dohvatila, opipavala ju je koji čas zamišljeno, a onda reče:

— Jesi li ti ono diete, što je tamo gore kod Strike Kolibara, jesi li to ti, Haidi?

— Jesam, jesam — potvrdi diete. — Upravo sam se sada dosanjkala s djedom.

— Je li to moguće! Tako ti je topla ruka! Čuješ, Brigito, je li Striko Kolibar sam došao s djetetom?

Petrova majka, Brigita, koja je za stolom krpala, bila je ustala i radoznalo promatrala Haidi od glave do pete, a onda reče:

— Ne znam, majko, je li Striko sam s njom sišao. Teško je vjerovati, diete ne će to pravo znati. — Ali Haidi pogleda ženu vrlo odlučno i samosviestno i reče:

— Ja znam sasvim dobro, tko me je u pokrivač zamotao i sa mnom se ovamo dosanjkao. To je bio djed.

— Mora ipak biti nešto istine na onome, što je Petar ljetos govorio o Striki, kad smo mislile, da ni on sam ne zna pravo — reče baka. — Ali dakako, tko bi mogao i pomisliti, da je nešto takvo moguće! Mislila sam, da diete ne će ni tri nedjelje gore ostati živo. A kako izgleda, Brigito? — Brigita je međutim razgledala diete sa svih strana, pa je mogla pripoviedati, kako izgleda.

— Tako je fina stasa, kao što je bila Adelhaida — odgovori Brigita. — Ali su u nje crne oči i kudrava kosa kao u Tobije i u Strike gore. Ja mislim, da se je bacila na njih.

Međutim Haidi nije dangubila. Zavirivala je naokolo i sve točno ogledala, što se tu dalo vidjeti. Sad reče:

— Gledaj, bako, tamo jedan kapak na prozoru vazda klapa tamo amo, a djed bi ga odmah prikovao čavlom, da čvrsto drži, jer će ovako jedanput razbiti staklo. Gledaj, gledaj, kako lupa!

— Ah, dobro diete — reče baka. — Ne mogu ga vidjeti, ali ga mogu čuti, i još više, a ne samo kapak. Tu svagdje

klopara i puca, kad je vjetar, jer može puhati sa svakoga kraja. Ništa se više ne drži čvrsto, a noću, kad ovo dvoje spava, bojim se kadgod, da se sve ne sruši i da nas sve troje ne zatrpa. Ah, nema tu čeljadeta, koje bi znalo štogod popraviti na kolibi. Petar se u to ne razumije.

— Ali kako ne možeš vidjeti, kad kapak lupa, bako? Gledaj, sad opet, eno, upravo tamo! — I Haidi pokaže prstom pravo na ono mjesto.

— Ah, diete, ja ne vidim ništa, upravo ništa, a ne samo kapak — tužila se baka.

— Ali ako izađem van i kapak sasvim otvorim, da bude sasvim vidno, hoćeš li onda moći vidjeti, bako?

— Ne, ne ću ni onda, nitko ne može više ništa učiniti, da meni bude vidno.

— Ali ako izađeš iz kuće na sasvim biel snieg, onda ćeš svakako vidjeti. Ajde samo sa mnom, bako, ja ću ti pokazati. — Haidi uze babu za ruku i htjede je za sobom povući, jer se počela bojati, kad je čula, da joj nigdje nije vidno.

— Pusti me samo da sjedim, dobro diete. Ipak će mi ostati tamno i na sniegu i po bielu danu, svietlo ne će više doći u moje oči.

— Ali hoće, bako, makar onda, kad bude ljeto — reče Haidi, koja je puna bojazni nastojala, da ipak sve bude dobro. — Znaš, kad sunce opet jako pripeče i onda kad nam kaže »laku noć«, a svi bregovi budu crveni kao vatra i kad svi žuti cvjetići stanu svjetlucati, onda ćeš opet liepo vidjeti.

— Ah, diete, ja ih ne mogu nikad više vidjeti, ni one bregove, kad se uvečer zapale od sunca, ni one zlatne cvjetiće gore na planini. Za mene nikad više ne će biti svietla na zemlji, nikad više.

Sad udari Haidi u glasan plač. Puna jada jecala je neprestano:

— Pa tko ti može opet dati, da vidiš, kad je svietlo? Zar to ne može nitko? Zar to ne može baš nitko?

Baba je nastojala da utješi diete, ali joj to nije tako brzo pošlo za rukom. Haidi nije gotovo nikada plakala, ali kad bi jednom briznula u plač, onda se nije mogla umiriti. Baba je

svašta pokušavala, da umiri diete, jer joj se srdce stislo, što ono tako gorko jeca. Najposlije reče:

— Hodi, dobra Haidi, dođi k meni, pa ću ti nešto kazati. Gledaj, kad više ništa ne možeš vidjeti, onda tako rado slušaš prijaznu rieč, a ja volim slušati, kad ti govoriš. Dođi, sjedni tu do mene i pripoviedaj mi, šta radiš tamo gore i šta djed radi. Ja sam ga prije dobro poznavala. Alj ima već nekoliko godina, kako nisam ništa čula o njemu, nego samo od Petra, a on nikad ne kaže mnogo.

Sad je Haidi sinula nova misao. Brzo otare suze i reče utješljivo:

— Čekaj, bako, sve ću ja kazati djedu, on će već nešto napraviti, da opet vidiš, a i to će on urediti, da ti se kolibica ne sruši, on može sve opet popraviti.

Baba zamukne, a sad Haidi počne vrlo živahno pripoviedati, kako živi s djedom, o danima na paši i o sadanjem zimskom životu s djedom i šta on sve može napraviti od drva. Klupe i stolce on pravi i liepe jasle, u koje se meće sieno za Bielku i Mrku, i novi veliki čabar za kupanje u ljetu, pa jednu novu zdjelicu za mlieko i žlicu. I Haidi je sve življe opisivala sve te liepe stvari, koje se najednom stvore od jednoga komada drva, i pripoviedala, kako onda ona stoji kraj djeda i gleda, šta on to radi, i kako bi i ona to jednom htjela praviti. Baba je vrlo pažljivo slušala, samo je ovda onda primietila:

— Čuješ li, Brigito? Čuješ li, šta Haidi priča o Striki?

Najednom se pričanje prekine velikom halabukom na vratima, i unutra topoćući nogama upadne Petar, ali se odmah zaustavi i od čuda širom otvori svoje krugljaste oči, kad opazi Haidi, no odmah najprijaznije, što je mogao, razširi lice, kad mu ona dovikne:

— Dobar večer, Petre!

— Je li moguće, da je već došao iz škole! — povikne baba iznenađeno. — Ima već nekoliko godina, da mi ni jedno popodne nije tako brzo prošlo. Dobar večer, Petrica, kako ide čitanje?

— Jednako — odgovori Petar.

— Tako, tako — reče baba s laganim uzdahom, — mislila sam, da će se to promieniti do onog doba, kad ti bude u veljači dvanaest godina.

— Zašto se mora promieniti, bako? — upita odmah Haidi sa živim zanimanjem.

— Mislim samo, da bi to još mogao naučiti — reče baba. — Mislim čitati. Tamo gore na polici imam jedan stari molitvenik, u njemu ima liepih pjesama, koje već odavno nisam čula, a nisam ih ni zapamtila. Sad sam se nadala, kad Petrica nauči čitati, da bi mi koji put mogao čitati koju dobru pjesmu. Ali on to ne može naučiti, vrlo mu je težko.

— Mislim, da moram užeći svieću, već se sasvim smračilo — reče sad Petrova majka, koja je jednako marljivo krpala na zobunu. — I meni je prošlo popodne, a da ni sama ne znam kako. — Sad Haidi skoči sa svoga stolčića, pruži brzo ruku i reče:

— Laku noć, bako, moram smjesta kući, kad se smrkne — i redom dade ruku Petru i njegovoj majci, te pođe prema vratima. Alj baba reče zabrinuta:

— Čekaj, čekaj, Haidi. Ne moraš tako ići sama, Petar će s tobom, čuješ li? I pazi na diete, Petrica, da ne padne, i nemoj nigdje stati s njom, da ne ozebe, čuješ li? Ima li debeli rubac oko vrata?

— Nemam nikakva rubca — reče Haidi, — ali ne ću ozebsti. — Uto je bila već izašla na vrata i pojurila tako brzo, da ju je Petar jedva stigao. Ali je baba vikala i jadikovala:

— Leti za njom, Brigito, leti, diete će se smrznuti ovako u noći, uzmi moj rubac, leti brzo! — Brigita posluša. No jedva što su djeca odmakla nekoliko koraka uz brieg, kad opaziše djeda, kako silazi, te je za čas stajao pred njima.

— Baš liepo, Haidi, održala si rieč! — reče, strpa malu u njezin pokrivač, uzme je u naramak i krene uz brieg. Brigita je upravo još vidjela, kako je stari diete dobro zamotao, digao ga na ruke i stao se vraćati kući. Onda je opet

ušla s Petrom u kuću, čudila se i pripoviedala babi, šta je vidjela. I baba se veoma začudila, pa je neprestano brojila:

— Bogu hvala i slava, što je Striko takav s djetetom, Bogu hvala i slava! Ne će li opet pustiti Haidi k meni, diete me je tako razveselilo! Kakvo je samo dobro srdce u nje i kako ona zna čeljade zabaviti svojim čavrljanjem! — I ponovno se baba radovala i sve dok nije pošla u postelju, jednako je ponavljala: — Samo da mi opet dođe! — Sad ipak imam još nešto na svietu, da se mogu radovati! — I Brigita je svaki put potvrđivala, dok je baba ponavljala iste rieči, a i Petar je klimao glavom i od zadovoljstva se osmješkivao šireći usta od uha do uha i govorio:

— To sam ja već znao.

Međutim je Haidi bez prestanka čavrljala iz svoje vreće; ali kako se njezin glas nije mogao dobro čuti kroz osmerostruku čahuru od debele tkanine, pa joj stoga djed ni jedne rieči nije razumio, reče on:

— Čekaj malo, dok dođemo kući, pa ćeš mi onda kazati!

Čim je stigao na visinu, ušao u svoju kolibu i izbavio Haidi iz njezine navlake, reče ona:

— Djede, sutra moramo ponieti čekić i velike čavle, pa ćemo prikovati baki kapak na prozoru, a moramo osim toga zabiti još mnogo čavala, jer je kod nje sve klimavo i sve škripi i klepeće.

— Dakle moramo? Tako, baš moramo? Tko ti je to rekao? — upita djed.

— To mi nitko živ nije rekao, to ja sama znam — odvrati Haidi, — jer tamo ništa više nije čvrsto i baka se straši i boji se, kad joj se ne da spavati i kad sve oko nje klapa, i misli: Sad će se sve oboriti upravo na naše glave. I nitko ne može baki pomoći, da progleda, ona nikako ne zna, kako bi se to moglo uraditi, ali ti to već znaš, djede. Pomisli samo, kako je to žalostno, kad je ona uviek u mraku, pa se onda još i boji i plaši se, a ne može joj nitko pomoći osim tebe! Sutra ćemo k njoj otići, da joj pomognemo, je li, djede, da hoćemo?

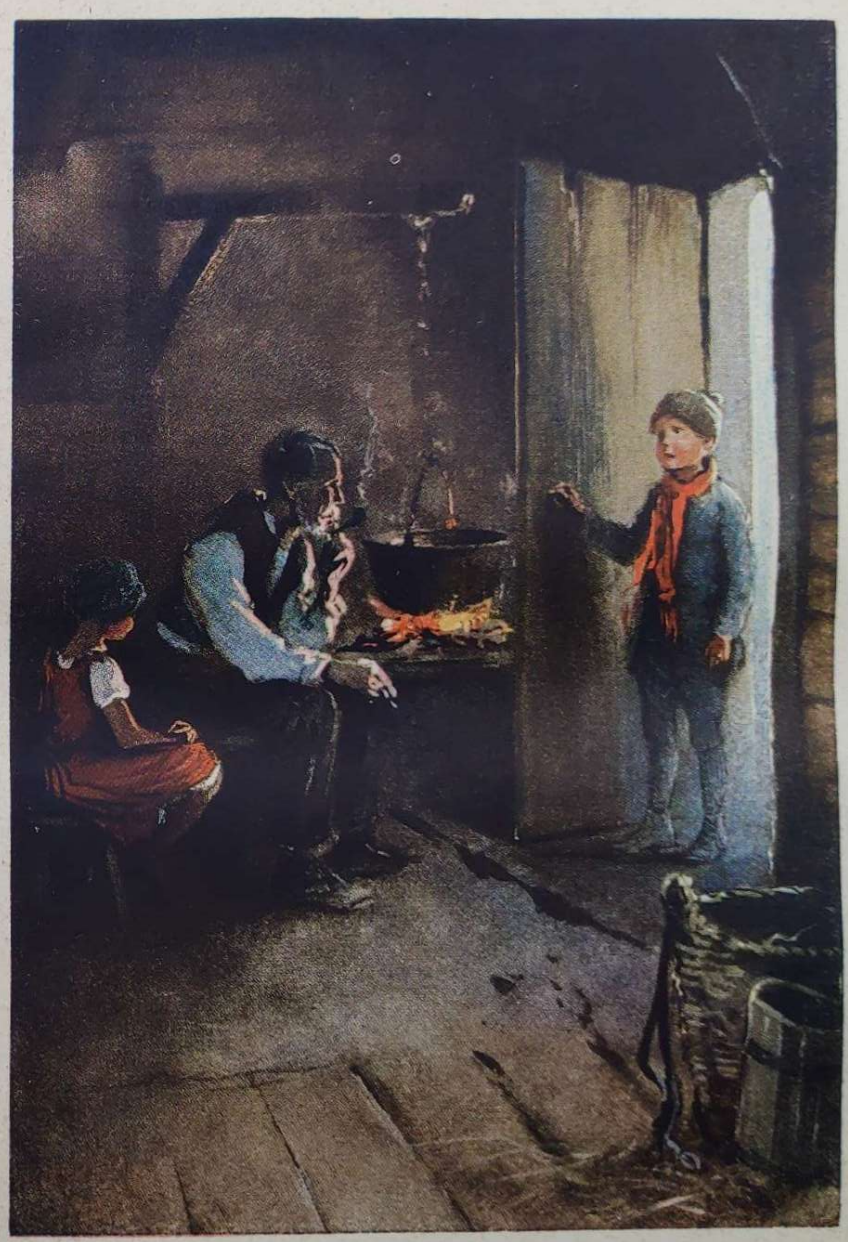

Poglavlje 4.

Haidi se bila privila uz djeda i gledala u njega s podpunim pozdanjem. Stari je jedan časak promatrao diete, a onda je rekao:

— Da, Haidi, mi ćemo učiniti, da više tako ne klapa kod bake, to možemo. Sutra ćemo to napraviti.

Sad je Haidi skakutala od veselja po cieloj kolibi i klicala i ponavljala:

— Sutra ćemo to napraviti! Sutra ćemo to napraviti!

Djed je održao rieč. Sutradan popodne odsanjkali su se dolje. Kao i dan prije, kad su stigli pred babinu kolibu, spusti djed Haidi pred vrata i reče:

— Sad idi unutra, a kad se smrkne, opet iziđi! — Onda metne vreću na saonice i uputi se, da obiđe kućicu.

Jedva što je Haidi otvorila vrata i banula u sobu, već je baba kliknula iz kuta: — Eto nam male! Došla je mala! — i od veselja izpustila iz ruke predivo, zaustavila kolovrat i izpružila obje ruke prema Haidi. Djevojčica poleti k njoj, primakne odmah nizki stolčić sasvim do nje, sjedne i uputi se u razgovor, a imala joj je opet mnogo stvari pripoviedati i svašta je pitati. Ali najednom čitava kuća odjekne od snažnih udaraca, da se baba sva stresla od straha i zamalo da nije prevalila kolovrat, pa je drhćući uzviknula:

— Ah moj Bože, sad će to biti, sve će se srušiti! — Ali je Haidi uhvati čvrsto pod ruku i stane je tješiti:

— Ne, ne, bako, ne boj se, to je djed sa svojim čekićem. Sad će on sve čvrsto prikovati, pa ne treba više da se bojiš.

— Ah, zar je i to moguće! Je li što takvo moguće! Ipak nas nije dragi Bog sasvim zaboravio! — uzvikne baba. — Čuješ li, Brigito, šta je to, čuješ li? Uistinu, to je čekić! Iziđi malo, Brigito, pa ako to bude Striko Kolibar, reci mu, neka dođe malko unutra, da mu zahvalim.

Brigita izađe. Upravo je Striko velikom snagom zabijao nove klinove u zid. Brigita mu pristupi i reče:

— Želim vam dobru večer, Striko, a i majka, i mi vam zahvaljujemo, što nam činite takvu uslugu, a i majka bi vam još napose htjela zahvaliti. Znamo, da nam to ne bi htio nitko drugi učiniti, i mi vam želimo za to zahvaliti, jer svakako — — —

— Govori kratko — prekine je stari. — Šta vi mislite o Striki Kolibaru, to ja već znam. Ajde samo opet unutra. Ja ću već sam vidjeti, gdje treba šta popraviti.

Brigita odmah posluša, jer je Striko govorio na svoj način, da mu se nisi mogao protiviti. Kuckao je i zakivao oko čitave kućice naokolo, onda se popeo uzkim stepenicama sve do pod krov, zabijao dalje i dalje, sve dok nije zabio i posljednji čavao, što ga je bio ponio. Međutim se već spustio mrak i tek što je sišao i dovukao svoje saonice iza kozjaka, izašla je iz kućice i Haidi, a djed je odmah strpa u vreću kao i jučer i uzme u naramak, a drugom rukom povuče saonice za sobom; jer kad bi Haidi sama na njima sjedila, spao bi s nje cieli njezin pokrivač, pa bi mogla i promrznuti. To je djed dobro znao i zato je držao diete u toplom naramku.

Tako je prolazila zima. Neveseli život sliepe babe obasjala je nakon dugih godina radost i njezini dani nisu više bili ni dugi ni mračni, jer je sad uviek mogla očekivati nešto, čemu se mogla radovati. Od rana jutra osluškivala je, ne bi li čula tapkanje malih nogu, pa kad bi se otvorila vrata i u sobu zaista doskakutalo diete, ona bi od samoga veselja kliknula: — Hvala Bogu, eto je opet! — I Haidi bi sjela k njoj i brbljala i pričala tako veselo o svemu, što je god znala, da se je baba osjećala tako dobro, te nije ni sama znala, kako joj vrieme brzo prolazi. Ni jedanput nije pitala kao prije: — Brigito, zar još nije prošao dan? — nego bi svaki put, kad bi Haidi zatvorila za sobom vrata, rekla: — Kako je dan kratak! Zar nije istina, Brigito? — A ova bi odgovorila: — Da, zaista, čini mi se, da smo tek spremili tanjure iza ručka. — A baba bi opet rekla: — Da mi samo dragi Bog uzdrži diete, a Striki Kolibaru dobru volju! Ima li diete zdravu boju,

Brigito? — I svaki put bi Brigita odgovorila: — Kao rumena jabuka.

I Haidi se veoma priljubila baki i kad bi joj opet palo na um, da baki nitko više ne može povratiti vida, pa ni djed, obuzela bi je opet velika tuga; ali joj je baba onda uviek znala reći, da od te nevolje najmanje trpi, kad je ona kod nje, i Haidi je zato svakog liepog zimskog dana dolazila na svojim saonicama k njoj. Djed bi opet svaki put, ništa ne pitajući, natovario na saonice čekić i svakojake druge stvari i provodio mnoge popodneve obilazeći i zakucavajući po kućici Petra kozara. A pokazalo se, da je svoj posao dobro uradio. Nije više pucketalo i klapalo po čitavu noć, te je baba govorila, da već mnogo zima nije tako dobro spavala i da to Striki nikad ne će zaboraviti.

PETO POGLAVLJE

JEDAN POSJET U KOLIBI, A ONDA JOŠ JEDAN POSJET I NOVI DOGAĐAJ, KOJI ZA NJIM SLIEDI

Brzo je prošla zima, onda još brže radostno ljeto, pa se i nova zima već primicala kraju. Haidi je bila sretna i zadovoljna kao ptica nebeska, i radovala se danomice sve više skorim proljetnim danima, kad će topli južnjak zabrujati kroz jele i pomesti snieg, a sjajno sunce izmamiti modre i žute cvjetove, i kad će doći dani paše, koji Haidi nose što je najljepše na ovom svietu.

Haidi je sad bila u osmoj godini. Od djeda je već naučila svakojake majstorije: s kozama je umjela postupati kao malo tko, i Bielka i Mrka trčale su za njom kao vjerni psići i odmah glasno meketale od radosti, kad bi samo čule njezin glas.

Ove je zime Petar već dva puta donio Striki poziv od učitelja iz Seoca, da pošalje u školu diete, koje je kod njega, jer je već lani navršilo godine za školu, te je moralo doći već prošle zime. Striko je oba puta poručio učitelju, da zna, gdje će ga naći, ako hoće nešto od njega, a da diete slati u školu ne će. Ovu je poruku Petar točno izručio učitelju.

Kad je ožujsko sunce bilo otopilo snieg na obroncima, kad su posvuda izvirivale visibabe, a jele u dolini i na planini stresle svoje snježno breme i opet veselo njihale grane, trčkarala je Haidi od miline neprestano tamo amo, od kućnih vrata do kozje staje, a od staje pod jele i onda opet unutra djedu, da mu javi, koliko se povećao zeleni komad ledine pod drvećem, i odmah zatim letjela van, da opet pogleda, jer nije mogla dočekati, da se sve zazeleni i da se ljeto sa svojim zelenilom i cviećem ponovno vrati na planinu.

Tako se Haidi jednoga sunčanog ožujskog jutra bila uzžurbala i valjda već deseti put preskočila kućni prag, kadli

se naglo zaustavila i od straha samo što nije poleđice pala u kolibu, jer se nenadano našla pred jednim crnim, starim gospodinom, koji je ozbiljno gledao u nju. Kad je vidio, koliko se ona prestrašila, reče joj prijazno:

— Nemoj se mene bojati, ja volim djecu. Daj mi ruku! Ti si valjda Haidi. Gdje je djed?

— On sjedi za stolom i djelja od drva varjače — reče Haidi i opet otvori vrata.

Bio je to stari gospodin župnik iz Seoca, koji je Striku odavno dobro poznavao, još odonda, kad je dolje stanovao i bio njegov susjed. On uđe u kolibu, pristupi starome, koji se bio sagnuo nad svoj posao, i reče:

— Dobro jutro, susjede!

Začuđeno pogleda Striko uvis, onda ustane i odvrati:

— Dobro jutro, gospodine župniče! — Onda metne svoj stolac pred gospodina i nastavi: — Ako se gospodin župnik ne boji drvenog sjedala, evo ga. — Gospodin župnik sjedne.

— Već vas dugo nisam vidio, susjede — reče.

— Ni ja gospodina župnika — odgovori djed.

— Dolazim danas, da se s vama o nečem porazgovorim — započne opet župnik. — Mislim, da već znate, zašto sam došao i o čemu se želim s vama sporazumjeti i čuti, šta ste naumili.

Gospodin je župnik ušutio i pogledao u diete, koje je stajalo na vratima i pažljivo promatralo novu pojavu.

— Haidi, idi kozama — reče djed. — Možeš ponieti i malko soli, pa ostani kod njih, dok ja ne dođem.

Haidi odmah izčezne.

— Diete je trebalo polaziti školu već prije godinu dana, a najkasnije zimus — reče sad gospodin župnik. — Učitelj vas je opominjao, ali mu vi niste ništa odgovorili. Šta kanite s djetetom, susjede?

— Ne mislim ga slati u školu — odgovori Striko.

Gospodin župnik zagleda se začuđeno u staroga, koji je sjedio na svojoj klupi prekriživši ruke i nije nimalo izgledao, kao da bi popustio.

— A šta ćete s djetetom? — upita sad gospodin župnik.

— Ništa. Ono raste i napreduje s kozama i pticama. Kod njih mu je dobro i ne će se od njih ničemu rđavu naučiti.

— Ali diete nije ni koza ni ptica, ono je ljudsko biće. Ako i ne uči ništa rđavo od tih svojih drugova, ne će od njih ni drugo ništa naučiti. Ali ono treba da nešto uči, a već je tomu vrieme. Došao sam, da vam prijateljski kažem, susjede, da se predomislite i da se još za ljeta pripravite. Ovo je bila posljednja zima, koju je diete provelo bez ikakve obuke. Sliedeće zime ići će u školu, i to svaki dan.

— To ja ne ću, gospodine župniče — reče stari bez oklievanja.

— Mislite li vi zbilja, da nema sredstava, da vas opametimo, kad tako tvrdoglavo hoćete da ostanete kod svoje nerazumne odluke — reče sad gospodin župnik malo odlučnije. — Vi ste prošli dalekim svietom, pa ste mnogo vidjeli i mogli ste mnogo naučiti; ja sam očekivao od vas više uviđavnosti, susjede.

— Tako — reče sad stari, a njegov je glas odavao, da ni njegova nutrina nije više bila sasvim mirna. — Pa šta misli gospodin župnik, da ću ja zbilja na zimu po ljutoj studeni, kroz snieg i mećavu slati jedno nježno diete dva sata daleko niz planinu, da mi se u noć vraća gore, kad gdjegod dere i zviždi oko ušiju, da bi se i odrastao čovjek gotovo ugušio u vjetru i sniegu, pa onda još diete kao što je ovo? Možda se gospodin župnik sjeća i njezine majke, Adelhaide. Ona je bila mjesečarka, a imala je i nastupe: zar da diete od napora zadobije ovako nešto? Neka mi samo netko dođe, da me prisili! Ići ću s njim pred sve sudove, a onda ćemo vidjeti, tko će me prisiliti!

— Imate sasvim pravo, susjede — reče gospodin župnik prijazno. — Zbilja nije moguće, da odavle šaljete diete u školu. Ali ja vidim, da volite diete, pa učinite radi njega nešto, što ste trebali već davno učiniti. Dođite opet dolje u Seoce i živite opet s ljudima! Kakav je to život tu gore, gdje samujete, ojađeni i na Boga i na ljude! Ako vam se jedanput tu gore nešto dogodi, tko će vam pomoći? Čudim se, kako

se vi u vašoj kolibi zimi ne smrznete, pa kako će tu nježno diete izdržati!

— U djeteta je mlada krv, a ima dobar pokrivač, to bih ja rekao gospodinu župniku, a onda još jedno: ja znam, gdje ima drva, a znam i to, kad ih treba donieti. Gospodin župnik smije zaviriti u moju pojatu, sve je unutra. U mojoj kolibi ne trne se vatra čitave zime. Što gospodin župnik veli, da siđem dolje, to nije za mene; ljudi me tu dolje preziru, a i ja njih. Ostat ćemo i oni i ja na svome mjestu, pa je i njima i meni dobro.

— Ne, ne, nije vam dobro. Ja znam, šta vam nedostaje — reče gospodin župnik srdačno. — Što se tiče prezira onih ljudi tamo dolje, nije baš tako zlo. Poslušajte me, susjede: nastojte da se pomirite s Bogom, molite ga za oproštenje, gdje vam je ono potrebno, i onda dođite da vidite, kako će vas ljudi drugačije gledati i kako će vam još biti dobro.

Gospodin je župnik ustao, pružio ruku starome i rekao još jednom srdačno:

— Računam, susjede, da ćete na zimu biti dolje kod nas i da ćemo opet biti stari dobri susjedi. Vrlo bi me ojadilo, kad bi se protiv vas moralo silom postupati. Dajte mi ruku, da ćete sići dolje i da ćete opet među nama živjeti!

Striko Kolibar pruži ruku gospodinu župniku i reče čvrsto i odlučno:

— Gospodin župnik misli iskreno sa mnom. Ali što vi očekujete, ne ću učiniti, kažem to čisto i bistro: diete ne ću slati u školu, a ni ja ne ću sići dolje.

— Onda neka vam Bog pomogne! — reče gospodin župnik, te pođe žalostan na vrata i onda niz brdo prema selu.

Striko je bio zlovoljan. Kad je Haidi rekla poslije podne: »Sad ćemo k baki«, odsjekao je kratko: »Danas ne!« Čitav dan nije više progovorio, a drugo jutro, kad je Haidi ponovila: »Idemo li danas k baki?«, bio je još uviek kratak i samo je odlomio: »Vidjet ćemo!«

Ali još prije nego što su spremili zdjelice iza ručka, bane na vrata novi polaznik. Bila je to tetka Deta. Imala je liep šešir s peruškom i haljinu, koja je sve mela za sobom, što se nalazilo na podu, a u planinskoj kućici bilo je na podu koječega, što nije spadalo k haljini. Striko je odmjeri od glave do pete i ne reče ni rieči. Ali se tetka Deta bila pripravila na vrlo prijazan razgovor, te je odmah počela s pohvalom i rekla, da Haidi tako dobro izgleda, da je gotovo nije prepoznala, pa se odmah vidi, da joj nije bilo zlo kod djeda. Ali je ona uviek mislila na to, da mu to diete jednom skine s vrata, jer je već razumjela, da mu je ono samo na smetnji, ali ga onaj put nije mogla na drugom mjestu ostaviti. Ona je odonda dan i noć razbijala glavu, gdje bi mogla smjestiti diete, i zato je danas došla, jer je nenadano saznala za mjesto, gdje bi se Haidi mogla usrećiti, i kad je to čula, nije mogla ni svojim rođenim ušima vjerovati, pa se odmah razpitala i sad može kazati, da je sve dobro i točno, što je čula, i malu može zapasti sreća, što je ne će uloviti ni jedan živ između stotine tisuća. Njezini gospodari imaju strašno bogate rođake, a ti rođaci stanuju gotovo u najljepšoj kući u Frankfurtu i imaju kćer jedinicu, koja uviek mora sjediti u stolcu s kotačima, jer je na jednoj strani kljasta, pa ni onako nije zdrava, i tako je gotovo uviek sama, i jedan je učitelj samu uči, a to je njoj jako dosadno; ionako bi ona voljela imati drugaricu u kući, i tako su o tome govorili u njezinih gospodara, kako bi se moglo naći takvo diete, koje je gazdarica one kuće opisala, jer su njezini gospodari vrlo milostivi i htjeli bi dati bolestnoj kćerki dobru drugaricu. Gazdarica je rekla, kako bi oni htjeli da je diete nepokvareno i da je onako na svoju ruku i da nije kao druga djeca, što se svaki dan vide, a onda je ona odmah pomislila na Haidi i smjesta se uputila onoj gospođi, pa joj sve izpripoviedala o Haidi i o njezinom karakteru, a gospođa je odmah pristala. Čovjek ne može ni zamisliti, kakvu bi sreću kod njih mogla naći Haidi i kakvo blago, jer kad već jednom bude tamo i kad je ljudi zavole i kad bi se možebiti njihovom rođenom djetetu nešto dogodilo... nikad se ne može

znati, ono je tako slabašno... i kad ti ljudi ne bi htjeli biti bez djeteta, moglo bi se dogoditi, što se nije zapamtilo, da Haidi — — —

— Hoćeš li brzo svršiti? — presieče Striko, koji dotle nije bio izustio ni jedne rieči.

— Ih — uzvrati Deta i digne glavu — vi se držite, kao da sam vam govorila o najglupljim tricama i kučinama, a ipak u čitavom Prättigau-u nema čovjeka, koji ne bi hvalio Boga, kad bih mu doniela viest, koju sam vama doniela.

— Ponesi je, kome hoćeš, ja ne ću ništa o tome da znam — reče Striko suho. Ali sad plane Deta kao praskavica i povikne:

— Da, ako vi tako mislite, Striko, onda ću vam i ja u brk reći, kako ja mislim: Haidi sad ima osam godina i još ne umije ništa i ne zna ništa, a vi joj ne date da uči. Ne ćete da je šaljete ni u školu ni u crkvu, to su mi rekli dolje u Seocu, a ona je diete moje jedine sestre. Ja sam odgovorna, šta će biti od nje, i kad može jedno diete doći do sreće, kao sada Haidi, onda mu može stati na put samo čeljade, kojemu su svi ljudi ravnodušni i koje nikom ne želi dobro. Ali ja ne ću popustiti, to vam kažem, a ljudi su svi uza me, i nema nikoga u Seocu, tko mi ne bi pomogao proti vama, a ako možda hoćete, da dođe do suda, onda razmislite dobro, Striko! Ima još stvari, koje bi vam se mogle podgrijati, a koje vi ne bi htjeli čuti, jer kad se jednom ima posla sa sudom, onda se još koješta izčeprka, na što nitko više nije ni mislio.

— Šuti! — zagrmi Striko, a oči mu planuše kao vatra. — Uzmi je i upropasti je! Ne dolazi mi s njom nikad više na oči, ne ću da je ikad vidim s peruškom na šeširu i s riečima na ustima kao tebe danas!

Striko izađe velikim koracima iz kolibe.

— Razljutila si djeda — reče Haidi i sievne svojim crnim očima na tetku.

— On će se već opet udobrovoljiti, ajde sad — potjera tetka. — Gdje su ti haljine?

— Ja ne idem — reče Haidi.

— Šta si rekla? — plane tetka. Onda malko promieni glas i nastavi napola prijazno, napola srdito: — Hodi, hodi, ti to još ne razumiješ, tebi će biti tako dobro, da ne možeš ni zamisliti. — Onda pođe do ormara, izvadi Haidine stvari i smota ih: — Tako, hodi sada, uzmi svoj šeširić, nije baš liep, ali je za sada dobar, i požuri se da odemo!

— Ja ne idem — ponovi Haidi.

— No nemoj biti glupa i tvrdoglava kao koza. Od njih si to valjda i naučila. Zar ne razumiješ: sad je djed ljut. Čula si, gdje veli, da mu ne dolazimo više na oči. On hoće da ideš sa mnom, i sad ga ne smiješ još više razljutiti. Ti i ne znaš, kako je liepo u Frankfurtu i šta ćeš sve tamo vidjeti, a ako ti se tamo ne svidi, možeš se opet vratiti. Dotle će se djed već smiriti.

— Mogu li se smjesta okrenuti i vratiti kući još večeras? — upita Haidi.

— Ah šta, hodi sada! Velim ti, da možeš opet kući, kad god hoćeš. Danas idemo dolje u Mayenfeld, a sjutra ćemo rano sjesti u željeznicu, a ona će te poslije za čas dovesti doma, kao da letiš na krilima.

Tetka Deta uzme zamotak haljina u jednu ruku, a drugom povede Haidi, i tako siđu niz brieg.

Kako još nije bilo vrieme paše, Petar je još išao dolje u Seoce u školu ili je barem trebalo da ide; ali on je sebi kadkada u petke pravio svetke, jer je mislio, da ništa ne vriedi ići u školu, pa da ni čitanje nije potrebno, a kad čovjek pomalo tumara naokolo i traži debele prutove, to koristi nešto, jer ih možeš trebati. Tako je upravo došao sa strane na domak svoje kolibe, a njegovo je lice pokazivalo, da je zadovoljan sa svojim poslom, jer je na plećima nosio čitav tovar debelog ljeskova pruća. Ali uto zastane i blene u one dvie pojave, koje su mu dolazile ususret. Kad su bile blizu, reče:

— Kuda ćeš ti?

— Moram brzo s tetkom u Frankfurt — odgovori Haidi, — ali hoću još prije da se svratim baki, ona me čeka.

— Ne, ne, uzalud je, već je prekasno — reče žurno tetka držeći čvrsto za ruku Haidi, koja joj je htjela izmaknuti. — Možeš joj doći, kad se opet vratiš. Hodi sada!

Tetka čvrstom rukom povede Haidi dalje i nije je puštala od sebe, jer se bojala, da bi joj kod babe opet moglo pasti napamet, da ne ide, a baba bi joj možda još i pomogla. Petar upadne u kolibu i tresne cielim svojim svežnjem pruća tako nemilice o stol, da je zadrhtala sva kuća, a baba za kolovratom skočila i glasno zavapila. Petar je morao izkaliti svoj bies.

— Šta je to? Šta je to? — vikne baba prestrašena, a majka, koja je za stolom sjedila i gotovo poletjela u zrak od treska, reče s prirođenom strpljivošću:

— Šta ti je, Petrica? Zašto si tako goropadan?

— Jer je odvela sa sobom Haidi — razjasni Petar.

— Tko, tko? Kuda, Petrica, kuda? — zapita baba izpunjena novom bojazni; ali je morala brzo pogoditi, šta se dogodilo, jer joj je kći malo prije pripoviedala, da je vidjela Detu, kako se penje k Striki Kolibaru. Sva drščući od žurbe, otvori baba prozor i vikne iz sve duše: — Deto, Deto, nemoj nam voditi diete! Nemoj nam odvesti Haidi! — Deta i Haidi čule su njezin glas, a Deta je slutila, šta joj baba dovikuje, jer je još jače stisnula Haidinu ručicu i potrčala, koliko je samo mogla. Haidi se stala otimati i govoriti:

— Baka me zove, hoću ići k njoj!

Ali baš to nije tetka htjela, zato je umirivala diete i opominjala, da se moraju požuriti, da ne bi još i zakasnile, a sutra im treba dalje putovati. Onda će vidjeti, kako će joj milo biti u Frankfurtu, da nikad više ne će htjeti odonuda otići. A bude li ipak htjela kući, moći će se odmah vratiti, pa će onda još nešto i baki donieti, što će je veseliti. To se Haidi svidjelo. Sada je trčala bez prigovora.

— Šta bih mogla baki donieti? — pitala je.

— Nešto dobro — reče tetka. — One liepe, mekane, biele hljebčiće, to će biti za nju veselje. Ti znaš, da ona više ne može gotovo ni grizti onaj tvrdi crni kruh.

— Istina je, ona ga uviek daje Petru i veli: »Pretvrd mi je.« To sam sama vidjela na svoje oči — potvrdi Haidi. — Zato ćemo brzo ići, tetko Deto, onda ćemo možda još danas doći u Frankfurt, pa ću se moći skoro vratiti i donieti one hljebčiće.

Haidi je sada tako jurila, da ju je tetka sa svojim zavežljajem na ramenu jedva stizala. Ali je bila vesela, što su tako brzo išle, jer su odmah došle do prvih kuća u Seocu, i tu bi moglo opet biti svakojakih razgovora i svakojakih pitanja, a to bi moglo Haidi okrenuti na druge misli. Tako su protrčale ravno kroz Seoce, a Haidi ju je tako čvrsto vukla za ruku, da su svi ljudi vidjeli, kako se ona samo djetetu za volju toliko žuri. Na sva pitanja i dozivanja s vrata i s prozora odgovarala je samo:

— Ta vidite sami, da ne mogu s vama stati, djetetu se žuri, a imamo još dalek put.

— Vodiš li je sa sobom? Da nije pobjegla od Strike? — Pravo je čudo, što je još na životu! — I još joj se obrazići tako rumene? — Tako se čulo sa svih strana, a Deta je bila sretna, što je prošla bez zaustavljanja, te nije trebala nikome ništa tumačiti, a bila je zadovoljna, što ni Haidi nije rekla ni rieči, nego je jurila, da što prije odmakne.

Od toga je dana Striko, kad bi sišao s planine, prolazio kroz Seoce mrk i nakostrušen kao nikad prije. Nije pozdravljao nikoga. Sa svojom brentom na plećima, sa svojom težkom ćulom u ruci i stisnutim čupavim obrvama nad očima izgledao je tako nemilo naoštren, da su žene opominjale malu djecu: »Čuvajte se, djeco! Bježte Striki Kolibaru s puta, jer bi vam mogao nešto učiniti!«

Stari se nije družio ni s kim u Seocu. Samo bi prošao kroz mjesto i uputio se daleko u dolinu, gdje je prodavao svoje sirce i nabavljao zalihe kruha i mesa. Kad bi tako prolazio selom, ljudi bi se iza njega zaustavljali, sve po dvojica trojica, i svaki je znao pripoviedati nešto osobito, što je vidio na starom Kolibaru, kako je još više podivljao, i kako

sad nikome više ne uzvraća pozdrava, i svi su se složili, da je velika sreća, što je diete otišlo od njega, a vidjeli su na svoje oči, kako mala upravo leti, kao da joj je stari za petama, te se boji, da je ne bi ulovio i opet odveo gore.

Samo je sliepa baba postojano branila Striku, i tko bi god došao gore k njoj, da joj donese kudjelju i naruči predivo, ili da od nje uzme gotov konac, ona bi mu vazda opet pričala, kako je Striko Kolibar bio dobar i brižan s djetetom, i dodavala, šta je njoj samoj i njezinoj kćeri učinio, kako je kod njih proveo mnoge popodneve kuckajući i krpeći njezinu kućicu, koja bi se bez njegove pomoći sigurno već bila srušila.

Tako su ove viesti došle i dolje u Seoce; ali mnogi, koji su to čuli, rekoše, da je baba možda prestara i nema više dobru pamet, pa valjda dobro ne razumije, jer sigurno više pravo i ne čuje kako treba, a ništa ne vidi.

Striko Kolibar nije se više javljao u kućici Petra kozara. Bilo je dobro, što je kolibu već bio sčavlao i učvrstio, jer sada nije zadugo nitko dolazio, da je pregleda. Sad su za sliepu babu opet došli dani, kad je ranim jutrom uzdisala za djetetom, i nije prošao ni jedan dan, a da ne bi jadikovala: »Ah, s djetetom nam je nestalo svakog dobra i veselja, i sad su nam dani tako pusti! Da mi je samo još jednom čuti Haidi, prije nego što umrem!«

ŠESTO POGLAVLJE

JEDNO NOVO POGLAVLJE I SAME NOVE STVARI

U kući gospodina Sesemanna u Frankfurtu ležala je bolestna njegova kći Klara u udobnoj vozaljci, u kojoj je počivala čitav dan i u kojoj su je vozali iz jedne sobe u drugu. Sad je sjedila u takozvanoj učionici, koja se nalazila do velike blagovaonice. Tu su unaokolo stajale i ležale svakakve naprave, koje su služile ukućanima, da im boravak u sobi bude što udobniji, te se vidjelo, da u njoj obično provode dan. Po velikoj, liepoj knjižnici sa staklenim vratima moglo se odmah vidjeti, odkuda je soba dobila svoje ime i da je to prostorija, u kojoj kljasta gospodareva kćerka prima svakidanju pouku.

U Klare je bilo bliedo, uzano lice, s blagim modrim očima, koje su u taj čas gledale u veliki zidni sat. Danas se činilo, da se njegove kazaljke miču osobito polagano, jer je Klara, koja je obično spokojno čekala i mirovala, upitala prilično nestrpljivo:

— Zar još nije doba, gospođice Rottenmeier?

Gospođica je sjedila uzpravno kao svieća uz mali radni stolić i vezla. Tajanstveni ogrnjač — velik oplećak na kratkom kaputu — što ga je imala na sebi, davao je njezinoj osobi neko svečano obličje, koje je krunila kupula napravljena od kose, visoko uzčešljane navrh glave. Gospođica Rottenmeier je već više godina, sve odkako je umrla Sesemannova gospođa, vodila kućanstvo i nadzirala svu služinčad u kući. Gospodin je Sesemann bio ponajviše na putu, pa je zato prepustio gospođici Rottenmeier čitavu kuću, no uz uvjet, da njegova kćerka ima u svemu rieč i da se protiv njezine želje ništa ne radi.

Dok je Klara po drugi put nestrpljivo zapitala gospođicu Rottenmeier, nije li već doba, da dođu očekivane osobe, Deta je, držeći Haidi za ruku, stajala dolje pred kućnim vratima i pitala kočijaša Ivana, koji je upravo bio sišao s kola, da li smije tako kasno smetati gospođicu Rottenmeier.

— To nije moja stvar — brundao je kočijaš. — Zazvonite tamo u hodniku Sebastianu, da siđe.

Deta učini, kako joj je bilo rečeno, i niza stepenice siđe kućni sluga s krupnim okruglim pucetima na svome služinskom kaputu i gotovo isto tako krupnim okruglim očima u glavi:

— Htjela sam pitati, smijem li u ovo doba smetati gospođicu Rottenmeier — zausti Deta opet.

— To nije moja stvar — uzvrati sluga. — Zazvonite tamo na drugo zvonce sobarici Tineti, da siđe dolje — i bez ijedne daljnje rieči nestane Sebastiana.

Deta pozvoni opet. Sad se na stepenicama pojavi djevojka Tineta sa bielom kao snieg kapicom na glavi i podrugljivim izrazom na licu.

— Šta je? — upita sa stepenica, a da nije ni sišla dolje. Deta ponovi svoju molbu. Tinete nestane, ali se za čas opet pojavi i dovikne: — Čekaju vas!

Sada Deta uzađe uza stepenice vodeći Haidi za ruku i stupi, idući za Tinetom, u učionicu. Tu stane učtivo na vratima, držeći diete za ruku, jer se nije pouzdavala u Haidi, da joj ne će pasti na um, da učini štogod nezgodno u toj sasvim nepoznatoj kući.

Gospođica Rottenmeier ustane polagano sa svoga sjedala i priđe bliže, da promotri buduću drugaricu gospodareve kćerke. Činilo se, da nije bila zadovoljna. Haidi je imala na sebi svoju jednostavnu prtenu suknjicu i stari zgužvani slamni šeširić na glavi. Diete je bezazleno gledalo izpod toga šeširića i začuđeno promatralo kulu od kose na glavi gospođice Rottenmeier.

— Kako ti je ime? — upita gospođica, pošto je i ona nekoliko časaka pažljivo motrila djevojčicu, koja nije s nje skidala oka.

— Haidi — odgovori mala jasno i zvučnim glasom.

— Kako? Kako? To ne će biti kršćansko ime? Tako te valjda nisu krstili. Koje si ime dobila na krstu? — pitala je gospođica Rottenmeier dalje.

— To sad više ne znam — odgovori Haidi.

— I to mi je odgovor! — primieti gospođica tresući glavom. — Djevojko Deto, je li to diete tupo ili je vjetrenjasto?

— Ako je po volji, da bude gospođici pravo, rado ću govoriti mjesto male, jer je ona još vrlo neizkusna — reče Deta, pošto je potajno gurnula Haidi zbog neumjestnog odgovora. — Nije ona tupa, a nije ni vjetrenjasta, od svega toga nema ni truna u njezinoj glavi. Ona misli sve onako, kako govori. Ali je ona danas prvi put u gospodskoj kući i ne zna se fino ponašati. U nje je ipak dobra volja i nema lošu glavu, samo ako bi gospođica htjela biti malko strpljiva s njom. Krštena je na ime Adelhaida, kao i njezina majka, moja pokojna sestra.

— No dobro, to je ipak ime, koje može čovjek izgovoriti — reče gospođica Rottenmeier. — Ali djevojko Deto, moram vam ipak reći, da mi se djevojčica čini čudnovata za svoje godine. Javila sam vam, da bi drugarica gospođice Klare morala biti njezinih godina, da može s njom zajedno učiti i uobće dieliti s njome sve poslove. Gospođica Klara navršila je dvanaestu godinu. Koliko je godina maloj?

— Ako je po volji, gospođice — prihvati Deta rieč —, nisam upravo ni sama sebi mogla dozvati u pamet, koliko joj je godina, a zbilja jest malko mlada, ali ne mnogo, to vam ne mogu sasvim točno kazati, bit će tako nekako oko deset godina ili nešto malo više, ja bih rekla.

— Sad mi je osam, rekao je djed — izjavi Haidi. Tetka je opet gurne, ali Haidi nije imala ni pojma, zašto, i nije bila nimalo zbunjena.

— Šta, istom osam godina? — uzklikne gospođica Rottenmeier s negodovanjem. — Četiri godine premalo! Šta može

iz toga izići? Pa šta si učila? Kakve si školske knjige imala?

— Nikakve — reče Haidi.

— Šta? Šta? Pa kako si onda učila čitati? — pitala je gospođica dalje.

— Nisam učila čitati, a nije ni Petar — izvješćivala je Haidi.

— Za pet rana Božjih! Ti ne znaš čitati? Ti zbilja ne znaš čitati? — uzvikne gospođica Rottenmeier sva prestravljena. — Je li to moguće? Ne znati čitati? Pa šta si onda učila?

— Ništa — reče Haidi čistu istinu.

— Djevojko Deto — reče gospođica Rottenmeier nakon nekoliko časaka, u kojima se borila, da se snađe od čuda, — sve to, što ja vidim i čujem, nije prema dogovoru. Kako ste mi mogli dovesti to stvorenje? — Ali Deta se nije dala tako lako zastrašiti. Ona odgovori srčano:

— Ako je po volji, djevojčica je upravo takva, mislila sam, kakvu gospođica želi imati, a gospođica mi je pisala, kakva mora biti, tako, sasvim na svoju ruku, a ne kao što su druge, i tako sam morala ovu malu uzeti, jer one veće u nas nisu više tako na svoj način, pa sam mislila, da vam ova pristaje kao stvorena za vašu zgodu, kako ste kazali. Alj sad moram ići, jer me moji gospodari čekaju. Ja ću opet, ako mi onj dopuste, doći, i to domalo, pa ću vidjeti, je li se mala obikla. — To rekavši, pokloni se Deta na brzu ruku i izpadne iz sobe, pa brzim koracima pojuri niza stepenice. Gospođica je Rottenmeier stajala još jedan čas i gledala iznenađeno, a onda potrči za Detom. Palo joj je na pamet, da treba još o puno stvari govoriti s tetkom Detom, ako bi djevojčica ostala u kući, a sad se najedanput eto dogodilo, da je mala zaista tu, i kao da je tetka tvrdo naumila, da je tu i ostavi.

Haidi je jednako stajala na vratima na istom mjestu, gdje se je u prvi čas zaustavila. Dotle je Klara sa svoga stolca sve šuteći promatrala. Sada domahne Haidi:

— Dođi ovamo!

Haidi pristupi vozaljci.

— Je li ti milije, da se zoveš Haidi ili Adelhaida? — upita Klara.

— Zovem se samo Haidi i ništa drugo — odgovori Haidi.

— Onda ću te uviek tako zvati — reče Klara. — Sviđa mi se tvoje ime, ali ga nisam nikad čula, a nisam nikad ni vidjela takvog djeteta, kao što si ti. Jesi li uviek imala samo tako kratku, kudravu kosu?

— Da, ja bih rekla — odgovori Haidi.

— Je li ti drago, što si došla u Frankfurt?

— Nije, ali sutra se opet vraćam kući i nosim baki biele hljebčiće — izjavi Haidi.

— Ma ti si čudnovato diete! — povikne Klara. — Pa zato su te i doveli u Frankfurt, da ostaneš kod mene i da učiš sa mnom. Vidiš, sad će biti vrlo veselo, kad još ne znaš ni čitati, pa će doći nešto sasvim novo kod satova učenja. Ovako bude više puta strašno dosadno i jutro se otegne, pa mu nema kraja. Znaš, svako jutro u deset sati dolazi gospodin učitelj, onda započinju satovi i traju do dva sata, a to je tako dugo. Dogodi se kadkada, da gospodin učitelj podigne knjigu do lica, kao da je najednom postao kratkovidan, ali on iza knjige samo strašno zieva, a i gospođica Rottenmeier izvadi kadkad svoj veliki džepni rubac i drži ga pred licem, kao da ju je nešto razžalilo, što smo čitali, pa ne će, da joj vidimo suze u očima; ali ja znam sasvim dobro, da i ona iza rubca strašno zieva. A onda i mene spopadne zievanje, ali ga moram svaki put progutati, jer ako samo jedan jedini put zievnem, gospođica Rottenmeier odmah dojuri s ribljim uljem i veli, da sam opet slaba, a riblje ulje je najstrašnija stvar, pa onda još volim gutati zievanje. Ali sad će biti mnogo zabavnije, sad ću moći slušati, kako ti učiš čitati.

Haidi je sumnjivo odmahnula glavom, kad je čula, gdje joj Klara govori o čitanju.

— Ipak, ipak, Haidi, naravno, moraš učiti čitati, svi ljudi to moraju, a gospodin je učitelj vrlo dobar, on se nikad ne ljuti i on će ti već sve raztumačiti. Ali vidiš, kad on nešto tumači, onda ništa ne razumiješ; moraš samo čekati, i ne smiješ ništa priupitati, jer će ti on, ako se upleteš, toliko tumačiti, da ćeš još manje razumjeti. Ali kasnije, kad već nešto naučiš i kad dobro znaš, onda ćeš već razumjeti, šta je on mislio.

Sad se opet vrati u sobu gospođica Rottenmeier. Nije mogla više dozvati tetku Detu, pa je bila zbog toga uzrujana, jer joj nije mogla čisto i bistro reći, u čemu nije djevojčica onakva, kako je bilo dogovoreno, a kako nije znala, šta bi sada trebalo učiniti, da se taj uzao razmrsi, grizla se još više, jer je ona sama bila začetnik toga posla. Trčala je iz učionice prieko u blagovaonicu, a odavle opet natrag, i odmah se opet vratila u blagovaonicu i stala grditi Sebastiana, koji je u to vrieme svojim okruglim očima zamišljeno promatrao prostrt stol, da vidi, je li sve dobro priredio.

— Sutra možete dokrajčiti vaše velike misli, a sad gledajte, da dođemo do ručka!

To rekavši projuri gospođica Rottenmeier pokraj Sebastiana i pozove Tinetu tako nemilim glasom, da je djevojka Tineta dotapkala još sitnijim koracima nego obično i zaustavila se s tako podrugljivim licem pred gospođicom, da se ova nije usudila udariti na nju, ali se još više jedila sama u sebi.

— Treba urediti sobu za malu, Tineto — reče gospođica, pošto se jedva umirila. — Sve je već spremljeno, samo još oprašite namještaj!

— Baš imam za koga — podrugne se Tineta i ode.

Međutim je Sebastian otvorio dvokrilna vrata prema učionici s priličnom bukom, jer je bio naoštren, ali se nije usudio da oduši i odgovori gospođici Rottenmeier. Zatim je bez ikakve žurbe ušao u učionicu, da odveze vozaljku sa bolestnicom. Dok je izpravljao ručku na začelju stolca, koja se bila pomaknula, Haidi je stala preda nj i netremice ga promatrala. On je to opazio i najednom se trgnuo.

— No, šta ima na meni čudnovato da se gleda? — otresao se na Haidi, i to onako, kako to nipošto ne bi učinio, da je opazio gospođicu Rottenmeier, koja je opet bila na pragu i upravo stupila u sobu, kad mu je Haidi odgovorila:

— Ti si sličan kozaru Petru.

Gospođica zalomi rukama od užasa.

— Ama je li to moguće? — zastenje u pol glasa. — Sad još slugi kaže »ti«! To stvorenje nema ni najnižih pojmova!

Uto se vozaljka dokotrlja u blagovaonicu i Sebastian digne Klaru sa sjedala i posadi je na njezin stolac za jedaćim stolom.

Gospođica Rottenmeier spusti se do nje i domahne Haidi, da sjedne prema njoj. Osim njih nije bilo nikoga za stolom, a bilo je tu još mnogo mjesta, te su sjedile dosta razdaleko. Tako je i Sebastian imao prostora, dok je obilazio oko njih i nudio im redom zdjelu s jelom. Kraj Haidina tanjura ležao je liep bieli hljebčić. Diete ga je gledalo radostnim očima. Sebastian mora da je odmah stekao Haidino veliko povjerenje, kad je odkrila, da je sličan kozaru Petru, jer je sjedila ne mičući se, tiho kao miš u rupi, sve dok on nije došao sa svojom velikom zdjelom, da joj ponudi pržene ribice; ali sad ona digne ruku i pokaže hljebčić, otvori usta i zapita:

— Mogu li ja to uzeti? — Sebastian klimne glavom i sa strane dobaci pogled gospođici Rottenmeier, jer ga je zanimalo čudo, kako će se njoj svidjeti to pitanje. U isti tren zgrabi Haidi svoj hljebčić i strpa ga u džep. Sebastian skupi lice, jer ga je bio spopao smieh, ali je znao, da ne smije glasa od sebe dati. Niem i nepomičan jednako je stajao pred Haidi, jer nije smio govoriti, a nije smio ni otići, prije nego što sve podvori. Haidi ga je gledala i gledala i čudila se, što on tu još stoji, a onda zapita: — Treba li da i od toga jedem? — Sebastian opet klimne glavom. — Onda mi daj! — reče Haidi i mirno pogleda svoj tanjur. Sebastian još više skupi lice, a zdjela u njegovoj ruci poče opasno drhtati.

— Možete zdjelu metnuti na stol, pa kasnije opet doći — reče sad gospođica Rottenmeier stroga lica. Sebastian odmah izčezne.

— Vidim, Adelhaido, da te u svačemu moram učiti prvim pojmovima — nastavi gospođica i duboko uzdahne. — Prije svega ću ti pokazati, kako se za ručkom i večerom mora uzimati jelo i druge stvari — i sad je gospođica sama vadila pred djevojčicom sve i nadugo i naširoko tumačila, kako se

mora za stolom vladati. — Onda ti moram osobito pripomenuti — nastavila je dalje — da kod jela nemaš ništa razgovarati sa Sebastianom, a izvan ručka samo onda i jedino onda, kad treba da mu nešto naložiš ili da ga nešto upitaš. Ali onda ga ne smiješ drugačije osloviti, nego samo vi, jesi li čuda? Da te nikad više ne čujem, da mu drugačije kažeš! I Tineti moraš kazati: vi, Tineto! Mene ćeš nazivati onako, kako si čula da me svi zovu. Kako ćeš Klaru nazivati, to će ona sama odrediti.

— Naravno, Klara — reče ova. Sad je došla na red čitava množina pravila o svakidanjem redu i vladanju, o ustajanju i lieganju, kako se ulazi u sobu i izlazi iz sobe, kako se drži red, kako se otvaraju i zatvaraju vrata, i sva ta pouka padala je kao mrtvi san na Haidine oči, jer je ona jutros ustala prije pet sati, a i putovanje je dugo trajalo. Ona se nasloni na stolac i sladko zaspi. Kad je gospođica u neko doba dovršila svoje upute, zaključi: — Dakle pazi, šta sam ti rekla, Adelhaido! Jesi li sve dobro razumjela?

— Haidi već dugo spava — reče Klara veselo, jer joj već odavno nije ni jedna večera prošla tako zabavno.

— Upravo je nečuveno, šta se mora doživjeti s tim djetetom — vikne gospođica Rottenmeier ljutito i pozvoni tako žestoko, da su Tineta i Sebastijan dojurili na vrat na nos i zajedno upali u blagovaonicu. Ali ni od sve te halabuke nije se Haidi budila iz sna, te su muku mučili, dok su je toliko razbudili, da su je mogli odvesti u njezinu spavaonicu, najprije kroz učionicu, zatim kroz Klarinu spavaonicu i najposlije još kroz sobu gospođice Rottenmeier do one sobe na uglu, koja je bila za nju uređena.

SEDMO POGLAVLJE

GOSPOĐICA ROTTENMEIER CIELI DAN NEMA MIRA

Kad je Haidi prvo jutro u Frankfurtu otvorila oči, nije nikako mogla od čuda doći k sebi. Trljala je čvrsto oči, opet ih otvorila i opet ugledala oko sebe neviđene stvari. Sjedi ona na visokom, bielom krevetu i pred sobom vidi veliku, široku prostoriju; ondje, odakle dolazi svietlo, vise dugački, dugački bieli zastori, pokraj njih stoje dva stolca, na njima su veliki cvjetovi, pa onda uza zid počivaljka i na njoj opet onakvi ili samo malo drugačiji cvjetovi, pred njom okrugli stol, a u kutu stoji umivalo sa stvarima, kakvih Haidi još nikad u životu nije vidjela. I sad se najednom sjeti, da je u Frankfurtu, sjeti se jučerašnjeg dana, i na koncu joj sasvim jasno dođu na pamet i gospođičine pouke, koliko ih je čula.

Haidi skoči sa svoje postelje i uredi se. Onda pođe k jednom prozoru, a zatim k drugom. Morala je vidjeti nebo i zemlju iznad tih kuća. Osjećala se kao u krletci zatvorena tim velikim zastorima. Ali ih nije mogla nikako razmaknuti; zato se provere iza njih, da dođe do prozora. Ali je prozor bio tako visok, da ga je Haidi još mogla upravo glavom dosegnuti i malo pogledati. Haidi nije našla, šta je tražila. Trčala je od prvog prozora do drugog i opet od drugog do prvog, ali se svaki put ukazaše pred njezinim očima iste stvari: zidovi i prozori, i opet zidovi, pa opet prozori. Haidi se stislo srdce. Bilo je još rano jutro, jer se Haidi bila naučila na planini rano ustati i odmah iztrčati pred vrata i pogledati, kako je vani, je li nebo modro i je li sunce već ustalo, šume li jele i jesu li mali cvjetovi već otvorili oči. Kao ptica, koja se prvi put našla u svojoj sjajnoj krletci, te se zalieće ovamo onamo i kod svih žica kuša, ne bi li se mogla izverati i odletjeti u slobodu, tako je i Haidi neprestano trčala od jednog

prozora do drugog, da pokuša, hoće li se otvoriti; jer bi se onda moralo nešto drugo vidjeti, osim zidova i prozora. Tu dolje mora se ipak ukazati zemlja, zelena trava i zadnji snieg, što kopni na obroncima, a Haidi je žudila, da ga vidi. Ali prozori su ostali čvrsto zatvoreni, ma koliko Haidi nešto okretala i potezala i odozdol turala svoje male prste pod okvire, da ih podigne. Sve, sve je ostalo čvrsto i nepomično.

Istom u neko doba, kad je vidjela, da joj sva muka ništa ne pomaže, ostavi se uzaludnog posla i stane razmišljati, ne bi li bilo bolje, da izađe pred kuću pa onda prohoda okolo kuće i krene malko dalje, dok ne nađe tratinu; jer se sjetila, da je sinoć pred kućom hodala po samom kamenju. Uto netko pokuca na vrata i odmah zatim Tineta promoli glavu i reče kratko:

— Zajutrak je priređen!

Haidi nije nikako razumjela, da ove rieči znače poziv. Na podrugljivom Tinetinu licu mogla je prije opaziti opomenu, neka joj ne dolazi preblizu, nego prijazan poziv. To je Haidi jasno čitala s njezina lica i prema tome se vladala. Uzela je mali podnožak izpod stola, metnula ga u jedan kut, sjela na nj i čekala sasvim tiho, da vidi, šta li će sada doći. Nakon nekog vremena stalo se nešto naglo primicati s priličnom bukom. Bila je to gospođica Rottenmeier, koja se opet uzrujala i doviknula u Haidinu sobu:

— Šta je od tebe, Adelhaido? Zar ti ne razumiješ, šta je zajutrak? Dođi prieko!

Sad je Haidi razumjela i odmah pošla za njom. U blagovaonici je već dugo Klara sjedila na svome mjestu. Prijazno je pozdravila djevojčicu, a i sama je bila mnogo vedrija nego obično, jer se nadala, da će se danas opet koješta novo dogoditi. Zajutrak je prošao bez smetnje. Haidi je sasvim pristojno jela svoj kruh s maslacem, i kad je sve bilo gotovo, odkotrljali su Klaru opet u učionicu, a Haidi je gospođica Rottenmeier naložila, da pođe za Klarom i da ostane kod nje, dok ne dođe gospodin učitelj, koji će ih učiti. Čim su njih dvie ostale same, reče Haidi:

— Kako se može iz ove kuće gledati van, da se sve dolje liepo vidi, šta ima na zemlji?

— Otvori se prozor i gleda se — odgovori Klara veselo.

— Prozori se ne mogu otvoriti — potuži se Haidi žalostno.

— Mogu, mogu — tvrdila je Klara. — Samo ti to još ne možeš, a ni ja ti ne mogu pomoći; ali kad jednom vidiš Sebastiana, on će ti otvoriti jedan prozor.

Haidi je bilo mnogo lakše pri duši, kad je čula, da se ipak mogu otvoriti prozori, i da se može gledati van, jer je još bila potištena, sve odkako je u svojoj sobi osjetila sužanjstvo velike kuće. Klara je sad počela izpitivati Haidi, kako je u nje kod kuće, a Haidi je s veseljem pripoviedala o planini i kozama, o paši i o svemu, što joj je bilo milo i drago.

Međutim je bio došao gospodin učitelj; ali ga gospođica Rottenmeier nije odmah odvela, kao obično, u učionicu, jer se je morala najprije pred njim izgovoriti, i zato ga je odvela u blagovaonicu, gdje je pred njega sjela, pa mu sva uzrujana opisala svoju nevolju i izpričala, kako je došla do toga djeteta.

Ona je pisala prije nekoliko vremena gospodinu Sesemannu u Pariz, gdje on upravo boravi, da njegova kći već odavno želi, da joj se uzme jedna drugarica u kuću, a i ona je sama mislila, da bi joj takva drugarica bila poticaj za življi rad u vrieme obuke, a u ostalo vrieme ugodno družtvo. Zapravo je to bilo vrlo poželjno za samu gospođu, jer je ona htjela, da netko bude tu, tko će mjesto nje zabavljati bolestnu Klaru, kad joj dodije, a to se često događa. Gospodin Sesemann je odgovorio, da će rado izpuniti želju svoje kćeri, ali uz uvjet, da se takva drugarica ima jednako držati i odgajati kao i sama njegova kći, jer on ne želi nikakvog dječjeg mrcvarenja u svojoj kući, a to je, razumije se, bila sasvim nepotrebna primjetba od gospodina — dodala je gospođica Rottenmeier, — jer tko bi htio djecu mrcvariti! — Sad je dalje pripoviedala, kako je strašno prevarena s tom djevojčicom, i dokazivala mnogim primjerima, kako to biće ni o

čemu nema ni truna pojma, i da će gospodin učitelj morati ne samo početi obuku s njom kod proste abecede, nego će morati i u najmanjim malicama ljudskog odgoja početi od najprvih početaka. U tom nemilom položaju vidi ona samo j e d n o sredstvo spasa: kad bi gospodin učitelj htio izjaviti, da se dva tako različita bića ne mogu zajedno poučavati bez velike štete po ono drugo, koje je naprednije. To bi bio za gospodina Sesemanna važan razlog, da tu stvar opozove, i onda bi pristao, da se ovo diete odmah pošalje natrag, odkud je i došlo. Bez njegova pristanka ona toga ne bi smjela učiniti, jer sad gospodin već zna, da je diete došlo u kuću.

Ali je gospodin učitelj bio oprezan i nije bio nikad jednostran u svome sudu. Tješio je gospođicu Rottenmeier s mnogo rieči i dokazivao joj, ako je nova kćerka na jednoj strani zaostala, da je zato možda n a d r u g o j s t r a n i naprednija, i da će se to kod uređene obuke naskoro izravnati. Kad je gospođica Rottenmeier vidjela, da joj gospodin učitelj ne želi pomoći, nego hoće da preuzme svoju obuku s abecedom, otvorila mu je vrata učionice, a onda ih brzo za njim zatvorila i ostala vani, jer ju je spopadao strah, kad je samo mislila na prvo učenje slova. Sada se uzšetala velikim koracima po sobi, jer je morala razmišljati, kako će služinčad zvati Adelhaidu. Gospodin Sesemann je pisao, da se s njom mora postupati kao s njegovom kćerkom, a taj njegov nalog mislila je da se u glavnom tiče služinčadi.

Ali joj nije bilo suđeno, da bez smetnje razmišlja o tim stvarima, jer je najednom iz učionice odjeknuo strašan tresak srušenih predmeta, a onda Sebastianovo dozivanje. Gospođa jurne unutra. Tu je sve ležalo na podu jedno preko drugoga: sva pomoćna učila, knjige, bilježnice, crnionica, a povrh svega još stolni ćilim, izpod kojega je tekao potočić crnila kroz cielu sobu. Haidi je bila izčeznula.

— Eto ti sad! — povikne gospođica Rottenmeier lomeći rukama. — Ćilim, knjige, radna košarica, sve u crnilu! To se još nikad nije dogodilo! To je sigurno učinilo ono nesretno diete, nitko drugi!

Gospodin je učitelj stajao prestrašen i gledao na tu pustoš, koja je zaista imala samo jednu stranu, i to strašnu. Klara je naprotiv vesela lica promatrala te neobične događaje i uzrujanost, koja je nastala oko nje, pa je stala tumačiti:

— Jest, to je učinila Haidi, ali nehotice. Ne treba je kazniti, njoj se samo strašno žurilo, da ode iz sobe, i tako je za sobom povukla ćilim, pa je sve jedno s drugim palo na pod. Prolazilo je mnogo kola, išla su jedna za drugima, i zato je ona tako potrčala. Može biti, da još nikad nije vidjela kočije.

— Eto, gospodine učitelju, nije li tako, kako sam ja kazala? Taj stvor nema ni truna pameti. Zar ona zna, šta je to školski sat i da se tu mora slušati i mirno sjediti! Ali kuda se je ta nesretnica izgubila? Ako je pobjegla? Šta bi gospodin Sesemann...

Gospođica Rottenmeier ne dovrši, nego potrči van i pojuri niza stepenice. Tu je na otvorenim kućnim vratima stajala Haidi i zabezeknuto gledala uz ulicu i niz ulicu.

— Šta je to? Šta ti je palo na pamet? Kako si mogla tako uteći? — grdila je gospođica Rottenmeier.

— Čula sam, kako šume jele, ali ne znam gdje su i ne čujem ih više — odgovori Haidi gledajući razočarano prema onoj strani, gdje se već bio izgubio štropot kola, koji je u Haidinim ušima žuborio kao huk južnjaka u jelama, tako da je od nenadne radosti pojurila, da bolje čuje.

— Jele? Zar smo u šumi? Kakvi su to bumbari u tvojoj glavi? Dođi gore, da vidiš, šta si počinila! — To rekavši, gospođica Rottenmeier opet krene uza stepenice. Haidi pođe za njom i vrlo se začudi, kad ugleda zbrku u sobi, jer nije bila ni zamietila, šta je za sobom povukla, od samog veselja i od želje da čuje jele.

— To si jedanput uradila, drugi put da mi to nisi više napravila! — reče gospođica Rottenmeier, pokazujući na pod. — Kad se uči, onda se na svom stolcu mirno sjedi i pazi. Ako se ne možeš sama smiriti, ja ću te privezati uz tvoj stolac. Razumiješ li?

— Da — uzvrati Haidi. — Ali ja ću sasvim mirno sjediti. — Sad je shvatila, da je red kod obuke mirno sjediti.

Sad su morali doći Sebastian i Tineta, da opet naprave red. Gospodin učitelj je otišao, jer je morao prekinuti obuku. Za zievanje nije danas bilo vremena.

Poslije podne Klara je svaki dan neko vrieme počivala, a Haidi se je morala sama nečim zabaviti, to joj je jutros rekla gospođica Rottenmeier. Kad se dakle Klara poslije ručka namjestila u svom stolcu, da odpočine, otišla je gospođica Rottenmeier u svoju sobu, i sad je Haidi vidjela, da je došlo vrieme, da se sama nečim zabavi. To je ona jedva dočekala, jer je uviek voljela sama u svojoj glavi izmišljati, čime bi se zabavila. Ali zato joj je trebalo nečije pomoći i zato je stala nasred hodnika pred blagovaonicom, da joj ne izmakne osoba, koju je naumila pitati. Zbilja nakon malo vremena ugleda Sebastiana, koji se penjao uza stepenice s velikom pliticom na rukama, jer je nosio srebreni pribor iz kuhinje, da ga spremi u ormaru u blagovaonici. Kad je već bio na najvišoj stepenici, Haidi stane pred njega i reče jasno i glasno:

— Vi!

Sebastian izvali oči, koliko je god bilo moguće, i reče prilično osorno:

— Šta to znači, frajlice?

— Htjela bih samo nešto pitati, ali ne će biti ništa zlo kao ono jutros — doda Haidi, da ga ublaži, jer je opazila, da je Sebastian malo naoštren, a mislila je da je to još radi prolivenog crnila.

— Tako? A zašto mi vičete »vi«, kao da nemam imena? To bih htio znati! — odgovori Sebastian jednako otresito.

— Da, tako moram sad uviek govoriti — dokazivala je Haidi. — To mi je zapovjedila gospođica Rottenmeier.

Sad je Sebastian prasnuo u smieh, da se je Haidi u njega zagledala sasvim iznenađena, jer nije rekla ništa smiešno. Ali je Sebastian najednom shvatio, šta je to gospođica zapovjedila, te reče veselim glasom:

— Sad je dobro. Šta mi je frajlica htjela reći?

— Ja se ne zovem frajlica — reče sad Haidi malo oštrije, — ja se zovem Haidi.

— Sve je dobro. Ista je gospođica i meni zapovjedila, da vam kažem »frajlica« — raztumači Sebastian.

— Je li? E, onda se već moram tako zvati — reče Haidi krotko, jer je vidjela, da se sve mora činiti onako, kako zapovjedi gospođica Rottenmeier.

— Sad imam već tri imena — doda s uzdahom.

— Šta je htjela pitati mala frajlica? — zapita Sebastian, kad je ušao u blagovaonicu i počeo spremati srebreninu.

— Reci mi, kako se može otvoriti prozor — vi Sebastiane?

— Ovako, evo ovako — odgovori Sebastian i otvori veliko prozorsko krilo.

Haidi dođe na prozor, ali je bila premalena, pa nije mogla ništa vidjeti. Glava joj je dopirala samo do prozornice.

— Evo, sad će moći mala frajlica izviriti i pogledati, šta ima dolje — reče Sebastian i primakne joj visoki drveni podnožak. Haidi se obraduje i popne se na podnožak, te je napokon mogla pogledati kroz prozor. Ali je s najvećim razočaranjem odmah povukla glavu natrag.

— Vidi se samo cesta od kamena, drugo ništa — reče Haidi žalostno. — Ali ako se naokolo ide oko ciele kuće, šta se onda može vidjeti na drugoj strani, vi Sebastiane?

— Sve isto — odgovori on.

— Ali kuda treba otići, da se može gledati daleko, daleko, preko čitave doline?

— Ej, onda se treba popeti na zvonik, na crkveni zvonik, kao što je onaj tamo sa zlatnom krugljom na vrhu. Odozgor se može gledati dolje, pa se onda vidi daleko iznad svih kuća.

Sad Haidi brzo siđe sa svoga podnožka, izleti na vrata, sleti niza stepenice i šmugne na ulicu. Ali nije bilo sve onako, kako je Haidi bila sebi zamislila. Kad je s prozora vidjela zvonik, činilo joj se, da ne treba ništa drugo nego samo prieći preko ceste, pa će se odmah naći pred zvonikom. Sad je Haidi išla niz ulicu, i stigla joj na kraj, ali nije našla, šta je tražila. Zvonika nije nigdje bilo. Tako je došla u drugu ulicu i tražila sve dalje i dalje, ali nigdje nije ugledala zvonika. Mimo nju su prolazili mnogi ljudi, ali svi su se žurili, pa je Haidi mislila, da nitko od njih nema vremena, da joj pokaže kako će doći do zvonika. Onda ugleda na uličnom uglu jednog dječaka, koji je nosio na leđima male orguljice, a na ruci neku smiešnu životinjicu. Haidi potrči k njemu i zapita ga:

— Gdje je zvonik, što ima sasvim gore zlatnu kruglju?

— Ne znam — bio je odgovor.

— Pa koga mogu pitati, gdje je? — pitala je Haidi dalje.

— Ne znam.

— Znaš li još koju crkvu, što ima visok zvonik?

— Ruzumije se, da znam.

— Hodi sa mnom i pokaži mi je.

— Pokaži najprije ti meni, šta ćeš mi za to dati. — Dječak izpruži dlan. Haidi je kopala po džepovima. Napipala je i izvukla sličicu, na kojoj je bio naslikan liep vjenčić od crvenih ruža. Najprije je čas dva gledala sličicu, jer joj je bilo malko žao dati je iz ruke. Tek jutros dobila ju je od Klare. Ali da za to vidi dolinu, da gleda preko zelenih obronaka!

— Evo ti — reče Haidi i pruži sličicu dječaku. — Hoćeš li to?

Dječak uztegne ruku i potrese glavom.

— Pa šta hoćeš? — upita Haidi i turi zadovoljno svoju sličicu opet u džep.

— Novac.

— Novaca nemam, ali Klara ima, ona će mi već dati. Koliko hoćeš?

— Dvadeset pfeniga.

— Onda hodi!

Krenuli su dugom ulicom. Putem je Haidi izpitivala dječaka, šta to nosi na plećima, a on joj tumačio, da su to krpom pokrivene male orguljice, koje daju krasnu svirku, kad on zavrti vretence. I tako su se najedanput našli pred jednom starom crkvom s visokim zvonikom.

Dječak stane i reče:

— Evo ga!

— Ali kako ću ja ući unutra? — upita Haidi, kad je ugledala čvrsto zatvorena vrata.

— Ne znam — odgovori dječak.

— Misliš li, da se tu može pozvoniti, kao u nas, kad zovemo Sebastiana?

— Ne znam.

Haidi sad odkrije zvono na zidu i potegne svom snagom.

— Ako se sada popnem gore, moraš me tu dolje pričekati, jer ja ne znam, kako ću se vratiti, ti mi moraš pokazati put.

— Šta ćeš mi onda dati?

— A šta ti moram opet dati?

— Opet dvadeset pfeniga.

Sad iznutra zazvekeće stara brava, a vrata zaškripe i otvore se. Iziđe jedan stari čovjek i pogleda najprije začuđeno, onda prilično srdito na djecu, pa se izdere:

— Kako se usuđujete da me zovete dolje? Zar ne umijete čitati, šta nad zvonom stoji: Za one, koji se hoće popeti na zvonik.

Dječak samo upre prstom u Haidi i ne reče ni rieči. Haidi odgovori:

— Ja sam se htjela popeti na zvonik.

— A što ćeš gore? — zapita zvonar. — Je li te tkogod poslao?

— Nije — uzvrati Haidi. — Htjela bih se uzpeti, samo da malo dolje gledam.

— Gubite se i nemojte više zbijati takve šale, jer ćete drugi put loše proći! — To rekavši zvonar se okrene, da zatvori vrata.

Ali ga Haidi uhvati za kaput i stane ga moliti:

— Samo ovaj put da pogledam!

On se osvrne, ali su ga Haidine oči gledale tako moleći, da se je sasvim smekšao. Nato je uzme za ruku i reče prijazno:

— Kad ti je toliko do toga stalo, onda hodi!

Dječak se uto spustio na kamene stepenice pred vratima, pokazujući, da ne će s njima.

Haidi se penjala, idući u stopu za zvonarom, koji ju je vodio za ruku, a pred njima se ukazivale stepenice bez kraja; onda su dolazile sve uže, napokon su bile sasvim uzke, i onda su bili gore. Zvonar podigne Haidi s poda i pridrži je kraj otvorena prozora.

— Eto, sad gledaj dolje — rekne.

Haidi se zagleda u more krovova, kula i dimnjaka; ali zamalo povuče glavu natrag i reče snuždeno:

— Nije to onako, kako sam ja to mislila.

— Eto sad? Šta razumije takva maljugica, šta je vidik! Tako, sad ćeš opet sići i nemoj nikad više potezati zvono kod zvonara.

Zvonar opet spusti Haidi na pod i siđe s njom niz uzke stube. Gdje su počinjale šire stube, stajala su lievo jedna vrata, koja su vodila u zvonarovu sobicu, a kraj vrata je bio ravan pod, koji je sezao sve do kosoga krova. Tamo je straga stajala velika košara, a pred njom je sjedila debela siva maca i režala, jer je košara bila spavaonica i blagovaonica njezine obitelji, a ona je htjela svakog prolaznika opomenuti, da ne pomete njezin obiteljski mir. Haidi se zaustavi i u čudu pogleda, jer još nikad nije vidjela tako goleme mačke; ali su u starom zvoniku stanovali čitavi čopori miša, pa je mačka svaki dan bez truda donosila u svoj stan po pola tuceta miševa, da se časti do mile volje. Zvonar je vidio kako se Haidi zadivila, kad je ugledala njegovu mačku, pa joj reče:

— Hodi bliže, ona ti ne će ništa, kad sam ja uza te. Možeš joj pogledati mlade.

Haidi se primakne košari i klikne uzhićeno:

— O ljepušne i mile životinjice! Liepi mačići! — i stane skakutati oko košare, da dobro pogleda ono smiešno capkanje i one skokove, što ih je izvodilo sedam osam mladih mačića, koji su u košari neumorno jedan preko drugog plazili, prekobacivali se i padali.

— Hoćeš li jedno? — zapita zvonar, koji je uživao gledajući, kako Haidi od radosti skače.

— Za mene? Zauviek? — zapita Haidi u neizvjestnosti, ne mogavši gotovo ni povjerovati u tu veliku sreću.

— Da, za tebe, možeš još koje imati, možeš ih sve ponieti, ako imaš u čemu — reče zvonar, kojemu je baš dobro došlo, da se rieši svojih mačića, a da im ne će morati ništa na žao učiniti.

Haidi je sjala od sreće. U velikoj kući bit će za mačiće dosta mjesta — a kako će se Klara začuditi i obradovati, kad ugleda ove mile životinjice!

— Ali kako ću ih ponieti? — zapita sad Haidi. Sagne se, da ih nekoliko brzo uhvati svojim rukama, ali joj debela mačka skoči na ruku i hukne na nju tako biesno, da je Haidi prestrašeno uzmaknula.

— Ja ću ti ih donieti, samo reci kuda — reče zvonar, koji je milovao staru mačku, da bi je umirio, jer je ona bila njegova prijateljica i već je mnogo godina živjela s njim u zvoniku.

— Gospodinu Sesemannu u velikoj kući, gdje na velikim vratima ima zlatna pasja glava, što ima u gubici debeli obruč — raztumači Haidi.

Nije trebalo ni toliko reći zvonaru, koji je već mnogo godina boravio na zvoniku i poznavao nadaleko i naširoko svaku kuću, a osim toga bio je Sebastian njegov stari znanac.

— Znam već — izjavi on. — Ali kome ću predati mačiće, za koga ću pitati? Ti valjda ne spadaš u kuću gospodina Sesemanna?

— Ne, ali Klara, ona će se tako veseliti, kad mačići dođu!

Zvonar je htio poći, ali se Haidi nikako nije mogla razstati od igre tih malih stvorova.

— Kad bih samo mogla odmah ponieti barem jedno ili dvoje! Jedno za mene, a jedno za Klaru, mogu li?

— Onda počekaj malo — reče zvonar, odnese oprezno staru mačku u svoju sobicu i metne pred nju zdjelicu s hranom, zatvori vrata i opet se vrati. — Tako, sad uzmi dvoje!

Haidine se oči zakriesiše od radosti. Ona izabere jedno bielo mače, a onda jedno sa žutim i bielim prugama, i strpa jedno u desni džep, a drugo u lievi. Sad pođoše dolje niza stepenice.

Dječak je još sjedio vani na stepenicama, a kad je Haidi izašla i zvonar za njom zaključao vrata, upita ga ona:

— Kojim ćemo putem sad kući gospodina Sesemanna?

— Ne znam — odgovori dječak.

Haidi sad stane opisivati, kako je ona znala, kućna vrata i prozore i stepenice, ali je dječak samo tresao glavom. Sve mu je bilo nepoznato.

— Gledaj — nastavi Haidi. — S jednog prozora vidi se jedna velika, velika siva kuća, a krov ide ovako — Haidi nasjecka prstom u zraku velike zubce.

Sada dječak skoči, valjda je poznavao slične znakove, po kojima je prepoznavao svoje putove. Trčao je nigdje ne stajući, a Haidi za njim, i za malo vremena stajali su zaista pred kućnim vratima s velikom životinjskom glavom od mjedi. Haidi potegne zvono. Naskoro se pojavi Sebastian, i kad ugleda Haidi, vikne u velikoj žurbi: — Brzo! Brzo!

Haidi uleti u kuću, a Sebastian zalupi vratima. Dječaka, koji je zabezeknut ostao vani, nije ni opazio.

— Brzo, frajlice —poticao je Sebastian — odmah u blagovaonicu, oni su već za stolom. Gospođica Rottenmeier izgleda kao nabijen top. Ali šta je trebalo maloj frajlici, da tako uteče iz kuće?

Haidi je unišla u sobu. Gospođica je Rottenmeier nije ni pogledala, pa ni Klara ne reče ništa. Bila je upravo nemila

tišina. Sebastian namjesti stolac za Haidi. Sad, kad je sjedila na svom stolcu, započne gospođica Rottenmeier stroga lica, svečanim i ozbiljnim glasom:

— Adelhaido, ja ću kasnije s tobom govoriti. Sad samo toliko: ti si se poniela vrlo prosto, te zbilja zaslužuješ kaznu, što si otišla iz kuće bez pitanja, a da nitko nije o tom imao ni mrvu pojma, i što si se skitala do kasne večeri. To je vladanje, kakvo se nigdje nije ni čulo ni vidjelo.

— Mijau — zacvili jedan glas, kao za odgovor.

Sad se gospođica razpali:

— Kako, Adelhaido — vikala je sve tanjim i jačim glasom, — ti se usuđuješ nakon svih nepristojnosti još i zbijati loše šale? Čuvaj se dobro, kažem ti!

— Ja ne zbijam ništa... — započne Haidi...

— ... mijau! mijau!

Sebastian zamalo da nije bacio svoje zdjele na stol. Brzo ih spusti i izleti van.

— Dosta je — htjede gospođica Rottenmeier prasnuti, ali je od uzrujanosti izdade glas. — Ustani i izađi iz sobe! — Haidi prestrašena ustane sa svoga stolca i htjede još jednom raztumačiti:

— Ja to nisam...

— Mijau! Mijau! Mijau!

— Ali Haidi — reče sad Klara, — kad vidiš, da se toliko jedi gospođica Rottenmeier, zašto svaki put maučeš?

— Ne maučem ja, to rade mačići — razjasni napokon Haidi.

— Kako? Šta? Mačići? — vikne gospođica Rottenmeier. — Sebastiane! Tineto! Potražite te grozne životinje! Uklonite ih! — S tim povikom na ustima klisne gospođica u učionicu i zaključa za sobom vrata, da bude sigurnija, jer su mlade mačke za nju bile najstrašnija stvar na cielom božjem svietu. Sebastian je stajao vani pred vratima i morao se najprije do sita izsmijati, prije nego je mogao ući u sobu. On je opazio, kad je poslužívao Haidi, kako jedna mala mačja glava izviruje iz njezina džepa, i znao je, da će biti praskanja, pa kad je sad započelo, nije se

mogao više suzdržati, te je jedva mogao spustiti zdjelu na stol. Napokon se svlada i opet mirno uđe u sobu, pošto je već zamuknulo gospođičino prestrašeno dozivanje u pomoć. Sad je u sobi bilo sasvim tiho i mirno; Klara je držala mačiće na krilu, a Haidi klečala kraj nje, te su se zajedno s najvećim veseljem igrale s tim malešnim, umilnim stvorovima.

— Sebastiane — reče Klara, — morate nam pomoći, morate nam naći gniezdo za mačiće, da ih ne vidi gospođica Rottenmeier, jer ih se ona boji, i ona bi ih odpremila iz kuće. Ali mi ćemo te drage životinje zadržati i svaki put ćemo ih amo donieti, kad god ostanemo same. Kuda bi ih mogli skloniti?

— Za to ću se već ja pobrinuti, gospođice Klara — uzvrati uslužno Sebastian. — Napravit ću im liep krevetac u jednoj košari, i metnut ću je na jedno mjesto, koje bojažljiva gospođica ne će naći, pouzdajte se u me. — Sebastian se odmah prihvati posla, smijuckajući se neprestano i misleći: Bit će još svašta!, a Sebastianu nije bilo krivo, kad bi gospođica Rottenmeier malo puhala i praskala. Tek pokasno, kad se primicao čas, da se ide spavati, odškrinula je gospođica Rottenmeier samo malko vrata i poviknula kroz pukotinu:

— Jesu li izbačene te gadne životinje?

— Jesu! Jesu! — odgovori Sebastian, koji se vrtio po sobi nadajući se takvom pitanju. Zatim brzo i tiho uzme oba mačeta s Klarina krila i odbrza iz sobe.

Osobiti ukor, što ga je gospođica Rottenmeier namienila Haidi, odgodila je na sliedeći dan, jer se danas osjećala odveć umornom nakon tolikih jada, što ih je podniela jedan za drugim, a sve od ljutnje i straha, kojima je Haidi i ne znajući bila povodom. I tako se je šuteći povukla u svoju sobu, a Klara i Haidi veselo su išle za njom, jer su znale, da su njihovi mačići spremljeni u dobru postelju.

OSMO POGLAVLJE

U KUĆI SESEMANNOVOJ JOŠ NEMA MIRA

Kad je Sebastian sutradan otvorio gospodinu učitelju kućna vrata i odveo ga u učionicu, već je opet netko pozvonio na kućnim vratima, ali s takvom snagom, da je Sebastian sletio niza stepenice, jer je odmah pomislio:

— Tako zvoni samo gospodin Sesemann. Mora da je nenadano stigao. — Ali kad je u jedan mah širom otvorio vrata, ugledao je pred sobom odrpanog dječaka s orguljicama na leđima.

— Šta tu radiš? — prasne Sebastian. — Naučit ću ja tebe, kako se kidaju zvonca! Šta ćeš tu?

— Moram Klari — glasio je odgovor.

— Ti neoprani derane, ti, zar ne znaš kazati »gospođica Klara«, kao što mi kažemo? Kakvog imaš posla kod gospođice Klare? — upita Sebastian osorno.

— Duguje mi četrdeset pfeniga — razjasni dječak.

— Tebi se mieša u glavi! Kako znaš uobće, da ima ovdje gospođica Klara?

— Jučer sam joj pokazao put, to je dvadeset, a onda opet natrag, to je četrdeset.

— Vidiš, kako blebetaš koješta! Gospođica Klara nikad ne izlazi, ona i ne može hodati. Gledaj da se izgubiš, prije nego ti ja pomognem! — Ali se dječak nije dao zastrašiti. Mirno je stajao pred njim i odgovorio suho:

— Ja sam je ipak vidio na ulici, a mogu je i opisati: kosa joj je kratka i kudrava i crna, i oči su joj crne, a haljina joj je smeđa, a ne umije govoriti kao mi.

»Oho«, sjeti se Sebastian i u sebi se tiho nasmije. »To je mala frajlica. Opet je nešto skrivila«. Onda će glasno, vodeći dječaka u kuću:

— Dobro je, sad hajde za mnom i čekaj pred vratima, dok ja opet ne izađem. Ako te onda pustim unutra, možeš odmah nešto zasvirati. Gospođica to rado sluša.

Kad je došao gore, pokuca na vratima učionice i odmah ga pozovu unutra.

— Pred vratima je jedan dječak, koji na svaki način hoće da sam nešto poruči gospođici Klari — izviesti Sebastian.

Klara se vrlo obraduje tome neobičnom događaju.

— Neka odmah uđe — reče. — Je li, gospodine učitelju, treba da dođe, kad mora sa mnom govoriti.

Dječak je već bio ušao i, kako mu je rečeno, odmah počeo vrtjeti svoje orguljice. Gospođica je Rottenmeier, da izbjegne abecedu, bila našla svakojakoga posla u blagovaonici. Najednom je podigla glavu i stala slušati. Jesu li to zvuci s ulice? Ipak su tako blizu? Kako mogu orguljice doći u učionicu? A ipak... dakako... tu su — ona poleti kroz dugu blagovaonicu i naglo otvori vrata učionice. Tu — nečuveno — tu je stajao usred sobe odrpan verglaš i neumorno vrtio svoje glasbalo. Gospodin učitelj mučio se neprestano, da nešto kaže, ali se nije razumjela ni jedna njegova rieč. Klara i Haidi slušale su svirku, a lica su im odavala živu radost.

— Prestani! Zaustavi! Odmah zaustavi! — povikne gospođica Rottenmeier u sobu. Njezin glas je nadjačala glasba. Nato ona poleti prema dječaku, ali najednom na nešto nagazi, nešto joj se stvori kraj nogu, a kad je pogledala u pod, razabra, kako joj između stopala plazi neka grozna, tamna životinja — jedna crna kornjača.

Sada gospođica Rottenmeier poskoči uvis, kako to već godinama nije učinila, a onda krikne iz petnih žila:

— Sebastiane! Sebastiane!

Iznenada zamuknu orguljice, jer je ovaj put gospođin glas zaglušio svirku. Sebastian je stajao vani pred poluotvorenim vratima i savijao se od smieha, jer je upravo vidio, kako je gospođica Rottenmeier snažno poskočila. Napokon uđe unutra. Gospođica je bila pala na stolac.

— Van, odmah, i to čeljade i tu životinju! Sebastiane, odpravite ih odmah! — dovikne mu. Sebastian spremno posluša, povuče za sobom van dječaka, koji je uto brzo zgrabio svoju kornjaču, turi mu vani nešto u ruku i reče:

— Četrdeset za gospođicu Klaru, a četrdeset za sviranje, to si dobro napravio. — To rekavši, zatvori za njim vrata.

U učionici je opet nastao mir. Učenje se nastavilo, a i gospođica Rottenmeier ostala je u sobi, da svojim nadzorom onemogući slične strahote. Cieli taj događaj htjela je iztražiti istom poslije obuke i krivca tako kazniti, da će se toga sjećati, dok bude živ.

Ali se opet čulo kucanje na vratima, i opet je unišao Sebastian s viešću, da je prispjela velika košara, koja se ima odmah predati gospođici Klari.

— Meni? — upita Klara začuđeno, neobično radoznala, šta bi to moglo biti. — Pokažite je odmah, da vidim, kako izgleda!

Sebastian unese pokrivenu košaru i brzo se udalji.

— Mislim, da treba najprije svršiti obuku, a onda se može otvoriti košara — pripomene gospođica Rottenmeier.

Klara nije mogla sebi zamisliti, šta su joj to donieli. Puna žive želje gledala je u košaru.

— Gospodine učitelju — reče, prekinuvši svoju deklinaciju, — ne bih li mogla samo jednom malko zaviriti u košaru, da vidim šta je unutra, a onda ću opet nastaviti?

— S jednog razloga mogli bismo biti za to, s drugog opet ne — odvrati gospodin učitelj. — Razlog za to bio bi, ako je ciela vaša pažnja upravljena na taj predmet... — Govor se nije mogao dovršiti. Poklopac je samo labavo ležao na košari, i sada odjednom poskakaše izpod poklopca jedno, dvoje, troje i još više mladih mačića na pod i stadoše nevjerojatnom brzinom juriti naokolo, te se činilo, kao da je ciela soba puna takvih malih stvorova. Skakali su preko cipela gospodina učitelja, hvatali mu zubima hlače, verali se uz haljinu gospođice Rottenmeier, čeprkali oko njezinih nogu, zaskakivali se na Klarin stolac, grebli, plazili i maukali. Nastao je pravi metež. Klara je neprestano sva zanesena klicala: — Dragih li životinja! Kakvi su to veseli skokovi! Gledaj, gledaj, Haidi, ovdje-tamo — vidi ovo! — Haidi je od veselja trčala za njima u sve kutove. Gospodin je učitelj stajao vrlo smeten za stolom i dizao sad jednu, sad drugu nogu uvis, da se oslobodi od nemilog čeprkanja. Gospođica Rottenmeier sjedila je najprije u svome stolcu, ne mogući progovoriti od užasa, a onda je stala vikati iz sve snage: — Tineto! Tineto! Sebastiane! Sebastiane! — jer se nije usudila ustati sa stolca: ta mogle bi te male nemani najednom nasrnuti na nju i uzverati se na njezina leđa.

Napokon su na ponovno dozivanje došli u sobu Sebastian i Tineta, i Sebastian se odmah prihvati posla i jednog za drugim pohvata sve te male stvorove, potrpa ih u košaru i odnese u triem u sklonište, što ga je jučer priredio za ona prva dva mačeta.

Ni danas nije bilo prilike za zievanje kod obuke. Već pod noć, kad se gospođica Rottenmeier pomalo već oporavila od jutarnjih uzrujavanja, pozvala je Sebastiana i Tinetu u učionicu, da povede temeljitu iztragu i da pronađe krivca minulih kažnjivih događaja. Sad se odkrilo, da je Haidi pripravila i izazvala sve te događaje na svom jučerajnjem izletu. Gospođica je Rottenmeier sjedila biela u licu od jada i nije u prvi čas mogla naći rieči, da izkaže svoje osjećaje. Mahnula je rukom Sebastianu i Tineti, da izađu iz sobe, a onda se okrenula Haidi, koja je stajala kraj Klarina stolca i još nije pravo shvaćala, koliko je skrivila.

— Adelhaido! — zausti gospođa strogim glasom. — Znam samo jednu kaznu, koju bi ti osjetila, jer si barbarka, ali ćemo vidjeti, ne ćeš li se dolje u mračnom podrumu kod štakora i vodenjaka tako pripitomiti, da ti ne će nikad više pasti na pamet takve stvari.

Haidi je tiho i začuđeno slušala svoju osudu, jer u kaznenom podrumu nije još nikad bila; onaj mali prostor iza zida u alpinskoj kolibi, što ga je djed nazivao podrumom, gdje su uviek ležali gotovi sirci i gdje je stajalo svježe

mlieko, prije bi se mogao nazvati prijaznim mjestom, a štakora i vodenjaka još nikad nije vidjela. Ali je Klara stala glasno jadikovati.

— Ne, ne, gospođice Rottenmeier, moramo pričekati, dok se tata vrati. On je pisao, da će skoro doći, i onda ću mu sve pričati, pa će on onda već kazati, šta treba s Haidi učiniti.

Protiv ovog vrhovnog sudca nije smjela gospođica Rottenmeier ništa prigovoriti, tim manje, što su očekivali da će naskoro doći. Ona ustane i reče pomalo ljutito:

— Dobro, Klara, ali i ja ću progovoriti koju rieč s gospodinom Sesemannom. — Zatim izađe iz sobe.

Prošlo je nekoliko dana bez smetnja, ali se gospođica Rottenmeier nije smirila. Neprestano je mislila na razočaranja, što ih je doživjela s Haidi. Činilo joj se, da se poslije njezina dolazka sve poremetilo u kući Sesemannovoj i da ni jedna stvar ne može više da dođe na svoje pravo mjesto. Klara je bila dobre volje. Nije joj nikad više bilo dosadno, jer je Haidina obuka bila za nju najveća zabava.

Haidi je sa slovima pravila čitavu zbrku i nikako ih nije mogla naučiti. Dok se gospodin učitelj mučio, da ih što bolje raztumači, i stao opisivati njihove oblike, te ih uzpoređivao, recimo, s rožčićem ili s kljunom, samo da ih što zornije prikaže, ona bi najednom uzviknula puna veselja: »To je koza!« ili: »To je ptica grabljivica!« Takvi su opisi u njezinoj glavi budili svakojake predočbe, samo ne slova. U kasnijim popodnevnim satima sjedila bi Haidi opet kod Klare i pričala joj vazda ponovno o pašnjaku i o životu na planini, a pričala je toliko, da ju je samu sve više obuzimala vruća želja za planinom, te bi svaki put na koncu dodala: »Sad moram svakako opet kući! Sutra moram svakako otići!« Ali bi je Klara uviek opet umirila dokazujući joj, da nikako ne može otići, dok tata ne dođe; onda će se već vidjeti, šta će dalje biti. Haidi bi popustila i odmah se smirila, jer joj je vazda padala na um radostna misao, kojom se je bavila u tišini :da svakim danom, što ga još tu provede,

Poglavlje 8.

raste njezina hrpica hljebčića za baku. O podne i uvečer ležao je uviek liep, bieli hljebčić na stolu kraj njezina tanjura; ona bi ga odmah spremila u džep, jer ga ne bi mogla jesti kod pomisli, da baka nikad nema takvog kolača i da ne može više grizti onaj tvrdi, crni kruh.

Poslije jela sjedila je Haidi svaki dan po nekoliko sati sasvim sama u svojoj sobi i nije se micala, jer je sada shvatila, da je u Frankfurtu zabranjeno trčati iz kuće van po miloj volji, kako je to radila na planini, i nije to nikad više činila. Nije smjela ni zametati razgovor sa Sebastianom prieko u blagovaonici, jer je to zabranila gospođica Rottenmeier, a nije joj ni padalo na um, da se malo izbrblja s Tinetom. Išla joj je uviek plaho s puta, jer je Tineta samo podrugljivo govorila s njom i uviek joj se podsmjehivala, a Haidi je sasvim dobro razumjela njezin način i opazila, da joj se ona vazda ruga. Tako je Haidi sjedeći svaki dan imala kada zamišljati, kako se planina sad opet zeleni, kako se žuti cvjetići svjetlucaju u sunčanom sjaju, kako sve naokolo na suncu sja, snieg i bregovi i ciela prostrana dolina, i Haidi kadkada nije mogla više izdržati, prepuna želje, da opet bude tamo. Pa i tetka je rekla, da može opet kući, kad god hoće. Tako se desilo, da jednoga dana Haidi nije više mogla odoljeti svojoj želji. Na vrat na nos zamotala je svoje hljebčiće u veliki crveni rubac, nataknula na glavu svoj slamni šeširić i krenula na put. Ali je već na kućnim vratima naletjela na veliku zapreku, na samu gospođicu Rottenmeier, koja se upravo odnekale vraćala kući. Stala je i skamenila se, kad je ugledala Haidi spremnu za izlazak. Omjerila ju je od glave do pete, a pogled joj je zastao upravo na punom uzlu u crvenom rubcu. Onda je prasnula:

— No, šta si to opet spremila? Šta to uobće znači? Zar ti nisam strogo zabranila, da se ikad više naokolo skitaš? Sad pokušavaš opet, a uz to izgledaš kao prava skitnica.

— Nisam se htjela skitati, htjela sam samo kući — u strahu odgovori Haidi.

— Kako? Šta? Kući? Htjela si kući? — Gospođica

Rottenmeier skrsti ruke od zaprepaštenja. — Uteći! Kad bi to znao gospodin Sesemann! Uteći iz njegove kuće! Zar se s tobom ne postupa mnogo bolje, nego što zaslužuješ? Zar ti štogod nedostaje? Jesi li ikad, odkako si živa, imala takav stan, ili jelo, ili podvorbu, kao što je imaš ovdje? Reci!

— Nisam — odvrati Haidi.

— Dakako, to ja dobro znam! — nastavi gospođica živo. — Imaš sve, ama sve, ali ti si upravo nevjerojatno nezahvalan stvor, i od samoga obilja ni sama ne znaš, šta bi počinila.

Ali sad prekipi u Haidi sve, što je u njoj dotad vrelo, i provali van:

— Pa ja hoću samo kući, a ako me tako dugo nema kod kuće, Snježna će uviek cviliti... i baka me čeka, a Češljuga će dobiti šiba, ako kozar Petar ne dobije sira.. i ovdje se kod vas nikad ne vidi, kako sunce bregovima veli laku noć... i kad bi grabljivac tu u Frankfurtu letio gore iznad kuća, on bi mnogo glasnije kričao, što toliki ljudi stanuju zajedno i čine jedan drugome svakakvo zlo i ne idu na pećine, gdje bi im bilo dobro.

— Bože milostivi, diete je pobenavilo! — uzvikne gospođica Rottenmeier i srne u strahu uza stepenice, gdje naleti na Sebastiana, koji se upravo spremio da siđe dolje. — Dovedite smjesta gore to nesretno stvorenje — dovikne mu ona, trljajući glavu, jer se bila čvrsto tuknula o Sebastiana.

— Da, da, dobro je, hvala vam — uzvrati Sebastian trljajući također svoju glavu, jer se on bio još jače udario.

Haidi je jednako stajala na istome mjestu s plamenom u očima i drhtala cielim tielom potresena u svojoj nutrini.

— No opet ste nešto napravili? — upita Sibestian veselo; ali kad je dobro pogledao Haidi, koja se nije ni maknula, potapša je prijazno po ramenu i rekne utješno: — Ah! To ne treba da frajlica uzme k srdcu. Samo veselo, to je prvo, evo maločas zamalo da nije i meni zabila rupu u glavu. Samo se ne dajte, da vas uplaši. No, zar još uviek na istome mjestu? Moramo gore, tako je zapovjedila.

Sad je Haidi pošla uza stepenice, ali polagano i tiho, a ne više onako živo, kako je bio njezin običaj. Sebastianu je bilo žao. Išao je za njom i sokolio je:

— Samo se ne treba predavati! Ne treba se žalostiti! Samo junački napried! Imamo pametnu frajlicu, nikad još nije zaplakala, odkad je kod nas; inače plaču takve male frajlice deset puta na dan, to se zna. I mačići su gore veseli, skaču po cielom tavanu kao ludi. Poslije ćemo ići zajedno gore i malko ih pogledati, kad gospođica izađe iz sobe, hoćemo li?

Haidi malko klimne glavom, ali tako neveselo, da se Sebastianu srdce stislo, te je sažalno gledao za njom, kako se odšuljala u svoju sobu.

Kod večere gospođica Rottenmeier nije rekla ni rieči, ali je neprestano vrebala pogledom za Haidi, kao da se boji, da iznenada ne počini nešto nečuveno; ali je Haidi sjedila za stolom i šutjela kao zalivena i nije se micala, nije ni jela ni pila, samo je brzo turila svoj hljebčić u džep.

Drugog jutra, kad je gospodin učitelj uzlazio uza stepenice, domahne mu gospođica Rottenmeier tajanstveno, da dođe u blagovaonicu, i tu mu vrlo uzrujano izpripovieda, kako je zabrinuta za Haidi, jer joj se čini, da su joj promjena zraka, novi način života i nove stvari poremetile pamet. Pričala mu je, kako je Haidi pokušala pobjeći, i ponavljala njezine čudnovate rieči, koliko ih se još sjećala. Ali je gospodin učitelj blažio i smirivao gospođicu Rottenmeier, dokazujući joj, da je i on opazio, da je Adelhaida doduše s jedne strane svakako malo čudnovata, ali s druge je strane ipak pri zdravoj pameti, tako da će se to sve malo pomalo uz dobro promišljen postupak uravnotežiti, kako treba, a to on ima na umu. Njemu je mnogo važnije, što nikako ne može dovršiti abecedarku, jer ona nije sposobna da shvati slova.

Gospođica se Rottenmeier primiri i odpusti gospodina učitelja na posao. Kasno popodne sjeti se, kako je Haidi izgledala, kad ju je zatekla na kućnim vratima, pa odluči nadopuniti Haidinu opremu Klarinom odjećom, i to prije nego

se vrati gospodin Sesemann. O tome se porazgovori s Klarom, a kako je ona na sve pristala i htjela Haidi pokloniti množinu haljina i rubaca i šešira, uputi se gospođica u Haidinu sobu, da pogleda njezin ormar i da vidi, šta bi tu moglo ostati, a šta bi se moglo ukloniti. Ali za nekoliko časaka opet se vrati s izrazom gađenja na licu.

— Šta sam odkrila, Adelhaido! — vikne. — Toga još nikad nije bilo! U tvom ormaru, i to još u rušnici, Adelhaido, na dnu toga ormara, znaš li šta sam našla? Hrpu malih hljebčića! Kruh, velim vam, Klara, kruh u ormaru za haljine! I takvu gomilu nakupiti! Tineto — povikne sad u blagovaonicu — odstranite mi taj stari kruh iz Adelhaidina ormara i zgužvani slamni šešir sa stola!

— Ne! Ne! — krikne Haidi. — Šešir moram imati, a hljebčići su za baku — i htjede potrčati za Tinetom, ali je zaustavi gospođica Rottenmeier.

— Ti ćeš ostati ovdje, a one će koještarije doći, kamo spadaju — reče ona odrješito i zadrži Haidi. Ali sad se Haidi baci pred Klarinim stolcem na pod i stane očajno plakati, a plakala je sve glasnije i sve bolnije, jecajući u svome jadu rieč po rieč:

— Sad baki nema više hljebčića. Za baku sam ih ostavila, i sad ih nema više, i baka ih ne će više dobiti! — i Haidi je plakala, da joj je srdce htjelo puknuti. Gospođica je Rottenmeier pobjegla van. Klaru duša zaboli od toga jauka.

— Haidi, Haidi, ne plači tako — molila je, — čuj me! Nemoj toliko kukati, slušaj, obećajem ti, da ću ti dati upravo toliko hljebčića za baku, ili još i više, kad jednom pođeš kući, i bit će svježi i mekani, a tvoji bi bili tvrdi kao kamen, a već i jesu tvrdi. Ajde, Haidi, nemoj više plakati!

Haidi još dugo nije mogla savladati jecanje; ali je razumjela Klarinu utjehu i primila je k srdcu, inače ne bi nikako ni prestala plakati. Trebalo je ponovnog uvjeravanja, samo da bi se umirila, jer je još nekoliko puta jecajući upitala:

— Hoćeš li mi toliko dati, koliko sam ih imala, da ih ponesem baki?

A Klara je jednako tvrdila:

— Svakako, svakako, još više, samo ti budi opet vesela!

Kad je Haidi došla na večeru, još su joj oči bile crvene od plača, a kad je opazila svoj hljebčić, morala je opet zaplakati. Ali se sad silom svlada, jer je zapamtila, da za stolom mora biti mirna. Sebastian je danas prstima izvodio čudne znakove, kad bi došao u njezinu blizinu. Pokazivao je sad svoju glavu, sad Haidinu, zatim bi ponovno klimnuo glavom i stisnuo oči, kao da je htio reći: »Samo ti budi mirna! Ja sam već sve vidio i sve uredio!«

Kad je Haidi kasnije došla u svoju sobu i htjela leći, njezin je zgužvani šeširić ležao na krevetu sakriven pod pokrivačem. Obuzeta zanosom izvuče Haidi stari šešir, prignječi ga još malko od samoga veselja i sakrije ga, umotanog u džepni rubčić, u najdublji kut svog ormara. Šeširić je sakrio Sebastian pod pokrivačem; bio je s Tinetom u isto vrieme u blagovaonici, kad je ona bila pozvana, pa je čuo Haidino zapomaganje. Onda je pošao za Tinetom i kad je ona izašla iz Haidine sobe sa svojim bremenom staroga kruha i šeširićem na vrhu, naglo je odozgor dohvatio šeširić i doviknuo: »To ću ja već odnieti.« Tako ga je spasio na veliko veselje Haidino, a to joj je kod večere htio i pokazati, samo da je razvedri.

DEVETO POGLAVLJE

DOMAĆIN ČUJE U SVOJOJ KUĆI, ŠTA JOŠ NIKAD NIJE ČUO

Nekoliko dana poslije tih događaja bilo je u kući Sesemannovoj vrlo živo. Čulo se brzo hodanje uza stepenice i niza stepenice, pošto se gospodar upravo vratio sa svoga putovanja. Sebastian i Tineta nosili su iz natovarenih kola jedno breme za drugim gore ,jer je gospodin Sesemann svaki put donosio sa sobom kući množtvo liepih stvari.

On je sam najprije ušao u sobu svoje kćerke, da je pozdravi. Kod nje je sjedila Haidi, jer je bilo kasno popodne, a u to su doba djevojčice uviek bile zajedno. Kći je pozdravila otca s puno nježnosti, jer ga je vrlo ljubila, a on je s ne manje ljubavi pozdravio svoju Klaricu. Onda je pružio ruku Haidi, koja se bila tiho povukla u kut, i rekao prijazno:

— A to je naša mala Švicarka. Hodi amo, daj mi ruku! Tako, drago diete! A sad mi reci, jeste li i vi u dobru prijateljstvu, Klara i ti? Ne svađati se i ljutiti se, a onda plakati i onda se miriti, pa opet početi iznova, no?

— Ne, Klara je uviek dobra sa mnom — odgovori Haidi.

— A Haidi još nikad nije ni pokušala da se sa mnom svađa, tata — dometne Klara brzo.

— To je dobro, to mi je drago čuti — reče otac i ustane. — Ali sad mi moraš dopustiti, Klarice, da nešto založim. Danas još nisam ništa jeo. Poslije ću opet doći k tebi, i vidjet ćeš, šta sam ti donio!

Gospodin je Sesemann ušao u blagovaonicu, gdje je gospođica Rottenmeier pregledavala stol, koji je bio priređen za njegov objed. Pošto je gospodin Sesemann sjeo na svoje mjesto, a na suprotno gospođica, prava slika i prilika zloga udesa, obrati joj se gospodar i zapita je:

— Ali gospođice Rottenmeier, šta treba da mislim? Danas me dočikate upravo sa strašnim licem. Šta se je dogodilo? Klarica je sasvim vesela.

— Gospodine Sesemanne — započne gospođica sa strogom ozbiljnošću, — tiče se i Klare. Mi smo strahovito prevareni.

— Kako to? — zapita gospodar i izpije u najvećem miru gutljaj svoga vina.

— Kako znate, gospodine Sesemanne, mi smo zaključili, da uzmemo za Klaru drugaricu u kuću, a kako znam, koliko vam je do toga, da sve što je oko vaše kćerke bude samo dobro i plemenito, palo mi je na um, da uzmem mlado švicarsko djevojče, jer sam se nadala, da će nam doći u kuću jedno od onih bića, o kojima sam već često čitala, da dolaze iz čistoga gorskog zraka i prolaze kroz život, takoreći, da se i ne dotiču zemlje.

— Ja doduše mislim — reče gospodin Sesemann — da se i švicarska djeca dotiču zemlje, ako hoće da se napried kreću. Inače bi im narasla krila mjesto nogu.

— Ah, gospodine Sesemanne, vi me dobro razumijete — nastavi gospođica. — Ja mislim, jedno od onih tako poznatih bića, koja žive u čistim gorskim visinama i koja mimo nas prolaze kao idealan dašak.

— Ali šta bi moja Klara započela s idealnim daškom, gospođice Rottenmeier?

— Ne, gospodine Sesemanne, ne šalim se, stvar mi se čini uistinu ozbiljnija, nego što mislite. Ja sam strašno, ja sam grozno prevarena.

— Ali šta je to tako strašno, rado bih znao. To mi se diete ne čini strašno — izjavi mirno gospodin Sesemann.

— Trebalo bi da samo j e d n o znate, gospodine Sesemanne, samo j e d n o, kakvim je ljudima i životinjama to čeljade napunilo vašu kuću, dok vas nije bilo ovdje. O tome bi vam mogao pričati gospodin učitelj.

— Životinjama? Kako da to razumijem, gospođice Rottenmeier?

— To se upravo i ne može razumjeti. Čitavo vladanje ovoga stvora ne može se razumjeti, osim možda ako pođete s j e d n e točke, t. j. da pati od nastupa podpune poremetnje uma.

Dovle se nije gospodinu Sesemannu stvar činila ozbiljnom; ali poremetnja uma? To bi moglo biti od opasnih posljedica za njegovu kćerku. Gospodin je Sesemann vrlo pažljivo pogledao gospođicu Rottenmeier, kao da se najprije želi uvjeriti, ne će li možda na njoj samoj opaziti takvu poremetnju. U taj se čas otvore vrata i najavi se gospodin učitelj.

— Ah, evo nam gospodina učitelja, on će nam stvar razjasniti — dovikne mu gospodin Sesemann. — Hodite, hodite amo, sjednite kraj mene! — Gospodin Sesemann pruži novonadošlome ruku. — Gospodin će učitelj popiti zdjelicu crne kave sa mnom, gospođice Rottenmeier. Sjednite, sjednite, ostavite se svih obzira! A sad mi kažite, gospodine učitelju, šta je od djevojčice, koja je došla u kuću da bude drugarica mojoj kćeri i koju vi obučavate? Kakve su to životinje, koje je dovela u kuću, i šta se to događa u njezinoj glavi?

Gospodin je učitelj morao najprije izreći svoje veselje radi sretnoga povratka gospodina Sesemanna i pozdraviti ga dobrodošlicom, jer je zato i došao, da mu se javi, ali ga gospodin Sesemann saleti, da mu razjasni ono, što ga je pitao. Tada započne gospodin učitelj:

— Ako moram izreći svoj sud o svojstvima te mlade djevojčice, gospodine Sesemanne, to bih prije svega na to upozorio, da je u nje, ako se pokazuje na jednoj strani nepodpunost razvitka, koja ima svoj uzrok u manje ili više zanemarenom odgoju, ili bolje reći u zakašnjeloj obuci i u osamljenosti boravka na Alpama, koja se nikako ne može sasvim osuditi, jer naprotiv ima svoje dobre strane, pa ako taj boravak, koji nesumnjivo ima svoja dobra svojstva, ne prekorači stanovito trajanje...

— Moj dragi gospodine učitelju — prekine ga ovdje gospodin Sesemann, — vi se zbilja odveć trudite. Recite mi, je li i vama to diete utjeralo strah u kosti, kad je dovuklo životinje u kuću, i šta vi uobće mislite o druženju moje kćerke s tim djetetom?

— Ne bih na nikoji način htio krivo učiniti djevojčici — započne opet gospodin učitelj, — jer ako je s jedne strane u nekoj vrsti družtvene neizkusnosti, kojoj je uzrok više ili manje nekultivirani život, u kojem se djevojčica kretala do svoga premještaja u Frankfurt, koji je premještaj svakako djelovao na razvitak ove, ja bih rekao, još podpuno, ili makar djelomično nerazvijene osobe, ali s druge strane obdarene nemalim svojstvima, koja, ako se svestrano smišljeno podupiru...

— Oprostite, gospodine učitelju, molim, ne dajte se smetati, ja ću sada... moram na čas do moje kćerke.. — To rekavši gospodin Sesemann potrči na vrata i nije se više vratio.

Prieko u učionici sjedne kraj svoje kćeri. Kad je on stupio u sobu, Haidi je ustala sa svoga stolca. Gospodin Sesemann okrene se njoj:

— Čuj, mala, donesi mi brzo, čekaj malo... donesi mi — gospodin Sesemann nije pravo znao, šta bi mu trebalo, ali je Haidi morao nekuda poslati — donesi mi čašu vode!

— Svježe? — upita Haidi.

— Da, da, dobro svježe! — uzvrati gospodin Sesemann. Haidi se brzo udalji.

— No, moja draga Klarice — reče tata, primakavši se sasvim blizu svojoj kćeri i položivši njezinu ruku u svoju, — kaži mi čisto i bistro, kakve je to životinje dovela tvoja drugarica u kuću i zašto gospođica Rottenmeier misli, da mala kadnokada nije pri zdravoj pameti. Možeš li mi ti reći?

To mu je Klara mogla reći, jer je gospođica, kad ju ono uhvatio strah, i njoj govorila o Haidinim zbrkanim riečima, no koje su za Klaru sve imale svoj smisao. Pričala je otcu najprije o kornjači i o malim mačkama i onda mu razjasnila Haidine rieči, od kojih se gospođica onako prestravila. Sad se gospodin Sesemann od srdca nasmijao.

— Dakle ti ne ćeš, Klarice, da vratim djevojčicu kući, nije ti dosadila? — upita je otac.

— Ne, ne, tata, samo toga nemoj učiniti! — uzvikne Klara. — Odkad je Haidi kod nas, uviek se nešto događa, svaki dan, a to je tako zabavno, sasvim drugačije nego prije, kad su dani prolazili jednako, a Haidi mi i mnogo priča.

— Dobro, dobro, Klarice, a sad eto dolazi i tvoja prijateljica. No jesi li mi doniela liepe svježe vode? — upita gospodin Sesemann, kad mu je Haidi pružila čašu vode.

— Da, hladna je, sa zdenca — odgovori Haidi.

— Pa nisi valjda sama trčala na zdenac, Haidi? — upita Klara.

— Jesam sigurno, sasvim je svježa, ali sam morala daleko ići, jer je kod prvog zdenca bilo mnogo ljudi. Onda sam otišla niz ulicu sve do kraja, ali je i kod drugog zdenca bilo opet mnogo ljudi. Onda sam skrenula u drugu ulicu, i tamo sam natočila vode, i jedan gospodin s bielom kosom rekao mi je, da izručim liep pozdrav gospodinu Sesemannu.

— No, izaslanstvo je dobro prošlo — smijao se gospodin Sesemann. — A tko je taj gospodin?

— Prolazio je kraj zdenca, a onda se zaustavio i rekao: »Kad već imaš čašu, daj i meni vode; komu ćeš odnieti tu čašu vode?«, a ja sam rekla: »Gospodinu Sesemannu.« On se sladko smijao, a onda je izručio pozdrav za vas i rekao još, neka vam ide u tek.

— Tako, a tko mi šalje tu dobru želju? Kako izgleda taj gospodin? — upita gospodin Sesemann.

— Milo se smije i ima debeo, zlatan lanac, i na njemu visi neka zlatna stvar s velikim crvenim kamenom, a na njegovu štapu ima konjska glava.

— To je gospodin doktor! — To je moj stari doktor! — rekoše Klara i njezin otac kao iz jednih usta, a gospodin Sesemann još se malo u sebi smijao, misleći na prijatelja i na njegovo razmatranje o ovom novom načinu, kako se dobavlja svježa voda.

Još iste večeri izjavi gospodin Sesemann, kad je ostao sam u blagovaonici s gospođicom Rottenmeier, da se s njom dogovori o svakojakim stvarima u kućanstvu, da će drugarica njegove kćerke ostati u kući; on vidi, da je djevojčica zdrave pameti i da je njezino družtvo njegovoj kćeri veoma drago i ugodnije nego ikoje drugo.

— Želim stoga — dometne gospodin Sesemann vrlo odrješito, — da se s tim djetetom uviek prijazno postupa i da se u njezinim osobitostima ne vide nikakve pogrješke. Uostalom, ako vi ne biste mogli sami izaći na kraj s djetetom, gospođice Rottenmeier, možete se nadati dobroj pomoći, jer će za koji dan doći ovamo moja majka na odulji boravak, a moja majka umije sa svakim čovjekom izaći na kraj, ma kakav bio, to vi dobro znate, gospođice Rottenmeier.

— Dabome da znam, gospodine Sesemanne — uzvrati gospođica, ali u njezinu glasu nije se osjetilo olakšanje radi najavljene pomoći.

Gospodin Sesemann mogao se je ovaj put samo malo vremena zadržati kod kuće, jer je već nakon četrnaest dana morao radi svojih poslova odputovati u Pariz. Tješio je kćerku, kojoj nije bilo pravo, što tako brzo odlazi, da će ga skoro zamieniti bakica, koja može doći već za nekoliko dana.

Jedva što je gospodin Sesemann bio odputovao, kad je već stigao i list, koji je najavio odlazak gospođe Sesemann iz Holsteina (Holštajna), gdje je živjela na svom starom dobru, i ujedno točno javljao, da gospođa dolazi sliedećeg dana.

Klara se silno obradovala radi te viesti, te je još iste večeri pričala Haidi toliko i tako dugo o bakici, da je i Haidi stala govoriti o »bakici«. Nato ju je gospođica Rottenmeier priekorno pogledala, ali Haidi nije shvatila, šta gospođica misli, jer je neprestano osjećala njezine priekore. Kad se Haidi kasnije udaljila, da pođe u svoju sobu, pozove je gospođica najprije u svoju sobu i raztumači joj, da ne smije gospođu Sesemann nazivati »bakica«, nego kad ona dođe, ima je uviek osloviti riečima »milostiva gospođo«. — Razumiješ li to? — upita je gospođica, a kad ju je Haidi pogledala u nekoj dvoumici, uzvratila joj je takvim konačnim pogledom, da Haidi nije više molila ni za kakvo razjašnjenje, premda toga naslova nije nikako razumjela.

DESETO POGLAVLJE

JEDNA BAKICA

Druge večeri nastalo je posvuda brzo pripremanje i veliko očekivanje u kući Sesemannovoj. Moglo se jasno razabrati, da gospođa, koju su očekivali, ima važnu rieč u kući i da svatko osjeća veliko poštovanje prema njoj. Tineta je natakla na glavu sasvim novu bielu kapicu, a Sebastian je sabrao množtvo podnožaka i pometao ih na zgodna mjesta, da gospođa odmah nađe podnožak pod nogama, kamo god sjedne. Gospođica je Rottenmeier prolazila vrlo uzpravno po sobama i pregledavala sve, što se radilo, da pokaže, ako se i primiče vlast nove sile, da njezina ipak nije prestala.

Sad su kola stala pred kućom, i Sebastian i Tineta su odjurili niza stepenice. Polagano i dostojanstveno krenula je za njima gospođica Rottenmeier, jer je znala, da i ona ima biti kod dočeka gospođe Sesemann. Haidi je bilo određeno, da se povuče u svoju sobu i da tu čeka, dok je ne pozovu, jer će bakica najprije poći Klari, da je samu vidi. Haidi je sjela u kut i ponavljala svoje rieči, kojima će osloviti gospođu. Ne potraja dugo, kad Tineta pomoli glavu na vratima Haidine sobe i reče suho kao uviek:

— Prieko u učionicu!

Haidi nije smjela pitati gospođicu Rottenmeier, kako se to kaže gospođi, ali je mislila, da se gospođica morala zabuniti, jer je Haidi dosad uviek slušala, kako svakome čovjeku najprije kažu gospodin ili gospođa, a onda njegovo ime; tako je eto ona stvar sebi razmislila. Kad je otvorila vrata učionice, dočekala ju je bakica prijaznim glasom:

— Ah, evo nam djeteta! Dođi malo k meni, da te dobro pogledam.

Haidi pristupi bliže i reče svojim jasnim glasom vrlo razgovietno:

— Dobar dan, gospođo Milostiva!

— Dakako! — nasmije se bakica. — Kaže li se u vas tako? Jesi li to čula kod kuće na planini?

— Nisam, kod nas se nitko tako ne zove — odgovori Haidi ozbiljno.

— Tako? Bome ni kod nas — smijala se opet bakica i potapšala Haidi prijazno po obrazu. — To ništa ne vriedi! U dječjoj sam sobici bakica. Tako ćeš me zvati, to valjda možeš zapamtiti, je li?

— Da, to mogu — uvjeravala je Haidi. — I prije sam uviek tako govorila.

— Da, da, razumijem već — rekla je bakica i klimnula veselo glavom. Onda je točno promotrila Haidi, pa je kadnokada opet klimnula glavom, a i Haidi joj je sasvim ozbiljno gledala u oči, jer je iz tih očiju sievalo toliko srdačnosti, da je djevojčici odmah bilo dobro kraj nje, a čitava joj se bakica tako svidjela, da ju je neprestano morala gledati. Bakica je imala liepe biele kose, a na glavi je imala čipkastu kapicu, s koje su lepršale dvie široke vrpce i vazda se migoljile oko glave, kao da laki povjetarac propuhuje oko bakice, a to se Haidi osobito sviđalo.

— A kako ti je ime, diete? — zapita sad bakica.

— Zovem se samo Haidi. Ali znam, da bih se trebala zvati Adelhaida, pa ću već pripaziti . . . — Haidi zapne. Osjetila se malko krivom, što se još uviek nije odazivala, kad bi je gospođica Rottenmeier nenadano zovnula: »Adelhaido!« jer joj još nije pravo išlo u glavu, da je to njezino ime, a sad je gospođica Rottenmeier upravo bila ušla u sobu.

— Gospođa Sesemann će svakako odobriti — uteče joj se gospođica u rieč, — što sam morala odabrati ime, koje se ipak može izgovoriti, a da se sama ne moram suztezati, makar zbog služinčadi.

— Poštovana Rottenmeierice — odgovori gospođa Sesemann, — kad se čovjek već zove »Haidi« i kad je na to ime naučen, onda ću ga tako zvati i tako će biti.

Gospođici Rottenmeier bilo je vrlo neugodno, što ju je stara gospođa stalno zvala po imenu bez ikakva daljnjeg naslova; ali tu se nije dalo ništa učiniti: bakica je imala svoje vlastite putove, tim je putovima išla, i tu ne bi ništa više pomoglo. A i sva ćutila bila su u bakice još sasvim oštra i zdrava, te je primietila, šta se u kući događa, čim joj je samo prekoračila prag.

Kad je Klara drugi dan nakon njezina dolazka poslije ručka legla, sjela je bakica do nje u naslonjač i zaklopila oči na nekoliko časaka. Onda je već opet ustala — jer se odmah probudila vedra — i otišla u blagovaonicu; tu nije bilo nikog. »Ova spava«, rekla je sama sebi, pa je otišla do sobe gospođice Rottenmeier i pokucala snažno na vratima. Nakon nekog vremena pojavi se gospođica i uztukne prestrašena tim neočekivanim posjetom.

— Gdje se zadržava djevojčica u ovo doba i šta ona sad radi? To sam htjela znati — reče gospođa Sesemann.

— Sjedi u svojoj sobi, gdje bi se mogla nečim koristno zabaviti, kad bi imala makar malko nagona za rad; ali gospođa Sesemann treba da zna, kakve naopake stvari to diete često izmišlja i radi, stvari, koje bih jedva smjela spomenuti u naobraženom družtvu.

— Upravo bih tako i ja radila, kad bih ovako u sobi sjedila sama kao ovo diete, to vam mogu kazati, a vi bi se mogli domišljati, kako bi o mojim tricama pripoviedali u naobraženu družtvu! Sad mi dovedite djevojčicu u moju sobu, hoću da joj dam nekoliko liepih knjiga, što sam ih sobom doniela.

— Pa tu je upravo nesreća, to je baš ono — uzvikne gospođica Rottenmeier i zalomi rukama. — Šta bi to diete s knjigama? Za sve ovo vrieme nije naučila ni samu abecedu. Nije moguće ovome stvoru utuviti ma samo jedan jedini pojam, o tom bi vam mogao pripoviedati gospodin učitelj! Kad ne bi ovaj izvrstni čovjek imao anđeosku strpljivost, on bi tu obuku već davno napustio.

— Tako? To mi je čudnovato. Djevojčica se ne čini kao stvor, koji ne bi mogao naučiti abecedu — reče gospođa

Sesemann. — Sad mi je dovedite prieko, ona može zasad gledati slike u knjigama.

Gospođica Rottenmeier htjede još nešto pripomenuti, ali se je gospođa Sesemann već bila okrenula i otišla brzo u svoju sobu. Vrlo se začudila, kad je čula, da je Haidi ograničena, pa je naumila tu stvar iztražiti, ali ne s gospodinom učiteljem, kojega je, razumije se, cienila radi njegova dobrog značaja; ona ga je uviek pozdravljala vrlo prijazno, kad bi ga susrela, ali onda bi se u najvećoj žurbi okrenula na drugu stranu, da ne mora s njime razgovarati, jer joj je njegov način izražavanja bio malo potežak.

Haidi se pojavi u sobi kod bakice i razširi oči, kad ugleda krasne šarene slike u velikim knjigama, što ih je bakica sobom doniela. Najednom je Haidi glasno uzviknula, kad je bakica opet okrenula jedan list. Gorućim pogledom gledala je u naslikane likove, a onda joj iznenada navru na oči težke suze, i Haidi brizne u grčevit plač. Bakica se zagleda u sliku. Bio je to liep, zeleni pašnjak, na kojem su svakojake životinjice pasle i brstile zeleno grmlje. U sredini je stajao pastir, naslonjen na dugi štap, i promatrao vesele životinjice. Sve je bilo naslikano u zlatnom sjaju, jer je u pozadini slike sunce upravo zalazilo za obzorje.

Bakica uzme Haidi za ruku.

— Ajde, ajde, diete — govorila joj je milo, — nemoj plakati, nemoj plakati! To te je zacielo nečega sjetilo. Ali gledaj, tu ima i liepa pripoviest o tome, ja ću ti je večeras pripoviedati. U toj knjizi ima još toliko liepih priča, sve se to može čitati i pripoviedati. Ajde, sad se moramo o nečemu dogovoriti. Otari liepo suze, tako, a sad stani tu preda me, da te mogu dobro vidjeti. Tako treba, sad smo opet vesele.

Ali je prošlo još nekoliko vremena, dok je Haidi prestala jecati. Bakica ju je pustila još malo, da se umiri, samo je od časa do časa govorila sokoleći je:

— Eto, sad je dobro, sad smo opet vesele.

Kad je napokon vidjela, da se djevojčica umirila, reče joj:

— A sada, diete, moraš mi nešto pričati! Kako je kod gospodina učitelja u vrieme obuke, učiš li dobro i znaš li već nešto?

— O, ne znam — odgovori Haidi uzdahnuvši. — Ali ja sam već znala, da se to ne može naučiti.

— A šta se to ne može naučiti, Haidi, šta misliš?

— Čitati se ne može naučiti, pretežko je.

— No, i to mi je nešto! A odakle znaš tu novost?

— Petar mi je rekao, a on to već zna, on mora vazda opet kušati iznova, ali ne može nikad naučiti, pretežko je.

— Tako, čudan mi je taj Petar! Ali čuj, Haidi, nije sve onako, kako to kaže neki Petar, čovjek mora sam pokušati. Zacielo nisi sasvim dobro pazila, kako tumači gospodin učitelj, i nisi gledala njegova slova.

— Ništa ne koristi — uvjeravala je Haidi, izmirena s onim, što se ne da promieniti.

Haidi — reče sad bakica, — sad ću ti nešto kazati. Ti još nikad nisi učila čitati, jer si vjerovala tvome Petru, ali sad treba da meni vjeruješ, a ja ti kažem čvrsto i sigurno, da ćeš za kratko vrieme znati čitati kao mnoga djeca, koja su tvoga kova, a nisu kao Petar. A sad valja da znaš, šta će onda doći, kad budeš znala čitati... vidjela si pastira na liepom, zelenom pašnjaku... čim naučiš čitati, dobit ćeš knjigu, pa ćeš onda moći saznati čitavu njegovu pripoviest, sasvim onako, kao da ti tu pripoviest netko pripovieda, sve što taj pastir radi sa svojim ovcama i kozama i kakve mu se čudne stvari događaju. To bi ti već htjela znati, Haidi, je li?

Haidi je slušala puna žive pažnje, a onda reče sjajnih očiju, duboko uzdahnuvši:

— O, kad bih već znala čitati!

— Brzo će to doći, i nikako ne će dugo trajati, to već vidim, Haidi, a sad moramo vidjeti, šta radi Klara. Hodi, ove liepe knjige ćemo ponieti. — I bakica uzme Haidi za ruku i pođe s njom u učionicu.

Od onoga dana, kad je Haidi htjela otići kući i kad ju je gospođica Rottenmeier na stepenicama izružila i rekla joj, kako je zla i nezahvalna, što hoće da pobjegne, i kako je dobro, što gospodin Sesemann ništa ne zna o tome, nastala je u djevojčici velika promjena. Shvatila je , da ne može kući, kad ona hoće, kako joj je to tetka rekla, već da mora u Frankfurtu ostati, dugo, dugo, možda zauviek. Razumjela je i to, da bi je gospodin Sesemann držao vrlo nezahvalnom, kad bi htjela kući, a zamislila je sebi, da bi i bakica i Klara isto tako mislile kao i gospodin Sesemann. Tako nije smjela ni živom stvoru kazati, da bi htjela kući, jer ne bi mogla podnieti, da se i bakica, koja je tako prijazna s njome, razsrdi kao gospođica Rottenmeier. Ali na srdcu joj je bivalo sve teže i teže. Nije mogla više jesti, i svaki je dan bliedila sve više. Često se uvečer događalo, da dugo, dugo ne bi mogla zaspati, jer čim bi ostala sama, a sve oko nje bilo tiho i mirno, dolazilo bi joj sve živo pred oči, i planina i sunčani sjaj na njoj i cvieće; a kad bi napokon ipak zaspala, vidjela bi u snu crvene šiljke Falknissa i plamenu poljanu sniega na Scesaplani. Kad bi se onda jutrom probudila — i htjela puna radosti izletjeti iz kolibe — našla bi se najednom u svojoj velikoj postelji u Frankfurtu, daleko daleko u svietu, i nije mogla više kući. Onda bi Haidi često zabušila glavu u jastuke i plakala dugo, sasvim tiho, da je tko živ ne bi čuo.

Haidina neveselost nije izmakla bakičinu oku. Ona je čekala nekoliko dana i pazila, hoće li se stvar promieniti i ne će li se diete razvedriti. Ali kad se nije ništa promienilo, te bi bakica kadkad već u rano jutro opazila, da je Haidi plakala, uzme je jednoga dana opet u svoju sobu, postavi je preda se i reče joj vrlo prijazno:

— Sad mi kaži, Haidi, šta ti je. Zašto si tužna? — Ali upravo ovoj dobroj bakici, koja je prema njoj tako prijazna, nije se Haidi htjela pokazati nezahvalnom, pa bakica možda nakon toga ne bi ni bila više tako prijazna; zato Haidi reče žalostno:

— To se ne može kazati.

— Ne može? A možda bi se moglo reći Klari? — zapita bakica.

— O ne, ni jednom čovjeku — uvjeravala je Haidi, a izgledala je pri tome tako nesretna, da se bakici smilila.

— Hodi, diete — reče bakica. — Kazat ću ti nešto: kad nas muči neki jad, koji ne možemo nikome kazati, onda se potužimo dragom Bogu na nebu i molimo ga, da nam on pomogne, jer nam on može pomoći u svakoj patnji, koja nas tišti. To razumiješ, je li? Ti se ipak moliš svaku večer dragom Bogu ne nebu i hvališ mu za sve dobro i moliš ga, da te izbavi od svakoga zla?

— O ne, to nikad ne činim — odgovori Haidi.

— Zar se nikad nisi Bogu molila, Haidi, ne znaš li, šta je to?

— Samo sam se s prvom bakom molila, ali to je davno bilo, a sad sam zaboravila.

— Vidiš, Haidi, zato moraš biti tako žalostna, jer sad ne znaš nikoga, tko bi ti mogao pomoći. Razmisli samo, kako nam mora biti dobro, kad nas u srdcu nešto neprestano tišti i muči, a mi možemo svaki čas poći k dragom Bogu i kazati mu sve i moliti ga, da nam pomogne, gdje nam nitko drugi ne može pomoći! A on može svagdje pomoći i dati nam ono, što nas raduje.

U Haidinim očima sine zraka radosti:

— Smije li mu se sve kazati?

— Sve, Haidi, sve.

Diete izvuče svoju ruku iz bakičinih ruku i reče blaženo:

— Mogu li otići?

— Možeš! Možeš! —odgovori bakica, a Haidi odtrči prieko u svoju sobu, sjedne na podnožak, sklopi ruke, izkaže dragom Bogu sve, što joj je bilo na srdcu i što ju je žalostilo, i zamoli ga vruće i srdačno, da joj pomogne i da je pusti opet kući k djedu.

Od toga je dana prošlo više od jedne sedmice, kad se gospodin učitelj javi s molbom, da smije posjetiti gospođu Sesemann, jer se želi s njome porazgovoriti o jednoj čudnovatoj stvari. Ona ga je dala dozvati u svoju sobu, i kad je unišao, odmah mu je prijazno pružila ruku i rekla:

— Moj dragi gospodine učitelju, dobro mi došli! Sjednite k meni, ovamo — ona mu primakne stolac. — Tako, a sad mi recite, šta imate da mi kažete; valjda ništa hrđavo, nikakvu tužbu?

— Naprotiv, milostiva gospođo — započne gospodin učitelj. — Dogodilo se nešto, čemu se nisam više nadao, a što nitko nije mogao očekivati, tko je mogao baciti pogled na ono, što je ovome predhodilo, jer se nakon svih predpostavaka moralo predmnievati, da to mora biti sasvim nemoguće, a što se sad zbilja dogodilo, i to na najčudnovatiji način, upravo suprotno onome, što se očekivalo...

— Zar je mala Haidi možebiti naučila čitati, gospodine učitelju? — uteče mu se gospođa Sesemann u rieč.

Iznenađeni učitelj zagleda se s niemim začuđenjem u gospođu.

— To je zbilja pravo čudo — reče napokon, — ne samo da ta mlada djevojka nije prije naučila abecedu, uzprkos mojim temeljitim tumačenjima i mome velikom trudu, nego da je iza svega i osobito sada, pošto sam odlučio da se ostavim onoga, što se ne može postići, i da bez svih dalekosežnih tumačenja pred oči stavljam mladoj djevojci takoreći samo gola slova, da je sada, u najkraće vrieme, takoreći preko noći, shvatila čitanje i da odmah čita rieči tako točno, kako mi se riedko desilo kod početnika. A isto mi je tako čudo, da je milostiva gospođa upravo tu činjenicu, koja je bila tako daleko, smatrala mogućom.

— Događaju se mnoge čudne stvari u ljudskom životu — potvrdi gospođa Sesemann i osmjehne se zadovoljno. — Mogu se i dvie stvari sretno sastati, kao na pr. nova revnost za učenje i novi način pouke, a to dvoje ne može škoditi, gospodine učitelju. Sad ćemo se radovati, što je diete stiglo tako daleko, i nadat ćemo se dobrom napredku.

To rekavši bakica izprati gospodina učitelja do pred vrata i brzo se uputi u učionicu, da se sama uvjeri o toj radostnoj novosti. I zbilja, Haidi je tu sjedila kraj Klare

i čitala joj jednu priču, očito i sama s najvećim začuđenjem i sa sve većom revnošću prodirući u taj novi sviet, koji joj se otvorio, kad joj eto najedanput stadoše iz crnih slova izilaziti ususret ljudi i stvari, koji su zadobivali život i postajali priče, da ti se srdce gane. Još iste večeri, kad su sjeli za stol, nađe Haidi kraj svoga tanjura onu veliku knjigu s liepim slikama, a kad je pogledom upitala bakicu, ona joj reče prijazno:

— Da, da, sad je tvoja.

— Zauviek? Pa i kad kući odem? — zapita Haidi sasvim rumena od veselja.

— Sigurno, zauviek! — uvjeravala je bakica. — Sjutra ćemo je početi čitati.

— Ali ti ne ideš kući, Haidi, još mnogo godina — dobaci Klara. — Kad bakica opet otiđe, onda tek moraš ostati kod mene.

Haidi nije mogla odoljeti želji, da još prije spavanja u svojoj sobi razgleda liepu knjigu, i od toga dana bilo joj je najmilije sjesti uz svoju knjigu i ponovno i opet čitati pripoviesti, koje su govorile o onim liepim slikama. Ali kad bi bakica večerom kazala: »Sad će nam Haidi čitati«, bila je presretna, jer joj je čitanje išlo već sasvim lako, i kad bi priče glasno čitala, činile su joj se još mnogo ljepše i razumljivije, a bakica bi onda još mnogo toga razjasnila i dodala svaki put nešto novo. Najradije bi Haidi iznova promatrala zeleni pašnjak i pastira usred stada, kako se zadovoljno naslanja na svoj štap, jer je tu još bio kod liepog otčeva stada i išao za veselim ovčicama i kozama, jer ga je to veselilo. Ali sad je sliedila slika, na kojoj se vidi, kako je pobjegao daleko od roditeljske kuće i kako boravi u tuđini, pa mora čuvati svinje, te je sasvim oslabio od mršave hrane, što ju je dobivao. Ni sunce na toj slici nije više sjalo tako zlatno, tu je krajina bila siva i maglovita.

Ali onda je došla još jedna slika u toj pripoviesti. Stari otac izlazi iz kuće razširenih ruku i trči ususret razkajanom sinu, koji dolazi sasvim ustrašen i mršav u poderanoj odjeći.

To je bila Haidina najmilija priča, koju je uviek iznova čitala, i glasno i tiho, i nikad joj nije bilo dosta tumačenja, koje bi bakica dodavala priči. Ali je bilo još mnogo liepih priča u toj knjizi, i dok je Haidi čitala i motrila slike, prolazili su joj dani vrlo brzo i već se približavalo vrieme, koje je bakica odredila za svoj odlazak.

JEDANAESTO POGLAVLJE

HAIDI NA JEDNOJ STRANI DOBIVA A NA DRUGOJ GUBI

Dok je bakica boravila u kući svoga sina, običavala je svako popodne malko sjesti pokraj Klare, kad bi ova legla i kad bi se potajno izgubila gospođica Rottenmeier, valjda i ona da odpočine. Ali bi samo kratko vrieme ostala kraj Klare; već nakon pet časaka digla bi se opet na noge, a onda bi svaki put pozvala Haidi u svoju sobu, s njom razgovarala i na razne je načine zaposlila i zabavila.

Bakica je imala dražestne male lutke, pa je pokazivala Haidi, kako im se šiju haljine i pregače, i tako je Haidi, a da nije ni mislila na to, naučila šivati, pa je pravila malim ljudima najljepše haljinice i kabanice, jer je bakica imala uviek svakakvih krpica najdivnijih boja. Kako je Haidi znala čitati, smjela je svaki put bakici ponovno čitati svoje pripoviedke. To ju je najviše veselilo, jer što je više čitala svoje priče, one su joj bivale sve milije. Haidi je sama u sebi proživljavala, što su svi ti ljudi morali doživjeti u pričama, i zato su joj oni bili blizki i zato se uviek veselila, kad je mogla biti uz njih. Ali Haidi nije nikad u sebi imala prave radosti, i njezine žive oči nikad više nisu gledale veselo kao nekada.

Bila je posljednja sedmica, što ju je bakica htjela provesti u Frankfurtu. Ona je upravo pozvala Haidi, da dođe u njezinu sobu. Bilo je doba, kad je Klara spavala. Kad je Haidi ušla u sobu sa svojom velikom knjigom pod pazuhom, domahnula joj je bakica, da dođe sasvim blizu k njoj, uzela knjigu i spustila je na stol, a onda je rekla:

— Hodi k meni i kaži mi, zašto nisi više vesela? Je li to još ona ista žalost, koju si prije imala u srdcu?

— Jest — klimne Haidi.

— Jesi li se potužila dragom Bogu?

— Jesam.

— A moliš li se svaki dan, da opet sve bude dobro i da ti dragi Bog opet dade veselja?

— O, ne. Sad više nikako ne molim.

— Šta mi to kažeš, Haidi? Šta si rekla? Pa zašto se više ne moliš Bogu?

— Ništa ne hasni. Dragi Bog nije me slušao, a ja to i vjerujem — nastavi Haidi malko uzrujano. — Kad svaku večer mnogo, mnogo ljudi moli u Frankfurtu, a mole svi zajedno, onda dragi Bog ne može na sve paziti, a mene zacielo nije nikako ni čuo.

— Tako, a kako ti to tako sigurno znaš, Haidi?

— Molila sam svaki dan uviek isto, molila sam nekoliko sedmica, a dragi me Bog nikad nije uslišao.

— E, ne ide to tako, Haidi! Ne smiješ tako misliti. Gledaj, dragi je Bog za nas sve dobri otac, koji uviek zna, šta je za nas dobro, kad mi to nikako ne znamo. Ali kad hoćemo, da nam dade nešto, što za nas nije dobro, on nam to ne da, već kasnije nešto mnogo bolje, ako i dalje pravo od srdca molimo, a ne da odmah od njega pobjegnemo i izgubimo svako pouzdanje. Vidiš, ono, što si ti od njega htjela izmoliti, to u taj čas nije bilo dobro za tebe. Dragi Bog već te je čuo, on može sve ljude najedanput saslušati i na sve ljude misliti, vidiš, zato je on Bog, a ne čovjek kao ti i ja. A jer je on dobro znao, šta je za tebe dobro, mislio je u sebi: »Da, ta će Haidi već jednom dobiti ono, za što toliko moli, ali istom onda, kad to za nju bude dobro i kad se tome bude mogla onako od srdca radovati. Jer ako joj sad učinim, što ona hoće, a ona kasnije vidi, da bi bilo bolje, da je nisam uslišao, onda će plakati i reći: Samo da mi dragi Bog nije dao ono, za što sam ga molila, jer nije nikako onako dobro, kako sam se nadala.« I dok je dragi Bog gledao dolje na tebe, da vidi, da li se ti zbilja čvrsto pouzdaješ u njega i danomice dolaziš k njemu i moliš se i uviek pogled svoj dižeš k njemu, kad ti je god težko, ti si pobjegla

bez svakog pouzdanja, te nisi nikad više molila i sasvim si zaboravila dragog Boga. Ali vidiš, kad čovjek tako radi i kad Bog nikad više ne čuje njegova glasa među onima, koji se mole, onda i Bog zaboravi njega i pusti ga, neka ide, kud hoće. Ali kad onda čovjeku dođe zlo i kad stane jadikovati: »Ah, meni nitko ne će da pomogne!«, onda nitko nema s njime smilovanja, već mu svatko kaže: »Pa ti si sam utekao od Boga, koji ti je mogao pomoći!« Hoćeš li, da i tebi tako bude, Haidi, ili ćeš odmah opet poći k dragom Bogu, pa ga moliti, da ti oprosti, što si utekla od njega, i hoćeš li onda svaki dan moliti i pouzdati se u njega, da će on učiniti sve za tebe tako, da opet budeš vesela srdca?

Haidi je vrlo pažljivo slušala. Svaka bakičina rieč pala je u njezino srdce, jer je imala u nju neograničeno povjerenje.

— Idem odmah da molim dragoga Boga za oproštenje, i ne ću ga nikad više zaboraviti — reče Haidi, osjetivši kajanje.

— Tako je pravo, diete moje, on će ti i pomoći u pravi čas, samo ti budi mirna! — osokoli je bakica, a Haidi odtrči u svoju sobu. Molila se ozbiljno i puna kajanja dragom Bogu, da je ne zaboravi i da opet pogleda na nju.

Došlo je doba odlazka. Bio je to tužan dan za Klaru i za Haidi; ali je bakica znala tako udesiti, da taj dan provedu u blagdanskom veselju, te nisu imale kada ni pomisliti, da je to zapravo žalostan dan, sve dok nisu otišla kola s dobrom bakicom. Onda je tek zavladala u kući pusta tišina, kao da je prošlo sve na ovom svietu, i sve dok je trajao dan, sjedile su Klara i Haidi kao izgubljene ovčice i nisu znale, šta će dalje biti.

Sutradan, kad se svršila obuka i kad je došlo vrieme, da djeca po običaju zajedno sjednu i da se same zabave, dođe Haidi sa svojom knjigom u sobu i reče:

— Čitat ću ti uviek, uviek, hoćeš li, Klara? — Klari je bilo pravo, i Haidi se gorljivo dade na posao. Ali to nije dugo trajalo, jer jedva što je počela čitati jednu priču, u

kojoj se pripovieda o jednoj baki na umoru, kriknula je glasno: — O, sad je mrtva! — Briznula je u žalostiv plač, jer sve, što je Haidi čitala, bilo je za nju prava zbilja i ona nije drugo mislila, nego da je baka na planini umrla, pa je tužila plačući gorko:

— Sad je baka mrtva i ne mogu joj nikad više otići, a nije dobila ni jedan jedincati hljebčić!

Klara je neprestano pokušavala, ne bi li joj dokazala, da to nije baka s planine, već neka sasvim druga baka, o kojoj se tu u priči govori; ali ni onda, kad joj je napokon pošlo za rukom, da uzrujanoj Haidi razjasni tu zamjenu, ona se ipak nije mogla umiriti i plakala je neutješno dalje. Sad se je u nje probudila pomisao, da bi baka mogla umrieti, dok ona boravi tako daleko od nje, pa i djed bi mogao umrieti, i kad bi se ona nakon dugog vremena opet vratila kući, zatekla bi sve mrtvo na planini i bila bi sasvim sama i ne bi nikad više vidjela one, koji su joj bili dragi.

Međutim je gospođica Rottenmeier ušla u sobu, pa je čula, koliko se Klara muči, da Haidi umiri. Ali kad je čula, kako Haidi, koja se još nije mogla svladati, žalostno jeca, pristupi nestrpljivo djeci i reče odlučnim glasom:

— Adelhaido, sad je dosta toga bezrazložnoga kričanja! Kazat ću ti samo jedno: ako se još makar jedan jedini put upustiš u takvu dernjavu kod čitanja tvojih pripoviesti, uzet ću ti knjigu, i to zauviek!

To je djelovalo. Haidi je sva probliedila od zaprepaštenja. Knjiga je bila njezino najveće blago. U najvećoj hitnji otrla je suze i silom gutala svoj plač tako, da nije bilo više ni glasa čuti. To je pomoglo. Makar šta Haidi čitala, nikad više nije plakala; ali se je pokadkad morala toliko naprezati, da se svlada i da ne proplače, da bi Klara često začuđeno rekla: — Haidi, ti tako kriviš lice, kako to još nikad nisam vidjela. — Ali se to grčenje Haidina lica nije čulo, niti ga je primietila gospođica Rottenmeier, i kad bi Haidi svladala nastup svoje očajne tuge, sve bi opet neko vrieme teklo mirno, bez glasa i uzvika. Ali je djevojčicu sasvim prošla volja za jelo, te je bila tako mršava i blieda,

da Sebastian nije gotovo mogao podnieti, kad bi je ugledao i kad bi vidio, kako Haidi za stolom ne mari za najljepša jela i kako ništa ne će da jede. On bi joj češće prišapnuo, da je osokoli, držeći pred njom zdjelu s jelom: — Uzmite od toga, frajlice, to je izvrstno! Ne tako! Pošteno napunite žlicu, još jednu! — i druge slične otčinske savjete; ali nije pomagalo ništa. Haidi nije jela gotovo ništa, i kad bi uvečer legla u svoju postelju, za čas bi joj došlo pred oči sve, što je ostavila kod kuće, i od velike bi čežnje tiho zaplakala i plakala bi u svoj jastuk tako, da je nitko nije mogao čuti.

I tako je prolazilo vrieme. Haidi nije nikad znala, je li došlo ljeto ili zima, jer su zidovi i prozori, što ih je gledala sa svih prozora Sesemannove kuće, izgledali uviek jednaki, a van bi izlazila samo onda, kad bi se Klara osobito dobro osjećala, toliko, da se mogla s njome izvesti u kolima, i to samo na kratko vrieme, jer Klara nije podnosila duge vožnje. Tako bi se jedva izmaknuli između zidina i kamenih cesta, te bi se obično još prije opet okrenuli i vozili bez prestanka kroz velike, liepe ulice, gdje su se mogle do sita nagledati kuća i ljudi, ali gdje nije bilo trave ni cvieća, jelika ni bregova; i Haidina je žudnja za pogledom na liepe stvari i bića, na koja se bila naučila, rasla svakim danom sve više, pa kad bi samo pročitala jednu rieč, koja bi dozivala ove uspomene, u njoj bi se budila i htjela provaliti bol, s kojom se morala boriti svom snagom, da je svlada.

Tako je prošla jesen, tako je prošla i zima, i već je sunce ponovno pripicalo i blještilo sa zidova suprotne kuće tako jako, te je Haidi slutila, da se primiče vrieme, kad će Petar opet povesti koze na planinu, kad će sunčanice zasvjetlucati na sunčanom sjaju i bregovi svake večeri gorjeti vatrom. Haidi bi sjela u svojoj samotnoj sobi u kut i obje ruke metnula na oči, da ne vidi prieko na zidu sunčanog sjaja; i tako bi ostala sjedeći nepomično, svladavajući svoju žarku čežnju za domaćim krajem, dok je ne bi Klara opet dozvala k sebi.

DVANAESTO POGLAVLJE

U KUĆI SESEMANNOVOJ UKAZUJU SE DUSI

Već nekoliko dana obilazi gospođica Rottenmeier po kući ponajviše šuteći i zamišljena. Kad za sumraka ide iz jedne sobe u drugu ili prolazi dugim hodnikom, ogledava se češće oko sebe, osvrće se na kutove, a kadkada baci naglo pogled iza sebe, kao da se boji, da bi se netko mogao potiho iza nje prišuljati i potegnuti je iznenada za haljinu. Ona više ne ide po kući sama, nego samo po nastanjenim prostorijama. Kad ima posla na gornjem katu, gdje se nalaze svečano uređene gostinske sobe, a osobito ako mora nešto pogledati u donjim prostorijama, gdje je ona velika tajanstvena dvorana, u kojoj svaki korak nadaleko odjekuje i gdje stari viećnici s velikim bielim ovratnicima ozbiljno i ukočeno gledaju svojim velikim očima, onda svaki put pozove u družtvo Tinetu, za svaki slučaj, ako bi joj trebalo odanle nešto donieti ili opet nešto tamo odnieti. Tineta sama isto tako radi; kad ima svršiti neki posao gore ili dolje, ona dozove Sebastiana, da je prati, jer joj treba odotuda nešto, što ne može sama nositi. Začudo, i Sebastian čini to isto; kad ga pošalju u te udaljene prostorije, on zovne kočijaša Ivana, da ide s njim i da mu pomogne, jer sam ne će moći donieti ono, po što su ga poslali. I svako se dragovoljno odaziva pozivu, makar da gotovo nikad nema šta da se nosi, te bi zapravo svatko mogao ići sam bez ikakve pratnje; ali jedno drugome rado idu na ruku, jer svaki pojedini misli, da bi naskoro mogao drugoga trebati za istu uslugu. Dok se to gore zbiva, stoji dolje mnogogodišnja kuharica kod svojih lonaca zadubljena u misli, trese glavom i uzdiše: »Zar sam to morala doživjeti!«

Od nekog vremena događaju se u kući Sesemannovoj čudne i nemile stvari. Svako jutro, kad služinčad siđe u prizemlje, nalazi kućna vrata širom otvorena; ali nadaleko i naširoko ne vidi se nitko, tko bi s tim imao kakva posla. Prvih dana, kad su to opazili, odmah su u strahu pregledali sve sobe i prostorije u kući, da vide, šta je ukradeno, jer su mislili, da se tat morao sakriti u kući i noću pobjeći s ukradenim stvarima; ali ništa nije bilo odneseno, u cieloj kući nije nestalo ni jedne stvari. Sada bi uvečer ne samo dvostrukim zasunom zaprli vrata, nego bi još na njih navalili i drvenu gredu — ali ništa nije pomagalo: ujutro su vrata bila opet jazom otvorena. I u koje bi se god rano doba uzrujana služinčad izjutra požurila dolje, vrata su bila otvorena, premda je sve u okolišu bilo još u tvrdom snu i premda su vrata i prozori na svim drugim kućama bili čvrsto zatvoreni. Napokon pođe za rukom gospođici Rottenmeier nagovoriti Ivana i Sebastiana, da skupe svu svoju srčanost i provedu noć dolje u sobi, tik do velike dvorane, da vide, šta se tu događa. Gospođica je Rottenmeier našla nešto oružja gospodina Sesemanna, a dala je Sebastianu povrh toga i bocu sladke rakije, da se okriepe za snažnu obranu, ako bi bila potrebna.

Sjeli su dogovorene večeri u toj sobi i počeli se odmah kriepiti i nazdravljati. U piću su postali najprije vrlo govorljivi, a onda ih stao hvatati driem, dok se nisu obojica izvalili u svojim stolcima i najposlije zaniemili.

Kad je stara ura prieko na zvoniku odbila dvanaest, otme se Sebastian driemežu i zovne druga. Ali taj se nije dao probuditi; koliko god ga je puta Sebastian zvao, svaki put bi Ivan samo premetnuo glavu s jedne strane naslona na drugu i spavao dalje. Sad je Sebastian pažljivo prisluškivao, jer se je već sasvim razbudio. Svuda je vladala grobna tišina. S ulice se nije ni glas čuo. Sebastian nije više mislio na san, jer mu je sad postala vrlo neugodna ta velika tišina, pa je samo još potiho dozivao Ivana i prigibao se od časa do časa k njemu, da ga malo prodrma. Napokon, kad je na zvoniku već odbilo jedan sat, probudi se Ivan,

sjeti se, zašto tu sjedi na stolcu, a ne leži u svojoj postelji, i najednom skoči srčano na noge i povikne:

— No, Sebastiane, moramo ipak poći van, da vidimo kako je, ti se valjda ne bojiš. Hajde samo za mnom!

Ivan širom otvori vrata, koja su bila samo pritvorena, i izađe van. U isti čas navali s otvorenih kućnih vrata jak propuh i utrne svieću, koju je Ivan držao u ruci. On uzmakne žurno u sobu i zamalo da ne obori na leđa Sebastiana, koji je iza njega stajao, zgrabi ga i povuče za sobom, zalupi vratima i stane brzo vrtjeti ključem u bravi, dok se je god dao okrenuti. Onda izčeprka iz džepa žižice i opet zapali svieću. Sebastian zapravo nije ni znao, šta se desilo, jer je stajao iza plećatog Ivana, te nije dobro ni osjetio propuha. Ali istom što je pri svjetlosti u lice pogledao Ivana, krikne od straha, jer je Ivan bio blied kao krpa i tresao se, kao da ga je uhvatila troljetna groznica.

— Ta šta je? Šta je to bilo vani? — zapita Sebastian zabrinuto.

— Širom otvorena vrata — govorio je Ivan težko. dišući, — a na stepenicama jedna biela prilika, vidiš, Sebastiane, samo je prhnula uza stepenice ... ha ... i nestalo je,

Sebastiana prođoše ježurci sve do navrh leđa. Sad su sjeli jedan tik drugoga i nisu se više micali, sve dok nije zabielilo jutro i na ulici započelo živo kretanje. Onda su zajedno izašli iz sobe, zatvorili razjažena kućna vrata i uzpeli se gore, da izvieste gospođici Rottenmeier, šta su doživjeli.

I ona je već bila ustala, jer nije mogla spavati u očekivanju viesti, koje će joj donieti Sebastian. Čim je sad razabrala, šta se dogodilo, sjela je odmah za stol i napisala list gospodinu Sesemannu, kakva on još nikad nije primio. Pisala mu je, da joj se od straha koče prsti. Gospodin Sesemann neka bez otezanja odmah krene na put i vrati se kući, jer se tu događaju nečuvene stvari. Onda mu je saobćila, šta je bilo prošle noći, zatim da kućna vrata svaki dan osvanu širom otvorena, dakle da nitko u kući nije više siguran za svoj život kod tih svakonoćno otvorenih kućnih

vrata i da se uobće ne može predvidjeti, kakve bi strašne posljedice još mogle doći poslije ovoga nemilog slučaja.

Gospodin je Sesemann odmah odgovorio, da mu nije moguće tako iznenadno ostaviti sve poslove i doći kući. Pripoviest o prikazama vrlo mu je čudna, te se nada, da će to sve proći. Ako međutim ipak ne bi bilo mira u kući, to neka gospođica Rottenmeier piše njegovoj majci i neka je pita, ne bi li ona htjela doći u Frankfurt, da pomogne; zacielo bi njegova majka za najkraće vrieme svršila s dusima, da se nakon toga ne bi više tako brzo usudili uznemirivati njegovu kuću.

Gospođica Rottenmeier nije bila zadovoljna s tim odgovorom; gospodin Sesemann nije dosta ozbiljno shvatio tu stvar. Ona je smjesta pisala gospođi Sesemann, ali ni s te strane nije dobila odgovora, koji bi je više zadovoljio, štaviše, pismo gospođe Sesemann je osim ostaloga sadržavalo i nekoliko zajedljivih napomena. Gospođa je Sesemann pisala, da ona nc misli doputovati iz Holsteina u Frankfurt samo zato, jer gospođica Rottenmeier vidi duhove. Uostalom, nikad se nije u Sesemannovoj kući pojavio ni jedan duh, i ako sad jedan po kući obilazi, taj mora da je živ i s njime bi se gospođica Rottenmeier morala sporazumjeti; a ako to ne može, neka pozove noćobdije u pomoć.

Ali je gospođica Rottenmeier odlučila, da više ne provodi u strahu svoje dane, i znala je sebi pomoći. Dotad nije djeci ni spominjala duhove, jer se bojala, da od bojazni ne bi više htjela ni jednoga časa biti sama ni danju ni noću, a onda bi za nju nastale vrlo neudobne posljedice. Sad je otišla pravo prieko u učionicu, gdje su obje djevojčice sjedile zajedno, i stala im napol šapćući pripoviedati o noćnoj pojavi nekog neznanca. Klara je odmah kriknula, da ne će ni časa više ostati sama, da tata mora odmah doći kući i da gospođica Rottenmeier mora spavati kod nje u sobi, a ni Haidi ne smije više biti sama, jer bi duh mogao i k njoj doći, pa joj nešto učiniti. One će sve tri ostati u jednoj sobi i svietlo mora gorjeti cielu noć i Tineta mora

spavati u pokrajnoj sobi, a Sebastian i Ivan moraju sići dolje i provesti noć na hodniku, da odmah nadignu viku i preplaše duha, ako bi se htio popeti uza stepenice. Klara je bila vrlo uzrujana, i sad je gospođica Rottenmeier muku mučila, da je makar malko umiri. Obećala joj je, da će odmah pisati tati i da će svoju postelju prenieti u njezinu sobu i da je ne će nikad više samu ostavljati. Sve tri ne bi mogle spavati u istoj sobi, ali ako bi se Adelhaida bojala, onda bi morala Tineta kod nje spavati. No Haidi se više bojala Tinete nego duhova, o kojima nije bila još nikada ništa čula, i odmah je izjavila, da se ne boji duhova i da hoće da ostane sama u svojoj sobi.

Sad se gospođica Rottenmeier požuri do svoga pisaćeg stola i napiše gospodinu Sesemanu ovu obaviest: Nemili događaji u kući, koji se ponavljaju svaku noć, uzdrmali su nježno zdravlje njegove kćerke na takav način, da se treba bojati najgorih posljedica. Događa se u takvim prilikama, da se pojave nastupi padavice ili djetinjih grčeva, i njegovoj se kćeri može sve dogoditi, ako se u kući ne stane na kraj ovome stanju, gdje svi strahuju.

To je pomoglo. Dva dana kasnije zaustavio se gospodin Sesemann pred svojom kućom i potegao tako snažno za kućno zvonce, da su se svi sletjeli i stali buljiti jedno u drugo, jer nisu ništa drugo mislili, nego da je duh u svojoj drzkosti još prije noći počeo izvoditi svoje zlobne šale. Sebastian je sasvim oprezno virio kroz poluotvoreni kapak; uto je još jednom žestoko zazvonilo. Svi su osjetili, da je to mogla učiniti samo snažna ruka. Sebastian je prepoznao tu ruku, pojurio na vrat na nos kroz sobu, suknuo niza stepenice i naglo raztvorio vrata. Gospodin je Sesemann pozdravio kratko i ništa ne govoreći odmah pošao u sobu svoje kćeri. Klara je dočekala tatu radostnim uzvikom, i kad ju je on vidio tako veselu i sasvim nepromienjenu, izravnalo mu se čelo, koje je prije toga bilo vrlo namršteno, i lice mu se vedrilo sve više, kad je od svoje kćeri čuo, da joj je dobro kao uviek i da se toliko raduje njegovu dolazku,

da joj nije nimalo mrzak duh, koji obilazi, jer je ipak njegova zasluga, da je tata došao kući.

— Pa kako se dalje vlada sablast, gospođice Rottenmeier? — zapita gospodin Sesemann, dok mu je oko usana igrao smiešak.

— Ne, gospodine Sesemanne — odvrati gospođica ozbiljno, — nije to nikakva šala. Tvrdo sam uvjerena, da se sutra gospodin Sesemann ne će više smijati, jer ono, što se u kući događa, sluti na nešto strašno, što se je moralo ovdje događati u prošlim vremenima, a što se moralo zatajivati.

— Tako, o tome ja ne znam ništa — odgovori gospodin Sesemann, — ali moram zamoliti, da ne sumnjičite moje čestite predke. A sad mi pozovite Sebastiana u blagovaonicu, hoću da govorim s njim na samu.

Gospodin je Sesemann pošao prieko u blagovaonicu, kad se pojavio i Sebastian; gospodinu Sesemannu nije izmaklo, da se Sebastian i gospođica Rottenmeier ne gledaju osobito milo. O tome je on mislio svoju.

— Momče, hodite ovamo — domahne gospodar Sebastianu — i kažite mi sasvim iskreno i pošteno: niste li se vi možda malko sami igrali duhova, da gospođici Rottenmeier prikratite vrieme, a?

— Nisam, tako mi duše, neka to ne misli milostivi gospodin, ni meni samome nije baš bilo ugodno — odgovori Sebastian sa otvorenom iskrenošću.

— No, ako je tako, onda ću sutra pokazati i vama i junačini Ivanu, kako pri svieći izgledaju sablasti. Stidite se, Sebastiane! Mlad, jatoran momak, kao što ste vi, pa bježite pred sablastima! Idite odmah k mome starom prijatelju doktoru Classenu. Pozdravite ga i recite mu, da svakako dođe večeras u devet sati k meni, jer sam upravo zato doputovao iz Pariza, da me pregleda. Recite mu, da je tako zlo, da će morati čitavu noć probdjeti kod mene. Neka se prema tome ravna, jeste li razumjeli, Sebastiane?

— Jesam, jesam! Milostivi gospodin može se pouzdati, da će mu sve točno izručiti. — Nato se Sebastian udalji,

a gospodin Sesemann vrati se k svojoj kćeri, da je oslobodi i najmanjeg straha od pojave, kojoj je on odlučio još danas dobro prisvietliti.

Točno u devet sati, kad su djeca već bila legla, a i gospođica Rottenmeier bila se sklonila u svoju sobu, došao je doktor, u kojega se izpod siede kose pokazivalo još sasvim svježe lice i prijazno gledala dva živahna oka. Bio je malo zaplašen, ali je odmah iza pozdrava prasnuo u glasan smieh i rekao, tapšući svoga prijatelja po plećima:

— No, no, moj stari! Vidim, da bolestni čovjek, koga treba paziti ove noći, izgleda prilično dobro.

— Samo se strpi, stari — odvrati gospodin Sesemann. — Onaj, za koga ćeš morati bdjeti, izgledat će već malo gore, kad ga ukebamo.

— Dakle je ipak u kući bolestnik, i to jedan, kojega treba uloviti?

— Mnogo gore, doktore, mnogo gore. U kući je sablast. Kod mene obilaze duhovi!

Doktor se glasno nasmije.

— To mi je liepa sućut, doktore! — nastavi gospodin Sesemann. — Šteta, što te ne može čuti moja prijateljica Rottenmeier. Ona tvrdo vjeruje, da neki stari Sesemann ovuda tumara i okajava svoja grozovita nedjela.

— Ali kako ga je samo upoznala? — nastavi doktor veselo.

Gospodin Sesemann izpripovieda prijatelju sve što se u kući dogodilo i kako se još jednako svake noći otvaraju kućna vrata, a to su potvrdili svi ukućani, i onda doda, da je za svaki slučaj naredio, da se ostave dva dobro nabijena samokresa u vratarskoj sobi. Čitava je stvar ili vrlo nezgodna šala, kojom se možda zabavlja neki znanac kućne posluge, da straši ukućane, dok nema kod kuće gospodara — a onda mu ne će škoditi mali strah od dobroga hitca u zrak — ili to rade lopovi, koji hoće da na taj način najprije ukućanima zatjeraju strah u kosti i poslije toga budu što

sigurniji, da se nitko ne će usuditi izaći, kad se oni prihvate svoga posla — pa ni u tom slučaju ne će škoditi dobro oružje.

Dok je to domaćin izpripoviedao, prijatelji su sišli niza stepenice i stupili u istu sobu, u kojoj su Sebastian i Ivan bdjeli one noći. Na stolu ih je čekalo nekoliko boca dobra vina, jer im ne će biti na odmet, da se pomalo kriepe, dok budu tu provodili noć. Na stolu su ležala i oba samokresa, a u sredini su stajala dva velika sviećnjaka, što su oko sebe širili jasnu svjetlost, jer gospodin Sesemann ipak nije htio u tami dočekati sablast.

Sad su samo pritvorili vrata, jer na hodnik nije smjelo prodirati mnogo svietla, da se ne bi uplašila sablast. Onda gospoda udobno sjednu u svoje naslonjače i stanu koješta pričati. Gucnuli su pokadkada i po koju kapljicu, pa je tako odbilo i dvanaest sati, a da nisu znali, kako im je vrieme prošlo.

— Sablast nas je nanjušila, pa ne će možda danas nikako ni doći — reče sada doktor.

— Samo strpljivo, treba da dođe oko jedan sat — odgovori gospodin Sesemann.

Razgovor se opet nastavio. Kucnuo je jedan sat. Naokolo je vladala podpuna tišina. Na ulici je bila zamrla sva buka. Najednom doktor digne prst.

— Pst, Sesemanne, zar ne čuješ ništa?

Prisluškivali su. Tiho, ali sasvim jasno čuli su, kako se s vrata odmiče greda, kako se zatim dva puta okreće ključ u bravi i kako se otvaraju vrata. Gospodin Sesemann zgrabi samokres.

— Ti se valjda ne bojiš? — reče doktor i ustane.

— Opreznost je dobar drug — šapne gospodin Sesemann, držeći u lievoj ruci sviećnjak sa tri svieće, a u desnoj samokres, i pođe za doktorom, koji je išao prvi, i on oboružan sviećnjakom i samokresom. Izašli su iz sobe na hodnik.

Kroz otvorena kućna vrata razlievala se po hodniku blieda mjesečeva svietlost i obasjavala bielu priliku, koja je nepomično stajala na pragu.

— Tko je tu? — zagrmi doktor, da je odjeknulo cielim hodnikom, i obojica pristupe s oružjem i sviećnjacima noćnoj pojavi. Ona se okrene i tiho krikne. Bosonoga, u bieloj noćnoj košuljici, stajala je pred njima Haidi, gledala smeteno u sjajne plamenove i u podignute samokrese, drhtala i tresla se kao trepetljika od glave do pete. Oni se zgledaju u velikom čudu.

— Ja odista mislim, Sesemanne, da je to tvoja mala vodonoša — reče doktor.

— Diete, šta tu radiš? — zapita gospodin Sesemann. — Šta si htjela ovdje? Zašto si sišla ovamo? — Od straha biela poput sniega stajala je Haidi pred njim i odgovarala gotovo bez glasa:

— Ne znam. — Sad se javi doktor:

— Sesemanne, taj slučaj spada u moje područje. Idi, sjedi malko u svome naslonjaču, dok se ne vratim, a ja ću najprije spremiti diete onamo, kamo spada.

Kad je to rekao, doktor spusti svoj samokres na pod, uzme djevojčicu otčinski za ruku i povede je uza stepenice.

— Ne treba se bojati, ništa se ne treba bojati — govorio je prijazno, dok su išli gore, — moramo biti sasvim mirni. Nije se dogodilo ništa hrđavo, budi bez ikakve brige.

Kad su došli u Haidinu sobu, doktor spusti svoj sviećnjak na stol, uzme Haidi u naručje, položi je u njezin krevet i brižno je pokrije. Onda sjedne kraj kreveta i pričeka, dok se Haidi nije malko umirila i prestala drhtati čitavim tielom. Zatim je uzme za ruku i reče blago:

— Tako, eto je sve u redu, samo mi još kaži, kuda si htjela ići?

— Nisam, kažem vam, nikuda htjela — uvjeravala ga je Haidi. — Nisam ni sišla sama dolje, samo sam najedanput bila tamo.

— Tako, tako, pa jesi li sanjala u noći, znaš, tako, kao da si nešto jasno vidjela ili čula?

— Jest, svake noći sanjam, i uviek isto. Onda mislim, da sam kod djeda i da čujem, kako vani zuje jele, pa mislim: sad tako liepo svjetlucaju zviezde na nebu, a ja trčim brzo i otvaram vrata naše kolibe i onda je vani tako liepo! Ali kad se probudim, uviek sam još u Frankfurtu. — Haidi je već počela svladavati i gutati onaj grč, što joj se počeo penjati uz grlo.

— Hm, a ne boli te zar ništa, nigdje? Ni u glavi, ni u leđima?

— O ne, samo tu me nešto uviek pritišće, kao veliki kamen.

— Hm, je li tako, kao da si nešto pojela, pa bi to opet najvoljela povratiti?

— Ne, ne tako. Ali je to tako težko, kao da bih morala jako plakati.

— Tako, tako, pa se onda ljudski izplačeš?

— O ne, to se ne smije, to je zabranila gospođica Rottenmeier.

— Onda to progutaš na ono dolje, što te pritišće, je li tako? No, tebi je valjda ipak drago, što si u Frankfurtu, zar ne?

— O, jest — odgovori Haidi, ali takvim glasom, da je zvučalo protivno.

— Hm, a gdje si živjela sa svojim djedom?

— Uviek na planini.

— Tako. Pa to baš nije uviek zabavno, možda je malo i dosadno, zar nije?

— O ne, tamo je tako liepo, tako liepo! — Haidi nije mogla dalje. Sjećanje, uzrujavanje te noći, plač, što ga je dugo suzprezala i gutala, nadvladaše snagu toga djeteta, i silom zadržavane suze briznu joj najednom iz očiju i Haidi udari u glasan plač i zajeca gorko. — Doktor ustane, namjesti brižno Haidinu glavu na jastuke i reče:

— Tako, plači još malo, to ne može ništa škoditi, a onda ćeš spavati. Možeš veselo zaspati, sjutra će biti sve dobro. — Nato izađe iz sobe.

Kad se doktor vratio u vratarsku sobu, sjedne u naslonjač spram domaćina, koji je tu nestrpljivo čekao, da čuje njegovu rieč, i progovori:

— Sesemanne, najprije da ti rečem, tvoja je mala štićenica mjesečarka. Podpuno nesviestno ona je svake noći kao sablast otvarala kućna vrata i tako svim ukućanima utjerala strah u kosti. Drugo, djevojčica gine i vene od čežnje za svojim krajem i toliko je smršavila, da joj možeš prebrojiti sva rebra, te će naskoro biti sama kost i koža, ako se ovako dalje nastavi. Potrebna je dakle brza pomoć! Onom prvom zlu i njezinoj živčanoj uzrujanosti, koja se razvila u najvećoj mjeri, ima samo jedan liek: da odmah pošalješ diete kući na gorski zrak. Za ovo drugo ima također samo jedan liek, isti kao i za ono prvo. Prema tome, diete će sutra krenuti na put. To je moj recept.

Gospodin je Sesemann ustao. U nagloj uzrujanosti stao je brzim koracima šetati tamo amo po sobi. Onda je odušio:

— Mjesečarka! Bolestna! Čezne za domaćim krajem! Smršala u mojoj kući! Sve to u mojoj kući! I nitko to ne vidi, nitko o tome ne zna ništa! A ti, doktore, zar ti misliš, da ću ja djevojčicu, koja je došla zdrava i svježa u moju kuću, lovako jadnu i mršavu vratiti njezinu djedu? Ne, doktore, to ne možeš od mene zahtievati, to ja ne mogu, toga ja ne ću nikad učiniti. Sad uzmi diete u svoje ruke, lieči ga, radi, što god znaš, samo ga ojačaj i vrati mu zdravlje, a onda ću ga poslati kući, ako ono hoće. Ali najprije ti pomozi!

— Sesemanne — odgovori doktor ozbiljno, — promisli, šta radiš! To stanje nije bolest, koja se može liečiti praškama i bobicama. Djevojčica nije žilav stvor, međutim, ako je ti sad odmah pošalješ na krepki gorski zrak, na koji se ona navikla, onda može opet podpuno ozdraviti; ako ne...

ti ne ćeš valjda, da se diete vrati neizlječivo bolestno ili da se uobće ne vrati?

Gospodin je Sesemann stao na jednom mjestu sav obuzet strahom:

— Kad ti tako veliš, doktore, onda ima samo jedan put, onda se mora odmah raditi. — Nato uzme prijatelja izpod ruke, da prošetaju po sobi, dogovarajući se šta će dalje raditi. Onda doktor stane, da se oprosti, jer je noć bila već na izmaku, a na kućna vrata, koja je ovaj put otvorio sam kućedomaćin, javljao se bieli dan.

TRINAESTO POGLAVLJE

POVRATAK NA PLANINU

Gospodin Sesemann popne se vrlo uzbuđeno uza stepenice i uputi se čvrstim koracima do spavaonice gospođice Rottenmeier. Tu pokuca tako snažno na vrata, da se je gospođica s krikom straha trgnula iz tvrdog sna. Čula je gospodarev glas:

— Molim, da se požurite i dođete u blagovaonicu. Mora se odmah sve spremiti za jedno putovanje.

Gospođica Rottenmeier pogleda na svoju uru. Bilo je četiri i pol sata ujutro; još nikad u svom životu nije ustala u to doba. Šta se je samo moglo dogoditi? Trebalo je da se brzo obuče. Izpunjena znatiželjom i tjeskobnim očekivanjem uzimala je sve naopako u ruke i nikako nije mogla napried, jer što bi već jednom metnula na se, to je poslije neumorno tražila po cieloj sobi naokolo.

Međutim je gospodin Sesemann prolazio hodnikom i potezao iz sve snage redom sva zvonca, koja su služila dozivanju raznih vrsta posluge, tako da su u nastanjenim sobama poskakala iz kreveta zastrašena čeljad i stala naopako oblačiti odjeću, jer su u taj čas svi odmah pomišljali, da se sablast na neki način dočepala gospodara i da ih on zove u pomoć. Tako su jedan za drugim jurili dolje, a izgledali su jedan strašnije od drugoga; dolazili su pred gospodara i čudom se čudili, jer je on šetao žustar i svjež gore dolje po blagovaonici i nije se na njemu nimalo vidjelo, da bi ga sablast uplašila. Ivana je u isti čas poslao, da uredi konje i kola i da ih dovede pred kuću. Tineti je naložio, da odmah probudi Haidi i da je opremi za put. Sebastian je morao juriti do kuće, u kojoj je služila Haidina tetka, da je dovede.

Uto je gospođica Rottenmeier nekako došla do kraja sa svojim oblačenjem. Sve je na njoj bilo na svome mjestu, samo joj je kapica na glavi stajala naopako, te je izdaleka izgledalo, kao da je lice gospođice Rottenmeier došlo na leđa. Gospodin je Sesemann tu zbrku pripisao preranom ustanku iz postelje i odmah prešao na poslovne stvari. Razjasnio je gospođici, da bez otezanja treba donieti jedan putni kovčeg i u njega složiti svu robu male Švicarke — tako je Sesemann obično nazivao Haidi, jer mu je njezino ime bilo neobično — uz to i priličan dio Klarinih stvari, da diete ponese sa sobom nešto što vriedi, ali sve mora ići brzo i bez mnogo promišljanja.

Gospođica Rottenmeier stala je od iznenađenja kao prikovana na jednom mjestu i blenula u gospodina Sesemanna. Očekivala je, da će joj on povjerljivo opisati neku groznu zgodu s duhovima, koju je te noći doživio i koju joj ne bi bilo mrzko čuti upravo sada pri jasnoj svjetlosti. Mjesto toga slušala je njegove sasvim suhoparne, a povrh toga još i vrlo neudobne naloge. Ovako iznenađena nije se mogla brzo snaći. Šuteći jednako je stajala tu i očekivala, šta će još čuti.

Ali gospodin Sesemann nije mislio na nikakva razjašnjenja. Ostavio je gospođicu da stoji, gdje stoji, i pošao u sobu svoje kćeri. Kako je slutio, ona se bila već probudila čujući to neobično kretanje po kući, pa je osluškivala na sve strane, da razabere, šta se to događa. Otac je sjeo kraj njezine postelje i izpripoviedao joj, šta su doživjeli on i doktor, dok su vrebali duhove, da je Haidi prema doktorovoj izjavi veoma slaba i da bi malo pomalo mogla krenuti i na dalja noćna lutanja, pa bi se možda stala penjati čak i na krov, a to bi je dovelo u najveću opasnost. On je zato zaključio, da diete smjesta odpremi kući, jer ne može na se uzeti takvu odgovornost, pa se i Klara mora s tim pomiriti, jer i ona sigurno vidi, da drugačije ne može biti.

Klaru su te viesti bolno iznenadile. Tražila je najprije svakojakih izlika, ali ništa nije pomoglo. Otac je ostao čvrsto kod svoje odluke, ali joj je obećao, da će sliedeće godine odputovati s njom u Švicarsku, ako sada bude pametna

i ako ne bude jadikovala. Tako se Klara pokorila odluci, koja se nije dala izbjeći, samo je zahtievala, da se Haidin kovčeg donese u njezinu sobu i da se tu spremi, kako bi mogla i ona metnuti unutra, šta nju veseli, a toj njezinoj želji otac je vrlo rado udovoljio; dapače, on je još osokolio Klaru, da djetetu sastavi liepu opremu.

Međutim je već bila došla tetka Deta i puna velikih nada čekala u predsoblju; moralo se je nešto izvanredno dogoditi, kad su je naručili u to neobično doba. Gospodin Sesemann je izišao, pristupio k njoj i razjasnio joj, šta se dogodilo Haidi, zatim joj izjavio svoju želju, da ona smjesta još danas diete odvede kući. Na tetki se vidjelo, da je vrlo razočarana; tu viest nije očekivala. Ona se vrlo dobro sjetila rieči, koje joj je djed kazao na razstanku, da mu nikad više ne smije doći na oči. A jedanput dovesti diete starome, onda ga uzeti i sad ga opet dovesti, to joj se nije činilo baš zgodno. Nije se dugo predomišljala, nego je vrlo rječito izjavila, da joj danas nažalost nikako nije moguće poći na put, da bi sjutra još manje mogla na to misliti, a zatim kroz nekoliko dana da joj je to upravo sasvim nemoguće zbog poslova, koji su na redu, ali ni da poslije toga ne će baš nikako moći. Gospodin je Sesemann razumio taj govor i odputio tetku bez daljnjih razprava. Sad je pozvao Sebastiana i zapovjedio mu, da se odmah spremi na put: danas će se s Haidi voziti do Basela, a sutra neka je odvede kući. Onda se može odmah vratiti; javiti nema ništa; pismo, koje će predati djedu, sve će mu razjasniti.

— Ali sad još glavnu stvar, Sebastiane — zaključi gospodin Sesemann, — koju valja točno da izvršite! Gostionicu u Baselu, koju sam vam tu označio na svojoj posjetnici, poznam. Pokažite tu moju posjetnicu, pa ćete dobiti dobru sobu za diete. Za sebe ćete se već sami pobrinuti. Onda ćete najprije poći u dječju sobu i zaglaviti čvrsto sve prozore, tako da se mogu samo s velikom silom otvoriti. Kad diete bude u postelji, zaključat ćete vrata izvana, jer diete tumara noću naokolo i moglo bi mu se štogod opasno

dogoditi u tuđoj kući, kad bi slučajno izašlo van i htjelo otvoriti kućna vrata. Razumijete li to?

— Ah, ah! To je dakle? To je ono! — izusti Sebastian u najvećem čudu, jer mu je tek sad sinula pred očima prava istina o duhovima.

— Da, tako je to bilo! To je bilo! A u vas je zečje srdce, a i Ivanu možete kazati, da je i on isti takav, i svi ste zajedno smiešna čeljad! — To rekavši gospodin Sesemann ode u svoju sobu, sjedne i stane pisati list Striki Kolibaru.

Sebastian je sav smeten ostao sred sobe i ponavljao u sebi: »Samo da se nisam dao, da me ta kukavica Ivan potegne u vratarsku sobu, već da sam išao za bielom pojavicom! To bih sada svakako učinio!« — jer je sad sunce jasno obasjavalo svaki kut svietlosive sobe.

Međutim je Haidi stajala, ništa ne sluteći, u svojoj nedjeljnoj haljinici i čekala, šta će se dogoditi, jer ju je Tineta samo zdrmala iza sna, uzela haljine iz ormara i pomagala joj, da se obuče, a da joj nije progovorila ni jedne rieči. Ona nije nikad razgovarala s neobrazovanom Haidi, jer joj je bila odviše neznatna.

Gospodin je Sesemann unišao sa svojim listom u blagovaonicu, gdje je bio pripravljen zajutrak, i povikao:

— Gdje je diete?

Pozvali su Haidi. Kad je pristupila gospodinu Sesemannu, da mu kaže »dobro jutro«, on joj pogleda u lice i zapita:

— No, mala, šta ti veliš o svemu?

Haidi podigne glavu i začuđeno ga pogleda.

— Ti valjda još i ne znaš ništa — smijao se gospodin Sesemann. — No, danas ćeš kući, i to sad odmah.

— Kući? — ponovi Haidi šapćući i probliedi kao krpa; časak nije mogla ni dahnuti, tako je bila potresena.

— No, možda ti sama ne bi nikako htjela? — zapita gospodin Sesemann smiešeći se.

— O da, hoću, hoću — izusti sad Haidi i lice joj se naglo ospe tamnim rumenilom.

— Dobro, dobro — reče gospodin Sesemann, potvrđujući glavom, da je osokoli, zatim sjedne i mahne Haidi, da i ona sjedne. — Sad valja ljudski doručkovati, a onda u kola, pa na put!

Ali Haidi nije mogla progutati ni zalogaja, koliko god se silila, da bude poslušna. Bila je tako uzbuđena, da upravo nije znala, je li sve to san ili java i ne će li se najednom opet probuditi stojeći u noćnoj košuljici na kućnim vratima.

— Sebastian neka ponese obilno hrane na put — dovikne gospodin Sesemann gospođici Rottenmeier, koja je upravo ulazila. — Diete ne može sada jesti, to se razumije. Idi prieko i budi kod Klare, dok ne dođu kola — nastavi prijazno, okrenuvši se Haidi.

To je bila i njezina želja. Odmah je odtrčala. Usred Klarine sobe ugledala je veliki kovčeg. Još je bio otvoren.

— Hodi, Haidi, hodi amo! — poviknula je Klara. — Gledaj, šta smo ti strpali. To sam ja naredila! Hodi, raduješ li se?

Sada joj je nabrajala množtvo stvari: haljine i pregače, rubce i šivaći pribor, — a sada gledaj tu, Haidi! — Klara digne slavodobitno u vis jednu košaru. Haidi zaviri unutra i poskoči od veselja, jer je unutra bilo složeno dvanaest liepih bielih okruglih hljebčića, svi za baku.

Djeca su u svome veselju zaboravila, da je došao čas razstanka, i kad je najednom odjeknuo poziv: »Kola su spremna!«, nije bilo više vremena, da se žaloste. Haidi je odtrčala u svoju sobu, jer je tu morala biti još ona liepa knjiga, koju joj je dala bakica. Nitko je nije mogao spremiti u kovčeg; ležala je dobro skrivena pod jastukom, jer se Haidi nije ni danju ni noću razstajala od nje. Sad ju je metnula u košaru na hljebčiće. Onda je otvorila svoj ormar; tražila je još jednu svoju stvar, koju možda također nisu metnuli u kovčeg. Zbilja — i stari je crveni rubac bio još tu; gospođica Rottenmeier smatrala ga je odveć neznatnom stvarcom, a da bi ga metnula u kovčeg. Haidi ga omota oko jednoga drugog predmeta i metne ga navrh

košare, tako da se taj crveni uzao već izdaleka dobro vidio. Onda natakne svoj liepi šeširić na glavu i izađe iz sobe.

Djeca su se morala brzo razstati, jer je već čekao gospodin Sesemann, da smjesti Haidi u kola. Gospođica je Rottenmeier stajala gore na stepenicama, da se tu oprosti od Haidi. Kad je uto opazila čudni crveni uzao, uzela ga je brzo iz košare i bacila na pod.

— Ne, Adelhaido — ukori je, — tako ne možeš odputovati iz ove kuće. Takve stvari ne trebaš uobće sa sobom. Sad zbogom!

Kad je čula ovu zabranu, Haidi se nije usudila dohvatiti svoj uzao, ali je gledala kućedomaćina s tako molećim pogledom, kao da joj u taj čas uzimaju njezino najveće blago.

— Ne, ne — reče gospodin Sesemann vrlo odrješito. — Neka diete ponese kući, šta ga veseli, pa makar prtila u naramku i male mačkice ili kornjače, ne ćemo se zbog toga uzrujavati, gospođice Rottenmeier.

Haidi brzo podigne s poda svoj uzao, i radost i zahvalnost sinuše iz njezinih očiju. Dolje kod kola pruži gospodin Sesemann Haidi ruku i reče joj prijazno, da će na nju misliti i on i njegova kćerka Klara. Poželi joj sve dobro na putu, a Haidi mu umilno zahvali na svim dobročinstvima i na kraju još doda:

— I gospodina mi doktora pozdravite tisuću puta i mnogo mu hvala. — Jer ona je zapamtila, kako je doktor sinoć rekao: »I sjutra će biti sve dobro«. Sad je tako i došlo, i Haidi je mislila, da je on tu pomogao.

Sad su digli diete u kola, za njim su došli na red košara i torba sa hranom, a konačno i Sebastian. Gospodin je Sesemann još jednom prijazno doviknuo:

— Sretan put! — i kola su krenula.

Naskoro je zatim sjedila Haidi u željeznici i objeručke držala svoju košaru na krilu, jer je nije htjela pustiti iz ruku ni jedan čas; u njoj su bili njezini dragocjeni hljebčići za baku, koje je morala brižno čuvati, pa ih od vremena

do vremena opet pogledati, da joj se srdce ponovno razveseli.

Haidi je sjedila nekoliko sati tiho i nepomično, jer je tek sada bila pravo sviestna, da je na putu k djedu na planinu, k baki i Petru kozaru, i tek joj je sad jedno za drugim dolazilo pred oči, šta će opet vidjeti i kako će sve to izgledati kod kuće. Onda se stale javljati opet nove misli, te je najednom strašljivo upitala:

— Sebastiane, je li sigurno, da baka na planini nije umrla?

— Nije, nije — umirivao ju on. — Nadajmo se, da nije, bit će još na životu.

Onda je Haidi opet nastavila svoje razmišljanje. Samo bi kadkada zavirila u svoju košaru, jer je glavna njezina misao bila, kako će sve te hljebčiće metnuti baki na stol. A onda će u neko doba opet reći:

— Sebastiane, kad bi se moglo samo sigurno znati, da je baka na životu.

— Dabome! Dabome! — odvratio je Sebastian kroz driem. — Bit će da je još živa, ne znam, zašto ne bi bila.

Poslije nekog vremena zaklopio je san i Haidine oči. Nakon nemirne prošle noći i neobičnog uranka bila je toliko potrebna sna, da se probudila istom kad ju je Sebastian čvrsto zgrabio za ruku i prodrmao vičući:

— Probudite se! Probudite se! Moramo odmah izaći, prispjeli smo u Basel!

Sutradan išlo se dalje, sate i sate. Haidi je opet sjedila sa svojom košarom na krilu, koju ne bi ni za što prepustila Sebastianu; ali danas nije rekla ništa više, jer je njezino očekivanje svaki sat raslo.

Onda najednom, dok se Haidi nije ni nadala, zaori uzvik: »Mayenfeld«. Ona skoči sa svoga sjedala, a skoči i Sebastian, koji je također bio iznenađen. Sad su stajali vani i kovčeg s njima, a željeznica je odsopotala dalje u dolinu. Sebastian je tužno gledao za njom, jer bi bio mnogo radije dalje putovao tako udobno i bez ikakve muke, nego do sad uzme na vrat to kasanje i pješačenje, i još da

ga završi veranjem uz planinu, koje bi moglo biti vrlo opasno u toj zemlji, gdje je još sve napola divlje, kako je to Sebastian sebi zamišljao. On se zato oprezno ogledao, ne bi li odkrio nekoga, koga bi mogao zapitati za najsigurniji put u Seoce.

Nedaleko postaje stajala su mala seljačka kola s jednim mršavim konjićem; na njih je jedan plećat čovjek tovario nekoliko velikih vreća, koje su stigle željeznicom. Sebastian pristupi k njemu i upita ga za najsigurniji put u Seoce.

— Ovdje su svi putovi sigurni — odgovori čovjek kratko.

Sad se Sebastian stao propitkivati za najbolji put, kojim bi mogao ići, a da se ne strovali u ponor, zatim, kako bi se dao odpremiti jedan kovčeg u Seoce. Čovjek je pogledao kovčeg i mjerio ga očima neko vrieme; onda je izjavio, da će ga on uzeti na svoja kola, ako nije odveć težak, jer da se sam vozi u Seoce. Tako rieč po rieč, i oni se složiše, da čovjek poveze i diete i kovčeg u Seoce, a tu će se već netko naći, tko će pred večer odvesti diete na planinu.

— Ja mogu i sama gore, ja već znam put iz Seoca na planinu — primieti sada Haidi, koja je pažljivo pratila to viećanje. Sebastianu je pao velik teret sa srdca, kad je vidio, da se tako najednom riešio planinarenja. Dozvao je Haidi potajnim znakom na stranu i predao joj jedan oteži zamotak i list za djeda, pa joj rekao, da je zamotak dar gospodina Sesemanna, da ga mora turiti na dno košare, dolje pod hljebčiće, i da mora zatim veoma paziti na nj, da ga ne bi izgubila, jer bi se onda gospodin Sesemann grozno srdio i ne bi joj to nikad više oprostio; na to neka frajlica uviek misli.

— Ne ću ga nikako izgubiti — reče Haidi pouzdano i turi zamotak s listom na dno košare. Sada natovariše kovčeg na kola, a onda Sebastian podigne Haidi skupa s njezinom košarom na visoko sjedalo, pruži joj ruku na oproštaj i opomene je još jednom svakojakim znakovima, da pazi na stvari u košari; jer je vodič još bio u blizini, a

Sebastian je bio oprezan, osobito sada, kad mu je sievnulo, da je sam trebao diete dopratiti i predati djedu. Vodič se baci na svoje sjedalo kraj Haidi, i kola se stanu kotrljati prema bregovima, dok je Sebastian, veseo što se oslobodio strašnog puta u bregove, sjeo pred postajom, da dočeka vlak, kad se vrati u Basel.

Čovjek na kolima bio je seoski pekar, koji je vozio kući svoje vreće brašna. On dotad nije nikada vidio Haidi, ali je već nešto čuo, kao i ostala čeljad u Seocu, o djetetu, koje su doveli Striki Kolibaru. Poznavao je Haidine roditelje, pa se odmah domislio, da će ovdje imati posla s djetetom, o kojemu se toliko govorilo. Samo se je malko čudio, zašto se diete opet vraća, pa je uzput zametnuo s Haidi razgovor:

— Ti si zacielo ono diete, koje je bilo gore na planini kod Strike... kod staroga djeda?

— Jesam.

— Onda ti je tamo loše bilo, kad se već vraćaš kući iz tako daleka mjesta?

— Nije, loše mi nije bilo. Ni jednom čovjeku ne može tako dobro biti, kako je meni bilo u Frankfurtu.

— Pa zašto bježiš kući?

— Samo zato, što mi je to dopustio gospodin Sesemann. Inače ne bih bježala kući.

— Koješta! Zašto nisi radije tamo ostala, kad su ti već dopustili, da ideš kući?

— Jer mi je tisuću puta milije biti kod djeda na planini, nego igdje na svietu.

— Možda ćeš drugačije misliti, kad dođeš gore — mrsio je kroz zube pekar. — Ali se ipak čudim — govorio je sam u sebi, — no ona mora znati, kako je.

Sad je stao zviždukati i nije ništa više rekao, a Haidi je gledala oko sebe i stala u sebi drhtati od uzrujanosti, jer je prepoznavala drveće na putu, a prieko su se pomolili visoki zubci Falknissa i gledali je i pozdravljali kao dobri stari prijatelji. I Haidi je odzdravljala i svakim je korakom

raslo njezino razbuđeno očekivanje i ona bi najradije skočila s kola i potrčala iz sve snage, samo da bude što prije gore. Ali je ipak mirno sjedila na svome mjestu i nije se ganula, a sve je na njoj drhtalo. Sad su ušli u Seoce, i zvono je odbijalo upravo pet sati. Smjesta se sletio oko kola čopor djece i žena, a našlo se tu i nekoliko susjeda, jer su svi, koji su stanovali unaokolo, opazili kovčeg i diete na pekarovim kolima i svatko je htio znati, odakle su prispjeli, kuda idu i kome pripadaju.

Kad je pekar skinuo Haidi s kola, ona mu je brzo dobacila: — Hvala, po kovčeg će već djed doći — i spremila se da pobjegne. Ali je okružiše sa svih strana i svi odjednom navališe, da je pitaju, i svaki nešto drugo. Haidi se proverala kroz množtvo s tako zaplašenim licem, da joj nehotice otvoriše put i pustiše je , da trči, dok su govorili jedan drugome: »Pa vidiš, kako se boji, a ima i zašto«. Onda su stali pričati, kako je Striko Kolibar od lani još gori nego prije i kako ni sa živom dušom ne govori više ni rieči, a gleda tako divljački, kao da bi najradije ubio svakoga, tko mu dođe na put, i kad bi diete imalo igdje mjesta na svietu, kuda bi moglo poći, ne bi zacielo bježalo gore u brlog toga starog zmaja. Ali tu se u razgovor umieša pekar i reče, da on o tome malo više zna nego svi oni, pa im stane vrlo tajanstveno pripoviedati, kako je jedan gospodin dopratio djevojčicu do Mayenfelda, kako se prijazno oprostio s njom, kako mu je bez cjenkanja platio zahtievanu vozarinu i još mu po vrhu dao napojnicu, i uobće on može sigurno kazati, da je djetetu bilo dobro ondje, gdje je bilo, i da je ono samo poželjelo da se vrati djedu. Ova je viest sve iznenadila i odmah se razširila čitavim Seocem, tako da nije bilo ni jedne kuće, u kojoj se te večeri ne bi govorilo, kako je djevojčicu vukla želja, da se vrati djedu i ostavi kuću, u kojoj je živjela u svakom obilju.

Haidi je jurila iz Seoca uzbrdo, koliko je god mogla; ali je od vremena do vremena morala stati, da uhvati malo daha. Košara na njezinoj ruci bila je prilično težka, a što se više uzpinjala, put je bivao sve strmiji. Djevojčicu je

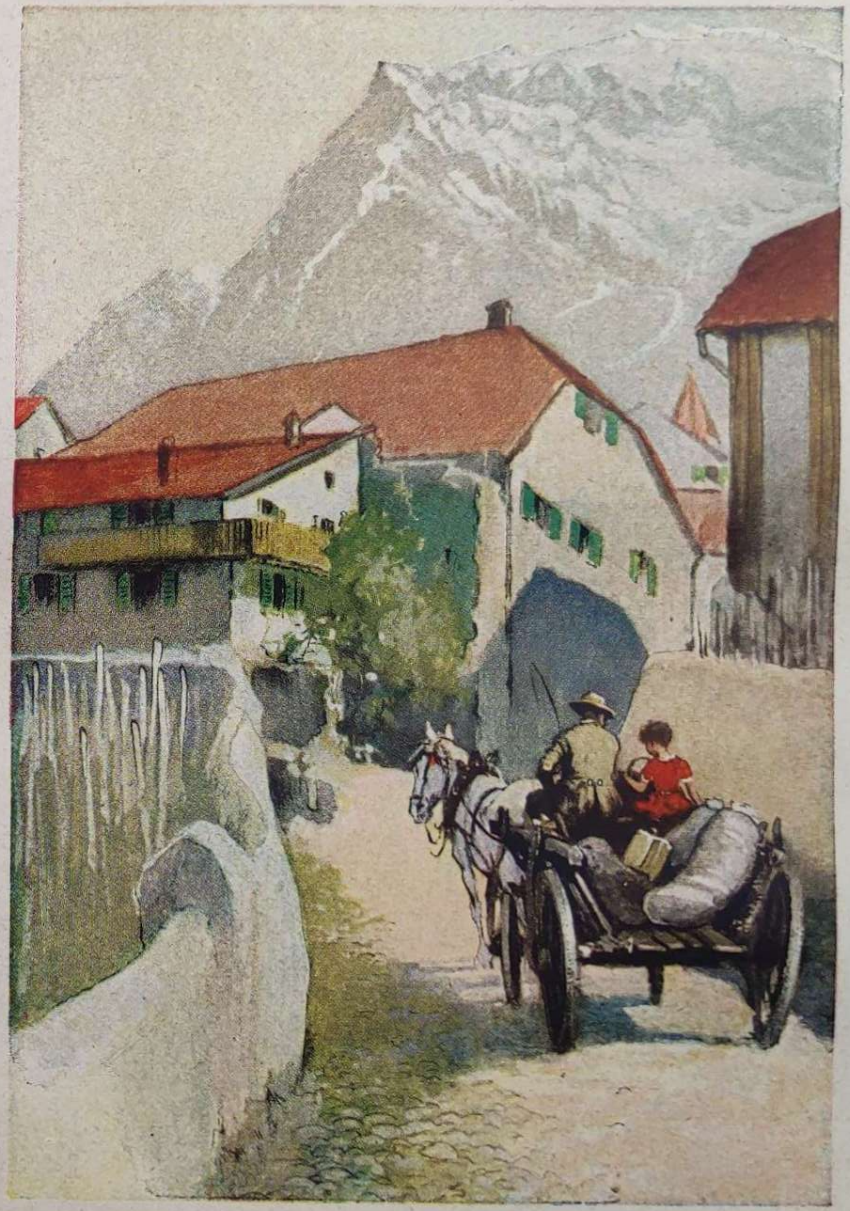

Poglavlje 13.

mučila samo jedna misao: »Hoće li baka još sjediti na svome mjestu u kutu kraj kolovrata? Da nije već umrla?« Sada Haidi opazi kolibu gore u drazi na proplanku. Srdce joj stane jače kucati. Haidi pojuri još brže, a srdce joj je lupalo sve jače i sve glasnije. Sad je bila gore — gotovo nije mogla otvoriti vrata, koliko je drhtala — ali sad, skočila je sred male sobe i stajala tu bez daha i glasa.

— Ah, moj Bože — začulo se iz kuta. — Tako je znala naša Haidi skočiti unutra. Ah, kad bih je samo još jednom u životu mogla imati uza se! Tko je to došao unutra?

— Pa tu sam ja, bako, tu sam ja! — uzviknula je sad Haidi, potrčala u kut i spustila se na koljena pred bakom, uhvatila joj ruke i privila se uz njih i nije mogla ništa više kazati od nenadane radosti.

Izprva je baka bila tako iznenađena, da nije smogla ni rieči; onda pogladi Haidinu kudravu kosu i napokon reče:

— Da, da, to je njezina kosa, pa to je i njezin glas. Ah, dragi Bože, da si mi dao, da još to doživim! — I sliepe njezine oči ronile su suze radostnice na Haidine ruke. — Jesi li zbilja ti, Haidi, jesi li uistinu opet tu?

— Jesam, jesam, bako! — povikne Haidi čvrsto. — Samo ne plači, ja sam zbilja opet tu i svaki ću dan doći k tebi i ne ću nikad više otići i ti kadkada ne ćeš morati jesti tvrdi kruh, gledaj, bako, vidiš li?

I Haidi stane iz svoje košare vaditi jedan hljebčić za drugim, dok ih nije svih dvanaest naslagala baki u krilo.

— Ah diete! Ah diete! Ta kakav si ti blagoslov doniela sa sobom! — poviknula je baka, videći da nema kraja tome blagu božjem i da se na njezino krilo spuštaju novi hljebčići. — Ali najveći si mi blagoslov ti sama, Haidi. — Onda opet zavuče ruku u Haidinu kudravu kosu i stane milovati njezine vruće obraze i reče: — Reci još jednu rieč, diete, reci još nešto, da te čujem!

Sad je Haidi izpripoviedala, šta je morala podnieti, sve u strahu, da nije možda ona umrla, pa da ne bi nikad dobila biele hljebčiće, i da ona, Haidi, ne bi mogla nikad, nikad više k njoj doći.

Uto je unišla u sobu Petrova majka i ostala časak ukočena od čuda. Onda je kliknula:

— Zbilja, to je Haidi, pa kako je to moguće!

Haidi ustane i pruži joj ruku, a Brigita se nije mogla dosta načuditi, kako Haidi izgleda, pa je razgleda sa svih strana i reče:

— Bako, kad bi ti samo mogla vidjeti, kakvu liepu suknjicu ima Haidi i kako izgleda! Gotovo je ne možeš prepoznati. A na stolu taj šeširić s perom, je li tvoj? Metni ga na glavu, da vidim, kako ti stoji.

— Ne, ne ću — reče Haidi odrješito. — Možeš ga imati, meni ne treba više, ja imam još svoj vlastiti šešir. — I Haidi otvori svoj crveni uzao i izvuče iz njega svoj stari šeširić, koji se bio na putu još više zgužvao. Ali je Haidi za to malo marila. Ona nije zaboravila, kako je djed na odlazku doviknuo za njima, da nikad ne će da je vidi s pernatim šeširom. Zato je Haidi i čuvala tako brižno svoj šeširić, jer je uviek mislila, da će se vratiti k djedu. No Brigita joj reče, neka ne bude tako luda, jer je šeširić prekrasan i ona ga ne će uzeti. Mogla bi ga možda prodati učiteljevoj kćerki u Seocu i mnogo novaca dobiti za njega, ako ga ne bi htjela zadržati. Ali je Haidi ostala pri svome i tiho spustila šeširić iza bake u kut, gdje je bio sasvim sakriven. Ona najednom svuče svoju liepu suknjicu, a preko donjice, u kojoj je ostala goloruka, sveže crveni rubac, onda uhvati bakinu ruku i reče:

— Sad moram kući k djedu, ali sutra ću opet doći k tebi. Laku noć, bako!

— Da, dođi opet, Haidi, dođi sutra opet — molila je baka, stisnula Haidi ruku i gotovo je nije mogla pustiti.

— Zašto si svukla svoju liepu suknjicu? — zapita Brigita.

— Jer mi je milije da ovako odem djedu, inače me možda ne bi više prepoznao, pa i ti me u njoj gotovo nisi prepoznala.

Brigita odprati Haidi pred vrata i tu joj reče malko tajanstveno:

— Suknjicu si već mogla zadržati na sebi, on bi te ipak prepoznao. Ali inače moraš biti na oprezu. Petar kaže, da je Striko Kolibar sad uviek ljut i da ne govori ni rieči više.

Haidi je samo rekla: — Laku noć! — i krenula na planinu sa svojom košarom u ruci.

Večernje je sunce obasjavalo naokolo zelenu planinu, a odonuda s prieka blistao je veliki snježnik sa Scesaplane. Haidi je morala svaki čas stati, pa se okrenuti, jer su joj kod penjanja visoki bregovi bili za leđima. Sad je pao pramen crvenog sjaja pred njezine noge na travu, ona se okrenula, tu — takvu krasotu ne zna da je ikada doživjela, a nije je nikad ni u snu vidjela — kameni grebeni na Falknissu gorjeli su prema nebu, žario se daleki snježnik, a nad njima su plovili ružičasti oblaci. Naokolo po planini trava je bila zlatna, sa svih je pećina treperilo i sievalo, a dolje je nadaleko i naširoko čitava dolina plivala u maglici i čistom zlatu. Haidi je stajala usred te ljepote, od radosti i blaženstva kapale su joj suze niz obraze. Sklopila je ruke i upravila svoj pogled prema nebu i glasno zahvalila dragom Bogu, što ju je opet doveo kući i što je sve, sve još tako liepo i mnogo ljepše, nego što je mislila, i što je sve to opet njezino. I Haidi je bila tako sretna i tako bogata u svoj toj velikoj krasoti, da nije našla rieči, kojima bi dostojno zahvalila dragome Bogu.

Istom kad se sjaj oko nje pogasio, mogla se opet maknuti s mjesta. Sad je tako trčala uz brieg, da je naskoro opazila vršike jela iznad krova, onda krov i cielu kolibu, a na klupi pred kolibom sjedio je djed i pušio svoju lulu, i nad kolibom šumile su i njihale se vršike jela na večernjem vjetru. Sad je Haidi poletjela brže, i prije nego je Striko pravo mogao vidjeti, šta mu se to primiče, priskočila je Haidi k njemu, bacila košaru na zemlju i obgrlila staroga, a od uzrujanosti, što ga opet vidi, nije znala ništa reći, nego je samo klicala:

— Djede! Djede! Djede!

Djed ne reče ništa. Poslije mnogo godina prvi put mu se orosiše oči, te je morao dlanom prieći preko njih. Onda skine Haidine ruke sa svoga vrata, metne diete na svoja koljena i promatraše ga nekoliko časaka.

— Eto si opet došla kući, Haidi — reče napokon. — Kako se to dogodilo? Osobito gospodski ne izgledaš. Zar su te odpravili?

— O nisu, djede — započe Haidi živo, — to ne smiješ misliti. Svi su mi bili tako dobri, i Klara i bakica i gospodin Sesemann. Ali gledaj, djede, ja nisam mogla više izdržati, ja sam htjela da budem opet kod kuće s tobom, pa mi je bilo kadgod, kao da ću se ugušiti, tako me je davilo. Ali dakako da nisam ništa rekla, jer bi to bilo nezahvalno. I onda me je najednom jednog jutra vrlo rano pozvao gospodin Sesemann... ali mislim, da je to sve udesio gospodin doktor... a možda sve to stoji u pismu — i Haidi skoči na zemlju i donese svoj list i svoj smotak iz košare, pa ih položi u djedove ruke.

— To je tvoje — reče djed i metne smotak kraj sebe na klupu. Onda uzme list i pročita ga. Zatim ga turi bez ijedne rieči u džep.

— Šta misliš, bi li mogla još i mlieko piti sa mnom, Haidi? — zapita sada, uzevši je za ruku, da s njom pođe u kolibu. — Ali ponesi onaj svoj novac, možeš za nj kupiti čitav krevet i haljina za nekoliko godina.

— Ja ga zacielo ne trebam, djede — uvjeravala je Haidi. — Ja već imam postelju, a Klara mi je utrpala toliko haljina, da sigurno nikad ne ću trebati drugih.

— Uzmi, uzmi, i spremi ga u ormar, jednom ćeš ga već trebati.

Haidi je poslušala i odskakutala za djedom u kolibu, gdje je od veselja, što sve to opet vidi, trčala iz jednog kuta u drugi, a onda se popela uz ljestve — ali je tu iznenada zastala i poviknula smetena:

— O djede, nemam više postelje!

— Postelja će već doći — dolazio je odgovor odozdol. — Nisam znao, da ćeš se ti vratiti. Sada dođi na mlieko!

Haidi je sišla s tavana i sjela na svoj visoki stolac na starome mjestu i prihvatila svoju zdjelicu, pa stala piti s takvom požudom, kao da nešto tako divno još nikada nije okusila, a kad je odložila zdjelicu s dubokim uzdahom, rekla je:

— Ništa na svietu nije tako dobro kao naše mlieko.

Sad se oglasio vani oštar zvižduk; kao striela izletjela je Haidi van. Tu je dolazilo čitavo jato koza poskakujući, skačući i prekobacujući se, a usred njih Petar. Kad je opazio Haidi, stao je na mjestu kao ukopan i zapiljio se u nju bez ijedne rieči. Haidi ga pozdravi: — Dobar večer, Petre! — i jurne među koze. — Bielka! Mrka! Poznate li me još? — a kozice su morale odmah prepoznati njezin glas, jer su stale svoje glave češati o nju i iz sve snage meketati od veselja. Haidi je dozivala sve redom po imenu, a one su jurile kao divlje jedna preko druge i tiskale se da dođu do nje.

Nestrpljiva se Češljuga u visokom skoku prebacila preko dvie koze, samo da odmah dođe u njezinu blizinu, dapače se i plaha Snježna stala bušiti u tu gužvu i tvrdoglavo rožkajući odtisnula na stranu velikoga Turana, koji je stajao zadivljen radi te drzkosti i dizao svoju bradu u zrak, da pokaže, da je to on.

Haidi je bila izvan sebe od radosti, što se opet našla među starim drugovima. Ponovno je grlila malu umiljatu Snježnu i milovala žestoku Češljugu, a sve su je koze od velike ljubavi i povjerljivosti gurale i tiskale tamo amo, dok se nije našla blizu Petra, koji je jednako stajao kao ukopan na istome mjestu.

— Siđi dolje, Petre, i reci mi već jednom dobar večer! — dovikne mu sad Haidi.

— Zar si opet došla? — smrsi on napokon, ne mogući se snaći od čuda, a onda se približi i prihvati Haidinu ruku, koju je ona već dugo držala pruženu, da se rukuju, i zapita, kao što je uviek običavao pitati večerom na povratku s pašnjaka:

— Hoćeš li sutra opet sa mnom?

— Ne, sutra ne ću, ali možda prekosutra, jer sutra moram k baki.

— Dobro je, što si opet tu — reče Petar i razceri lice od silnog zadovoljstva, a onda se spremi, da se uputi kući; ali danas mu je bilo s kozama težko kao još nikad, jer kad ih je napokon milom i silom sabrao oko sebe, a Haidi odšetala, zagrlivši jednom rukom Bielku, a drugom Mrku, tada su se najednom sve koze opet okrenule i potrčale, da stignu ono troje. Ona je morala sa svoje dvie koze unići u staju i zatvoriti za sobom vrata, jer inače ne bi Petar nikada otišao sa svojim kozama.

Kad se zatim Haidi vratila u kolibu, zatekla je već nastrtu postelju, krasno visoku i mirisavu, jer sieno nije bilo davno uneseno, a djed je preko nje brižno razastro čiste plahte. Haidi je legla s velikim užitkom na svoju novu postelju i spavala tako divno, kako nije već čitavu godinu spavala.

U noći se djed skoro deset puta dizao i penjao uz ljestve i pažljivo prisluškivao, da li Haidi zbilja spava i ne će li se možda u snu uznemiriti, i pregledavao rupu, kroz koju je inače sjala mjesečina i padala na Haidin ležaj, je li još čvrsto začepljena sienom, što ga je on u nju natiskao, jer odsad nije više smjela dolaziti mjesečina u kolibu. Ali je Haidi spavala tvrdim snom i nije odtumarala ni jedan korak, jer je njezina velika, goruća želja bila utažena: vidjela je opet sve bregove i klisure u večernjem žaru, čula je, kako jele šume, bila je opet kod kuće na planini.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

NEDJELJNA ZVONA

Haidi je stajala pod uztreptalim jelama i čekala djeda, koji je htio s njom poći, da iz Seoca donese gore kovčeg, dok ona bude u pohodu kod bake. Haidi je jedva mogla dočekati, da opet vidi baku i da čuje, jesu li joj bili sladki hljebčići, a ipak joj nije bilo dosadno, jer se nije mogla naslušati domaćih zvukova, koji su izvirali iz jela što su brujale u visini, i nije se mogla napojiti mirisa i svjetlucanja zelenih rudina i zlatnog cvieća.

Sad je izašao djed iz kolibe, ogledao se još jednom naokolo i rekao zadovoljno:

— Eto, sad možemo ići.

Bila je subota, a svake bi subote Striko Kolibar sve liepo očistio i uredio, u kolibi, u staji i svuda naokolo; to je bio njegov običaj. Danas je to već u jutro učinio, da mogne odmah poslije podne izići s Haidi, i tako je sad sve unaokolo bilo u redu i on je bio zadovoljan. Kod kolibe kozara Petra raziđu se i Haidi skoči u kuću. Već je baka čula njezin korak i javila joj se toplo:

— Jesi li to ti, diete? Jesi li mi opet došla?

Onda je uhvatila Haidinu ruku i držala je čvrsto, jer se bojala, da bi joj diete mogli opet oteti. Sad je morala pripoviedati, kako su joj išli u tek hljebčići. Rekla je, da se je tako dobro pogostila, da je danas — kako joj se čini — snažnija, i da se već dugo nije tako dobro osjećala, a Petrova je majka dodala, da od same brige, da ne bi hljebčiće prebrzo potrošila, baka nije htjela više pojesti nego samo jedan jedini jučer i danas zajedno, a ona bi zacielo došla još do prilične snage, kad bi tako osam dana redom

htjela pojesti po jedan hljebčić. Haidi je pažljivo slušala Brigitu, pa se malo zamislila. Sad je znala, šta će raditi.

— Ja već znam, šta ću, bako — reče veselo. — Pisat ću Klari, i ona će mi zacielo još jedanput poslati toliko hljebčića, koliko ih ima tu, ili dva puta toliko, jer ja sam već imala jednu veliku hrpu isto takvih u ormaru, i kad su mi ih uzeli, Klara je rekla, da će mi opet dati upravo toliko, a to će ona zacielo učiniti.

— O Bože — reče Brigita, — to je dobra misao, ali pomisli, bit će već tvrdi. Kad bismo samo kadgod imali malko više novaca: pekar dolje u Seocu peče također takve hljebčiće, ali ja jedva mogu platiti crni kruh.

Sada Haidino lice sine od radostne misli.

— O, ja imam strašno puno novaca — kliknula je slavodobitno i poskočila uvis od radosti. — Sad znam, šta ću s njima učiniti. Svaki, svaki dan moraš dobiti jedan novi hljebčić, i u nedjelju dva, a Petar ih može iz Seoca donieti gore.

— Ne, ne, diete — odbijala je baka. — To ne može biti. Ti nisi zato dobila novac, ti ga moraš dati djedu, a on će ti već kazati, šta ćeš s njim učiniti. — Ali Haidi se nije dala smesti u svome veselju, nego je klicala i skakutala po sobi i neprestano govorila:

— Sad može baka svaki dan pojesti po jedan hljebčić i bit će opet sasvim jaka i ... o, bako, — kliknula je obuzeta novim veseljem — kad tako opet ozdraviš, sigurno ćeš i progledati, jer je to možda samo zato, što si tako slaba!

Baka je šutjela, jer nije htjela mutiti Haidine radosti. Dok je Haidi skakutala po sobici, opazi najednom staru bakinu pjesmaricu i dođe joj nova misao:

— Bako, ja znam sad već sasvim dobro čitati. Hoćeš li, da ti čitam koju pjesmu iz tvoje stare knjige?

— O, de — zamoli baka radostno iznenađena. — Umiješ li ti zbilja čitati, diete moje, umiješ li ti to?

Haidi se je uto već bila popela na stolac i skinula knjigu, a s njom i čitav oblak prašine, jer je knjiga dugo tu ležala, a da je nitko nije taknuo. Haidi je pažljivo očisti,

sjedne s njom na podnožak do bakinih nogu i upita je, šta želi da joj čita.

— Šta god hoćeš, diete, šta god hoćeš — i u napetom očekivanju sjedila je baka i osluškivala, maknuvši svoj kolovrat malko od sebe.

Haidi je listala i ovdje ondje tiho čitala po koji redak:

— Sad dolazi nešto o suncu, to ću ti čitati, bako. — I Haidi je počela i dok je čitala, sama se zagrijala i misleći na ono, što je govorila, čitala sve življe i toplije.

NEBESKO SUNCE

Blagosti puna
zviezda nebeska
rodnoj nam grudi
zrakama blieska
dariva okrepni, umilni sjaj.

Cielo mi tielo
bolno je bilo,
al sad se dižem
radostno, čilo
i gledam nebo — sunčani kraj.

Oko mi vidi,
što Bog nam stvori,
gdje slava Višnjeg
duši mi zbori,
da Njegovu spoznam silu i mah,

i gdje će stići
u blagom trenu
pravedni, čisti,
kad na put krenu
i varav zemaljski ostave prah.

I sve se mienja,
prolazi, vene,
Bog samo traje
stalno, bez miene:
rieč Mu i volja su vječnosti stan.

Njegova nikad
ne sustaje ruka,
srdca nam lieči
od smrtnih muka
i vodi nas bodre iz dana u dan.

Križ i nevolje
dolaze kraju.
Za olujom mora,
gdje vjetrovi traju,
sunce se već javlja i dariva sjaj.

Smijem očekivat
slasti i milinu:
u svjetlosti rajskoj
blaženu tišinu —
tamo misao leti, u nebeski gaj.

Baka je tiho sjedila sa sklopljenim rukama, a na licu joj se vidio izraz neopisive radosti, ma da su joj suze kapale niz obraze. Takvu je Haidi još nikad nije vidjela. Kad je svršila, zamoli je baka umilno:

— O, još jedanput, Haidi, daj da još jednom čujem:

Križ i nevolje
dolaze kraju...

I Haidi je još jednom započela i čitala, sama se u duši veseleći pjesmi.

— O, Haidi, sad mi je granulo, sad mi je vidno u srdcu. O kako je to dobro, što si mi učinila, Haidi!

Baka nije mogla zaboraviti, šta je u sebi doživjela slušajući čitanje Haidino, i izricala je riečima svoju radost, a Haidi je sjala od sreće i morala se ponovno opet zagledati u nju, jer je takvu nije nikad prije vidjela. Nije više u nje bilo ono staro turobno lice, već je izgledala tako radostna i zahvalna, kao da već gleda novim, jasnim očima u liepi nebeski gaj.

Sad netko pokuca na prozor i Haidi opazi vani djeda, koji joj domahne, da pođe kući. Ona se brzo oprosti, ali s obećanjem, da će sutra opet doći, pa ako i ode s Petrom na pašnjak, da će se vratiti svakako do podne. Šta je baki pomogla, da joj je granulo i da joj je opet vidno u srdcu i da je opet radostna, to je Haidi bila najveća sreća, koju je dotad upoznala, još mnogo veća od one, koju je doživjela na osunčanom pašnjaku kod cvieća i koza. Brigita je potrčala za njom, da joj doda njezinu suknjicu i šešir, da ih ponese kući. Haidi je uzela suknju na ruku, da je odnese, jer je djed sada već pozna, mislila je u sebi; ali kod šešira nije popuštala. Neka ga Brigita samo zadrži, ona ga nikad, nikad više ne će natači na glavu.

Haidi je bila tako puna svojih doživljaja, da je odmah morala izpripoviedati djedu sve, što joj je srdce radovalo: da se mogu dobaviti bieli hljebčići za baku i dolje u Seocu, ako ima novaca, i da je baki postalo najednom tako vidno i tako dobro. Kad je Haidi to sve do kraja izpričala, vratila se opet na ono prvo i rekla sasvim pouzdano:

— Je li, djede, makar da sama baka ne će da uzme, ti ćeš mi ipak dati sve novce u zamotku, da mognem svaki dan dati Petru novac za jedan hljebčić, a nedjeljom za dva?

— Ali krevet, Haidi? — reče djed. — Pravi krevet bio bi dobar za te, a poslije toga će ostati još štogod i za koji hljebčić. — No Haidi nije dala djedu mira i dokazivala, da mnogo bolje spava na svojoj postelji od siena, nego što je ikad spavala na mekanom krevetu u Frankfurtu, i molila ga

tako umilno i uztrajno, da je djed napokon rekao: — Novci su tvoji, radi, šta ti je drago. Za te novce možeš baki pribaviti kruha za nekoliko godina. — Haidi klikne:

— O, o! Sad baka nikad više ne će morati jesti tvrdi, crni kruh, i čuješ, djede, sad je ipak sve tako liepo, kako još nikad nije bilo, odkad živimo! — i poskočila visoko držeći djeda za ruku i klicala od radosti kao vesela ptica nebeska. Ali najednom se uozbilji i reče: — O. da je dragi Bog odmah učinio, za što sam ga toliko molila, sad se ne bi sve ovako dogodilo. Ja bih odmah došla kući i doniela bih baki samo nekoliko hljebčića, a ne bih joj znala čitati, a od čitanja njoj bude tako dobro. Ali je dragi Bog već sve dobro smislio, mnogo ljepše, nego što bih ja znala. To mi je rekla bakica u Frankfurtu, i sad se je sve tako dogodilo. O, kako sam vesela, što dragi Bog nije popustio, kad sam ga toliko molila i kad sam toliko jadovala! Ali ću se uviek tako moliti, kako je bakica rekla, i uviek zahvaljivati Bogu, a ako mi nešto i ne da, za što ga molim, onda ću odmah misliti: bit će opet onako kao u Frankfurtu, dragi Bog će zacielo izmisliti nešto mnogo bolje. No mi ćemo se svaki dan moliti, je li, djede, i ne ćemo nikad zaboraviti, da ne bi i nas Bog zaboravio.

— A kad netko ipak ne bi tako radio? — promrmlja djed.

— O, njemu ne će biti dobro, jer će i njega onda zaboraviti Bog i ostaviti ga sasvim, a kad mu jednom bude zlo i kad stane kukati, onda mu se ne će nitko smilovati, nego će svi samo reći: On je prvi ostavio Boga, a sad je njega ostavio dragi Bog, koji bi mu mogao pomoći.

— To je istina, Haidi. Odakle ti to znaš?

— Od bakice. Ona mi je sve to raztumačila.

Djed je neko vrieme išao šuteći dalje. Onda reče kao sam za se, izpredajući svoje misli:

— I kad je jednom tako, onda je tako. Natrag ne može nitko, i koga je Bog zaboravio, toga je zaboravio.

— O ne, djede, natrag može ipak svatko. I to znam od bakice, a onda se dogodi tako kao u onoj liepoj priči u mojoj

knjizi, ali tu priču ti ne znaš. No brzo ćemo biti kod kuće, a onda ćeš već vidjeti, kako je ta priča liepa.

Haidi se je penjala posljednjim uzponom sve brže i brže — i jedva što su prispjeli gore, izpustila je djedovu ruku i uletjela u kolibu. Djed je sa svojih leđa skinuo košaru, u koju je bio strpao polovicu stvari iz kovčega, jer bi mu bilo pretežko nositi odjednom čitav kovčeg gore. Onda je zamišljeno sjeo na klupu. Haidi je opet iztrčala s velikom knjigom u ruci:

— O, to je dobro, djede, šta tu sjediš — i u jednom skoku našla se kraj njega i odmah otvorila svoju pripoviest, jer ju je već toliko puta ponovno čitala, da se knjiga sama od sebe na onome mjestu razklopila. Sad je Haidi stala čitati, kao da je sve sama doživjela, o sinu, kojemu je bilo dobro kod kuće, gdje su na otčevim poljima pasle liepe krave i ovčice, a on je stajao kraj njih u liepom gunju, naslonjen na svoj pastirski štap, i promatrao zalazak sunca, kako se to sve može vidjeti na slici. — Ali najednom je htio imati svoj dio i postati svoj vlastiti gospodar, i tražio je od otca, da mu ga da, a onda je otišao u sviet i sve raztepao. I kad više ništa nije imao, unajmio se za slugu u jednog seljaka, ali taj nije imao tako liepo blago kao njegov otac, nego samo praščiće. Morao ih je čuvati, a na sebi je imao krpe, a za hranu dobio je ono, što su jele svinje, i to vrlo malo. Tada se je sjetio, kako mu je bilo kod kuće kod otca i kako mu je otac bio dobar, a kako je on bio otcu nezahvalan sin, i morao je zaplakati od kajanja i od čežnje za domom. I smislio je: »Otići ću otcu, pa ću ga moliti za oproštenje i reći mu: Nisam više vriedan, da se zovem tvojim sinom, ali te molim, da me uzmeš za svoga nadničara!« I dok je još izdaleka dolazio kući svoga otca, ugleda ga otac i iztrči van . . . a šta misliš, šta je sada bilo, djede? — prekine Haidi svoje čitanje. — Ti sad misliš, da je otac još bio ljut na njega i da mu je kazao: »Jesam li ti rekao!« Sad samo slušaj, šta će doći: I njegov ga je otac vidio, i bilo mu ga je žao i potrčao je i zagrlio ga i poljubio, a sin mu reče: »Otče,

sagriešio sam i nebu i tebi i nisam više vriedan, da se zovem tvojim sinom«. Ali otac reče slugama: »Donesite najbolje haljine i obucite ga i dajte mu prsten na ruku i cipele na noge, i donesite utovljeno tele i zakoljite ga, da jedemo i da budemo veseli, jer je ovaj moj sin bio mrtav, a sad je opet oživio, i bio je izgubljen, a sad sam ga opet našao«. I oni su svi bili veseli.

— Zar to nije liepa priča, djede? — zapita Haidi, kad je on još uviek sjedio šuteći, dok je ona ipak očekivala, da će se obradovati i začuditi.

— Jest, Haidi, priča je liepa — reče djed. Ali je njegovo lice bilo tako ozbiljno, da je Haidi sasvim ušutjela i zagledala se u svoje slike. Još je jedanput pažljivo odtisnula svoju knjigu pred djeda i rekla:

— Gledaj, kako mu je sada dobro! — i pokazala prstom sliku povraćenog sina, koji je stajao kraj otca u novom odielu i bio opet njegov sin.

Poslije nekoliko sati, kad je Haidi već dugo ležala u tvrdom snu, uzpne se djed gore k njoj i metne svoju svjetiljčicu kraj Haidina ležaja tako, da je svietlo obasjavalo usnulo diete. Ležala je sa sklopljenim rukama, jer nije zaboravila da se prije spavanja pomoli Bogu. Na njezinu rumenom liščcu ogledao se mir i blaženo pouzdanje, koje je moralo djelovati na djeda, jer je on dugo, dugo stajao, i nije se micao i nije skidao oka s djeteta, koje je tako spokojno spavalo. Sad je i on sklopio ruke i govorio poluglasno prignuvši glavu: »Otče, sagriešio sam nebu i tebi i nisam više vriedan, da se zovem tvojim sinom!« I nekoliko krupnih suza kliznulo je starcu niz obraze.

Malo sati iza toga u prvi osvit stajao je Striko Kolibar pred svojom kolibom i gledao vedrim očima oko sebe. Nedjeljno se jutro blistalo i svietlilo nad bregovima i nad dolinom. Pojedina jutarnja zvona glasila se iz dolina do na planinu, a gore u jelama pjevale su ptice svoje jutarnje pjesme.

Sad je djed unišao u kolibu:

— Dođi, Haidi! — doviknuo je gore na tavan. — Sunce izlazi! Obuci liepu suknjicu, pa ćemo zajedno u crkvu!

Haidi se nije dugo spremala; taj djedov poziv bio je nešto sasvim novo, i ona mu se je morala brzo odazvati. Za malo vremena dotrčala je k njemu u svojoj gizdavoj frankfurtskoj suknjici. Ali kad je ugledala djeda, stala je zadivljena pred njim i motrila ga od glave do pete.

— O djede, takvog te nikad nisam vidjela — progovori napokon. — Taj kaput sa srebrenim pucetima nisi još nikad nosio, o djede, i tako si mi liep u tom svome nedjeljnom ruhu.

Stari pogleda u diete smiešeći se zadovoljno i reče:

— I ti u tvome! Ajde sad! — Onda uhvati Haidi za ruku, i tako pođu zajedno niz brdo. Sa svih strana dolazili su im ususret jasni glasovi zvona. Što su dalje kročili, ti su glasovi postajali sve puniji i obilniji, a Haidi ih je slušala s uzhitom i rekla:

— Čuješ li ih, djede? To je kao neka velika, velika svečanost.

Dolje u Seocu bili su već svi ljudi u crkvi i upravo su počeli pjevati, kad je u crkvu ušao djed sa Haidi i sjeo sasvim otraga u zadnju klupu. Ali usred pjevanja onaj, koji je do njih sjedio, gurne susjeda i reče: »Jesi li vidio? Striko Kolibar je došao u crkvu!«

Taj susjed gurne drugoga i tako je išlo dalje, i za malo vremena šaputalo se po svim kutovima: »Striko Kolibar! Striko Kolibar!«, a žene su se morale sve makar jedanput okrenuti, pa su uto mnoge stale krivo pjevati, te je glavni pjevač imao najveću muku, da se pjesma ne pokvari. Ali kad je onda gospodin župnik stao propoviedati, sve su se opet sabrale, jer je bilo toliko pohvale i tople zahvalnosti u njegovim riečima, da je ganuo sve slušatelje, i bilo im je, kao da su doživjeli veliku radost.

Kad se služba Božja svršila, iziđe Striko Kolibar sa Haidi iz crkve i uputi se prema župnom dvoru, i svi, koji su s njim izašli, pa i oni, koji su već stajali vani, gledali su za njim, a većina ih je pošla, da vide, hoće li on zbilja ući u

župni dvor, pa su ga i vidjeli, kako s djetetom ulazi k župniku. Onda su se skupili po nekoliko njih i razgovarali uzbuđeni o velikoj novosti, da se Striko pojavio u crkvi. Svi su u očekivanju gledali na vrata župnikove kuće, da vide, kad Striko opet izađe, hoće li se u srčbi i svađi ili u miru razstati s gospodinom župnikom, jer se nije pravo znalo, šta je staroga dovelo dolje i šta on to sada misli. Ali su ipak već mnogi promienili svoje mišljenje i jedan je drugome govorio: »Pa taj Striko valjda nije tako rđav čovjek, kako se govori. Eno smo svi vidjeli, kako brižno vodi diete za ruku.« A drugi je odgovarao: »Pa to sam ja uviek govorio, a ni župniku ne bi išao, kad bi bio pokvaren čovjek, jer bi se morao bojati. Mnogo se i pretjeruje.« A pekar je rekao: »Zar ja to nisam prvi kazao? Ta tko je čuo, da malo diete, koje ima dosta i jesti i piti, i svakog blaga božjeg, bježi od svega toga i trči kući k jednom djedu, koji je zao i divlji i koga bi se ono moralo bojati?« I sada su mnogi najednom osjetili, da im je mio taj Striko Kolibar, pa i ostali su o njemu mislili sve prijaznije, jer su uto pridolazile i žene, koje su čule mnogo toga od Petra kozara i od njegove babe, kako je Striko sasvim drugačiji, nego što ljudi o njemu govore, pa se to, što su od njih čuli, najednom svima učinilo vjerojatno, te su tu ostali u dobru razpoloženju, kao da svi jedva čekaju, da pozdrave starog prijatelja, kojega su dugo čekali.

Striko Kolibar je međutim pokucao na vrata župnikova ureda. Gospodin je župnik otvorio vrata i pošao došljaku ususret, nimalo iznenađen, kao što bi zaista mogao biti, nego tako, kao da mu se nadao. Župnikovu oku nije bila izmakla njegova iznenadna nazočnost u crkvi. On prihvati staroga za ruku i strese je srdačno nekoliko puta, a Striko je stajao šuteći i nije mogao u prvi čas progovoriti ni rieči, jer nije bio spreman na takav srdačan doček. Sad se sabere i reče :

— Dolazim, da zamolim gospodina župnika, da zaboravi one rieči, što sam mu ih izrekao na planini, i da mi ne uzme za zlo, što sam tvrdoglavo odbio njegov dobromišljeni sav-

jet. Gospodin je župnik imao u svemu pravo, a ja sam imao krivo, ali ću sad poslušati njegov savjet, pa ću se ove zime opet nastaniti u Seocu, jer to oštro godišnje doba tamo gore ne valja za diete ništa, preoštro je. A ako me onda ljudi ovdje dolje budu poprieko gledali, kao nekoga, u koga se ne možeš pouzdati, to nisam ništa bolje ni zaslužio, ali gospodin župnik to ne će učiniti.

Prijazne župnikove oči sinuše od radosti. On prihvati još jedanput Strikinu ruku, stisne je i reče ganuto:

— Susjede, vi ste bili u pravoj crkvi, još prije, nego što ste došli u moju; to me veseli! A što opet hoćete doći k nama i s nama živjeti, toga ne ćete požaliti: meni ćete u svako doba dobro doći kao dragi prijatelj i susjed, i nadam se, da ću s vama ugodno provesti mnogu zimsku večer, jer mi je vaše družtvo milo i ja ga cienim; a za malu ćemo također naći dobre prijatelje. — I gospodin župnik spusti prijateljski svoju ruku na Haidinu kudravu glavicu, uzme je za ruku i povede je van, dok je pratio djeda, i tu se pred vratima s njima oprosti. Sad su svi ljudi, koji su naokolo stajali, mogli vidjeti, kako je gospodin župnik nekoliko puta srdačno stresao ruku Striki Kolibaru, upravo kao da mu je najbolji prijatelj, s kojim se težko razstaje.

Jedva što su se zatvorila vrata za gospodinom župnikom, stadoše se svi kupiti oko Strike, i svatko je htio biti prvi i tolike su mu se desnice pružale, da se s njim rukuju, da nije znao, koju bi najprije prihvatio. Jedan mu je doviknuo:

— To mi je drago! To mi je drago, Striko, što ste opet jednom k nama došli! — a drugi: — I ja sam već odavno htio s vama malko razgovarati, Striko! — Tako su govorili i tiskali se oko njega sa svih strana, i kad je Striko na sve njihove prijazne pozdrave odvratio, da se kani opet naseliti u svome starom stanu u Seocu i zimu provesti sa starim znancima, nastao je pravi žamor, i bilo je upravo tako, kao da je Striko Kolibar najomiljeliji čovjek u cielom Seocu. Većina ih uputi se sa Strikom i Haidi uz brdo, i pratili su ih daleko prema planini, a kad su se opraštali, Striko im je morao obećati, da će ih pohoditi, kad opet siđe u dolinu. A kad

su se ljudi vraćali niz brdo, zastane stari i zagleda se za njima, i gledao je dugo, a s lica mu je sievalo tako toplo svietlo, kao da ga iznutra obasjava sunce. Haidi je nepomično gledala u njega, a onda će reći radostno:

— Djede, ti danas postaješ sve ljepši, takav još nikad nisi bio.

— Misliš? — smješkao se djed. — Je, vidiš, Haidi, meni je danas dobro, tako dobro, da toga sam ne razumijem i ne zaslužujem, a tko se s Bogom i s ljudima pomiri, njemu je zaista dobro! Dragi Bog je dobro promislio o meni, kada te je poslao na planinu.

Kad su stigli do Petrove kolibe, djed odmah otvori vrata i uniđe unutra.

— Hvaljen Bog, bako! — povikne. — Mislim, da se moramo opet prihvatiti krpanja, prije nego dođe jesenski vjetar.

— O moj Bože, pa to je Striko! — uzklikne baka veselo iznenađena. — Da još to doživim! Da vam mognem još jednom zahvaliti na svemu, što ste za nas učinili, Striko! Bog vam platio! Bog vam platio!

I drhćući od veselja izpruži baka ruku, i kad ju je Striko srdačno stresao, nastavi ona, držeći ga za ruku:

— Jedna mi je molba još na srdcu, Striko. Ako sam vam ikad šta na žao učinila, nemojte me time kazniti, da opet pustite Haidi, da ode od nas, prije nego što budem ležala tamo dolje kraj crkve. O, vi ne znate, šta je meni to diete! — i ona čvrsto obgrli Haidi, koja se je već bila k njoj privinula.

— Budite bez brige, bako — umirivao je Striko. — Onda bih kaznio i vas i sebe. Sad ćemo, ako Bog da, još dugo ostati svi zajedno.

Sada Brigita malko tajanstveno potegne Striku u kut, pokaže mu liepi šeširić s peruškom i stane mu pričati, kako je šeširić ostao u njezinoj kući, i da ga ona, naravno, ne može uzeti od djeteta.

Ali djed zadovoljno pogleda u svoju Haidi i reče:

— Šešir je njezin, i ako ona ne će više da ga metne na glavu, ima pravo, a ako ga je tebi dala, ti ga samo uzmi!

Brigita se vrlo obraduje toj neočekivanoj odluci.

— Vriedi zacielo više od deset franaka, pogledajte samo! — reče i od veselja natakne šešir na glavu. — Ali kakav je blagoslov ta Haidi doniela ovamo iz Frankfurta! Već sam kadgod pomišljala, ne bih li i Petricu poslala malo u Frankfurt. Šta vi mislite, Striko?

Iz Strikinih očiju sinuo je veseo osmieh. Rekao je, da to Petrici ne bi nimalo škodilo, ali da treba pričekati dobru priliku.

Upravo u taj čas upadne Petar u sobu, pošto je najprije naletio glavom na vrata, da je sve zazvečalo; moralo mu se veoma žuriti. Bez daha i zasopljen stajao je sad usred sobe i pružao jedan list. I to je bio događaj, koji se još nikad nije desio, list s Haidinim naslovom, što su mu ga predali na pošti u Seocu. Sada su svi sjeli oko stola puni očekivanja, i Haidi je otvorila list i čitala ga glasno, a da nije ni jednom zapela.

List je bio od Klare Sesemannove. Ona je pisala Haidi, kako je poslije njezina odlazka postalo dosadno u njihovoj kući, da to traje dan za danom i da toga ne će moći dugo podnositi, i da je tako dugo molila otca, dok nije odlučio, da već ove jeseni odputuju u kupalište Ragaz, a da će i bakica s njima poći, jer bi i ona htjela pohoditi Haidi i djeda na planini. Dalje poručuje bakica Haidi, da je pravo radila, što je htjela staroj baki ponieti hljebčiće, no da ih baka ne bi morala suhe jesti, doći će odmah povrh toga i kava, koja je već na putu, a kad ona sama dođe na planinu, morat će je Haidi odvesti k baki.

Kad su čuli ove viesti, nastalo je takvo veselje i čuđenje, i toliko su pričali i zapitkivali, jer se veliko očekivanje ticalo svih, da ni sam djed nije opazio, koliko su već okasnili, i tako su svi bili zadovoljni i veseli misleći na buduće dane, a pogotovo još više radi zajedničkog današnjeg dana, da je baka najposlije rekla:

— Najljepše je ipak, kad nam dođe takav stari prijatelj, pa nam opet pruži ruku onako kao u davnim vremenima. Takva je utjeha u srdcu, kad najednom opet nađemo sve, što nam je milo. Vi ćete, Striko, valjda opet skoro doći, a diete već sutra?

To su baki čvrsto obećali. Sad je bilo vrieme odlazku i djed pođe s Haidi uz planinu. Kako su ih jutros iz bliza i daleka dozivala jasna zvona u dolinu, tako ih je sad pratila iz doline mirna zvonjava večernjih zvona sve u visinu do osunčane planinske kolibe, koja se blagdanski caklila u večernjoj rumeni.

Ako bakica dođe na jesen, bit će još svakakvih novih radosti i iznenađenja za Haidi kao i za baku, a svakako će odmah doći i pravi krevet gore na sjenik, jer gdje se bakica pojavi, tu sve mora doći u pravi red i svaka stvar na svoje mjesto, kako vani, tako i u čovječjoj duši unutra.

DIO DRUGI

HAIDI — PRIJATELJICA MALIH I VELIKIH

PETNAESTO POGLAVLJE

JEDAN PRIJATELJ SE SPREMA NA PUT

Prijazni gospodin doktor, koji je odredio, da malu Haidi opet odvedu u njezin zavičaj, upravo je išao širokom ulicom prema Sesemannovoj kući. Bio je sunčan rujanski dan, tako svietao i mio, da bi mu se svi ljudi morali veseliti. Ali je gospodin doktor samo gledao u bieli pločnik, po kojemu su stupale njegove noge, da nije mogao ni opaziti, kako se nad njegovom glavom modri nebo. S lica mu se ogledala žalost, koje na njemu nitko prije nije vidio, a kosa mu je od proljeća još više posiedila. Doktor je imao jedinicu kćer, koja mu je poslije smrti njegove žene bila najmiliji drug u domu i sva njegova radost. Prije nekoliko mjeseci smrt mu je ugrabila tu zdravu i snažnu djevojčicu. Poslije toga nikad više nije bio onako vedar kao prije.

Kad je pozvonio kod gospodina Sesemanna, Sebastian mu je vrlo učtivo otvorio vrata i vrtio se oko njega s puno poštovanja; jer gospodin doktor nije bio samo prvi prijatelj kućnog domaćina i njegove kćerke, nego je sa svojom prijaznošću kao svagdje tako i ovdje bio dobar prijatelj svih ukućana.

— Nema ništa novo, Sebastiane? — upita gospodin doktor kao obično prijaznim glasom i pođe uza stepenice, a za njim Sebastian, koji mu je kretnjama jednako odavao svoje poštovanje, premda ih doktor nije mogao vidjeti, jer je Sebastian bio za njegovim leđima.

— Dobro, što si došao, doktore — dovikne mu gospodin Sesemann. — Moramo se svakako još jednom dogovoriti o tom putu u Švicarsku, jer treba da mi rečeš, ostaješ li uza

sve okolnosti kod svoje izjave, ma da se je Klaričino stanje ozbiljno popravilo.

— Moj dragi Sesemanne, ja ne znam, šta da mislim o tebi — uzvrati doktor i sjedne kraj svoga prijatelja. — Zaista bih volio, da ti je majka ovdje; njoj je odmah sve jasno i jednostavno i ona zna sve dovezti na pravi kolovoz. Ali s tobom se ne da ništa svršiti. Ti me eto već treći put zoveš, da ti opet kažem istu stvar.

— Da, imaš pravo, stvar ti je već morala dosaditi. Ali moraš ipak pojmiti, dragi prijatelju — i gospodin Sesemann metne ruku na njegovo rame — da mi je pretežko uzkratiti Klari ono, što sam joj tako pouzdano obećao i čemu se ona već mjesecima dan i noć raduje. I ove posljednje težke dane ona je tako strpljivo podnosila, a uviek u nadi, da je put u Švicarsku blizu i da će moći posjetiti na planini svoju prijateljicu Haidi; a sada da tome dobrom djetetu, koje se i onako mora odricati mnogih stvari, odjednom oduzmem tu nadu... to mi je gotovo nemoguće.

— Sesemanne, to mora biti — reče vrlo odrješito gospodin doktor, i kad je vidio, kako mu prijatelj pokunjen sjedi i ništa ne govori, nastavi nakon kratke stanke: — Razmisli, kako stvar stoji. Klari već nekoliko ljeta nije bilo tako loše, kao ove godine. O tako dugom putu ne može biti ni govora, a da se ne bismo morali bojati najgorih posljedica. Sad smo eto zagazili u rujan, pa može doduše biti još liepih dana gore na planini, ali može već i jako zahladiti. Dani nisu više dugi, a Klara nikako ne može gore ostati i tamo noćivati; tako bi mogla gore proboraviti jedva nekoliko sati. Put iz kupališta Ragaz do gore mora svakako trajati nekoliko sati, jer će Klaru trebati nositi u stolcu na planinu i nikako drugačije. Kratko, Sesemanne, to ne može biti! Ali ja ću s tobom poći k njoj, pa ću joj govoriti. Ona je razborita djevojčica, i ja ću joj saobćiti svoju osnovu. Neka istom sliedećeg svibnja ode u Ragaz; tamo treba da ostane na oduljem liečenju, sve dotle, dok na planini gore liepo ne otopli. Onda će je moći kadkada odnieti gore, i

onda će ona ta gorska putovanja, kad se malo podkoži i ojača, sasvim drugačije uživati, nego što bi ih sada uživala. Ti dobro znaš, Sesemanne, ako hoćemo do uzdržimo još ono malo nade da će se popraviti zdravlje tvoga djeteta, da je moramo do krajnosti štedjeti i s njome veoma pažljivo postupati.

Gospodin Sesemann, koji je dotle šutio i slušao prijatelja s izrazom tuge i pokornosti, uzpravi se najednom i zapita odlučno:

— Doktore, kaži mi pošteno, imaš li ti zaista još ikoliko nade, da će se Klarino stanje promieniti? — Doktor slegne ramenima.

— Malo — reče poluglasno. — Ali pazi, misli samo časak na mene, dragi prijatelju. Zar ti nemaš milo diete, koje misli na tebe i raduje se tvome povratku, kad se udaljiš od kuće? Nikad se ne moraš vraćati u opustjelu kuću i sam sjedati za stol. A i tvome je djetetu kod kuće dobro. Ako se i mora odreći koječega, što drugi uživaju, to mu je opet u mnogome bolje nego drugima. Ne, Sesemanne, ne treba vas dvoje toliko žaliti, jer vam je liepo i dobro, dok ste ovako zajedno. Pomisli samo, kako je meni u mojoj pustoj kući!

Gospodin je Sesemann ustao i uzšetao se velikim koracima po sobi, kako je obično činio, kad bi ga koja stvar jako zaokupila. Najednom stane pred prijatelja i potapša ga po plećima.

— Doktore, došao sam na jednu misao: ne mogu te tako gledati, ta ti nisi više nikako onaj stari. Moraš malko izaći iz sebe, a znaš li, kako? Krenut ćeš na put, da posjetiš Haidi na njezinoj planini uime nas sviju.

Gospodin doktor vrlo se iznenadio, kad je čuo taj priedlog, pa se sprva branio, ali ga gospodin Sesemann nije pustio da dalje govori. On se toliko obradovao, kad ga je obuzela njegova nova misao, da je uzeo prijatelja izpod ruke i povukao ga sa sobom prieko u Klarinu sobu.

Kad bi god bolestna Klara ugledala doktora, svaki put bi se razveselila, jer ju je on odavno liečio i uviek bio s njom vrlo prijazan, te joj je uviek, kad bi k njoj došao, pripoviedao nešto veselo i šaljivo. Zašto sada nije više takav, ona je to dobro znala i rado bi ga opet razvedrila. Odmah mu je pružila ruku, a on je sjeo kraj nje. Gospodin Sesemann primaknuo je također svoj stolac, a onda uzeo Klaru za ruku i stao joj govoriti, kako je mislio na njezin put u Švicarsku i koliko se sam radovao tome putu. Ali o glavnoj stvari, da se nikako ne će moći putovati, nije mnogo govorio, jer se bojao njezinih suza. Odmah je stao dokazivati, kako bi dobro bilo za njihova prijatelja, kad bi on sam krenuo na taj put, na kojemu će se moći oporaviti. I kako je očekivao, zbilja se modre Klarine oči zacakliše od suza, ma koliko se ona trudila, da ih svlada, jer je znala, kako tata nerado gleda, kad ona plače. Bilo je doista težko, što je sada tome bio kraj, a cielo ljeto bila joj je pomisao, da će na put k Haidi, jedina radost i utjeha u svim dugim danima, što ih je provodila u svojoj samoći. Ali Klara nije bila navikla da se cjenka; dobro je znala, da joj tata uzkraćuje samo ono, što joj ne smije dati, jer bi škodilo njezinu zdravlju. Junački je progutala suze i prihvatila se jedine nade, koja joj je preostala. Uzela je za ruku svoga dobrog prijatelja, gladila ju i stala ga usrdno moliti:

— O, molim, gospodine doktore, je li, vi ćete ići k Haidi, a onda ćete doći, da mi sve pripoviedate, kako je tamo gore i šta radi Haidi i djed i Petar i koze, ja ih sve poznam tako dobro! I onda ćete ponieti, što ću poslati Haidi, a ja sam sve to već dobro smislila, a osim toga nešto i za baku. Molim, gospodine doktore, dajte učinite to. A dok vi budete na putu, ja ću uzimati ribljeg ulja, koliko god hoćete.

Je li ovo obećanje konačno navelo doktora, da se odluči, ne zna se, ali valjda je tako bilo, jer se nasmiešio i rekao:

— Pa onda zbilja moram ići, Klarice, da nam ti postaneš okrugla i jedra, kakvu mi hoćemo da te vidimo, tata i ja. A kad moram putovati, jesi li i to već odredila?

— Najbolje, odmah ujutro, gospodine doktore — odgovori Klara.

— Da, pravo veli — primieti otac. — Sunce sja, nebo je plavo, i ne valja gubiti vrieme, pa je šteta za svaki takav dan, što ga ne ćeš uživati na planini. — Gospodin doktor morao se malo nasmijati:

— Domalo ćeš mi prigovarati, što sam još tu, Sesemanne. Ajde, moram gledati, da što prije odem.

Ali kad je doktor ustao, zadrži ga Klara. Morala mu je još dati svakojakih poruka za Haidi i preporučiti mu, da koješta dobro razgleda, da joj poslije mogne o svemu pripoviedati. Pošiljku za Haidi odpremit će mu kasnije, jer joj najprije mora pomoći gospođica Rottenmeier, da sve složi, a ona je upravo otišla u grad, gdje će dugo lutati i ne će se tako brzo vratiti.

Gospodin doktor obeća, da će sve što mu je rekla točno izvršiti i da će odmah poći na put, a ako ne mogne rano ujutro, svakako još istog dana, a onda će, kad se vrati kući, točno izviestiti o svemu, što bude vidio i doživio.

Sluge u kući imaju često čudnovatu sposobnost, da shvate stvari, koje se događaju u kući njihovih gospodara, mnogo prije nego što im oni o tome išta kažu. Čini se, da su Sebastian i Tineta imali tu sposobnost u velikoj mjeri, jer upravo kad je gospodin doktor, kojega je pratio Sebastian, silazio niza stepenice, ušla je Tineta u Klarinu sobu, čim joj je pozvonila.

— Uzmite, Tineto, ovu kutiju i vratite mi je, kad je napunite sasvim svježim mekanim kolačima, onim što ih prismačemo uz kavu — reče Klara i pokaže joj kutiju, koja je već odavno bila pripravljena. Tineta prihvati kutiju za jedan ugao i stane je prezirno njihati o ruci. Izišavši na vrata , reče zajedljivo:

— Baš imamo za koga.

Kad je Sebastian s običnom uljudnošću otvarao doktoru kućna vrata, pokloni se nizko i reče:

— Kad bi gospodin doktor bio toliko ljubezan, pa izručio frajlici jedan pozdrav i od Sebastiana.

— Aj, vidi, Sebastiane! — reče gospodin doktor prijazno. — Zar već i vi znate, da putujem?

Sebastian se je morao malo nakašljati.

— Ja sam... ja sam... ne znam ni sam više pravo... pa da, sad se sjećam. Upravo sam slučajno prolazio kroz blagovaonicu, pa sam čuo frajličino ime, a kako to već biva, jedna misao zove tako neku drugu i eto... i na taj način...,

— Dabome, dabome — smješkao se gospodin doktor. — I što više čovjek ima misli, to se više i domišlja. Do viđenja, Sebastiane, pozdrav ću izručiti.

I upravo je gospodin doktor htio izmaknuti kroz otvorena kućna vrata, kad naiđe na jednu zapreku. Jaki vjetar potjerao je gospođicu Rottenmeier prije vremena kući: upravo se vratila i htjela na otvorena vrata zakoračiti u kuću. Od vjetra se njezin široki rubac, kojim se bila zaogrnula, tako naduo, da je izgledala, kao da je razapela jedra. Gospodin doktor uzmakne. Ali toga je čovjeka gospođica Rottenmeier odvajkada odlikovala osobitim priznanjem i susretljivošću. I ona je veoma uljudno uzmaknula, te je jedan časak njih dvoje tako i ostalo i obzirno se uginjalo tamo ovamo, da se jedno drugome ukloni s puta. Ali ih sada iznenadi tako jak zamah vjetra, da je gospođica Rottenmeier s punim jedrima naletjela na doktora. On je u pravi čas jedva mogao izmaknuti; ali je gospođicu vjetar još čitav komad hodnikom mimo njega odpuhao, tako da se morala opet vratiti, da prijatelja kuće pristojno pozdravi. Ova ju je nasilna neprilika malo ozlovoljila, ali je gospodin doktor kod susreta s ljudima imao načina, koji je njezinu nakostrušenu ćud naskoro smirio i upitomio. On joj saobći svoju putnu osnovu i zamoli je na svoj umiljati način, da mu uredi pošiljku za Haidi tako, kako to umije samo ona i nitko drugi. Onda se oprosti.

Klara je očekivala, da će biti živoga čarkanja s gospođicom Rottenmeier, prije nego što i ona pristane, da se pošalju sve te stvari, što ih je ona namienila Haidi. Ali se

ovaj put prevarila: gospođica Rottenmeier bila je mimo svoj običaj dobre volje. Odmah je uklonila sve, što je ležalo na velikom stolu, da na njemu razastre sve stvari, što ih je sabrala Klara, pa da onda pred njezinim očima složi pošiljku.

Nije to bio lagan posao, jer su predmeti, koje je trebalo smotati i složiti, bili vrlo raznoliki. Najprije je došao mali debeli kaputić s kukuljicom, što ga je Klara namienila Haidi, da u njemu sliedeće zime ide baki u pohode, kad god joj bude drago, a da ne mora čekati da je djed zamota u vreću, da se ne bi smrznula. Onda je došao debeli, topli rubac za staru baku, da se u njega zamota, kad vjetar stane opet onako grozno lomatati oko kolibe. Onda je bila na redu velika kutija s kolačima; i ona je bila namienjena baki, da jednom i nešto drugo prismoči uz svoju kavu osim hljebčića. Zatim je došla golema kobasica; Klara ju je sprva bila odredila Petru, jer on ništa drugo ne dobiva osim sira i kruha. Ali se je sad predomislila, jer se pobojala, da bi Petar mogao od samoga veselja tu kobasicu najedanput svu izjesti. Zato će tu kobasicu dobiti majka Brigita, koja će najprije jedan dio uzeti za sebe i za baku, a onda će pomalo davati Petru od njegova diela. Sad je došla na red vrećica duhana; ona je bila za djeda, koji tako rado puši lulu, kad večerom sjedi pred kolibom. Najposlije je došlo još nekoliko vrećica, zamotaka i kutijica, što ih je Klara sabrala s osobitim veseljem, jer će Haidi tu naći svakojakih iznenađenja, koja će joj biti na radost.

Napokon je bilo sve gotovo, i na podu je ležao veliki omot spreman za put. Gospođica Rottenmeier gledala ga je sa zadovoljstvom i razmišljala o svojoj vještini, kako ga je uredila. Klara je opet sa svoje strane bacala poglede na nj s veselim predviđanjem, jer je u duhu gledala pred sobom Haidi, kako od iznenađenja skače i kliče, kad se taj golemi omot ukazao pred njezinim očima.

Uto je došao Sebastian i naprtio omot na svoja leđa, da ga smjesta odnese kući gospodina doktora.

SESTNAESTO POGLAVLJE

NOVI GOST NA PLANINI

Rumen zore žarila je bregove, a svjež jutarnji vjetar šumio kroz jele i snažno tamo amo ljuljao stare grane. Njihovi glasovi probudiše Haidi. Ona otvori oči. Taj šum, kad bi ga čula, potresao bi svaki put čitavo njezino biće i vukao je silom pod jele. Sada je skočila sa svoje postelje i jedva je stigla da se uredi; ali to je morala učiniti, jer je sada dobro znala, da čovjek, još dok je malen, mora biti sasvim čist, da na njemu sve pjeva od miline.

Spustila se niz ljestve na pod. Djedov je ležaj bio već prazan. Haidi izleti iz kolibe. Pred vratima je stajao djed. Gledao je na sve strane i promatrao nebo, kako je radio svako jutro, da vidi, kakav će biti dan.

Gore su plivali ružičasti oblačići, nebo se sve više modrilo, a prieko iznad visova i pašnjaka razlievalo se samo zlato, jer se upravo sunce dizalo iznad visokih planinskih grebena.

— Ah, što je liepo! Što je liepo! Dobro jutro, djede — povikne Haidi i doskakuta k djedu.

— Tako, jesu li se i tvoje oči već probudile? — odvrati djed i pruži Haidi ruku na jutarnji pozdrav.

Sada je Haidi potrčala pod jele i stala skakutati od radosti. Slušala je iznad sebe trepet i brujanje uztalasanih grana, i kod svakog novog naleta vjetra i glasnog žubora u vršikama jela zakliktala bi od dragosti i jače poskočila.

Uto je djed već otišao u staju i pomuzao Bielku i Mrku; onda je obje koze liepo očetkao i oprao, da ih uredi za njihov put na planinu, i doveo ih iz staje na čistinu. Kad je Haidi opazila svoje prijateljice, dotrči do njih, uhvati ih

oko vrata i milo ih pozdravi, a one zameketaše veselo i povjerljivo. Svaka je od njih htjela Haidi pokazati svoje prijateljstvo i pružala glavu, da je pritisne uz njezina pleća, tako da su je među sobom gotovo zdrobile.

Ali Haidi se nije bojala, i kad se Mrka stala odveć žestoko tiskati i bušiti glavom, reče Haidi:

— Nemoj, Mrka! Ti nasrćeš kao veliki Turan! — Mrka se u isti čas povuče, a Bielka podigne glavu s otmjenom kretnjom, kao da hoće reći: »Neka mi nitko ne kaže, da se i ja vladam kao Turan«. Kao snieg biela Bielka bila je u svome načinu otmjenija od svoje smeđe drugarice.

Odozdol se čuo Petrov zvižduk, i zamalo veselo doskakaše sve koze, a sve je visokim skokovima pretekla hitra Češljuga. Haidi se odmah našla usred čopora. Koze navališe da je pozdrave. Tiskale su je tamo amo, onda se i ona morala malko gurati, da dođe do plahe Snježne, koju su veće koze već nekoliko puta bile odtisnule, kad joj se htjela primaknuti.

Uto je prispio i Petar i oglasio se strahovitim piskom, da razplaši koze i potjera ih prema pašnjaku, kako bi dobio mjesta da nešto kaže Haidi. Kad su čule zvižduk, koze se razbježaše. Tako je Petar mogao krenuti napried i doći do Haidi.

— Danas možeš opet sa mnom poći — govorio je, kao da svaku rieč ciedi kroz zube.

— Ne, ne mogu, Petre — odgovori Haidi. — Mogli bi svaki čas doći oni iz Frankfurta, a onda moram biti kod kuće.

— To si toliko puta rekla — brundao Petar.

— Ali to još vriedi i vriedit će sve dok oni ne dođu — uzvrati Haidi. — Zar ti možda misliš, da ne moram biti kod kuće, kad oni iz Frankfurta dođu k meni? Zar ti možda tako nešto pada na um, Petre?

— Oni mogu i Striki doći — promrsi kroz zube Petar.

Sad zaori od kolibe snažni djedov glas:

— Zašto se ne ide napried s vojskom? Je li to oklja-kavio vojvoda ili su mu sustale čete?

Petar se smjesta okrene i zavitla svojom šibom u zraku, da je glasno zasiktala. Sve koze, jer su poznavale taj zvuk, jurnu kud koja, a Petar se natisne za njima i onda svi zajedno krenu u punom kasu uz brieg.

Odkako je Haidi bila kod kuće s djedom, padale su joj na um mnoge stvari, na koje prije nije mislila. Tako se je sad svako jutro dala na posao, što je bolje mogla, da uredi svoju postelju, i dotle ju je ravnala svojim dlanovima, dok ne bi ostala bez nabora i sasvim gladka. Onda je trčala tamo amo po kolibi, metala svaki stolac na njegovo mjesto, a gdje bi opazila da štogod leži ili visi, sve je kupila i spremala u ormar. Onda bi doniela krpu, popela se na stolac i trla stol, a trla bi ga dotle, dok se ne bi sasvim sjajio. Kad bi onda djed opet došao u kolibu, osvrnuo bi se zadovoljno i rekao: »Kod nas je sad svaki dan, kao da je nedjelja. Haidi nije uzalud bila u tuđem svietu«.

Tako se Haidi i danas, kad je Petar već bio odkasao i ona s djedom doručkovala, odmah dala na posao; ali joj se učinilo, da nikad ne će biti gotova. Jutro je vani bilo osobito liepo. Događalo se nešto neobično, a ona je to morala vidjeti, i morala je svaki put prekinuti posao. Sad je upravo kroz otvoren prozor uletjela jedna vesela sunčana traka, i učinilo joj se upravo kao da je zove: »Iziđi malo, Haidi, iziđi!« Sad više nije mogla ostati na svome mjestu. Iztrčala je pod vedro nebo. Tu je naokolo blistao sunčani sjaj oko čitave kolibe i svietlio se po svim bregovima i tamo dalje i još niže, daleko niz dolinu, a zemlja je ondje na obronku izgledala kao zlato i bila je tako suha, da je tu morala malko sjesti, da gleda unaokolo. Onda joj je najednom palo na pamet, da još stoji tronožac usred kolibe i da još nije usvjetlala stol poslije doručka. Brzo je skočila i utrčala u kolibu. Ali opet nije dugo potrajalo, kad je iznenada tako snažno zahučalo u jelama, da je sva protrnula. Morala je opet van pod vedro nebo, pod zelene jele, da

malo skakuće zajedno s granama, koje su se iznad nje tamo amo zibale i talasale. Djed je u to doba imao odzada u suši svakojakog posla. Samo je kadkada izlazio pred vrata i smiešeći se promatrao Haidinu igru. Upravo se bio opet vratio u sušu, kad je najednom Haidi kliknula u sav glas:

— Djede, djede! Dođi, dođi! — On pohiti iz suše, u strahu da se nije djetetu šta dogodilo. Onda opazi, kako Haidi trči prema obronku i glasno vrišti:

— Eno ih! Eno ih! A pred njima je gospo-din dok-tor!

Haidi poleti svome starom prijatelju ususret. On podigne ruku, da je pozdravi. Kad je došla do njega, prihvati umiljato izpruženu njegovu ruku i pozdravi ga od svega srdca:

— Dobar dan, gospodine doktore! I hvala vam još tisuću puta!

— Hvaljen Bog, Haidi! A za što mi to zahvaljuješ? — zapita je gospodin doktor s prijaznim smieškom.

— Što sam se mogla opet vratiti djedu — razjasni mu diete.

Gospodinu doktoru preleti licem nešto poput sunčanog sjaja. Ovakav doček na planini nije očekivao. S osjećajem svoje osamljenosti bio se popeo uz brieg, zaokupljen dubokim mislima, pa nije još pravo ni opazio, kako je sve oko njega liepo i kako biva sve ljepše. Mislio je, da će ga Haidi jedva još prepoznati; ta ona ga je tako malo puta vidjela, pa se je sam sebi pričinio kao čovjek, koji dolazi da tim ljudima donese razočaranje, i da im zato ne će biti milo što ga vide, jer im nije sa sobom doveo očekivane prijatelje. Ali mjesto nemilog iznenađenja sjala je u Haidinim očima dragost, a njezine ručice, pune zahvalnosti i ljubavi, držale su još uviek čvrsto njegovu ruku.

S očinskom nježnošću prihvati gospodin doktor Haidi za ruku.

— Ajde, Haidi — reče prijazno — povedi me k tvome djedu i pokaži mi tvoj dom.

Ali Haidi se nije maknula, već je začuđeno gledala niz brieg.

— A gdje su Klara i bakica? — upitat će sada.

— Da, sad ti moram kazati nešto, što će ti biti žao kao i meni — odgovori gospodin doktor. — Evo vidiš, Haidi, ja dolazim sam. Klara je bila ozbiljno bolestna i ne može putovati, pa tako nije ni bakica došla. Ali u proljeće, kad dani budu opet topli i dugi, onda će sigurno obje doći.

Haidi se smela; nikako nije mogla shvatiti — kad joj se eto pričinilo, da ih već gleda svojim očima kako dolaze — da ih sada ne će ni vidjeti. Stajala je neko vrieme nepomično, sva zbunjena od viesti, što ih je sad čula. Gospodin doktor je šuteći stajao pred njom, naokolo je bilo sve tiho, samo izvisoka odozgor čulo se, kako kroz jele zuji vjetar. Tada se najednom Haidi sjeti, zašto je ovamo dotrčala i da je eto barem gospodin doktor došao. Ona digne pogled k njemu. U njegovim je očima, dok je gledao u nju, bilo toliko tuge, da je takve još nikad nigdje nije vidjela; toga nikad nije opazila u njegovim očima, kad bi je pogledao u Frankfurtu. Haidi se stegne srdce. Nije mogla podnositi, kad bi netko bio žalostan, a pogotovo sada dobri gospodin doktor. Zacielo je bio zato žalostan, jer Klara i bakica nisu mogle s njim doći. Tražila je brzo utjehe i našla ju je.

— O, to ne će dugo trajati, pa će opet nastati proljeće, a onda će one sigurno doći — tješila je Haidi. — Kod nas to ne traje dugo, a onda će one moći mnogo dulje ovdje ostati, a to će Klari biti zacielo još milije. A sada idemo gore k djedu.

Rukom u ruku sa svojim prijateljem penjala se je prema kolibi. Haidi je bilo toliko stalo, da opet razveseli gospodina doktora, da ga je stala još jednom uvjeravati, kako to na planini ne traje dugo, a onda opet dođu dugi i topli ljetni dani, te čovjek i ne zna, kako je vrieme prošlo, a pri tome je sama bila tako uvjerena, da je to sve tako, da je gore sasvim veselo doviknula djedu:

— Još nisu došli, ali ne će dugo potrajati, pa će i oni doći.

Za djeda nije gospodin doktor bio nikakav tuđinac, jer

mu je Haidi mnogo pripoviedala o njemu. Stari pruži ruku svome gostu i nazove mu srdačnu dobrodošlicu. Onda oba mužkarca sjednu na klupu pred kolibom, a i za Haidi je bilo još mjesta, pa joj gospodin doktor prijazno domahne, da sjedne kraj njega. Sad je počeo pripoviedati, kako ga je gospodin Sesemann osokolio, da putuje, i kako je i sam mislio, da će to za njega biti dobro, jer se već odavno ne osjeća više jak i svjež kao nekada. Onda prišapne Haidi na uho, da će naskoro doći ovamo gore još nešto, što je doputovalo s njim iz Frankfurta i što će je mnogo više obradovati nego stari doktor. Haidi je bila vrlo radoznala, šta bi to moglo biti.

Djed je svojski nagovarao gospodina doktora, da ove liepe jesenske dane provede na planini ili da se barem svaki dan, dok je liepo vrieme, popne ovamo; nije ga mogao pozvati da ostane gore i preko noći, jer Striko Kolibar nije imao svega što je trebalo, da mu ponudi prenoćište. Ali je svjetovao svome gostu, da se ne vraća u Ragaz, nego da dolje u Seocu unajmi sobicu, koju može naći u tamošnjoj gostionici i koja će doduše biti jednostavna, ali sasvim uredna i čista. Onda bi gospodin doktor mogao svakog jutra doći na planinu, a to će mu zacielo prijati — tako je govorio Striko; on bi ga vrlo rado vodio dalje gore u bregove na svakojaka mjesta, gdje će mu zacielo biti ugodno. Doktoru se svidio taj priedlog, i oni utvrde, da će ga i izvesti.

Međutim se sunce popelo i pokazivalo podne. Vjetar se već davno stišao, i jele su ušutjele. Zrak je bio za tu visinu još blag i umilan i disao je okrepnom hladovinom oko osunčane klupe.

Sada se digne Striko Kolibar i pođe u kolibu, ali se odmah vrati noseći stol, te ga postavi pred klupu.

— Tako, Haidi, a sada donesi štogod, da založimo — reče Striko. — Gospodin doktor mora se zadovoljiti onim,

što imamo. Naša je kuhinja jednostavna, ali je barem blagovaonica pristojna.

— To i ja mislim — odgovori gospodin doktor, gledajući niz suncem obasjanu dolinu, — a pozivu ću se rado odazvati, jer se ovdje gore po svoj prilici sladko jede.

Haidi je sada trčkarala tamo i amo kao vjeverica i donosila sve, što je mogla naći u ormaru. Za nju je bilo silno veselje, što je smjela dvoriti gospodina doktora. Djed je međutim spremio ručak i pojavio se s vrčem punim vrućeg mlieka, koje se pušilo, i s prženim sirom, koji se sjajio kao zlato. Onda je odrezao nekoliko liepih prozirnih križki od rumenoga mesa, što ga je sušio gore na čistom zraku. Gospodin doktor tako je sladko jeo svoj ručak, kako nije ni jednom dosad ciele ove godine.

— Da, da, ovamo mora doći Klara — rekao je. — Tu će ona doći do nove snage i kad bude koje vrieme jela kao ja danas, zaoblit će i najedriti, kao nikad još u životu.

Šad su vidjeli, kako se neki čovjek penje uzbrdo, noseći na plećima veliko breme. Kad je stigao do kolibe, čovjek baci s leđa na zemlju svoje breme — bio je to veliki svežanj — i stojeći širom otvorenih usta nekoliko puta udahne svježi gorski zrak.

— Aha, tu je stiglo ono, što je sa mnom doputovalo iz Frankfurta — reče gospodin doktor ustajući; a onda povede Haidi sa sobom i stane driešiti konope, da otvori svežanj. Kad je skinuo prvu težku navlaku, reče:

— Eto ti, diete, a sada se ti prihvati i vadi sama svoje blago.

Haidi se odmah dade na posao, i kad je sve povadila i pogledala, razširi oči gledajući u čudu sve te stvari. Istom kad je doktor opet pristupio, te s velike kutije podigao poklopac i rekao:

— Gledaj, šta će baka dobiti uz kavu! — ona je uzkliknula od veselja: — O, o! Sad baka može jednom i kolače jesti! — i stala skakutati oko kutije, a onda se spremila, da odmah sve opet zamota i odjuri dolje k baki. Ali djed reče, da će pred večer s njom odpratiti gospodina doktora,

te će onda ponieti i te stvari. Sad je Haidi odkrila i liepu vrećicu duhana i brzo je doniela djedu. To se njemu veoma svidjelo; odmah je iz vrećice napunio svoju lulicu. Dvojica mužkaraca, sjedeći na klupi i puštajući velike dimove, zametnuše sada razgovor o svakojakim stvarima, dok je Haidi trčkarala tamo amo od jednoga blaga do drugoga. Onda se iznenada vrati klupi, stane pred gosta, i čim je nastala stanka u razgovoru, reče odrješito:

— Ne, nikako, ovo drugo nije me više obradovalo, nego sam gospodin doktor.

Obojica se malo nasmijaše, a gospodin doktor reče, da to ne bi bio mislio.

Kad se sunce spremilo da zađe za bregove, gost ustane, da se zaputi dolje u Seoce, gdje će uzeti stan. Djed uzme pod pazuho kutiju s kolačima, veliku kobasicu i rubac, a gospodin doktor Haidi za ruku, i tako se zajedno upute niz brieg, sve do kolibe kozara Petra. Tu se Haidi oprosti; ona će kod bake čekati, dok ne dođe po nju djed, jer će on odpratiti svoga gosta u Seoce. Kad je gospodin doktor dao Haidi ruku na oproštaj, upita ga ona:

— Imate li volju, da sjutra pođete s kozama gore na pašu? — jer je to bilo za nju zaista najljepše od svega, što je ikada u životu vidjela.

— Neka bude, Haidi — odgovori on. — Ići ćemo zajedno.

Sad su mužkarci otišli dalje, a Haidi je ušla u kolibu. Najprije je s mukom dovukla veliku kutiju s kolačima; onda je morala opet izaći po kobasicu — jer je djed sve spustio pred vratima — a zatim se morala još jednom vratiti, da donese veliki rubac. Sve je to doniela pred baku, da se ona svega dotakne i da vidi, šta joj je doniela. Rubac joj je metnula na koljena.

— Sve je to iz Frankfurta, od Klare i bakice — tumačila je Haidi začuđenoj baki i Brigiti, koja je od iznenađenja bila oniemila, ukočila se i samo gledala, kako Haidi s naj-

većim naporom dovlači sve te težke stvari i reda ih pred njezinim očima.

— Je li, bako, ti se strašno veseliš kolačima? Gledaj samo, kako su mekani! — dovikivala Haidi i opet pitala, a baka je potvrđivala:

— Da, da, i još kako, Haidi! Kakvi su to dobri ljudi! — Onda je opet iznova gladila topli mekani rubac i govorila: — Ama to je nešto prekrasno za hladnu zimu! To je nešto tako divno, da ne bih mogla ni zamisliti, da ću ikad u životu imati takvu stvar.

No Haidi se vrlo začudi, što se baka više raduje sivom rubcu nego kolačima. Brigita je jednako stajala pred kobasicom, koja je ležala na stolu, i gledala ju gotovo s poštovanjem. U cielom svom životu nikad nije ni vidjela tako silne kobasice, a ova je sad njezina, ona je smije dapače i narezati; to joj se nije dalo vjerovati. Tresla je glavom i govorila neodlučno:

— Morat ću ipak još pitati Striku, šta je to s tim stvarima. — Ali joj Haidi reče čisto i bistro:

— To je za jelo i ni za što drugo.

Sad je Petar dotrapao u sobu:

— Eto Strike za mnom, neka Haidi... — i nije više mogao dalje. Pogled mu je bio pao na stol s kobasicom, a ta ga je neviđena stvar tako presenetila, da nije mogao više ni rieči progovoriti. Ali je Haidi već znala, šta je htio reći, pa je brzo baki dala ruku, da se oprosti. Striko doduše nije sada više prolazio pokraj kolibe, a da ne bi časkom povirio unutra i pozdravio baku, o ona se je uviek radovala, kad bi čula njegov korak, jer je on uviek imao za nju koju rieč, da je ohrabri; ali je danas bilo već kasno za Haidi, koja je svakog jutra ustajala zajedno sa suncem. Djed je jednom rekao: »Diete mora spavati« i kod toga je ostao. Tako je sada na otvorena vrata samo doviknuo laku noć. Uzeo je Haidi za ruku, a onda se njih dvoje pod treperavim zvjezdanim nebom uputiše gore prema svojoj mirnoj kolibi.

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

MILO ZA DRAGO

Sutradan u rano jutro penjao se gospodin doktor iz Seoca uz brieg zajedno s Petrom i njegovim kozama. Prijazni je gospodin pokušao nekoliko puta, da s Petrom zametne razgovor, ali mu to nije pošlo za rukom; jedva je na nekoliko prvih pitanja dobio neodređene i kratke odgovore. Petar se nije tako lako puštao u razgovor. I tako se cielo šutljivo družtvo pomicalo uzbrdo sve do planinske kolibe, gdje su već čekale Haidi i njezine dvie koze, sve tri živahne i vesele kao rani sunčani sjaj na okolnim visinama.

— Hoćeš li s nama? — upita je Petar, kao što je običavao svakog jutra.

— Dakako, svakako, ako i gospodin doktor pođe s nama — uzvrati Haidi.

Petar pogleda gospodina malo sa strane.

Sad pristupi k njima i djed, noseći na ruci torbu, u kojoj je bio spremljen ručak. On najprije pozdravi s poštovanjem gospodina, zatim se primakne Petru i objesi mu torbu o rame.

Torba je bila teža nego obično, jer je Striko u nju uvalio dobar komad rumenog mesa; mislio je, da će se gospodinu možda svidjeti gore na pašnjaku, pa će onda rado ručati s djecom. Petar se, kad je na leđima osjetio težinu, tako sretno nasmijao, da je usta razvukao gotovo od uha do uha, jer je slutio, da je u torbi skriveno nešto, što se ne vidi svaki dan.

Sada su pošli uz brieg. Koze su se kupile oko Haidi, i za čas je bila podpuno okružena. Svaka je htjela biti tik do nje i jedna je drugu neprestano gurala u stranu. Tako je

neko vrieme išla napried stisnuta posred čopora. Ali se onda zaustavila i stala ih opominjati:

— Sad morate pristojno poći napried. Moram malko ići i s gospodinom doktorom. — Onda kucne lako po leđima Snježnu, jer je ova uviek pristajala za njom, i napose je opomene. Zatim se izvuče iz čopora i nastavi put stupajući kraj gospodina doktora, koji ju je odmah uzeo za ruku. Sad mu se nije trebalo truditi, da zapodjene razgovor, kao prije s Petrom, jer je Haidi bila razgovorna, a imala mu je toliko pričati o kozama i o njihovim čudnovatim hirima, o cvieću gore na bregovima, o grebenima i o pticama. Tako im je vrieme prošlo neopazice i tako su se nenadano našli gore na pašnjaku. Dječak je uzput poprieko gledao gospodina doktora, i Petrovi pogledi utjerali bi mu ljuti strah u kosti, da ih je opazio; ali on nije na njega ni mislio.

Kad su stigli gore, Haidi povede svoga dobrog prijatelja odmah na najljepše mjesto, na koje je ona uviek išla, tu obično sjedala i odtuda gledala unaokolo, jer je to bilo njezino najmilije odmaralište. Učinila je to i sada, pa se i gospodin doktor spusti kraj nje na osunčani pašnjak. Naokolo je sjao zlatni jesenski dan iznad bregova i daleke zelene doline. S donjih planina ječao je odasvud zvuk zvonca mnogih stada, tako umilno, kao da cinkaju da nadaleko i naširoko navieste mir svietu. Na velikom snježniku pred njima blistale su, iskrile i svjetlucale ovdje ondje zlatne sunčane zrake, a suri Falkniss dizao je u starom veličanstvu svoje vrletne kule u visine tamnomodrog neba. Jutarnji je vjetar disao iznad planine i lagano njihao zadnje modre zvončiće, koji su još preostali od velikog jata minuloga ljeta i koji su ljuljali svoje glavice uživajući na toplom suncu. U visini je letjela ptica grabljivica jedreći u velikim krugovima, ali danas nije graktala; razširenih krila plovila je kroz plavet i uživala u svome miru. Haidi je gledala na sve strane. Cvieće, što se veselo njihalo, modro nebo, radostni sunčani sjaj, uzradovana ptica u visini, sve

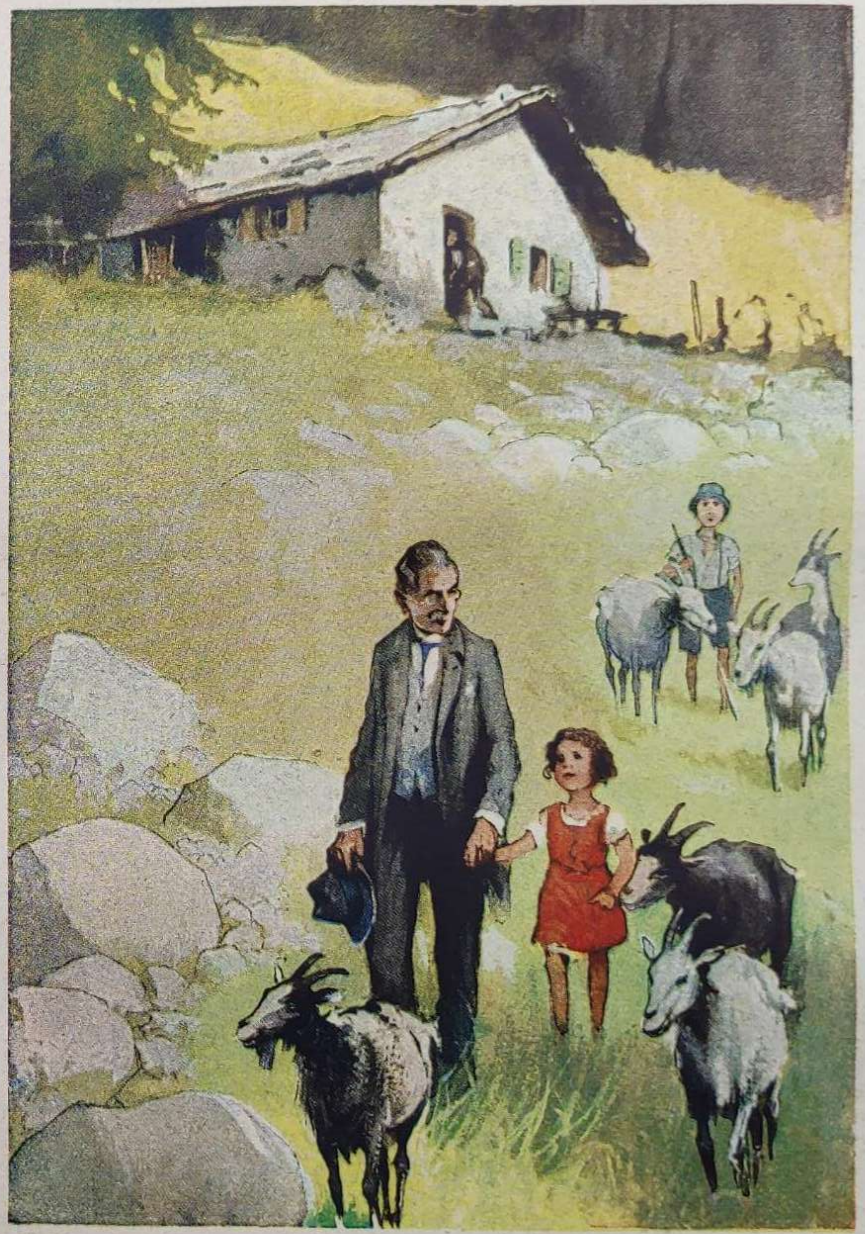

Poglavlje 17.

je to bilo liepo, liepo! Haidine se oči zakriesiše od dragosti. Sad je pogledala u prijatelja, da vidi, da li i on sve to opaža, jer je sve bilo uistinu liepo. Gospodin je doktor dotle tiho i zamišljeno gledao oko sebe. Kad mu se sad pogled sukobi sa svjetlošću radostnih očiju toga djeteta, reče:

— Jest, Haidi, moglo bi ovdje biti liepo. Ali šta misliš? Kad bi netko sa sobom donio ovamo gore žalostno srdce, šta bi morao učiniti, da se veseli ovoj ljepoti?

— O, o! — poviče Haidi veselo. — Ovdje srdce nikad nije žalostno, to je samo u Frankfurtu. — Gospodin doktor malko se nasmieši; ali se njegov smiešak brzo izgubi. Onda opet reče:

— A kad bi netko došao i ovamo gore donio sa sobom svu svoju žalost iz Frankfurta? Znaš li nešto, što bi i njemu moglo pomoći, Haidi?

— Samo se sve mora reći dragom Bogu, kad se više ne zna, šta bi se radilo — reče Haidi sasvim pouzdano.

— Jest, to je već dobra misao, diete — primieti gospodin doktor. — Ali kad od njega samoga dolazi ono, što čovjeka učini tako žalostnim i jadnim, šta se onda može kazati Bogu?

Haidi je morala razmišljati, šta bi onda trebalo učiniti; ali je bila tvrdo uvjerena, da se može za svaku žalost dobiti pomoć od dragoga Boga. Tražila je odgovor u svojim vlastitim doživljajima.

— Onda valja čekati — reče nakon nekog vremena posve sigurno — i uviek misliti: Sad već dragi Bog zna nešto radostno, što će poslije doći nakon onoga drugog. Treba još samo malko mirovati i ne treba pobjeći. Onda će najednom doći sve tako, da se može dobro vidjeti, kako je dragi Bog cielo vrieme samo nešto dobro imao na umu; ali se to prije još ne može vidjeti, nego se uviek vidi samo ono strašno žalostno, pa se misli, da će uviek tako ostati.

— To je liepo vjerovanje, toga se moraš čvrsto držati, Haidi — reče gospodin doktor. Neko je vrieme šuteći

gledao prieko u silne planinske grebene i u sunčanu, zelenu dolinu, a onda će opet reći: — Gledaj, Haidi, ovdje bi mogao sjediti čovjek, koji ima veliku sjenu na očima, tako da ne može vidom uhvatiti, što ga ovdje okružuje. Onda bi mu se srdce ipak moglo raztužiti, još više raztužiti ovdje, gdje bi mu moralo biti tako liepo. Možeš li to razumjeti?

Nešto bolno takne Haidino radostno srdce. Ta velika sjena na očima sjeti je bake, koja nikad više ne će vidjeti sjajnog sunca ni sve ove ljepote.

To je bila bol Haidina srdca, koja se uviek iznova budila, čim bi se sjetila bake. Neko je vrieme šutjela, jer ju je bol pogodila, baš kad je bila u najvećoj radosti. Onda reče ozbiljno:

— Jest, to već mogu razumjeti. Ali ja znam nešto: onda se moraju govoriti bakine pjesme. One mogu čovjeku dati opet malo svjetlosti, jest, kadkada toliko svjetlosti, da čovjek bude sasvim veseo. To veli baka.

— Koje pjesme, Haidi? — zapita gospodin doktor.

— Ja znam samo onu o zviezdi nebeskoj i o liepom gaju, a od one druge dugačke znam nekoliko stihova, koje baka voli, pa joj to moram uviek triput čitati — odgovori Haidi.

— Pa daj, kazuj mi te stihove, i ja bih ih volio čuti — reče gospodin doktor i namjesti se, da bolje sluša.

— Hoću li tamo početi, gdje baka veli, da nam opet dolazi pouzdanje u srdce?

Gospodin doktor klimne glavom.

Sad Haidi počne:

On neka stvara i vlada
jer on je mudar car.
Po djelu ćeš njegova rada
spoznat, da svaka mu stvar,
kad čudesnim umom je svrši,
svjedoči volju i mah,
da sumnje i nevolje skrši
i utoli čovječji strah.

On će za mnoge ti dane
oprostni davati mir,
kô da od svoje ti strane
ostavlja grješni tvoj hir,
da misliš: u jadu i čami
sam si ko odlomljen kam,
i za te, što lutaš u tami,
ne pita ni Bog već sam.

Tegobe ako te more
al vjeran mu trpiš i padaš,
on će te podići gore,
kad mu se najmanje nadaš.
Iz srdca oštre ti srhe
i muke dignut će van,
koje si bez zla i svrhe
nosio za danom dan.

Haidi iznenada zastane, jer nije znala, da li gospodin doktor još sluša. On je rukom bio pokrio oči i sjedio nepomično. Mislila je, da je možebit malo zadriemao; kad se opet probudi i htjedne čuti još više stihova, on će joj već reći. Sve je bilo tiho. Gospodin doktor nije govorio ništa. ali ipak nije spavao. On se prenio u davno prošla vremena. Tu je stajao kao mali dječak kraj stolca svoje drage majke; ona je bila ovila ruku oko njegova vrata, pa mu kazivala pjesmu, koju je upravo sada čuo od Haidi, a koju već dugo nije slušao.

Sad je opet slušao glas svoje majke i vidio, kako njezine dobre oči počivaju na njemu, pune ljubavi, i kad je prestala pjesma, slušao je, kako mu isti prijazni glas govori druge rieči; on ih je rado slušao i u mislima išao daleko za njima, jer je još dugo tako sjedio, s rukom na licu, nepomično i bez rieči. Kad se napokon uzpravio, vidio je, kako ga Haidi začuđeno gleda. On je metnuo djetinju ruku u svoju.

— Haidi, tvoja je pjesma bila liepa — reče, a njegov je glas zvučao radostnije nego dotad. — Mi ćemo opet ovamo doći, pa ćeš mi je kazivati još jednom.

U to vrieme Petar je imao dosta posla, da se izduše i da olakša svoje nerazpoloženje. Haidi eto nije bila s njim na paši već nekoliko dana, a sad, kad je napokon jednom došla gore, taj stari gospodin sjedi čitavo vrieme kraj nje, i Petar ne može nikako doći do nje. To ga je ljutilo. On stane i razkorači se malo podalje iza leđa staroga gospodina, a da ovaj to nije ni slutio, a nije ga mogao ni vidjeti; tu najprije stane mahati stisnutom šakom, prieteći ljutito, a zatim stisne obje šake, i što je Haidi dulje sjedila kraj gospodina, to je ljuće Petar stiskao šake i dizao ih sve više i strašnije iza leđa Haidina gosta.

Međutim se je sunce bilo uzpelo do onog mjesta, s kojega ono pokazuje, da je vrieme ručku. To je Petar točno znao. Najednom povikne iz svega grla:

— Na ručak!

Haidi ustane, da donese torbu, kako bi gospodin doktor mogao ručati na istome mjestu, gdje je i sjedio. Ali on reče, da nije gladan i da bi rado popio samo zdjelicu mlieka, a onda bi se još malko prošetao planinom i uzpeo se na jedno poviše mjesto. Ni Haidi nije bila gladna, pa je i ona htjela samo popiti mlieko, a zatim će odvesti gospodina doktora visoko gore do velikih mahovinom obraslih stiena, s kojih jednom Češljuga zamalo da nije skočila u dubinu, a na kojima rastu sve one mirisave biljke. Ona potrči k Petru i raztumači mu, da mora pomuzti Bielku, i to najprije pun jedan lončić za gospodina doktora, a onda još jedan za nju. Petar najprije zine i zagleda se začuđeno u Haidi, a onda upita:

— A tko će dobiti ono, što je u torbi?

— To možeš ti pojesti, ali najprije moraš donieti mlieko, i to brzo — odgovori mu Haidi.

Još nikad nije Petar tako brzo svršio ni jedan posao kao ovaj, jer je neprestano mislio na torbu, a još nije znao, kako izgleda ono što je unutra, a sad je eto njegovo. Dok su oni tamo prieko mirno pili svoje mlieko, otvori Petar torbu i zaviri unutra. Kad je spazio onaj čudesni komad mesa, prođu ga trnci od radosti, i onda još jednom poviri u torbu, da dobro vidi, je li to zbilja istina. Tada turi ruku u torbu, da izvadi taj pusti poklon i da ga se što prije nauživa. Ali najednom uztegne ruku, kao da je odnekud čuo zapovied, da ništa ne dira. Palo mu je na pamet, kako je stajao tamo iza gospodina i kako mu je šakom prietio, a sad mu taj isti gospodin poklanja čitav svoj ručak, i još kakav božićni ručak!

Sad se Petar pokaja, što je ono radio, jer mu se čini, da mu ono ne da, da izvadi svoj liepi poklon i da se njime zasladi. Najednom se trgne, skoči i trkom se vrati na mjesto, gdje je prije stajao. Tu izpruži oba dlana uvis za znak, da šakanje više ne vriedi, i tako je podugo stajao, sve dok nije osjetio, da je tu stvar opet izravnao. Onda se velikim skokovima vrati k torbi, i sad je, pošto mu se savjest bila umirila, mogao s velikim veseljem zagrizti u svoj slastni ručak.

Gospodin doktor dugo je hodao s Haidi po planini, i dobro su se zabavljali. Ali se sad sjetio, da je došlo vrieme povratku, a mislio je, da bi Haidi možda htjela još malo ostati kod svojih koza.

No Haidi na to nije ni mislila, jer bi onda gospodin doktor morao sam samcat proći čitav put niz planinu. Ona će ga svakako pratiti do djedove kolibe, a još i dobar komad puta prema Seocu. I tako je išla uviek rukom u ruci sa svojim dobrim prijateljem i cielim putem imala mu je šta pripoviedati i pokazati mu sva mjesta, gdje koze najvole brstiti i gdje ljeti ima najviše sjajnih žutih gorskih sunčanica i crvenih sirištara i drugog cvieća. Znala mu je o svakome reći, kako se koje zove, jer ju je to djed ljetos naučio, onako kako je on znao. Napokon joj reče gospodin doktor, da

treba da se vrati, jer je zacielo djed čeka. Oprostili su se, i gospodin se stao spuštati niz brieg; ali se ipak još nekoliko puta ogledao za njom. Onda je vidio, kako Haidi još jednako stoji na istome mjestu i gleda za njim i domahuje mu rukom. Tako je nekada radila vlastita njegova kćerka, kad bi odlazio od kuće.

Bio je bistar, sunčani rujan. Svako jutro dolazio je gospodin doktor k njima na planinu i odatuda odlazio i naokolo planinario. Često bi s njim pošao i Striko Kolibar, pa su se penjali visoko gore do gorskih grebena, s kojih su se zibale stare jelike, gdje se je morala negdje u blizini gniezditi i velika ptica, jer je tu kadgod zalepetala i kružila grakćući nad glavama dvojice osamljenih prolaznika.

Doktoru se je veoma milila zabava s njegovim pratiocem, i morao se je sve više čuditi, kako dobro Striko poznaje sve biljke naokolo po svojoj planini i kako on zna, za što se mogu upotriebiti, i koliko je dragocjenih i dobrih stvari tu gore pronašao: u smolastim jelama i tamnim omorikama s mirisavim iglicama, u kudrastoj mahovini, koja raste među korienjem staroga drveća, i u svakakvim finim biljčicama i neznatnim cvjetićima, koji rastu još više gore na krepkom planinskom tlu.

Isto je tako stari poznavao i ćud i običaje svih životinja, što tu gore žive, i velikih i malih, i znao je gospodinu doktoru pripoviedati zgodne stvari iz života ovih stanovnika kamenih pećina i podzemnih jazbina, a i onih, što stanuju u visini po vršikama jela.

Gospodinu je doktoru prolazilo vrieme na tim šetnjama, da ni sam nije znao kako, pa je često, kad se uvečer opraštao od Strike, govorio: »Dobri prijatelju, nikada ne odlazim od vas, a da nisam opet štogod naučio«.

Često je, obično za liepih dana, gospodin doktor izlazio sa Haidi. Onda je njih dvoje sjedilo na onoj liepoj planinskoj urvini, gdje su prvi dan sjedili, i Haidi je morala opet kazivati svoje pjesme i pripoviedati

gospodinu doktoru, što je god znala. Onda je Petar sjedio često iza njih na svome mjestu, ali je sada bio sasvim pitom i nije se više grozio stisnutom šakom.

Tako se je liepi rujan primakao kraju. Onda je jednoga jutra došao gospodin doktor i nije više bio tako veseo kao prije. Rekao je, da je to njegov posljednji dan u njihovu družtvu, i da se mora vratiti u Frankfurt; to mu je težko, jer je zavolio planinu, kao da mu je rođeni zavičaj. Striki Kolibaru bilo je vrlo žao, kad je to čuo, jer je i on rado provodio svoje najmilije sate s gospodinom doktorom, a Haidi se bila naučila, da svaki dan vidi toga dobrog i dragog čovjeka, i nije mogla pojmiti, da je sad najednom svemu kraj. Gledala ga je sasvim iznenađena i nije se nikako mogla pomiriti s njegovim odlazkom. Ali se to zaista dogodilo. Gospodin se doktor oprostio s djedom i zapitao, hoće li ga Haidi još malo izpratiti. Ona ga uzela za ruku i silazila s njime niz brieg, ali još jednako nije mogla vjerovati, da on zbilja odlazi.

Nakon nekog vremena zaustavi se gospodin doktor i reče, da ga je Haidi već dosta daleko izpratila i da se mora vratiti. Onda nekoliko puta rukom nježno pomiluje kudravu njezinu glavu i reče:

— Sad moram otići, Haidi! Kad bih te samo mogao odvesti sa sobom u Frankfurt, da ostaneš kod mene!

Haidi se najednom sjeti Frankfurta, kao da ga vidi pred svojim očima, i kao da vidi one mnoge, mnoge kuće i kamene ceste i gospođicu Rottenmeier i Tinetu, pa odgovori malko oklievajući:

— Voljela bih ipak, da vi opet dođete k nama.

— Pa da, tako će biti bolje. Dakle s Bogom, Haidi — reče srdačno gospodin doktor i pruži joj ruku. Haidi spusti svoju ruku u njegovu i pogleda u njega. Dobre oči, koje su gledale u nju, napuniše se suzama. Sad se gospodin doktor naglo okrene i požuri se niz brieg.

Haidi je stajala i nije se maknula. Potresle su je suzne oči njezina prijatelja. Najednom brizne u glasan plač, a onda poleti, što su je noge nosile, za doktorom i povikne svom snagom, svladavajući jecanje:

— Gospodine doktore! Gospodine doktore!

On se je okrenuo i stao.

Sad ga je Haidi stigla. Suze su joj curile niz obraze, dok je jecajući govorila:

— Ja ću svakako smjesta s vama poći u Frankfurt i ostat ću kod vas, koliko god vi želite, samo još moram brzo kazati djedu.

Gospodin doktor pomiluje uzrujano diete.

— Ne, drago diete moje — reče milo i srdačno, — ne sad odmah. Ti moraš još ostati pod tvojim jelama, mogla bi mi opet oboljeti. Ali dođi, da te nešto zapitam: Kad jednom obolim i kad budem sam, hoćeš li onda doći k meni i ostati kod mene? Mogu li vjerovati, da će se onda još netko za mene brinuti i da će me voljeti?

— Da, da doći ću zacielo, još isti dan, a vi ste mi gotovo isto, isto tako dragi kao djed — uvjeravala je Haidi jecajući.

Onda joj gospodin doktor još jednom stisne ruku i odmah brzo nastavi svoj put. Ali je Haidi ostala na istome mjestu i neprestance mahala rukom, sve dok je još mogla razabrati i malu točkicu nestaloga prijatelja. Kad se je posljednji put okrenuo i pogledao za djetetom i za osunčanom planinom, reče sam sebi:

— Dobro je ondje gore, ondje može ozdraviti i tielo i duša, da se čovjek opet raduje životu.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

JEDNA ZIMA U SEOCU

Oko alpinske kolibe napadao je tako dubok snieg, da se činilo kao da su prozori naslonjeni na samo tlo. Što je bilo izpod prozora, nije se nikako vidjelo, pa je, štaviše, i kućnih vrata sasvim nestalo. Da je Striko Kolibar još gore stanovao, morao bi svaki dan isto raditi, što i kozar Petar. Kako je noću obično padao novi snieg, vrata Petrove kolibe osvanula bi svako jutro zatrpana. Onda bi Petar skočio iz sobe kroz prozor, i, ako nije bilo ljute studeni, od koje se preko noći sve smrzavalo, propao tako duboko u mekani snieg, da se morao na sve strane koprcati rukama i nogama i glavom, dok se ne bi izkopao na površinu. Onda mu je majka kroz prozor dodavala veliku metlu, kojom je razgrtao i odtiskivao snieg izpred sebe, sve dok ne bi proprtio put do vrata. Ali tu ga je čekao glavni posao. Tu je trebalo sve izkidati izpred vrata, jer bi se inače čitav namet rahloga sniega stropoštao u kuhinju, čim bi se vrata otvorila, ili bi, ako bi preko noći zavladala studen i snieg se smrznuo, sve troje ostalo zazidano u kolibi, jer im nije bilo puta kroz ledenu stienu, a kroz onako malen prozor mogao se jedini Petar provući.

Petru je doba smrzavice donosilo mnoge udobnosti. Kad je morao ići dolje u Seoce, samo bi otvorio prozor, proverao se van i četveronožke odpuzao na tvrdi snieg. Onda bi majka turnula za njim kroz prozor malene saonice, i njemu nije trebalo ništa drugo nego samo sjesti i odtisnuti se po miloj volji: put ga je vodio dolje, kako god vozio i kud god krenuo, jer je ciela planina okolo naokolo bila jedan jedini veliki saonik.

Ova zima nije Striku dočekala na planini. Održao je rieč. Čim je pao prvi snieg, zaključao je kolibu i staju, pa poveo Haidi i koze i prešao u Seoce.

Tu je blizu crkve i župnikove kuće stajala jedna prostrana zidanica. Bila je to u stara vremena velika gospodska kuća, a o tome su još svjedočili mnogi tragovi, koji su se vidjeli na njoj, ma da je bila već sasvim ili napola ruševna. Tu je jednom stanovao neki čuveni ratnik; prije toga je bio otišao u španjolsku službu, u kojoj je počinio mnoga junačka djela i plienom zadobio veliko bogatstvo. Onda se vratio i u Seocu podigao prekrasnu kuću, u kojoj će stanovati. Ali tu nije dugo ostao. Naskoro mu dodija život u tihom Seocu, jer je prije toga predugo lutao po svietu. Opet je otišao u sviet i nije se više vratio. Nakon mnogo godina saznali su pouzdano, da je mrtav. Onda neki dalji rođak preuzme njegovu kuću, ali kako je već bila počela propadati, novi je vlastnik nije htio više popravljati. Tako mu nije ništa drugo preostalo, nego da je daje pod najam siromašnim ljudima, koji su plaćali malu najamninu, da tu stanuju i gledaju, kako im naoči kuća propada, ne znajući joj pomoći: kad bi se od kuće odkinuo i srušio koji komad zida, ostavili bi ga, gdje je pao, da ondje i leži.

Prošlo je opet mnogo godina. Već onda, kad je Striko iz svieta došao u Seoce sa svojim mladim sinom Tobijom, nastanio se u toj ruševnoj kući i živio u njoj. Odonda je kuća stajala ponajviše prazna, jer tko nije znao malo zaustaviti to propadanje i kakogod začepiti nove rupe i zjala, koja su se ukazivala u zidovima, taj nije mogao dugo tu ostati. Zima je u Seocu bila duga i studena. Puhalo je i zviždalo sa svih strana kroz tu kućerinu, da su se svieće gasile i siromašni ljudi bobotali od studeni. Ali je Striko znao sebi pomoći. Zato je opet uzeo tu staru kuću, čim se odlučio da zimu provede u Seocu, a onda je, još prije zime, često silazio s planine, da je uredi za stanovanje onako, kako se njemu svidjelo. I već su polovicom listopada Striko i Haidi preselili u Seoce.

Kad se dolazilo u kuću sa stražnje strane, ulazilo se odmah u jednu otvorenu prostoriju. Tu je zid bio na jednoj strani sasvim, a na drugoj napola srušen. Nad ovim je zidom još uzgor stajao jedan sveden prozor, ali stakla mu bijahu već davno izpala, a debeli se bršljan pleo oko njega i verao visoko gore sve do stropa, koji je još do polovice bio čitav. Taj je strop bio liepo sveden, pa se dobro vidjelo da je tu nekad bila kapelica. Otvor bez vrata vodio je iz te prostorije u veliku dvoranu. Njezino tlo još je bilo tu i tamo popločano liepim kamenim pločama, a između njih rasla je bujna trava. I tu su zidovi bili napola oboreni. Srušen je bio i velik komad stropa, i da nije nekoliko debelih stupova držalo preostali dio stropa, mislio bi, tko bi se pod njim našao, da će mu svaki čas pasti na glavu. Tu je Striko naokolo udario ogradu od dasaka, a po podu je nasterao debelu stelju, jer će tu stanovati koze. Odtuda se išlo kroz svakojake hodnike, a ti su hodnici bili posvuda napola otvoreni, i kroz otvore je negdje virilo nebo, a negdje se opet kroza zid vidjela livada ili cesta.

Ali sprieda, gdje su bila još čvrsta hrastova vrata, ulazilo se u veliku prostranu sobu, koja je bila još neoštećena. Njezina četiri čvrsta zida bila su pokovana tamnim drvom bez ijedne rupe. U jednom kutu stajala je ogromna peć, koja je dopirala gotovo do stropa, a njezini bieli pećnjaci bili su urešeni velikim modrim slikama. Tu su bile naslikane stare kule, oko njih visoko drveće, a izpod drveća prolazi lovac sa svojim psima. Onda se opet vidjelo tiho jezero pod krošnjatim hrastovima, a kraj jezera stoji ribar i drži svoj ribarski prut izpružen u vodi. Cielu peć naokolo opasala klupa. Tu se moglo odmah sjesti i promatrati slike.

Haidi se to odmah svidjelo. Čim se tu našla s djedom, potrčala je k peći, sjela na klupu i zagledala se u slike. Gledala je i gledala, a onda se micala, premještala se na klupi sve dalje, i našla se najposlije iza peći. Kad se tu ogledala, nešto je novo privuklo svu njezinu pažnju: u tom prilično velikom prostoru između peći i zida bile su podignute četiri daske, bila je tu neka sprema, nalik na spremište za

jabuke. Ali unutra nisu bile nikakve jabuke, već očito postelja, i to prava Haidina postelja, sasvim onakva postelja, kakva je bila gore na planini: visok ležaj od siena, pokriven plahtom, a na njemu ista ona vreća, njezina vreća, koja joj služi za pokrivanje. Haidi je klicala od veselja:

— O djede, to je moja ložnica! O, kako je to liepo! Ali gdje ćeš ti spavati?

— Tvoja ložnica mora biti blizu peći, da ne zebeš — reče djed. — A možeš i moju vidjeti.

Haidi doskakuće kroz veliku sobu za djedom, a djed na drugoj strani otvori jedna vrata, što su vodila u jedan pomanji prostor. Tu je on sebi napravio ložnicu. Onda su opet došla jedna vrata. Haidi ih brzo otvori i zastane od čuda, jer je tu ugledala nekakvu osobitu kuhinju, ali tako veliku, da je ovakve nikad u životu nije vidjela. Tu je djed imao svakako mnogo posla, a trebalo je još mnogo uraditi, jer su u zidovima na sve strane žmirile rupe i zjale pukotine, kroz koje je zviždao vjetar, a ipak su već mnoge bile zakovane daskama, tako da joj se činilo, kao da su naokolo uzidani pravi mali drveni ormari, I velika, prastara vrata djed je učvrstio mnogim žicama i čavlima, učvrstio ih i liepo napravio, da su se mogla zatvoriti, a to je bilo dobro, jer se odotuda izlazilo na same ruševine, zarasle u gustu šikaru, na kojima su se odavno udomila čitava jata kornjaša i gušterica.

Haidi se veoma svidjelo u novom boravištu i već je drugi dan, kad je Petar došao da vidi kako je u novom stanu, bila promotrila i omirisala sve kutove i uglove tako točno, da se tu već sasvim udomaćila i da je mogla Petra svuda provesti i sve mu pokazati. I nikako mu nije dala mira, sve dok nije kako treba razgledao sve te čudnovate stvari, koje su se nalazile u novom njezinu boravištu.

Haidi je sladko spavala u svome zapećku; ali bi ujutru ipak svaki put pomislila, da se probudila na planini, onda se začudila, što je sve tako mirno, i pomislila, da mora odmah otvoriti vrata kolibe i vidjeti, da jele možda zato ne šume, što im debeli i težki snieg tišti grane. Tako se je

svako jutro morala najprije dugo ogledavati naokolo, dok se ne bi sjetila, gdje je, i svaki put bi osjetila, da joj nešto težko leži na srdcu, da je guši i tišti, kad je vidjela, da nije više kod kuće na planini. Ali kad bi zatim čula, kako djed razgovara s Bielkom i Mrkom i kako koze glasno i veselo mekeću, kao da joj žele doviknuti: »Tu smo, Haidi, hoćeš li već jednom doći!«, onda bi joj bilo toplo, jer je ipak bila kod kuće, i skočila radostno iz svoje postelje, a onda što je brže mogla iz sobe, pa u veliku staju.

Ali je četvrti dan, odmah kad je ustala, rekla:

— Danas moram svakako gore k baki, ona ne može tako dugo ostati sama. — No djed nije bio s tim sporazuman.

— Danas ne ćeš, a ni sutra još ne ćeš — rekao je. — Gore na planini leži snieg visok cieli hvat, a još jednako pada. Jedva tu može proći i sam Petar, onako jatoran. Jednog maljutka, kao što si ti, Haidi, snieg bi na mjestu zatrpao, i nitko te više ne bi mogao naći. Čekaj još malo, dok se smrzne, a onda ćeš moći sve preko snježnog pokrova liepo odšetati gore.

To čekanje je Haidi najprije malko dojadilo. Ali je tih dana imala pune ruke posla, toliko, da nije znala ni kako bi joj jedan dan prošao i za njim drugi došao.

Svako jutro i svako popodne išla je Haidi u školu u Seocu i marljivo učila, što se god moglo ovdje naučiti. Petra nije u školi gotovo nikad vidjela, jer je on riedko dolazio. Učitelj je bio blag čovjek, koji bi samo kadkada rekao: »Čini mi se, da Petra opet nema. Bilo bi dobro za njega da dođe, ali je tamo gore velik snieg, pa težko da se provuče.« Ali u predvečerje, kad se škola svršavala, Petar bi ipak progazio snieg i došao da pohodi Haidi.

Nakon nekoliko dana opet se pojavilo sunce i obasjalo zemlju nastrtu snježnom bjelinom; ali je opet vrlo rano zašlo za bregove, kao da mu se već odavno više ne mili odozgor gledati u zemlju ovako bielu, ne mili mu se kao ljeti, kad se sve zeleni i sve cvate. Ali je uvečer izlazio mjesec jasan i krupan i svietlio svu noć iznad nepreglednih

snježnika, a ujutro se čitava planina od podanka do vrha caklila i blistala poput kristala.

I kad je Petar jednog jutra htio skočiti s prozora u duboki snieg, kao što je radio prošlih dana, dogodilo mu se nešto, čemu se nikako nije nadao. On se po običaju liepo odupro i klisnuo s prozora, ali mjesto da se uvali u mekotu, ljosnuo je na tvrdo, ljosnuo i prevrnuo se i dok još nije došao k sebi, poletio i odklizao se niz brieg poput saonica, koje se odtisnu bez gospodara. Petar je blenuo od čuda i osovio se opet na noge, a onda stao iz sve snage petom udarati u tvrdi snieg, da vidi, je li to zbilja moguće, što mu se upravo desilo. I zbilja: ma koliko on topotao i tukao petama, iz caklenog tla jedva se dala izbiti i mrva leda. Ciela se planina bila zaledila. Dakako, to se Petru veoma svidjelo. Znao je, da najprije mora nešto ovako doći, a onda će se istom Haidi maknuti iz Seoca i uputiti gore. Brzo se vrati kući, proguta svoje mlieko, koje mu je mati upravo bila metnula na stol, turi svoj komadić kruha u džep i reče u žurbi:

— Moram u školu.

— Da, idi i uči marljivo — reče majka zadovoljno.

Petar izpuza kroz prozor — ukućani su sada bili podpuno zatvoreni ledenim nametom pred vratima — potegne za sobom svoje male saonice, sjedne na njih i odjuri niz brieg.

Jurio je kao striela, a kad je stigao do Seoca, gdje se put dalje spušta do Mayenfelda, još je letio i letio sve dalje, jer je mislio, da bi učinio nepravdu i sebi i saonicama, kad bi se tu zaustavio. Tako je odmicao, sve dok se nije spustio na ravnicu, gdje saonice same od sebe nisu mogle dalje. Onda je sišao i ogledao se. Zalet niz brdo zanio ga je još prilično daleko preko Mayenfelda. Sad je mislio i na koncu smislio, da bi svakako zakasnio u školu, jer je već davno počela obuka, a trebalo bi da se gotovo čitav sat žuri na vrat na nos, pa da se gore popne. Tako se nije morao uzalud mučiti. Vraćao se polako, a kad je došao u Seoce, Haidi se već bila vratila iz škole i s djedom sjela

da ruča. Petar je unišao, a kako im je imao reći nešto osobito, morao je to odmah učiniti, da mu bude lakše.

— Čvrsto ga je stisnulo — reče Petar, kad je stao nasred sobe.

— Koga? Koga, vojvoda! To zvuči prilično ratoborno — reče Striko.

— Snieg — izviesti Petar.

— O, o! Sad mogu gore k baki — radovala se Haidi, koja je odmah razumjela Petra. — Ali zašto nisi došao u školu? Mogao si se liepo dosanjkati — nastavila je prieKorno, jer joj se učinilo, da nije u redu ostati vani, kad bi se liepo moglo doći u školu.

— Zaletio sam se daleko na saonicama, bilo mi je kasno — uzvrati Petar.

— To znači strugnuti iz satnije — reče Striko, — a ljude, koji to čine, valja potegnuti za oba uha, čuješ li?

Petar je prestrašen čupkao svoju kapu, jer se ni jednoga čovjeka na svietu nije toliko bojao kao Strike Kolibara.

— I k tome još predvodnik, kakav si ti, pa ako i taj šmugne, mora se dvostruko stidjeti — nastavi Striko. — Šta misliš, kad bi se jednom tvoje koze razbježale, jedna tamo druga amo, i kad te ne bi htjele više slušati i kad ne bi htjele raditi, što je za njih dobro, šta bi ti onda uradio?

— Mlatio bih — odgovori izkusni Petar.

— A kad bi jedan dječak tako radio kao svojeglava koza i kad bi dobio batina, šta bi ti onda rekao?

— Pravo mu je — odgovori Petar.

— Tako, a sad znaš li šta, kozji pukovniče: ako se još jedanput na svojim saonicama odsanjkaš mimo škole u vrieme, kad bi morao u nju ići na nauk, onda dođi odmah poslije toga k meni, da poneseš, šta si zaslužio!

Sad je Petar dokučio smisao toga razgovora i razumio, da je djed mislio upravo njega, kad je govorio o dječaku, koji bježi kao svojeglava koza. Bio je sav zaprepašten od te sličnosti i stao plaho bacati pogled po svim kutovima, u strahu, da ne odkrije kakvu vitku stvarcu, koju on u takvim

slučajevima upotrebljava za svoje koze. Ali ga Striko ojunači:

— Ajde sad za stol, pa ćeš s nama jesti, a onda će Haidi ići s tobom. Večeras ćeš je opet dovesti kući i ovdje ćeš naći svoju večeru.

Ovaj neočekivani preokret Petra je silno obradovao; lice mu se raztegne na sve četiri strane od velikog zadovoljstva. On posluša bez pogovora i sjedne kraj Haidi. Njoj je bilo već dosta i nije mogla više ni gutati od pustog veselja, što će danas ići k babi. Gurnula je pred Petra veliki krumpir i pečeni sir, što ga je još imala na tanjuru, a s druge mu je strane i Striko dodao pun tanjur, tako da se sad pred njim odjednom stvorio čitav bedem; ali Petru nije nedostajalo ni hrabrosti, da navali na taj bedem. Haidi je skočila do ormara i izvadila svoj kaputić, što ga je dobila od Klare; sad je, ovako toplo zamotana i s kukuljicom na glavi, mogla krenuti na put. Stala je kraj Petra, i čim je on svoj posljedni zalogaj spremio u usta, reče mu:

— Ajde sad! — Onda su otišli.

Haidi je imala Petru svašta pripoviedati o Bielki i Mrki; pričala mu je, kako njih dvie, kad su istom došle u novu staju, prvi dan nisu htjele ništa jesti i kako su objesile glave i ušutjele, ne dajući ni glasa od sebe. Onda je ona pitala djeda, zašto to rade, a on joj je rekao: njima je sada onako kao što je bilo Haidi u Frankfurtu, jer one, odkako su žive, nikad još nisu silazile s planine. A Haidi je dodala:

— Ti bi, Petre, trebao to samo jednom doživjeti, da vidiš, kako je to, kad odeš.

Bili su već gotovo stigli gore, a da Petar nije progovorio ni jedne jedine rieči. Činilo se, da ga je toliko zaokupila neka misao, da ništa nije ni čuo ni razumio. Istom kad su došli do kolibe, Petar napokon stane i reče malo preko volje:

— Onda mi je ipak milije ići u školu, nego da dođem Striki po ono, što mi je obećao.

Poglavlje 18.

Haidi je jednako mislila kao i on, pa ga je još i osokolila u njegovoj odluci. U sobi su zatekli majku, koja je sama sjedila i krpala. Rekla im je, da baka mora i preko dana ostati u krevetu, jer je za nju odveć studeno, pa ni inače da joj nije sasvim dobro.

To je za Haidi bilo nešto novo; prije je baka uviek sjedila na svome mjestu u kutu. Potrčala je odmah u njezinu sobicu. Baka je bila sva zamotana u sivi rubac i ležala u svojoj uzkoj postelji s tankim pokrivačem.

— Bogu hvala i slava! — javi se baka odmah, slušajući topot sitnih koraka, kad je Haidi doskakutala u sobu. Ona je čitave jeseni osjećala u srdcu potajni strah, koji ju je još jednako mučio, osobito kad je Haidi neko vrieme prestala dolaziti. Petar im je pričao, kako je doputovao jedan nepoznat gospodin iz Frankfurta i kako uviek dolazi zajedno s Haidi na pašnjak i s njom hoće da govori, a baka nije drugo mislila, nego da je taj gospodin samo zato došao, da opet odvede Haidi. Pa iako je poslije odputovao sam, ipak se baka jednako bojala, da netko ne dođe s porukom iz Frankfurta i opet ne odvede diete.

Haidi priskoči bolestnici i zapita je zabrinuto:

— Jesi li jako bolestna, bako?

— Nisam, nisam, diete — umirivala je starica, milujući Haidi. — Samo mi je malo zima udarila u kosti.

— Hoćeš li smjesta ozdraviti, kad opet otopli? — zabrinuto je pitala Haidi.

— Da, da. Ako bude Božja volja, još i prije, da opet sjednem uz kolovrat. Već sam danas mislila, da bih mogla pokušati, a sutra će onda već biti lakše — govorila je baka odlučnije, jer je već opazila, da se Haidi boji za nju. Njezine su rieči umirile Haidi, koja se vrlo uplašila, jer još nikad prije nije zatekla baku bolestnu u krevetu. Promatrala ju je malko začuđeno, a onda će reći:

— U Frankfurtu se ogrnu rubcem samo onda, kad idu šetati. Jesi li ti možda mislila, da se moraš njime ogrnuti, kad ideš leći?

— Znaš, Haidi — odvrati baka — zamotala sam se u rubac, da ne zebem. Sretna sam, što ga imam, jer je pokrivač nešto tanak.

— Ali bako — započe Haidi opet — tvoja glava leži nizbrdice, a moralo bi biti sasvim uzbrdice. Postelja mora biti drugačija.

— Znam već, diete, to i ja osjećam — baka stane pipati oko jastuka, koji je bio tanak kao daska, ne bi li se bolje smjestila. — Vidiš, jastuk nije bio nikad osobito debeo, a već toliko godina ležim na njemu, pa se sada malko uležao.

— O, da sam samo u Frankfurtu pitala Klaru, bi li smjela sa sobom ponieti svoj krevet! — reče sad Haidi. — To su bila tri velika, debela jastuka, sve jedan na drugom, pa nisam mogla ni spavati i uviek sam se dolje sklizala, sve donde, gdje je bilo niže, a onda sam morala opet gore, jer se tamo mora tako spavati. Bi li ti mogla tako visoko spavati, bako?

— O da, onda je toplo, i tako se dobro diše, kad glava leži visoko — reče baka, malo otežko uzpravljajući glavu, da nađe više mjesto. — Ali ne ćemo sad više o tome govoriti, imam dragom Bogu zahvaliti za toliko stvari, što ih drugi stari i bolestni ljudi nemaju: da nije ništa drugo, već samo onaj dobri hljebčić, što ga uviek dobivam, bilo bi dosta; pa onda još ovaj liepi topli rubac, i još da i ti, Haidi, k meni dolaziš. Hoćeš li mi danas opet nešto čitati?

Haidi je iztrčala iz sobice i vratila se sa starom pjesmaricom. Sad je tražila liepe pjesme jednu za drugom, jer ih je već znala, a i sama se radovala, u želji da ih opet čuje, jer već dugo nije čula tih stihova, koji su joj bili tako dragi.

Baka je ležala sa sklopljenim rukama i na njezinu se licu, koje je sprva bilo žalostno, pojavio smiešak, kao da je upravo upoznala veliku sreću.

Haidi najednom prestane.

— Bako, jesi li već ozdravila? — zapitala je.

— Dobro mi je, Haidi, to mi tako godi. Čitaj tu pjesmu do kraja, hoćeš li?

Haidi je čitala svoju pjesmu do kraja i kad su došle posljednje rieči:

Kad mi oko mutno bude,
Ti mi duši svjetlost daj,
da radostno odem tamo
kô putnik u rodni kraj —,

baka ih je ponovila i onda još jednom, i još jednom, i sad se na njezinu licu pokazalo veliko, sretno očekivanje. Haidi je to silno godilo. Sjetila se onoga sunčanog dana, kad se vraćala kući iz Frankfurta, pa je iz puna srdca uzkliknula:

— Bako, znam već, kako je, kad se putuje u rodni kraj. — Baka nije ništa odgovorila, ali je dobro čula njezine rieči, a vedri izraz, koji se Haidi tako milio, ostao je na njezinu licu. Nakon nekog vremena reče Haidi: — Mrači se, bako. Moram kući. Ali sam tako vesela, što ti je opet dobro.

Baka je uzela Haidinu ruku i držala je čvrsto; onda reče:

— Da, opet sam radostna. Makar da još moram ležati, ipak mi je dobro. Vidiš, tko toga nije doživio, taj ne zna, kako je čovjeku, kad mnogo, mnogo dana leži ovako sasvim sam i ne čuje ni rieči od drugog čovjeka i ništa ne vidi, ni jedne jedine sunčane zrake. Onda misliš kadgod, da ti nikad više ne će svanuti dan i da ne možeš više dalje. I kad onda opet čujem rieči, koje si mi ti čitala, onda mi je, kao da se u srdcu upalila svjetlost, kojoj se čovjek može radovati.

Sad baka pusti Haidinu ruku, a Haidi reče laku noć, potrči u sobu i brzo izvuče Petra van, jer se međutim bila spustila noć. Ali je vani bila mjesečina, a obasjavala je tako jasno bieli snieg, da je bilo vidno, kao da opet sviće dan.

Petar je izvukao svoje saonice i sjeo napried, a Haidi iza njega, pa su odjurili niz planinu kao dvie ptice, koje s hukom prosiecaju zrak.

Kad je Haidi te noći ležala u zapećku na svojoj visokoj postelji od siena, opet se sjetila bake, kako joj glava nezgodno leži, i onda je morala na sve misliti, što je kazala baka, i najposlije na svjetlost, koju je pjesma zapalila u njezinu srdcu. I mislila je: samo kad bi baka svaki dan mogla čuti te rieči, onda bi joj svaki dan bilo dobro. Ali je ona znala, da će proći ciela sedmica, a može biti i dvie, prije nego što će ona moći gore u njezinu kolibu. To se Haidi toliko na žao dalo, da je sve više razmišljala, šta bi mogla učiniti, da baka svaki dan čuje te rieči. Najednom joj sine jedna misao i ona joj se tako obraduje, da nije mogla dočekati jutra, da izvede svoj naum. Najednom se uzpravi u postelji, jer je od samog razmišljanja bila zaboravila dragom Bogu poslati svoju večernju molitvu, a to ipak nikad više nije htjela propustiti.

Kad se od svega srdca pomolila za se i za djeda i za baku, pala je najednom na svoju mekanu postelju i spavala sladko i mirno do prvoga sunca.

DEVETNAESTO POGLAVLJE

ZIMA JOŠ TRAJE

Sutradan se Petar dosanjkao u zadnji čas u školu. Svoj ručak ponio je sa sobom u torbi, jer je bio takav običaj: kad su djeca iz Seoca išla o podne kući, onda bi oni koji su daleko stanovali sjeli na školske stolove, oduprli se čvrsto nogama o klupe, metnuli na koljena poneseno jelo i tako ručali. U ručanju i plandovanju proveli bi tako vrieme do jedan sat, a onda bi opet započela obuka.

Pošto bi na taj način proveo dan, Petar bi poslije škole otišao k Striki, da pohodi Haidi.

Kad je danas došao iz škole i ušao u Strikinu veliku sobu, potrčala mu je ususred Haidi. Upravo ga je danas čekala, da joj dođe.

— Petre, ja znam nešto! — uzkliknula je.

— Pa reci — uzvrati on.

— Sad moraš učiti čitati — naviesti mu Haidi.

— To sam već uradio.

— Da, da, Petre, ne mislim ja tako — Haidi nije popuštala. — Ja mislim, da tako učiš, da onda poslije znaš čitati.

— Ne mogu — branio se Petar.

— To ti nitko više ne vjeruje, a ne vjerujem ti ni ja — reče Haidi vrlo odrješito. — Bakica je u Frankfurtu već znala, da to nije istina, i rekla mi je, da to ne smijem vjerovati.

Petra je ta viest iznenadila.

— Ja ću te već naučiti čitati. Ja znam sasvim dobro, kako se to radi — nastavi Haidi. — Sad moraš najprije to

naučiti, a onda moraš baki svaki dan čitati jednu ili dvie pjesme.

— To nije ništa — brudao je Petar.

Haidi se uzrujala, kad je vidjela ovaj tvrdoglavi odpor protiv nečega, što je bilo i dobro i pametno i do čega je njoj bilo tako mnogo stalo. Sievajući očima ona se ukipi pred dječakom i stane mu prietiti:

— Onda ću ti evo kazati, šta te čeka, ako nikako ne budeš htio da nešto naučiš: Tvoja je majka već dvaput rekla, da bi i ti morao otići u Frankfurt, da koješta učiš, a ja već znam, na koje mjesto dječaci tamo idu u školu. Kad smo se jednom vozile, Klara mi je pokazala jednu strašnu veliku kuću. Ali tamo oni ne idu samo dok su još dječaci, nego idu i poslije, i to neprestano, kad postanu već sasvim velika gospoda. To sam ja i sama vidjela. I onda nemoj misliti, da tamo ima samo jedan jedini učitelj, kao kod nas, i to još tako dobar. Tamo ih ima čitavo jato i mnogo ih zajedno ide u tu kuću, i svi su u crno odjeveni, kao da idu u crkvu, a imaju visoke crne šešire na glavi — i Haidi je držeći ruku iznad poda pokazivala, koliki su ti šeširi.

Petra podiđu trnci uz leđa.

— I onda ćeš morati tamo ići među svu tu gospodu — nastavi Haidi — i kad bude došao na tebe red, ti ne ćeš znati ni čitati i ne ćeš dobro znati ni sricati. Da onda samo vidiš, kako će ti se gospoda rugati! Ovi će onda biti još gori od Tinete, a treba samo da vidiš, kako je, kad se ona ruga.

— Onda hoću — reče Petar napola žalostno, napola srdito. Haidi se smjesta ublaži.

— Tako, to je pravo. Onda ćemo odmah početi — reče obradovana, i da ne gubi vrieme, povuče brzo Petra k stolu i donese potrebni pribor. U velikom Klarinu omotu našla se i jedna knjižica, koja se Haidi vrlo svidjela i na koju je već prošle noći mislila, kad se sjetila, da bi je mogla dobro upotriebiti za Petrovu obuku, jer je to bila neka abecedarka s mudrim rečenicama.

Sad je oboje sjedilo za stolom. Glave su nadnieli nad malu knjigu, i škola je započela.

Petar je morao sricati prvu rečenicu, i onda još jednom, pa još jedanput, jer je Haidi htjela, da stvar ide čisto i bez zamuckivanja. Napokon je rekla:

— Ti to još ne znaš, ali ja ću ti još jedanput sve redom pročitati. Kad budeš znao, kako se koje slovo zove, onda ćeš moći bolje sricati. — I Haidi je čitala:

Ne znaš li danas A Bᵉ Cᵉ,
skupo ćeš platiti sve,
doći ćeš sjutra — a znaš li, kud:
pred školski sud.

— Ne idem — odupirao se Petar.

— Kuda? — zapita Haidi.

— Pred sud — glasio je odgovor.

— Onda gledaj, da jednom zapamtiš ta tri slova, pa onda ne ćeš trebati ići — dokazivala mu Haidi.

Sad se Petar naoštri i stane još jednom ponavljati ta tri slova, dok nije Haidi rekla:

— Sad znaš ova tri: A B C.

Ali kad je opazila, kako je ta rečenica potaknula Petra na učenje, htjela ga je malko pripraviti i za sliedeći sat.

— Čekaj, sada ću ti čitati i ostale rečenice — nastavila je, — pa ćeš onda vidjeti, šta još može doći. — I počela je vrlo jasno i razgovietno čitati:

Dᵉ E ᵉF Gᵉ mora ići lako,
da ne prođeš zlo i naopako.

Dobro pamti Hᵃ I Kᵃ,
da ne bude većeg zla.

Tko još ᵉL ᵉM ne zna, nego slova mucka,
plaća za to kaznu, svak mu se smijucka.

Ima jedna muka, kad bi znao nju,
učio bi brzo ᵉN O Pᵉ i Q(ku)

Kod 'R 'S T' tko god zapne, nitko mu ne prašta,
kajat će se odmah ljuto, jer će dobit svašta.

Tu je Haidi stala, jer je Petar utihnuo poput preplašena miša, pa je htjela vidjeti, šta to on radi. Prietnje i potajne strahote, što mu ih naviestiše ove rečenice, bile su ga toliko ustrašile, da se nije mogao ni maknuti, već je prestravljen samo buljio u Haidi. To je ganulo Haidino milostivo srdce, pa ga je stala tješiti:

— Ne trebaš se bojati, Petre. Dođi samo svaku večer k meni, pa ako budeš učio kao danas, zapamtit ćeš najposlije sva slova, a onda ono drugo ne će doći. Ali sad moraš dolaziti svaki dan, a ne onako, kako si išao u školu; pa i kad snieg bude padao, ne će ti biti ništa.

Petar joj obeća, da će tako i biti, jer ga je sjećanje na one strašne stvari iz abecedarke sasvim upitomilo. Onda se uputio kući.

Petar je točno poslušao Haidin savjet i svaku večer marljivo učio nova slova i pamtio rečenice.

Često je i djed sjedio u sobi i slušao, kako Petar uči, dimeći zadovoljno iz svoje lule, dok su mu često kutovi usnica poigravali tako, kao da ga od vremena do vremena snalazi živa veselost.

Kad bi se tako Petar namučio slovima, pozvali bi ga obično, da ostane i da s njima večera. To ga je obilato odštećivalo za pretrpljeni strah, kojim je svaka rečenica ranjavala njegovo srdce.

Tako su prolazili zimski dani. Petar se javljao redovito i doista napredovao sa svojim slovima.

Ali s rečenicama je morao danomice voditi nemilu borbu.

Došli su do slova U. Kad je Haidi pročitala rečenicu:

Nemoj miešat U i V(fau) makar kako bilo,
da ne dođeš onamo, gdje ti nije milo —,

onda je Petar zabrundao:

— Da, kad bih ja tamo išao! — Ali je ipak ljudski učio, kao da se boji, da bi ga mogao netko potajno zgrabiti za ovratnik i odvesti onamo, gdje mu nije milo.

U večer sliedećega dana čitala je Haidi:

Ako ne znaš slovo We još ni ovaj put,
de pogledaj školski zid i na njemu tanki prut!

Tada je Petar bacio pogled na zid i kad ga je dobro pogledao, rekao je podrugljivo:

— Nema ga.

— Da, da, a znaš li ti, šta ima djed u ormaru? — zapita ga Haidi. — Štapinu malone tako debelu kao ova moja ruka, i kad bi je izvadio, onda bi se samo moglo kazati: De pogledaj zid i na njem onu štapinu!

Petar je poznavao Strikinu debelu ljeskovu ćulu. U isti se čas sagnuo iznad svoga slova W i sabrao se, da se s njim uhvati u koštac.

Drugi dan su čitali:

Dobro pamti slovo X(iks), nemoj se pomesti,
ako želiš danas još za užinu sjesti.

Sad je Petar s velikim zanimanjem pogledao prema ormaru, gdje je bio kruh i sir, i rekao zlovoljno:

— Pa ja nikako nisam rekao, da ne ću dobro zapamtiti X.

— Pravo je, što ne ćeš da ga zaboraviš, a onda možemo odmah naučiti još jedno slovo — predloži Haidi. — Onda će ti sutra ostati samo još jedno jedino slovo.

Petar se nije složio s tim priedlogom. Ali je Haidi već čitala:

Zapneš li kod Y(ipsilona) i ne znaš ga čitat dalje,
bit će šale i smijeha i ruganja pune tralje.

Sad se pojaviše pred Petrovim očima sva ona gospoda iz Frankfurta s visokim crnim šeširima na glavama i s podrugljivim licima. Smjesta navali na Y i nije ga ostavio, dok ga nije tako dobro zapamtio, da je mogao oba oka zatvoriti, pa bi ipak točno znao, kako izgleda.

Drugi je dan došao Petar Haidi već malo obiestan, jer je trebalo naučiti još samo jedno slovo, i kad mu je Haidi pročitala rečenicu:

Pobrkaš li slovo Z[e], bit će jada i sramote,
jer ćeš morat u sviet ići, da pozdraviš Hotentote! —,

podrugne se Petar:

— Da, kad nitko ne zna, gdje su.

— To se zna, Petre, i djed će to znati — tvrdila je Haidi. — Čekaj samo, pitat ću ga brzo, gdje su Hotentoti, on je prieko kod gospodina župnika. — I već je bila skočila i htjela izići na vrata.

— Čekaj — krikne Petar u velikom strahu, jer je već vidio , kako dolazi Striko Kolibar s gospodinom župnikom i kako ga ova dvojica odmah grabe, da ga pošalju k Hotentotima, jer zaista nije više znao, kako se zove Z. Njegov je krik zaustavio Haidi.

— Šta ti je? — zapita ga ona začuđeno.

— Ništa! Vrati se! Učit ću! — dovikivao je na mahove Petar. Ali je Haidi sad sama htjela znati, gdje su Hotentoti, i svakako je htjela upitati djeda. Ali je Petar tako očajno za njom vikao, da je popustila i vratila se. Ali je za to morao nešto i uraditi. I zaista: ne samo da je slovo Z toliko puta ponavljao, da mu je ono ostalo zanaviek u glavi, već ga je Haidi odmah učila i slogove čitati, pa je te večeri Petar toliko naučio, da je za čitav skok odmaknuo.

Tako je to išlo dalje dan za danom.

Snieg je opet ojužio, a onda je iznova padao dan za danom, tako da Haidi dobre tri sedmice nije mogla do bake, ali je zato još marljivije radila s Petrom, kako bi je on mogao zamieniti kod čitanja pjesama. I jedne večeri Petar je došao kući, pošto se razstao s Haidi, ušao u sobu i rekao:

— Ja znam!

— Šta znaš, Petrica? — zapita ga majka radoznalo.

— Čitati — odgovori on.

— Je li to moguće! Jesi li čula, bako? — uzvikne Brigita.

Baka je čula i vrlo se začudila, kako se to dogodilo.

— Sad vam moram čitati jednu pjesmu, tako je rekla Haidi — javljao je dalje Petar. Majka je brzo doniela knjigu, a baka se radovala, je već dugo nije čula ni jednu pravu rieč. Petar je sjeo za stol i stao čitati. Njegova je majka sjela kraj njega i slušala; ona se iza svakog stiha čudom čudila:

— Tko bi se tome nadao!

I baka je sabrano pratila stih za stihom, ali nije ništa rekla.

Sutradan poslije ove večeri dogodilo se, da su u Petrovoj školi bile vježbe u čitanju. Kad je došao red na Petra, reče učitelj:

— Petre, hoćemo li te opet preskočiti, kao uviek, ili ćeš sada i ti... ne velim, čitati, hoću reći: samo pokušati, da izmuckaš jedan redak?

Petar je stao čitati i pročitao jedan za drugim tri redka, a da nije nigdje zapeo.

Učitelj je odložio knjigu. Šutio je i samo začuđeno gledao u Petra, kao u nešto neviđeno. Napokon reče:

— Petre, na tebi se dogodilo čudo! Dok sam s tobom radio s neopisivom strpljivošću, nisi umio pravo shvatiti ni kako se čitaju sama slova. A sada, kad sam se, makar nerado, ostavio posla s tobom, jer sam mislio, da je sve uzalud, sada ti dolaziš i nisi samo slova naučio, nego si eto naučio i pravilno čitati, dapače i sasvim razgovietno. Tko može danas stvarati još ovakva čuda?

— Haidi! — odgovori Petar.

Učitelj se silno začudi i pogleda na Haidino mjesto, dok je ona krotko sjedila u svojoj klupi, kao da na njoj nema da se vidi ništa osobito. Učitelj nastavi:

— Ja sam uobće opazio na tebi, Petre, neku promjenu. Prije nisi dolazio u školu često po čitavu sedmicu, pa i po

više sedmica redom, a u posljednje vrieme nisi izostao ni jednoga dana. Tko te je tako obratio?

— Striko! — bio je odgovor.

Učitelj se čudio sve više i gledao sad Petra sad Haidi pa opet Petra, a onda rekao oprezno:

— Kušat ćemo još jednom. — I još jedanput morao je Petar pročitati tri redka, da pokaže svoje znanje. I zbilja, Petar je znao čitati.

Čim se škola svršila, požurio se učitelj preko puta gospodinu župniku, da mu javi, šta se dogodilo i na kakav dobar način u općini djeluju Striko i Haidi.

Svake je večeri Petar kud kuće čitao jednu pjesmu. Dotle je poslušao Haidi, ali dalje nije išao i na drugu pjesmu ne bi se nikako dao. Baka to nije od njega nikad ni tražila.

Majka Brigita jednako se svaki dan čudila, kako je Petar naučio čitati, i ponekad bi uvečer, kad bi se čitanje svršilo i kad bi čitač ležao u svom krevetu, rekla baki:

— Čovjek se ne može naradovati, što je Petar tako liepo naučio čitati. Tko bi znao, šta će još od njega postati!

Onda je baka jednom odgovorila:

— Jest, dobro je po njega, što je nešto naučio. Ali ja ću se od svega srdca radovati, ako dragi Bog opet naskoro pošalje proljeće, da mogne Haidi opet doći k nama. Ipak mi se čini, kao da ona čita sasvim druge pjesme. Kadkada mi nema nečega u tim stihovima, kad ih čita Petar, pa onda to moram sama tražiti, i ne mogu stizati sa svojim mislima, i pjesma mi ne dolazi u srdce, kao kad mi Haidi čita te rieči.

Ali to se događalo zato, jer je Petar izmudrio sebi takvo čitanje, da mu bude što udobnije. Kad bi došla rieč, koja mu je bila predugačka, ili mu se inače učinila naopaka, on bi je jednostavno izostavio, jer je mislio, da je baki sasvim svejedno, bile u jednom stihu dvie ili tri rieči više ili manje, kad i onako ima mnogo drugih. Tako je došlo, da gotovo ni jedne imenice nije više bilo u pjesmama, što ih je čitao Petar.

DVADESETO POGLAVLJE

PRIJATELJI IZ FRANKFURTA

Došao je svibanj. Sa svih gorskih visova šumili su prepuni proljetni potoci i obarali se u dolinu. Na planinu je legao topao sunčani sjaj. Sva se opet zazelenila; otopio se posljednji snieg i probuđeni umiljatim sunčanim zrakama već su iz svježe trave izvirivali prvi cvjetići sa svojim jasnim očima. Iznad njih je kroz jele radostno šumorio proljetni vjetar i tresao s njih stare mrke iglice, da naprave mjesta mladom bliedozelenom ljetorastu, koji će u novom ljetu ukrasiti drveće. Visoko gore opet je ptica grabljivica razmahivala svojim krilima po plavoj nebeskoj pučini, a oko planinske kolibe naokolo zlatni sunčani sjaj pokrivao je i toplio zemlju i sušio preostala vlažna mjesta, da si opet mogao sjesti, gdje si htio.

Haidi je opet bila na planini. Skakala je čas tamo čas ovamo i nije pravo znala, gdje je najljepše. Sad je morala osluškivati, kako duboko i tajanstveno odozgor s visokih stiena huji vjetar, kako dolazi sve bliže i navaljuje sve silnije, da onda šikne kroz jele, prodrma ih i potrese, te joj se činilo, kao da kliče od miline, pa je i sama glasno klicala, dok ju je zapuhivalo i zanosilo tamo amo kao sitan listak na grani. Onda je opet potrčala na sunčano mjestance pred kolibu, sjela na zemlju i zavirivala u nizku travu, da odkrije, nije li se koja mala cvjetna čaška već otvorila, ili se spremila da se otvori. Tu su na suncu radostno skakutali, gmizali i plesali naokolo razni veseli kornjašići i mušice, a Haidi se s njima radovala i žudno udisala proljetni miris, koji se dizao iz razklijalog tla, pa je mislila, da još nikad nije bilo tako liepo na planini. Tisućama malih životinjica moralo je biti tako liepo kao i njoj, jer se činilo, kao da

sve one zajedno — svaka na svoj način — zuje i pjevaju od same radosti: Na planini! Na planini! Na planini!

Iz pojate iza kolibe čulo se kadnokad marljivo kucanje i piljenje, a Haidi bi ponekad osluhnula i na tu stranu, jer su to bili stari domaći zvukovi, što ih je tako dobro poznavala i što su sve od početka pratili njezin život na planini. Morala je skoknuti, pa jedanput i tamo priviriti, jer treba znati, šta se kod djeda dešava. Pred pojatom je stajao gotov, nov novcat liep stolac, a na drugom je djed još radio svojom vještom rukom.

— O, znam već, šta će to biti — kliknula je od radosti Haidi. — To ćemo trebati, kad dođu oni iz Frankfurta. Taj je za bakicu, a taj, što ga sad praviš, taj je za Klaru, a onda... onda bi morao biti još jedan... — nastavi Haidi oklievajući. — Ili zar ti ne misliš, djede, da će doći i gospođica Rottenmeier?

— To ti ne mogu kazati — odgovori djed, — ali je sigurnije, da pripravimo stolac, da joj mognemo ponuditi da sjedne, ako dođe.

Haidi je šuteći gledala te drvene stočiće bez naslona, pa je u sebi zamišljala, kako će oni pristajati gospođici Rottenmeier. Nakon nekog vremena reče, sumnjivo klimajući glavom:

— Djede, ne vjerujem, da će ona sjesti na takav stolac.

— Onda ćemo je pozvati na divan s liepom prevlakom od zelenog busja — uzvrati djed mirno.

Dok je Haidi još razmišljala, gdje li je taj divan s liepom prevlakom od zelena busja, oglasi se iznenada odozgor zviždanje i dozivanje i siktanje šibe. Haidi je odmah znala, šta to znači. Ona jurne van i za čas se nađe obkoljena kozama, koje se bijahu spustile s brda. Moralo im je goditi, kao i samoj Haidi, što su opet došle na planinu, jer su tako visoko skakale i tako obiestno meketale kao još nikad prije, tiskajući Haidi tamo i onamo, jer je svaka htjela doći bliže nego druge, da joj pokaže svoju radost. Ali Petar odgurne sve, jednu desno drugu lievo, jer je imao nešto za nju. Kad je prodro do nje, pruži joj pismo.

— Evo! — reče joj, bez ikakva daljnjega razjašnjenja. Ona se vrlo iznenadi.

— Zar si na pašnjaku dobio pismo za mene? — pitala je u čudu.

— Nisam — bio je odgovor.

— Je, pa odakle ti, Petre?

— Iz torbe.

Tako je i bilo. Sinoć mu je poštar u Seocu dao pismo, da ga preda Haidi. On ga je turio u praznu torbu. Jutros je na njega metnuo još i svoj kruh i sir, i tako se odputio na pašu. Doduše, on je Striku i Haidi vidio još prije, kad je dolazio po njihove koze; ali istom kad je u podne pojeo kruh i sir, pa htio i mrvice pokupiti, došlo mu je pismo opet u ruke.

Haidi pažljivo pročita naslov. Onda skoči k djedu u pojatu i pruži mu s velikim veseljem pismo:

— Iz Frankfurta! Od Klare! Hoćeš li, djede, da odmah čuješ, šta mi pišu?

Djede je to želio veoma rado, a i Petar, koji je došao za njom, namjesti se da čuje. On leđima podupre vratnicu, da lakše sluša, dok je Haidi čitala svoje pismo:

Draga Haidi!

Mi smo već sve spremili za put i za dva tri dana krenut ćemo odavle, i to odmah, kad tata odputuje, ali on ne će s nama, jer on mora najprije otići u Pariz. Svaki dan dolazi gospodin doktor i odmah s vrata nam veli: »Brzo! Brzo! Na planinu!« On ne može dočekati, da odemo. Kad bi Ti samo znala, kako je samom njemu bilo drago boraviti na planini! Čitavu je zimu gotovo svaki dan dolazio k nama. Onda je svaki put rekao, da dolazi k meni i da mi mora opet pričati. Onda je sjeo k meni i pričao mi sve dan po dan, i tako mi izpričao o svim danima, što ih je s Tobom i s djedom proveo na planini, i o bregovima i o cvieću, i kako je tiho tamo visoko gore iznad svih sela i cesta i kako je svjež i divan

zrak. I često veli: »Tamo gore moraju svi ljudi opet ozdraviti.« I on je sam drugačiji, nego što je bio prije, dok nije bio tamo, i sad izgleda mlad i veseo.

O, koliko se radujem, što ću sve to vidjeti i što ću biti kod Tebe na planini, pa ću upoznati i Petra i koze. Najprije ću se morati liečiti jedno šest sedmica u Ragazu, to je odredio gospodin doktor, a poslije toga ćemo stanovati u Seocu, i kad budu liepi dani, onda će me odnieti u mome stolcu na planinu, pa ću ostati cieli dan kod Tebe.

Bakica će doći sa mnom, pa će ostati kod mene. I ona se raduje, što će doći gore k Tebi. Ali pomisli, gospođica Rottenmeier ne će nikako da ide s nama. Bakica je pita gotovo svaki dan: »Šta je od puta u Švicarsku, poštovana Rottenmeierice? Ne suztežite se ni malo, ako vam je s voljom, da idete s nama.« Ali ona uviek strašno učtivo zahvaljuje i veli, da ne će da bude nečedna. Ali ja već znam, šta ona misli: Sebastian je izmislio tako strašan opis planine, kad je došao kući, kako tamo odozgor zjape grozne hridine i kako se čovjek može svaki čas strovaliti u gudure i bezdane, jer se mora penjati uz svakakve vrleti, da se kod svakoga koraka može natražke srušiti i da se tamo mogu penjati samo koze, ali ljudi nikako, ako ne će da se igraju glavom. Ona se zgrozila od toga opisa, i odonda ne sanja više o putovanju u Švicarsku kao prije. Strah je uhvatio i Tinetu, pa ni ona ne će s nama. Tako ćemo doći samo bakica i ja. Jedino će nas Sebastian pratiti do Ragaza, a onda će se opet vratiti kući.

Gotovo ne mogu dočekati, da dođem k Tebi.

Zbogom, draga Haidi, bakica Te pozdravlja tisuću puta!

Tvoja vjerna prijateljica

Klara.

Kad je Petar čuo, šta pismo kaže, odskočio je od vratnice i stao svojom šibom udarati desno i lievo tako bezobzirno i biesno, da se koze od straha razbježaše i

poletješe niz brdo u tako silnim skokovima, kako su to riedko dotad radile.

Za njima je jurio i Petar i vitlao svojom šibom po zraku, kao da je htio svoju jarost izkaliti na nekom nevidljivom neprijatelju. Taj neprijatelj bio je strah od dolazka gostiju iz Frankfurta, koji je Petra toliko potresao.

Haidi je naprotiv bila izpunjena tolikom srećom i radošću, da je svakako morala sutradan posjetiti baku, da joj izpripovieda, tko će doći iz Frankfurta, a napose, tko ne će doći. To je bilo za baku vrlo važno, jer je ona sve te osobe točno poznavala i jer je uviek s najdubljim učešćem proživljavala s Haidi sve, što se događalo u njezinu životu. Tako se Haidi zaista drugi dan poslije podne za vremena uputi, jer je već smjela sama ići u pohode. Sunce je opet jasno sjalo i dugo ostajalo na nebu, a bilo je divno trčati niz brdo po suhoj zemlji, dok je veseli svibanjski vjetar zujao za njom i gonio je da malko brže juri niz obronak.

Baka nije više ležala u krevetu. Opet je sjedila u svome kutu i prela. Ali se na njezinu licu vidjelo, da se bavi nekim težkim mislima. To traje sve od sinoć, i čitavu je noć te misli progone i ne dadu joj spavati. Petar je sav biesan došao kući, i iz njegovih uzvika mogla je razabrati, da će čitavo jato ljudi doći iz Frankfurta gore u planinsku kolibu. Šta će se zatim dogoditi, toga on nije znao; ali je baka morala dalje razmišljati, i upravo to su bile one misli, koje su je plašile i kvarile joj san.

Sad je Haidi skočila unutra i pošla pravo k baki, sjela na svoju klupicu, koja je uviek tu stajala, i stala joj prepuna srdca tako živo pričati o svemu, šta je znala, da ju je, dok je pripoviedala, sve više obuzimala misao na one dane, koji će naskoro doći. Ali najednom zastane usred pripoviedanja i upita zabrinuto:

— Šta ti je, bako, zar te to nimalo ne veseli?

— Da, da, Haidi, radujem se samo zbog tebe, jer se tome toliko veseliš — odgovori baka sileći se da se razvedri.

— Ali, bako, vidim sasvim dobro, da se ti bojiš. Ti misliš možda, da će doći i gospođica Rottenmeier? — pitala je Haidi, i sama malko uplašena.

— Ne, ne! Nije ništa, nije ništa! — umirivala ju baka. — Daj mi malo tvoju ruku, Haidi, da mogu osjetiti, da si još tu. Bit će ipak za tvoje dobro, makar da ja toga ne ću moći preživjeti.

— Ja ne ću ništa od toga dobra, kad ti to gotovo ne možeš preživjeti, bako — reče Haidi tako određeno, da je baku odjednom saletjela nova bojazan: morala je razumjeti, da ljudi iz Frankfurta zaista dolaze, da opet odvedu Haidi; jer kako je sad opet zdrava, ne može drugo biti, nego hoće da je opet imaju kod sebe.

To je bio taj veliki bakin strah. Ali je sad osjećala, da to Haidi ne smije opaziti. Haidi je bila s njom tako samilostna, pa bi se možda opirala i možda ne bi htjela ići, a to ne smije biti. Ona je mislila, šta bi je u tome pomoglo, ali nije dugo tražila, jer je znala samo za jednu pomoć.

— Znam nešto, Haidi — reče sad baka. — To mi godi i vraća mi dobre misli. Čitaj mi pjesmu, koja započinje riečima »Božji je dar«.

Haidi je već tako dobro poznavala staru pjesmaricu, da je smjesta našla ono, što je baka željela, pa je stala čitati jasno i glasno:

Božji je dar,
da svaka stvar,
kad bolno srdce ti prosi,
na koncu dobro ti nosi.

Nek se diže val
i prelieva žal:
siguran i noć i dan
visoko se diže tvoj stan.

— Da, da, to je baš ono, što sam trebala čuti — reče baka olakšano, a izraz tjeskobe izčezne s njezina lica. Haidi ju je zamišljeno gledala, a onda će reći:

— Je li, bako, ono »svaka stvar na koncu dobro ti nosi« znači, da i bolest nije baš loša, jer čovjek ozdravi, pa mu je opet sasvim dobro?

— Da, da, tako će biti — klimne baka, — i kad dragi Bog tako odredi, onda možemo biti mirni, makar ne znam šta došlo. Čitaj mi to još jednom, Haidi, da dobro zapamtim i da opet ne zaboravim!

Haidi je čitala te stihove još jednom i onda još nekoliko puta, jer se i njoj veoma sviđao onaj visoki stan siguran i noć i dan.

Kad se spustila večer, Haidi se opet penjala uz brieg. Iznad nje su nicale zvjezdice jedna za drugom, iskrile i gledale ju, i bilo joj je upravo kao da svaka hoće da joj svojim zrakama u srdcu ponovno razbudi veliku radost. Haidi je svaki čas zastajala, da se zagleda u visinu, i kad su njihova jata stala sve jasnijom svjetlošću i sve veselije gledati s neba dolje, ona je, da im se odazove, morala glasno kliknuti: »Jest, znam već! Kada dragi Bog sve tako dobro zna, šta nam na koncu donosi dobro, onda se čovjek može veseliti i sasvim se pouzdati!« I sve su zvjezdice neprestano sjale, treptale i namigivale Haidi, sve dok nije stigla kući, gdje je djed stajao i gledao također u zviezde, jer ih već odavno nije vidio, da tako liepo blistaju.

Ne samo noći, već su i dani toga svibnja bili tako bistri i jasni, kao što nisu bili već mnogo godina, pa je djed ujutru sav začuđen motrio, kako se sunce na bezoblačnom nebu pomalja i uzlazi u istoj krasoti, kako je sinoć zašlo, da je svaki put morao ponoviti: »To je divna sunčana godina. Ona će dati osobitu snagu bilju. Pazi, harambaša, da tvoji klokani ne postanu odviše obiestni od dobre paše!«

Kad bi to čuo, Petar bi odvažno zamahnuo svojom šibom po zraku, a na njegovu licu vidjeli su jasan odgovor: »S njima ću ja već izići na kraj!«

Tako je prošao zeleni svibanj, a onda je došao lipanj sa svojim još toplijim suncem i dugim, dugim svietlim danima, koji su iz tla izmamili sve cvjetove na čitavoj planini, da su se sjajili i žarili posvuda naokolo i nadaleko izpunili zrak svojim sladkim mirisom. Već se i taj mjesec primicao kraju, kad je jednog jutra Haidi iztrčala iz kolibe, gdje je već bila posvršavala sve svoje jutarnje poslove. Htjela je najprije skoknuti malko pod jele, a onda će malo dalje gore, da vidi, je li se onaj veliki grm rujnih kitica već otvorio, jer su njegovi cvjetići bili na sunčanom sjaju preliepi, upravo da ih omiluješ. Ali kad je htjela obtrčati kolibu, vrisnula je odjednom iz sve snage, te je i Striko izašao iz pojate, da vidi, šta se dogodilo.

— Djede! Djede! — vikala je Haidi kao izvan sebe. — Dođi amo! Dođi amo! Gledaj! Gledaj!

Djed se primakne i zagleda se onamo, kuda je ona uzrujano pokazivala rukom.

Uz planinu se micala i zavijala po uzponima čudnovata povorka, kakva se ovdje još nikad nije vidjela. Napried su išla dva čovjeka s otvorenom nosiljkom, na kojoj je sjedila mlada djevojka umotana u mnoge pokrivače. Za njima je sliedio konj, na kojemu je sjedila stasita gospođa, koja se vrlo živo osvrtala na sve strane i uzput jednako razgovarala s mladim vodićem, koji ju je pratio. Onda je mlad momak turao pred sobom prazan stolac na kotačima, jer su bolestnicu, koja se u njemu obično vozila, sigurnije odpremali uz brieg na nosiljci. Na kraju je išao trhonoša, koji je bio na svoje ramenjake naprtio toliko pokrivača, bunda i vunenih rubaca, da su mu gore visoko iznad glave stršili uvis.

— Oni su! Oni su! — vriskala je Haidi i visoko poskakivala od radosti.

Bili su to zbilja oni. Dolazili su sve bliže i bliže, i najedanput su bili tu. Nosači spustiše svoju nosiljku na zemlju, a Haidi priskoči, i dvie djevojčice pozdraviše se pune radosti. Sad je već i bakica stigla gore i sišla s konja. Haidi poleti k njoj, i bakica je nježno pozdravi. Onda se

bakica okrene k Striki Kolibaru, koji je bio pristupio da je pozdravi. Tu nije bilo nikakve ukočenosti kod pozdrava, jer ga je ona tako dobro poznavala, a i on nju, kao da su već odavno bili dobri znanci.

Odmah nakon prvog pozdrava reče bakica vrlo živahno:

— Moj dragi Striko, kako vi gospodski stanujete! Tko bi to mislio! Mogao bi vam za to zavidjeti i mnogi kralj! I kako samo izgleda naša Haidi! Kao ružica — nastavi bakica, privuče diete k sebi i omiluje mu rumene obraze. — Kakva je to ljepota svuda naokolo! Šta veliš ti, Klarice, diete moje, šta veliš ti?

Klara je gledala oko sebe zanesena od miline. Takvo šta nije u cielom svom životu ni slutila ni vidjela.

— O, što je tu liepo! O, što je tu liepo! — klicala je i opet klicala. — Tako ja to nisam sebi zamišljala. O bakice, tu bih ja htjela ostati!

Međutim je Striko primaknuo Klarinu vozaljku, skinuo s ramenjaka nekoliko vunenih rubaca i prostro ih u vozaljku. Sad je pristupio k nosiljci.

— Kad bi kćerku smjestili u njezin obični stolac, bilo bi joj bolje; nosiljka je malo tvrda — reče Striko, ali nije čekao, da mu netko pomogne, već je odmah sam s nosiljke pažljivo digao i na svojim jakim rukama ponio bolestnu Klaru i namjestio je spretno na njezino mekano sjedalo. Onda joj prostre preko koljena rubce i dobro ih namjesti, a zatim joj položi noge tako udobno na jastuke, kao da u čitavom životu nije drugo radio, nego njegovao ljude bolestnih udova. Bakica je pratila njegov posao s najvećim začuđenjem.

— Moj dragi Striko — zaustila je iznenađeno, — kad bih znala, gdje ste naučili bolestničku njegu, još danas poslala bih tamo sve bolničarke, koje poznam, da to isto tako nauče. Kako je nešto takvo moguće? — Striko se nasmieši.

— To dolazi više od pokušaja nego od učenja — reče; ali je njegovo lice unatoč smiešku odavalo neku tugu. Pred njegovim se očima pojavilo iz davno prošlih vremena

patničko lice jednog čovjeka, koji je tako povijen sjedio u stolcu i koji je bio tako iznakažen, da mu više niti jedno udo nije moglo služiti. To je bio njegov kapetan, koga je tako u Siciliji našao poslije jedne žestoke bitke i odnio ga s bojišta i koji je poslije jedino njega podnosio uza se kao bolničara, sve dok se nisu svršile njegove patnje. Striko je opet vidio pred sobom svoga bolestnika; činilo mu se, da je sad samo njegova stvar, da njeguje bolestnu Klaru i da joj učini sve, da joj bude lakše, a to je on tako dobro umio.

Nad kolibu i nad jele i daleko tamo nad visoke hridine, koje su sivo iskreći stršile u plavet, nadniela se tamnomodra i bezoblačna nebeska pučina. Klara se nije mogla nagledati, bila je sva zanesena onim, što je vidjela.

— O Haidi, kad bih samo mogla s tobom naokolo hodati, tu oko kolibe i pod jelama! — govorila je puna žive želje. — Kad bih samo mogla sve to s tobom pogledati, što već tako dugo poznam, a što ipak još nikad nisam vidjela!

Sad se Haidi upne, koliko je god mogla, i zbilja joj je uspjelo: stolac se sasvim liepo stao koturati po suhoj, zelenoj zemlji, sve do pod jele. Tu se zaustaviše. Nešto takvo nije opet Klara nikad u životu vidjela, kao što su ove visoke, stare jele, pa njihove duge široke grane, koje su iz njih porasle svuda, sve odozgor do dolje, sve do zemlje, gdje su bile što niže to veće i snažnije. I bakica, koja je pošla za djecom, stajala je kraj njih i čudila se.

Nije znala, šta je ljepše na tom prastarom drveću, pune vršike, uznesene visoko gore u nebesku plavet, ili poput stupova uzpravna i čvrsta debla, koja sa svojim silnim granama pričaju o mnogim i mnogim godinama, odkad ona tu gore stoje i gledaju u dolinu, u kojoj ljudi dolaze i odlaze i stalno se sve mienja — dok ona uviek ostaju ista i na istome mjestu.

Međutim je Haidi dokotrljala stolac pred kozaru, pa je širom otvorila vratašca, kako bi Klara mogla sve dobro

vidjeti. Tu se dakako ovaj put nije moglo mnogo vidjeti, jer koze nisu bile kod kuće.

— O bakice, kad bih samo mogla dočekati Bielku i Mrku i druge koze i Petra! Njih ne ću moći ni vidjeti, ako se svaki put moramo rano vraćati, kako si ti rekla. To je šteta!

— Drago diete, sad ćemo se veseliti ovoj ljepoti, koja je tu oko nas, a ne ćemo misliti na ono, što bi nam još trebalo — savjetovala je bakica idući za stolcem, što ga je Haidi dolje vozila.

— O, cviećе! — uzklikne opet Klara. — Čitave rukoveti tako finih crvenih cvjetića i modrih zvončića, onih što se klanjaju! O kad bih mogla poći sa stolca, da ih naberem!

Haidi odmah potrči i donese ih Klari veliku kitu.

— Ali to još nije ništa, Klara — reče, spustivši cviećе na Klarino krilo. — Kad pođeš jednom s nama na pašnjak, istom ćeš onda nešto vidjeti! Na jednome mjestu ima mnogo, mnogo grmečaka rujne kitice i još mnogo modrih zvončića, mnogo više, nego ovdje, i puno tisuća svietlih žutih gorskih ružica, pa ti se čini, kad ih gledaš, da se na zemlji sjaji samo zlato. A onda još ono cviećе s velikim listovima, djed kaže, da se zove sunčevo oko, pa onda ima još i smeđeg cvieća, znaš, s okruglim glavicama, ono miriše tako dobro, a sve je vrlo liepo! Kad tamo sjediš, onda ne možeš više ustati, tako je liepo!

Haidine oči sinuše od želje, da opet sve to vidi, što je sad opisala, a Klara je bila kao začarana, iz njezinih blagih modrih očiju sievao je sjaj Haidine vruće želje.

— O bakice, mogu li tamo otići? Šta misliš, hoću li moći tako visoko? — pitala je željno. — O, kad bih mogla samo hodati, Haidi, pa da se s tobom penjem na planinu, svakuda!

— Ja ću te već voziti — tješila ju Haidi, i da joj pokaže, kako će to lako ići, zaleti se oko ugla, da se vozaljka zamalo nije odtisnula niz brdo. Ali tu je blizu stajao djed, pa je još u pravi čas zaustavio njezin zalet.

Dok su se gosti zabavljali pod jelama, ni djed nije dangubio. Uz klupu pred kolibom stajao je sada stol, a oko njega potrebni stolci, i sve je već bilo spremno za liep ručak, koji se još pušio u kotlu u kuhinji i cvrčao nad žeravicom na velikom ražnju. I nije dugo potrajalo, kad je djed sve postavio na stol i čitavo družtvo zadovoljno sjelo, da se gosti.

Bakica je bila izvan sebe od miline, što se našla u toj blagovaonici, iz koje se moglo gledati daleko, daleko dolje u dolinu i iznad svih bregova u modro nebo. Povjetarac im je nanosio svježu hladovinu i žuborio prieko u jelama tako umilno, kao da je naručen, da im svojom glasbom zasladi objed.

— Nešto ovakvo još nisam doživjela. To je prava divota! — ponovno je govorila bakica. — Ali šta vidim? — dodala je u najvećem čudu. — Čini mi se, da je to već drugi komad pečenog sira, Klarice?

Zbilja je na Klaričinu kruhu ležao drugi komad zlatnožutog sira.

— O, to mi je tako sladko, bakice, slađe nego čitav ručak u Ragazu — tvrdila je Klara, zagrizajući kao prava gladnica u slastno jelo.

— Samo još! Samo još! — govorio je zadovoljno Striko Kolibar. — To je naš gorski vjetar. On pomogne ondje, gdje kuhinja zaostane.

Tako je tekao ručak u velikom zadovoljstvu. Bakica i Striko Kolibar neobično se dobro razumješe, i njihov se razgovor nastavljao sve življe. Oni su se tako dobro slagali, dok su izmjenjivali misli o ljudima i stvarima i o životu u svietu, da se činilo, kao da su njih dvoje već godinama bili dobri znanci. Tako su prolazili sati, kad se bakica najednom sjeti da pogleda prema zapadu, a onda reče:

— Moramo se skoro spremiti, Klarice. Sunce je već daleko na zapadu. Skoro će i ljudi doći s konjem i nosiljkom.

Ali se Klarino veselo lice najednom stuži. Stala je srdačno moliti:

— O, samo još jedan sat, bakice, ili makar dva! Ta još nismo vidjeli ni kolibu, ni Haidinu postelju, ni šta ima u kolibi. O, kad bi dan imao barem još deset sati!

— To opet nije moguće — pripomene bakica, ali je kolibu htjela i sama vidjeti. Sad su se odmah digli iza stola, a Striko upravi stolac čvrstom rukom prema vratima kolibe. Ali tu nije mogao dalje, jer je stolac bio preširok, pa nije prolazio kroz vrata. Striko se nije dugo premišljao. On digne Klaru sa stolca i odnese je na svojim sigurnim rukama u kolibu.

Tu je bakica obilazila naokolo i točno pregledala čitav uređaj. Uživala je, gledajući cielo to kućanstvo, u kojemu je sve bilo tako liepo spremljeno i razpoređeno.

— To je zacielo tvoj krevet tamo u visini, Haidi, je li? — pitala je i odmah se neustrašivo popela uz ljestvice gore na sjenik. — O, kako to fino miriše, to mora biti zdrava spavaonica! — I bakica pođe do rupe i poviri kroz nju, a već se uto popeo gore i djed s Klarom na rukama, a iza njih se hitro uzverala i Haidi.

Sad su svi stajali oko Haidine obilno nakljukane postelje od siena, i bakica je sva zamišljena gledala u tu postelju, pa je od vremena do vremena s uživanjem udisala krepki miris svježega siena. Klara je bila sva oduševljena, kad je vidjela Haidinu ložnicu.

— O Haidi, kako je tebi ovdje zgodno! S kreveta gledaš upravo u nebo i oko tebe je tako liep miris, a tu čuješ jele, kako vani pjevaju. O, tako veselu i zabavnu spavaonicu nisam još nikad vidjela!

Striko pogleda u bakicu.

— Meni je tako nešto palo na um — govorio je, — ako bi se gospođa bakica htjela pouzdati u me i ako joj ne bi bilo krivo. Ja mislim, kad bi kćerku malo zadržali ovdje gore kod nas, mogla bi doći do nove snage. S vama su stigli svakojaki vuneni rubci i pokrivači, pa ćemo od njih napraviti sasvim zgodnu i udobnu mekanu postelju, a što

se tiče njege, za kćerku se ne bi trebala gospođa bakica nimalo brinuti, to će biti moj posao.

Klara i Haidi ciknule su u jedan glas od veselja kao dvie ptice, puštene iz krletke, a na bakinu se licu pojavi radost poput sunčane svjetlosti.

— Moj dragi Striko, vi ste divan čovjek! — reče bakica. —Šta mislite, šta sam ja upravo u ovaj čas mislila? Rekla sam sama sebi: Zar ne bi boravak ovdje gore diete na osobit način ojačao! Ali ta njega! Pa dnevna briga! Pa neudobnost za domaćina! A vi mi sada ni pet ni šest sami to velite i predlažete, kao da to za vas nije ništa. Hvala vam, dragi Striko! Od svega vam srdca hvala! — I bakica srdačno strese Strikinu ruku nekoliko puta, a i on njezinu s osobito radostnim licem.

Striko se odmah dade na posao. Najprije odnese Klaru opet u njezin stolac pred kolibu. Haidi, koja je išla za njima, nije mogla doći k sebi od veselja. Onda djed uzme u naramak sve rubce i krznene pokrivače i reče zadovoljno se smiešeći:

— Dobro je, što se gospođa bakica opremila kao za zimski rat. To nam može trebati.

— Moj dragi Striko — odgovori živo bakica, koja je upravo k njima pristupila — oprez je dobar drug i čuva od mnoge nedaće. Ako čovjek na putu po vašim gorama prođe bez bure i vjetra i oluje, onda neka samo Bogu zahvali, a to ćemo i mi učiniti, ali se moje zaštitne stvarce mogu i drugačije upotrebiti. U tome smo složni.

Za ovoga malog razgovora bijahu se oboje popeli na sjenik. Počeli su po postelji sterati velike vunene rubce, jedan za drugim. Bilo ih je toliko, da je krevet konačno izgledao kao mala tvrđava.

— Sad neka to probije samo jedna jedina vlat siena, ako može — reče bakica, pritiskujući još jednom dlanom postelju sa svih strana; ali je mekani oklop bio tako neprodoran, da zbilja ni jedna vlat nije više prolazila.

Sada se bakica zadovoljna spusti niz ljestve i pođe k djeci, koja su sjedila jedno do drugoga sa sjajem u očima i

dogovarala se, šta će raditi od jutra do večeri, dok bude Klara na planini. Ali koliko će Klara ostati? To je bilo veliko pitanje, kojim su odmah saletjele bakicu. Ona im reče, da će to djed najbolje znati i da njega treba pitati, a kad je on uto upravo došao k njima i čuo njihovo pitanje, odgovori im, da će četiri sedmice biti upravo dovoljne, da se vidi, hoće li planinski zrak učiniti svoje i kćerki pomoći ili ne će. Sad su tek djeca stala klicati iz puna grla, jer je djedov odgovor nadmašio sva njihova očekivanja.

Uto ugledaše, gdje se odozdol primiču nosači i vodič sa svojim konjem. Nosači im nisu više trebali, pa su se mogli odmah okrenuti i otići.

Kad se bakica spremila, da se popne na konja, dovikne joj Klara veselo:

— O bakice, to sad nije nikakav razstanak, makar da već odlaziš, jer ćeš nas kadkada oblaziti na planini, da vidiš, šta radimo, a to će onda biti veselo, je li, Haidi?

Haidi, koja je doživjela danas jedan užitak za drugim, od zadovoljstva je samo visoko poskočila, i to je bio odgovor na Klarino pitanje.

Sad se bakica namjesti na konja, a Striko prihvati povodac i sigurnom rukom povede konja niz brdo. Koliko se bakica protivila, da je on prati tako daleko, ništa joj to nije pomoglo. Striko joj izjavi, da će je pratiti sve do Seoca, jer je planina strma, pa ni jahanje nije bez opasnosti.

Kad je ostala sama, nije više kanila ostati u Seocu. Vratit će se u kupalište Ragaz, a odatle će od vremena do vremena dolaziti na planinu.

Još prije nego se Striko vratio iz Seoca, dojurio je Petar sa svojim kozama. Kad su opazile, gdje je Haidi, navališe sa svih strana. Za čas je bila Klara skupa sa svojim stolcem i s Haidi usred čopora. Navaljivale su, tiskale se i udarale glavama i gledale jedna preko druge, ne bi li došle do

svoje prijateljice, a ona je odmah svaku imenovala i predstavila Klari.

Tako se Klari za čas izpuni njezina živa želja, da upozna malu Snježnu i veselu Češljugu, pa onda čiste i liepo uzgojene djedove koze, i sve, sve do velikog Turana. Petar je međutim stajao postrance i razdraganoj Klari dobacivao čudne poglede, pune prietnje. Kad su mu obje djevojčice prijazno doviknule:

— Laku noć, Petre! — nije im ni odgovorio, već je svojom šibom stao tako biesno udarati po zraku, kao da ga želi izsjeći na komade. Onda je odjurio, a njegova pratnja za njim.

Nakon svega liepoga, što je Klara već danas vidjela na planini, sliedio je svršetak u mirisnom sjeniku.

Kad je već ležala gore na svojoj velikoj, mekanoj postelji, na koju se za njom popela Haidi, ugledala je kroz otvorenu, okruglu rupu svjetlucave zviezde i kliknula:

— O Haidi, gledaj, upravo kao da na kakvim visokim kolima ulazimo pravo u nebo!

— Jest, a znaš li, zašto su zviezde radosti pune i šta nam vele, kad na nas onako žmirkaju svojim očima? — zapita je Haidi.

— Ne, to ja ne znam, a šta ti misliš? — upita je Klara.

— Jer vide gore na nebu, kako je dragi Bog sve tako dobro uredio za ljude, da im se ne treba ništa bojati i da moraju biti sasvim sigurni, jer im svaka stvar na koncu dobro nosi. Tome se one vesele. Gledaj, kako na nas žmirkaju i daju nam znakove, da i mi budemo tako vesele! Ali znaš, Klara, mi ne smijemo zaboraviti, da se pomolimo, jer moramo moliti dragoga Boga, da i na nas misli, kad on sve tako liepo uređuje, da i mi uviek budemo sigurne i da se ničega ne trebamo bojati.

Sad se djeca još jednom uzpraviše i svako izreče svoju večernju molitvu. Onda Haidi legne na svoju oblu ruku i odmah zaspi. Ali je Klara ostala još dugo budna, jer nešto ovako čudesno, kao što je ova ložnica pod sjajem zviezda, još nikad u svom životu nije vidjela. Ta ona jedva da je ikad

pravo vidjela zviezde, jer nikad nije noću izlazila iz kuće, a u sobi su svake večeri spuštali guste zastore mnogo prije nego što bi se pojavile zviezde. Kad je sad htjela zatvoriti oči, morala ih je odmah opet otvoriti, da vidi, da li se obe one velike zviezde još iskre nad rupom i da li još onako čudnovato žmirkaju, kako veli Haidi. Zaista, još su bile tu, i još su žmirkale, i Klara se nije mogla nagledati njihova treperenja i njihova sjaja, sve dok joj se oči nisu same od sebe zaklopile i dok nije počela u snu gledati dvie velike zviezde.

DVADESETIPRVO POGLAVLJE

KLARINI PRVI DANI KOD STRIKE KOLIBARA

Upravo se sunce pomolilo iza pećina i prosulo svoje zlatne zrake na kolibu i na dolinu. Striko Kolibar je po svom običaju tiho i pobožno promatrao, kako se naokolo po uzvisinama i u dolini razilaze i tančaju lake maglice i kako se iz sutonskih sjena ukazuje zemlja i budi se na novi dan.

Sve su jasniji i jasniji bivali svietli jutarnji oblaci, dok nije čitavo sunce izišlo i hridine, šume i brežuljke oblilo zlatnom svjetlošću.

Sad se Striko vrati u svoju kolibu, pođe do ljestava i tiho se uzpne na sjenik. Klara je upravo otvorila oči i čudom se čudila gledajući sunčane zrake, koje su prodirući kroz okruglu rupu igrale i blistale se na njezinu krevetu. Nije pravo znala, šta vidi pred sobom i gdje se nalazi. Ali sad opazi kraj sebe Haidi, koja je još spavala, i čuje prijazan djedov glas, koji je pita:

— Dobro spavala? Nismo umorni? — Klara odgovori, da nije umorna, a odkako je sinoć zaspala, da se cielu noć nije više budila. To se djedu svidjelo i odmah je stao spremati Klaru, a to je činio tako dobro i tako razborito, kao da je upravo bilo njegovo zanimanje, da dvori bolestnu djecu i da im priređuje sve, kako bi im bilo što udobnije.

Sad je i Haidi otvorila oči i najednom sva u čudu opazila, kako djed uzima već opremljenu Klaru na ruke i nosi je dolje. Pa i ona mora kod toga biti. Jedan, dva — već je bila gotova, obučena, i već je sišla niz ljestve i potrčala na vrata. Sad je stajala vani i čudila se, kad je vidjela, šta to djed opet radi. On je sinoć, kad su djeca već bila gore u svojim posteljama, razmišljao, kako bi pod krov spremio Klarinu široku vozaljku. Vrata od kolibe bila su preuzka, pa je nije mogao unieti u kolibu. Onda mu je pala na um zgodna misao. Sa stražnje strane pojate izvukao je dvie velike daske i tako je nastao širok otvor. Stolac na kotačima smjestio je unutra i metnuo daske opet na njihovo mjesto, ali ih nije pričavlao. Haidi je upravo došla, kad je djed u pojati posadio Klaru u stolac, zatim izvadio daske i Klaru izvezao iz pojate van na jutarnje sunce. Kad je bio usred dvorišta, ostavio je stolac i pošao u kozaru. Haidi je priskočila Klari.

Svjež jutarnji vjetar igrao je oko njihovih lica, sa svakim njegovim daškom dolazio je krepki miris jela i strujao osunčanim jutarnjim zrakom. Klara ga je pila svakim dahom i uživala sjedeći u svom stolcu i osjećala se tako dobro, kao još nikada do toga jutra.

Još nikad u životu ona nije udisala svježi jutarnji zrak vani u otvorenoj prirodi, a sad je strujao oko nje čisti gorski zrak i tako je razhlađivao i osvježivao, da je svaki njezin dah bio pravo uživanje. Tu je bio i svietli, sladki sunčani sjaj , koji tu na visini nije žegao, nego je umilno toplio njezine ruke i suhi travnik do njezinih nogu.

Da je tako liepo na planini, to Klara nikad nije mogla ni pomisliti.

— O Haidi, kad bih samo uviek mogla ostati ovdje gore kod tebe, uviek — govorila je, okrećući se zadovoljno u svome stolcu, da se sa svih strana napije i nauživa zraka i sunca.

— Sad vidiš, da je istina, šta sam ti govorila — uzvrati joj Haidi obradovana, — da na cielom svietu nije nigdje ljepše nego kod djeda na planini. — Uto je djed upravo izašao iz kozare i došao k njima. Nosio je dvie zdjelice mlieka, bielog kao snieg, koje se još pjenilo od mužnje, i pružio jednu Klari, a drugu Haidi.

— To će biti zdravo za kćerku — reče i klimne Klari. — Mlieko je od Bielke, ono daje čovjeku snagu. Na zdravlje! Samo pij! — Klara nije još nikada do tog jutra pila kozje mlieko, pa ga je za svaku sigurnost najprije malko omirisala. Ali kad je vidjela, kako je požudno Haidi popila

svoje mlieko, a da ni jednom nije odušila — toliko joj je bilo sladko — onda i Klara nagne i stane piti i piti, i zbilja, mlieko je bilo tako sladko i krepko, kao da je u njemu sami šećer i cimet, i Klara je pila i popila ga do zadnje kapi.

— Sutra ćemo uzeti dvie zdjelice — reče djed zadovoljno, kad je vidio, kako se Klara ugledala u Haidin primjer.

Sad se pojavio i Petar sa svojim jatom, i dok se Haidi zabavljala primajući sa svih strana jutarnje pozdrave i našla se u tili čas usred jata, Striko pozove Petra malko na stranu, da bolje čuje, šta će mu on reći, jer su koze neprestano meketale, jedna glasnije od druge, od pustog veselja i dragosti, čim je Haidi došla među njih.

— Sad slušaj i pazi — reče Striko Petru. — Od danas ćeš pustiti Bielku da pase po miloj volji, gdje ona hoće. Ona zna, gdje je najzdravije bilje. Ako hoće da se penje, ti ćeš za njom, pa i drugima će to dobro doći. Ako htjedne na još veću visinu, kuda ti obično ne ideš s njima, ti opet idi za njom i ne zaustavljaj je, čuješ li! Ako se budeš morao malko penjati, ne će ti škoditi, ti ćeš ići, kud ona hoće, jer je u tome pametnija od tebe, i ona mora dobiti najbolje, što se može naći na pašnjaku, da dade krasno mlieko. Zašto gledaš tamo, kao da bi htio nekoga progutati? Nitko ti ne će biti na putu. Tako, sad napried! I nemoj zaboraviti, šta sam ti kazao!

Petar se bio naučio poslušati svaku i najmanju Strikinu rieč. Odmah se dade na put; ali se moglo vidjeti, da još nešto ima u glavi, jer se jednako osvrtao i prevraćao očima. Koze su išle za njim i među sobom gurale Haidi još jedan komad puta. To je Petru bilo pravo.

— Ti moraš s nama! — dovikne joj prieteći rukom. — Ti moraš s nama, ako netko mora ići za Bielkom!

— Ne mogu — odvikne mu Haidi iz čopora — i još zadugo ne ću moći s tobom, sve dotle, dok bude Klara kod mene. Ali jednom ćemo zajedno doći gore, to nam je obećao djed.

Poglavlje 21

Dok je to govorila, Haidi se izvuče iz čopora i vrati se Klari. Sad Petar digne obje šake i zamahne tako žestoko u zraku prema Klarinu stolcu, da su sve koze poskočile na stranu. I on smjesta potrči za njima i trčao je dobar komad puta daleko uz brdo, dok se nije izgubio iz vidika. u strahu, da ga možda nije opazio Striko, kako prieti Klari, a nije se usudio na to ni misliti, šta bi uradio Striko, da ga je malo prije vidio kako diže šake.

Klara i Haidi imale su za danas toliko stvari na umu, da nisu pravo znale, šta bi započele. Haidi predloži, da najprije pišu bakici pismo; to je ona bakici zastalno obećala, i to svaki dan po jedno pismo. Bakica ipak nije bila sasvim sigurna, kako će Klari goditi, kad dulje ostane tu gore, i kakvo će biti njezino zdravlje, i zato su joj djeca morala obećati, da će joj svaki dan pisati i da će joj pripoviedati, šta god dožive. Tako će ona odmah doznati, treba li da opet dođe gore, a dotle će moći mirno ostati u Ragazu.

— Moramo li u kolibu, da pišemo? — upita Klara, koja je također bila za to, da se jave bakici; ali je vani bilo tako liepo, da joj se nije dalo otići pod krov.

No Haidi se odmah snašla. Smjesta odtrči u kolibu i vrati se natovarena svojim školskim priborom i malim tronožkom. Svoju čitanku i bilježnicu položi Klari na krilo, da na njemu piše, a ona sjedne na svoj tronožak pred klupu, i sad se dadoše na posao, da pripoviedaju bakici.

Ali poslije svake rečenice, što ju je napisala, Klara je ostavljala olovku i ogledavala se unaokolo. Bilo je baš liepo. Vjetar nije više toliko hladio; umilno je dražkao njezino lice, a tamo u jelama tiho je šaptao. U bistrom zraku plesale su i zujale uzradovane mušice, a daleko unaokolo odpočivala je velika tišina nad cielom osunčanom krajinom. Visoki i šutljivi stršili su planinski grebeni i nadvirivali se nad daleku okolicu, a niz cielu prostranu dolinu sve je mirovalo u bezglasnoj šutnji. Samo bi ovda onda zaorilo zrakom veselo

kliktanje kojeg pastirčeta i odgovorile mu kamene pećine tihom jekom.

Jutro je prošlo, a da djeca nisu ni znala kako, kad je već došao djed sa zdjelom, iz koje se pušilo jelo, i rekao, da s Klarom treba ostati vani, dok bude na nebu i jednog zračka svjetlosti. Tako su ručak, kao i jučer, donieli pred kolibu i slastno ga pojeli. Onda Haidi odkotrlja stolac skupa s Klarom preko čistine i zaustavi ga pod jelama, jer su se djeca dogovorila, da će tu čitavo popodne prosjediti u liepoj hladovini i da će jedna drugoj izpričati sve, šta im se dogodilo, odkako je Haidi otišla iz Frankfurta. Iako je u Frankfurtu život dalje tekao po starom običaju, ipak je Klara imala pripoviedati svakakvih novosti o ljudima, koji su živjeli u Sesemannovoj kući i koji su Haidi bili tako dobro poznati.

Tako su djeca sjedila jedno kraj drugoga pod starim jelama. Što su življe pripoviedala, to su glasnije zviždale ptice u granju iznad njihovih glava, jer ih je veselio dječji žubor, pa su i one htjele dodati svoj dio. Tako im je vrieme brzo prošlo i nisu ni osjetile, kako je došla cečer. Već je s brda u jurišu naletjela kozja vojska, a za njom njezin vođa s namrštenim čelom i jarostnim licem.

— Laku noć, Petre! — dovikne mu Haidi, kad je vidjela, da se ne misli zaustaviti.

— Laku noć, Petre! — javi se prijazno Klara.

On nije uzvratio pozdrava, već je sav usopljen potjerao svoje koze dalje.

Sad je Klara vidjela, kako djed vodi skladnu Bielku u staju, da je pomuze, i snađe je najednom takva želja za slastnim mliekom, da gotovo nije mogla dočekati, da joj ga djed donese. Ona se sama tome čudila.

— To je zbilja čudnovato, Haidi — reče. — Odkad pamtim, jela sam samo zato, što sam morala, i sve, što su mi davali, mirisalo je po ribljem ulju, i tisuću puta sam pomislila: Samo kad se ne bi moralo jesti! A sad gotovo ne mogu dočekati, da dođe djed s mliekom.

— Da, već znam, šta je to — uzvrati Haidi s razumievanjem, jer se sjetila frankfurtskih dana, kad joj je sve zapinjalo u grlu i nije htjelo dolje. A Klara ipak toga još nije shvatila. Ona dosad još nikad nije, odkad je živa, sjedila cieli dan na svježem zraku kao danas, pa još na ovakvom životvornom gorskom zraku.

Kad je djed došao sa svojim zdjelicama, brzo zahvalivši prihvati Klara svoj obrok i žednim ga ustima izpije na dušak, pretekavši ovaj put Haidi.

— Mogu li još malko dobiti? — zapita i pruži djedu zdjelicu.

On klimne glavom zadovoljno, uzme i Haidinu zdjelicu i vrati se u kolibu. Kad je opet došao, donio je opet zdjelice i na svakoj visok poklopac, ali malo drugačiji nego što su obični poklopci.

Djed je bio poslije podne otišao prieko u zeleni Maiensäss, do jedne pastirske kolibe, u kojoj se pravi sladki bliedožuti maslac. Odatle ga je donio liepu grudu. Sad je uzeo dvie dobre križke kruha, pa ih debelo namazao tim maslacem. To je trebalo da bude djeci za večeru. One su zaista odmah i zagrizle u te slastne križke, i to tako ljudski, da je djed samo stao i gledao, šta će dalje biti, jer mu se to svidjelo.

Kad je zatim Klara sa svoje postelje htjela opet gledati trepetave zviezde, dogodilo joj se ono, što i maloj Haidi pokraj nje: oči joj se odmah zaklopiše i savlada je tako tvrd san, kakvoga nije upoznala, odkako je na svietu.

Tako je u zajedničkom zadovoljstvu prošao i sliedeći dan i još jedan, a onda je došlo iznenađenje. Došla su uz brieg dva snažna nosača, a svaki je nosio na svome ramenjaku visoki krevet, podpuno opremljen. Bila su oba jednako pokrivena bielim pokrivačem, oba čista kao zlato, novi novcati. Donieli su i list od bakice. Tu je pisalo, da su ovi kreveti za Klaru i Haidi, da one postelje od siena i pokrovaca treba spremiti i da Haidi ubuduće treba da

uviek spava u pravom krevetu, pa se na zimu može jedan krevet odnieti dolje u Seoce, ali drugi neka ostane gore, da ga Klara svaki put nađe, kad opet dođe tamo. Onda je bakica pohvalila djecu, što joj pišu tako duga pisma, i osokolila ih, da tako nastave i to svaki dan, jer je njoj samoj, dok čita njihova pisma, kao da i ona sve proživljuje zajedno s njima.

Djed ode na sjenik, pa pokupi stelju s Haidina ležaja i baci je na hrpu siena, a pokrovce digne. Onda opet izide i uz pomoć nosača odnese oba kreveta gore. Onda ih prisloni jedan uz drugi, da oba uzglavlja imaju isti vidik kroz onu rupu, jer je znao, koliko se djeca raduju sjaju jutra i večeri, koji kroz taj prozorak pada na njihove postelje.

Međutim je bakica boravila u kupalištu Ragaz i bila obradovana krasnim viestima, što su joj danomice stizale s planine.

Klarin uzhit radi novog života rastao je danomice. Nije se mogla nahvaliti djedove dobrote i brižljivosti oko njezine dvorbe; nije se mogla napripoviedati, kako je Haidi vesela i zgodna, još više nego u Frankfurtu, i kako ona, Klara, svako jutro, kad se probudi, najprije pomisli: O hvala Bogu, još sam na planini!

Čitajući te izvanredno ugodne viesti bakica se svaki dan iznova radovala. Vidjela je, da je sve dobro i da može još malo odgoditi svoj pohod na planinu, a to joj nije bilo neugodno, jer joj je jahanje uz strmi brieg, pa onda opet niz brieg, bilo dosta tegobno.

Djed mora da je u sebi stalno mislio, kako bi pomogao svojoj štićenici, jer nije prošao ni jedan dan, a da ne bi našao nešto novo za njezino ojačanje. Sad je svako popodne odlazio daleko u visoke vrleti, penjao se sve više, i svaki put bi donio rukovet trava, koje su već izdaleka mirisale poput klinčića i majčine dušice, a kad bi se uvečer vratile koze, sve bi zameketale i stale skakati i navaljivati na staju,

gdje je djed spremio trave, jer su one poznavale njihov miris. No Striko je dobro zatvorio vrata, jer se nije verao gore po hridinama i tražio to riedko bilje, da čitavo jato koza bez muke dođe do dobre večere. Sve je to on kupio za Bielku, kako bi davala sve snažnije mlieko. Moglo se dobro vidjeti, kako i sama Bielka postaje jatorna od te izvanredne njege, jer je stala sve življe dizati glavu uvis, a oči su joj sve više sievale od obiesti.

Tako je već došla i treća sedmica, odkako je Klara došla na planinu. Ima već nekoliko dana, kako djed svako jutro govori Klari, dok je u naramku nosi dolje, da je namjesti u njezinu stolcu: »Ne bi li kćerka jednom malko pokušala stati na noge?« Klara je doista i pokušavala stati, ali bi svaki put odmah uzviknula: »O, to jako boli!« i čvrsto se uhvatila za djeda; no on ju je svaki dan puštao da se malko dulje drži na nogama.

Već mnogo godina nije bilo na planini tako liepog ljeta. Svaki je dan sunce prelazilo preko vedrog neba, svi su cvietci široko otvarali svoje čaške, žarili se i zahvalno ga pozdravljali svojim mirisom sve do večeri, kad bi ono oblilo svojom grimiznom i ružičastom svjetlošću oštre kamene šiljke i snježnik s one strane i onda zaronilo u more zlatnog plamena.

O tome je čudu Haidi često pripoviedala Klari, jer samo odozgor s pašnjaka moglo se liepo i zgodno vidjeti; pripoviedala joj, kao da pjeva najljepšu pjesmu, o onome mjestu na obronku, kako se sada tamo kriese čitava jata zlatnih gorskih ružica i modrih zvončića, a ima ih toliko, da misliš, da se modri sama trava, a pokraj njih čitavi grmečci smeđih murka, koje tako liepo mirišu, da bi čovjek samo kraj njih sjedio i ne bi se maknuo.

Upravo sad, kad su sjedile pod jelama, Haidi je ponovno pripoviedala o cvieću gore na uzvisinama, o večernjem suncu i žarkim pećinama, i pri tome je snađe tolika žudnja, da opet jednom ode tamo, da je najednom skočila i odtrčala djedu, koji je sjedio u pojati na svom rezbarskom stolcu.

— O djede — dovikivala mu je već izdaleka, — hoćeš li sjutra s nama na pašu? O, sad je tako liepo tamo gore!

— Neka bude — pristane djed. — Ali onda mora kćerka učiniti nešto meni za volju. Mora mi večeras još jednom ljudski pokušati da stoji na nogama.

Cičeći od veselja vrati se Haidi s tom viešću Klari, koja odmah obeća, da će toliko puta pokušati, da stoji na svojim nogama, koliko god puta djed to bude htio, jer se strašno obradovala tome putu na kozji pašnjak. Haidi je bila toliko zanesena, da je odmah doviknula Petru, čim ga je uvečer opazila kako silazi s paše:

— Petre, Petre! Sjutra ćemo mi ići gore i ostat ćemo tamo cieli dan.

Za odgovor Petar zabrunda poput razdražena medvjeda i biesno zamahne na nevinu Češljugu, koja je upravo kraj njega kaskala. Ali je hitra Češljuga u pravi čas opazila njegovu kretnju. Ona se visokim skokom prebaci preko Snježne, i njegov udarac samo je zasvirao u zraku.

Klara i Haidi popele su se te večeri pune divnih očekivanja na svoje liepe krevete i bile su tako razigrane svojim osnovama za sutradan, da su zaključile, da će čitavu noć ostati budne i da će neprestano samo o tome razgovarati, sve dok ne dođe vrieme ustajanja. No čim su se namjestile na svojim visokim jastucima, prestali su iznenada svi razgovori i Klara je u snu pred sobom gledala veliko, veliko polje, a bilo je sasvim modro, modro kao nebo, i bilo je puno i prepuno samih modrih zvončića; a Haidi je slušala, kako gore na visini grakće ptica grabljivica: Dođite, dođite, dođite!

DVADESETIDRUGO POGLAVLJE

DOGAĐA SE, ŠTO NITKO NIJE OČEKIVAO

U rano jutro drugog dana izašao je Striko iz kolibe i promatrao, kakav će biti dan.

Visoki planinski grebeni sjali su rumenim zlatom. Zapuhao je je svjež vjetar i stao ljuljati grane u jelama kraj kolibe: primicao se čas, kad će granuti sunce.

Još neko vrieme stari je stajao i pobožno motrio, kako se zeleni humci izpod gorskih vrhunaca počinju zlatno svjetlucati i kako iz doline pomalo uzmiču tamne sjene i u nju se toči ružičasto svietlo, da zatim nakon malo časova i visine i dubine sinu u zlatu jutarnje svjetlosti: sunce je granulo.

Sad je Striko dopremio Klarinu vozaljku iz pojate i postavio je pred kolibu, da bude spremna za put, a onda ušao k djeci, da im kaže kako je liepo svanulo jutro i da ih izvede van.

U taj čas stigao je i Petar. Njegove koze nisu dolazile kao obično okupljene oko njega; jurile su prestrašene, šikale sad ovamo sad onamo, jer se Petar svaki čas i bez ikakva razloga kao biesan razmahivao svojom šibom, i koju bi pogodio, nije joj bilo dobro. Petar je bio do najveće mjere ljutit i uzkošen.

Već nekoliko sedmica Haidi više ne izlazi s njim, kao što se on bio navikao. Čim se jutrom uzpne gore, već ih vidi, kako ono tuđe diete kotrljaju u stolcu pred kolibu i kako se Haidi samo s njim zabavlja. A kad uvečer siđe s pašnjaka, taj stolac još jednako stoji skupa sa svojom vlastnicom pod jelama, a Haidi se opet samo oko nje vrti. Cielog ovog ljeta još nikad nije s njim došla na pašnjak, a danas eto hoće da dođe, ali ne će sama, nego zajedno sa stolcem i s

tom malom, i sigurno će se opet čitavo vrieme baviti samo oko nje. To je Petar unapried vidio, i došlo mu da svisne od muke.

Sad je opazio stolac, koji se tu oholio na svojim kotačima. To je bio njegov ljuti neprijatelj, koji mu je toliko napakostio, a i danas će s njim sigurno još svašta doživjeti. Kao divljak iz pećine jurne Petar na stolac. Ljutito ga zgrabi i ni pet ni šest odtisne ga tolikom snagom niz brieg, da je stolac upravo odletio i za čas nestao izpred njegovih očiju.

Kad je to svršio, Petar klisne uz planinu. Odmicao je brzo, kao da je okrilatio, i nije se nigdje zaustavljao, sve dok nije dotopotao gore do velikoga grma kupina. Tu nađe zaštitu za njegovim zelenilom, i tu se zakloni, jer nije želio da ga opazi Striko. Ali je ipak htio vidjeti, šta radi stolac. Grm, za kojim se sakrio, stajao je baš zgodno na jednoj hridini. Tu on može, napola sakriven, gledati niz pašnjak, a ako bi se pojavio Striko, moći će se hitro sasvim sakriti. Tako je i učinio, ali šta je ugledao! Vidio je, kako već daleko dolje niz obronak juri njegov neprijatelj, kako sve brže leti, leti, i nitko ga više ne može zaustaviti. Sad se je napokon spotaknuo o neki kamen i prekobacio se, zatim još jednom, i još jednom, onda opet udario o zemlju i stao se prevrtati, kao da se igra, a onda se opet stao kotrljati i juriti sve brže i brže u propast.

Već su s njega letjeli pojedini komadi. Liepo ih je vidio: noge, doruke, krpe od strunjače, redom su odpadale i poskakivale visoko u zraku. Petra u taj čas obuzme takva radost, da je dvonožke poskočio u zrak, glasno se nasmijao i od miline zatopotao nogama, a onda skačući stao kružiti naokolo. Kad se opet vratio na isto mjesto, opet je povirio niz brieg. Zaorio je novi smieh, zaplesali su novi skokovi; Petar je bio sav izvan sebe od veselja, što mu neprijatelj ode u komade.

Sad je bio siguran, da će iza ovoga doći same dobre stvari. Sad će ona tuđinka morati odputovati, jer se ne će moći više nikud ni maknuti. Haidi će opet biti sama i ići će s njim na pašnjak, i uvečer i ujutro će biti s njim, i sve će

opet biti dobro kao i prije. Ali Petar nije promislio, šta se dogodi, kad čovjek počini zlo djelo, i šta obično dolazi iza takvog djela, kad misliš, da je sve gotovo.

Sad je Haidi iztrčala iz kolibe i potekla u pojatu. Iza nje je išao djed i nosio na rukama Klaru. Vrata pojate bila su širom otvorena, a obje daske bile su izvađene, pa je i u zadnjem kutiću pojate bilo vidno kao po bielom danu. Haidi je stala nešto tražiti. Zavirivala je svuda, trčala okolo ugla, i opet se vraćala i čudom se čudila. Uto dođe i djed.

— Šta je to, Haidi? Jesi li ti odkoturala stolac? — zapita je.

— I ja ga evo svagdje tražim, djede, a ti si rekao, da stoji kraj vrata pojate — reče Haidi, osvrćući se na sve strane, ne bi li ga gdje ugledala.

Vjetar je sve jače puhao; u taj čas je zatresao vratima pojate i najednom ih odbacio, da su s praskom udarila o oplatu.

— Djede, to je učinio vjetar — poviče Haidi, a oči joj sinu od uzrujanosti. — O, ako ga je vjetar odtjerao sve do Seoca, kasno ćemo ga dobiti, i ne ćemo više moći gore na pašnjak.

— Ako se je dolje skotrljao, onda ga nema više natrag, onda je otišao na sto komada — reče djed i krene oko ugla, da pogleda niz brieg. — Ali to je ipak čudnovato — nastavi, promatrajući put, kojim je stolac morao krenuti oko ugla kolibe, da se odtisne niz brieg.

— O, kolika šteta! Sad nikako ne možemo ići, a možda nikad više! — jadikovala je Klara. — Sad ću zacielo morati kući, kad više nema stolca. O, što mi je žao! Što mi je žao!

Ali se Haidi s pouzdanjem zagleda u djeda i reče:

— Je l' de, djede, ti ćeš već nešto izumiti, da ne bude onako, kako misli Klara. Je li de, da ne će morati kući?

— Sad ćemo ići na pašnjak, kako smo nakanili. Onda ćemo vidjeti, šta će se poslije raditi — reče djed.

Djeca zaklicaše od veselja.

On se vrati u kolibu, iznese nekoliko pokrivača, prostre ih na najsunčanijem mjestu kraj kolibe i posadi na njih

Klaru. Onda donese djeci njihovo jutarnje mlieko i izvede Bielku i Mrku pred staju.

— Zašto onoga još nema? — reče Striko sam sebi, jer se još nije čuo Petrov zvižduk.

Djed opet uzme Klaru na jednu, a pokrivače na drugu ruku.

— Tako, sad napried! — reče i pođe prvi. — Koze će s nama.

To je Haidi baš pravo bilo. Jednom rukom zagrli Bielku, a drugom Mrku i tako pođe u stopu za djedom. Koze se toliko obradovaše, što opet idu s njom, da su je gotovo zdrobile od same nježnosti.

Kad su stigli na pašnjak, najednom ugledaše koze, kako ovdje ondje po obroncima mirno pasu sve po tri četiri zajedno, i usred njih Petra, koji se izpružio na zemlji, koliko je dug i širok.

— Drugi put ću te naučiti, kako ćeš prolaziti mimo kuću, lienčino! Šta to znači? — dovikne mu Striko.

Petar, kad je razabrao dobro poznati glas, skoči uvis.

— Nije još nitko bio ustao — odvrati on.

— Jesi li ti vidio stolac? — opet ga zapita Striko.

— Koji? — uzvrati Petar, praveći se nevješt.

Striko nije ništa više rekao. Razastro je pokrivače na sunčanom obronku, namjestio na njih Klaru i upitao ju, hoće li joj tako biti udobno.

— Udobno kao u stolcu — reče Klara zahvaljujući djedu. — Tu mi je najljepše mjesto. Tako je ovdje liepo, Haidi, tako liepo! — uzvikivala je ogledavajući se na sve strane.

Djed se spremio na povratak. Rekao im je, neka gledaju, da im zajedno bude što ljepše, a kad dođe vrieme, neka Haidi donese ručak, što ga je on donio u torbi i metnuo tamo prieko u hlad. Onda neka piju mlieko, a Petar će im ga namuzti, koliko god budu htjele, ali Haidi treba da dobro

pazi, da im donese mlieko od Bielke. Podvečer će se on vratiti, a sad će najprije poći da vidi, gdje je stolac i šta se od njega dogodilo.

Nebo je bilo modro i na njemu s kraja na kraj nije bilo ni oblačka. Prema njima svjetlucao je iz daljine veliki snježnik, kao da su po njemu popadale tisuće i tisuće zlatnih i srebrenih zviezda. Suri planinski grebeni, visoki i stameni, stajali su na istome mjestu, gdje su stajali i u davnim i pradavnim vremenima, i gledali ozbiljno u dolinu. Po nebeskoj plaveti jedrila je velika ptica, a iznad bregova popuhivao je gorski vjetar i raznosio hladovinu po osunčanim rudinama. Djeca su uživala od neopisive miline. Kadkad bi k njima došla koja koza i spustila se malko do njihovih nogu; najčešće se svraćala umiljata Snježna, da prisloni svoju glavu uz Haidi, i ne bi valjda više ni odlazila od nje, da je nisu tjerale druge koze. Tako je Klara jednu po jednu upoznala sve koze, a upoznala ih je tako dobro, da je svaku znala u glavu, jer je svaka imala osobito lice i svoj vlastiti način.

One su se već i uz Klaru toliko priljubile, da su joj dolazile sasvim blizu i trle svoje glave o njezina ramena; to je uviek bio znak njihova bližeg poznanstva i privrženosti.

Tako je prošlo nekoliko sati. Uto padne Haidi na um, kako bi bilo liepo, kad bi ipak mogle otići prieko na mjesto, gdje raste ono gusto cvieće, da vide, jesu li se svi cvjetići otvorili i jesu li onako liepi kao prošle godine. Tek uvečer, kad se vrati djed, moći će se maknuti s Klarom, a dotle će cvjetovi možda već zaklopiti svoje oči. Njezina živa želja, da ode i da pogleda, bila je tolika, da joj više nije mogla odoljeti. Onda malko plaho reče Klari:

— Ti se ne ćeš srditi, Klara, ako malko odletim i na čas te ostavim samu? Toliko bih voljela vidjeti, kako su cvjetići. Ali čekaj! — Haidi se nečemu dosjeti. Trkne na stranu i načupa rukovet zelenih trava; onda zagrli Snježnu i dovede je Klari.

— Tako, sad ipak ne ćeš biti sama — reče Haidi i malko pritisne kozu, da legne na njezino mjesto. Ona je to odmah razumjela, pa se spusti kraj Klare. Onda Haidi baci svoje bilje u Klarino krilo. Klara se obraduje i reče, neka samo ide i dobro pogleda cvieće, a ona će rado ostati sama s kozicom; ta ovako nešto još nije nikada doživjela.

Haidi odtrči, a Klara se prihvati zabave s novom svojom drugaricom. Listić po listić dodavala je svojoj kozici, a ova je postala tako povjerljiva, da se sasvim naslonila na svoju novu prijateljicu i polagano jela iz njezine ruke. Vidjelo se, koliko joj godi, što tu smije mirno ležati pod dobrom zaštitom, jer je vani u stadu morala trpjeti od nasrtanja velikih i jakih koza. Bila je za Klaru prava milina, da ovako sasvim sama sjedi na briegu, a kraj nje jedna umiljata mala koza, koja ju tako povjerljivo gleda, kao da od nje očekuje pomoć. Obuzme je živa želja, da i ona jednom bude svoj gospodar, koji će moći nekome pomagati, a ne da samo od drugih očekuje pomoć. I tako su Klari jedna za drugom dolazile mnoge misli, kojih nije nikad prije imala i osjetila je nepoznatu slast, da dalje živi na liepom sunčanom svietlu i da nešto radi, kako bi mogla nekoga razveseliti, kao što je sad razveselila Snježnu. Nova, dosad nepoznata radost ganula je njezino srdce, kao da će naskoro sve, što ona zna i poznaje, najednom postati mnogo ljepše i sasvim drugačije, nego što je to dosad vidjela, pa je osjetila takvu milinu, da je zagrlila kozu i kliknula:

— O, Snježna, liepo li je tu gore! Samo kad bih mogla ostati uviek ovdje s vama!

Uto je Haidi došla na razcvalu rudinu i ciknula od dragosti. Ciela je ledina bila pokrivena sjajnim zlatom. Tu su se sa svih strana kriesile zlatne sunčanice, a iznad njih njihali se gusti, tamnomodri bokori zvončića; nad čitavom osunčanom ledinom talasao se tako krepak i opojan miris, kao da se na nju iz punih zdjelica prolio miris najskupocjenijeg balzama. Ali je sav miris dolazio od smeđih murka, koje su ovdje ondje između zlatnih krunica pomaljale svoje okrugle glavice. Haidi je stajala i gledala i dugim dahom upijala sladki miris. Najednom se okrene i sva zasopljena od žurbe vrati se Klari.

— O, moraš svakako doći — dovikne joj još izdaleka. — Tako su liepi cvjetići, i sve je liepo, a večeras možda ne će više biti ovako. Ja bih te mogla ponieti, šta misliš?

Klara je začuđeno gledala uzrujanu Haidi i otresla glavom.

— Ne, ne, šta misliš, Haidi! Ti si mnogo manja od mene. O, kad bih samo mogla hodati!

Sad se Haidi stane ogledavati, kao da nešto traži. Nešto joj je palo na um. Gledala je i ugledala Petra, ondje gdje se jutros bio izpružio po zemlji, kako sada sjedi na istome mjestu i jednako bulji u njih. Tako on već koji sat sjedi i neprestano zja, kao da mu nikako ne ide u glavu ono, što pred svojim očima tu vidi. Razorio je neprijateljski stolac, da sve prestane i da se tuđinka nikud više ne makne, a nakon malo vremena pojavila se ona eto tu gore i sjedi pred njim na zemlji, a kraj nje Haidi. To nikako ne može biti, a ipak mu oči ne lažu. One su ipak došle, tu su pred njim, daleko od kuće Strike Kolibara, na njegovu pašnjaku.

Sad Haidi podigne oči i zagleda se u njega.

— Siđi dolje, Petre! — pozove ga odlučno.

— Ne ću — uzvrati on.

— Hoćeš, moraš! Dođi, treba nešto uraditi, a ja ne mogu sama. Moraš mi pomoći, đođi brzo amo! — nestrpljivo će Haidi.

— Ne ću da dođem — čuo se odgovor.

Sad se Haidi zaleti k njemu, a onda se zaustavi. Oči su joj sievale, dok je u njega gledala, a onda je iz svega grla uzviknula:

— Petre, ako smjesta ne đođeš, i ja ću tebi učiniti nešto, što ti nikako ne će biti drago! To mi možeš vjerovati!

Petra kao da je netko ubo iglom, kad je čuo te rieči. Uhvatio ga veliki strah. Učinio je nešto naopako, što nitko ne smije znati. Dosad se je tome veselio; ali eto sad Haidi govori, kao da sve zna, a što ona zna, to će i djedu kazati, a njega se Petar boji kao nikoga živa na svietu. Ako li sada

dozna Striko, šta se dogodilo od stolca! Ako dozna Striko! Petra je sve jače davio strah. A Haidi samo čeka i gleda u njega. Petar ustane i pođe.

— Eto me, ali onda ne smiješ ono učiniti — reče Petar, ali tako krotko, da se Haidi upravo smilio.

— Ne, ne, to sad ne ću učiniti — umirivala ga ona. — Ajde sada sa mnom. Radi ovoga, što mi moraš pomoći, nemaš se čega bojati.

Kad su došli Klari, Haidi odredi: na jednoj će strani Petar čvrsto uzeti Klaru izpod ruke, a na drugoj ona, pa će je podignuti. To je išlo prilično dobro, ali sad je došlo ono teže. Klara ne može stajati, pa kako će se onda i držati uzpravno i pomicati napried? Haidi je bila premalena za to, da je podupre svojom rukom.

— Moraš me obuhvatiti oko vrata, čvrsto... tako, a Petra moraš uzeti izpod pazuha i čvrsto mu stisnuti ruku, onda ćemo te moći nositi.

Ali Petar još nikada u životu nije nikome dao ruku, da se na nju osloni. Klara se doduše uhvatila za njega, ali je Petar držao ruku ukočeno niz tielo kao kakvu motku.

— Tako se to ne radi, Petre — reče Haidi vrlo odrješito. — Moraš rukom napraviti ovako, kao neki obruč, onda mora Klara svoju ruku turiti unutra i čvrsto se prihvatiti, a ti ne smiješ nipošto popustiti, pa ćemo tako ići napried.

Tako su i uradili. Ali su slabo odmicali. Klara nije bila laka, a zaprega je bila visinom nejednaka; na jednoj strani je išlo dolje, a na drugoj gore, pa je i na jednoj i na drugoj bila prilično labava podpora.

Klara je pokušavala da se malko makne vlastitim nogama, mienjajući desnu i lievu, ali bi svaki put jednu za drugom brzo opet povukla k sebi.

— Udari nogom o zemlju jednom onako ljudski — predloži joj Haidi, — onda će te poslije zacielo manje boljeti.

— Misliš li? — reče Klara malodušno. Ali je poslušala i usudila se čvrsto zakoračiti na zemlju, najprije jednom

nogom, a onda i drugom; ali je pri tome malko jauknula. Onda opet podigne jednu i zakorači malko mekše. — O, sad me puno manje boli — reče sva radostna.

— De još jednom — nagovarala je živo Haidi. Klara opet korakne, pa onda još jednom, i još jednom, i najedanput vrisne:

— Mogu, Haidi! O, mogu! Gledaj! Gledaj! Mogu koračati, evo... ja koračam!

— O! O! Možeš li zbilja sama koračati? Možeš li sad hodati? Možeš li sad zaista sama hodati? O, samo da dođe djed! Sad možeš sama hodati, Klara, možeš sama hodati! — klicala je Haidi neprestano od najmilije radosti.

— O, sad možemo svaki dan ići zajedno i na pašnjak i svuda naokolo, kud god hoćemo — uzvikne opet — i ti ćeš moći, dok si živa, hodati kao i ja i ne ćeš se morati nikad više voziti u stolcu i bit ćeš zdrava. O, to je najveće veselje, što nam ga je dragi Bog dao!

Klara je od svega srdca prionula uz njezinu radost. Zacielo nije mogla zamisliti veće sreće na svietu, nego da jednom ozdravi i da naokolo hoda kao i drugi ljudi, a da ne mora onako jadno dan za danom kao osuđenica sjediti u svom bolestničkom stolcu.

Nije im bilo daleko od mirisave cvjetne ledine. Već se na onoj strani vidjelo, kako se na suncu svjetlucaju zlatne ružice. I već su stigli do modrih zvončića, a među njima se otvarale zelene čistine, na koje ih je pozivalo toplo sunce.

— Ne bi li mogli tu sjesti? — zapita Klara.

Ni Haidi u taj čas nije ništa drugo poželjela. Sjele su usred cvieća, Klara prvi put u životu, na suho i toplo planinsko tlo. Njoj se to neopisivo svidjelo. Oko njih se njihali modri zvončići i rumenile se rujne kitice, blistale zlatne ružice i prodornim mirisom disale smeđe murke i slastne prinele. Sve je bilo tako liepo! Tako liepo!

Haidi, koja je sjedila kraj nje, reče, da nikad prije nije bilo ovdje tako liepo, i sama nije znala, zašto joj je srdce tako puno radosti, da bi mogla neprestano glasno klicati od miline. Ali onda se najednom sjeti, zašto je sviet tako ve-

seo: Klara je ozdravila! To je u svoj ovoj ljepoti, koja ih okružuje, ono veliko, ono najveće veselje. Klara je bila sasvim tiha od slasti i uzhita pred milinom, koju su gledale njezine oči, i od nade, koju je u njoj probudilo ono, što je eto doživjela. Velika sreća gotovo nije imala dosta mjesta u njezinu srdcu, a sunčani sjaj i miris cvieća izpuniše je dragošću i srećom, da nije mogla ni progovoriti.

A Petar je ležao tiho i nepomično nasred cvjetne rudine, jer je bio tvrdo zaspao.

Lako i umilno lahorio je vjetar i šuštao po grmlju. Ovda onda Haidi je morala opet ustati i poteći malo tamo pa malo amo, jer je svaki put bilo negdje još ljepše, cvieće negdje još gušće, a miris još jači, kako ga je vjetar tamo amo nosio; i svagdje je Haidi morala malko sjesti, da pogleda i da pomiriše.

Tako su prolazili sati.

Davno je bilo prošlo podne, kad se cvjetnoj rudini stala sasvim ozbiljno primicati jedna hrpa koza.

To nije bio njihov pašnjak. Nikad ih nisu ovamo vodili, jer one nisu voljele pasti u cvieću. Izgledale su kao neko poslanstvo, a Češljuga im je bila na čelu. Bilo je očito, da su pošle tražiti svoje dvonožno družtvo, koje ih je sasvim zanemarilo i mimo svaki red ostavilo ih tako dugo same, a one su točno znale svoje vrieme. Kad Češljuga opazi na cvjetnoj ledini troje izgubljenih, zamekeće silno, a smjesta joj se pridruži čitav zbor, i ciela četa mekećući dokaska k njima.

Sad se Petar probudi. Morao je jako trljati oči, da dođe k sebi, jer je sanjao, da je Klarin stolac opet liepo crveno pojastučen i da zdrav i čitav stoji pred kolibom, pa i dok se još budio, vidio je, kako se zlatni čavli poredani oko jastuka svjetlucaju na suncu; ali je sad najednom vidio, da to nisu zlatni čavli, već sjajnožuti cvjetovi, koji su sievali na planinskoj ledini. Sad ga opet obsjedne strah, koji ga je bio ostavio, kad je ugledao neoštećeni stolac. Premda mu je Haidi obećala, da ne će ništa učiniti, ipak je Petar strepio

od bojazni, da ipak kakogod ne iziđe njegovo djelo na vidjelo.

Sad je bio sasvim pitom. Slušao je, šta mu se govorilo, i vodio je Klaru točno onako, kako mu je Haidi naređivala.

Kad se sve troje opet vratilo na pašnjak, Haidi brzo donese svoju torbu s jelom i spremi se da izpuni obećanje, što ga je dala Petru, jer se njezina prietnja ticala jela i ničega drugoga. Ona je jutros opazila, koliko je dobrih stvari skljukao djed u torbu, i s veseljem je pomislila, da će od toga dobar dio odpasti na Petra. Ali kad se on jutros onako uzjogunio, htjela mu je natuknuti, da ne će ništa dobiti, no Petar je to drugačije sebi tumačio. Sad je Haidi vadila komad po komad iz svoje torbe i pravila od njih tri gomilice, a bile su tako visoke, da je zadovoljno sama u sebi rekla: Poslije će dobiti još i ono, što nama preostane.

Sad je pred svakog metnula njegov dio, a sa svojim je dielom sjela kraj Klare, i djeca su sladko ručala nakon velikog napora.

Ali je bilo onako, kako je Haidi predvidjela: kad su se njih dvie već nasitile, preostalo im je još toliko, da je pred Petra odtisnula još jednu gomilicu, toliku, kolika je bila i ona prva. On je jeo tiho i uztrajno, jeo je i mužki pojeo sve, a onda još kupio i pokupio sve mrvice. Ali pri tome ozbiljnom poslu nije imao pravoga veselja kao prije. Nešto mu je težko ležalo na želudcu, a to ga je i grizlo i gore davilo, da mu je u grlu zapinjao svaki zalogaj.

Djeca su ručala tako kasno, da su malo zatim već ugledala i djeda, kako se penje k njima, da ih povede kući. Haidi mu poleti ususret; morala mu je odmah izpričati, šta se dogodilo. No bila je tako uzbuđena od svoje sretne viesti, da gotovo nije znala naći rieči, da djedu sve opiše; ali je on odmah razumio, šta mu diete želi reći, i na licu mu sine nešto toplo poput sunčane svjetlosti. On se požuri, da što prije stigne do Klare, i reče smiešeći se zadovoljno:

— Dakle smo se odvažili? No zato smo i uspjeli!

Onda podigne Klaru sa zemlje, obuhvati je ljevicom oko pleća i pruži joj desnicu, da joj bude uporištem za njezinu ruku, i Klara je, sa čvrstim zidom za svojim leđima, stupala još mnogo sigurnije i neustrašivije nego prije.

Haidi je uz njih skakutala i klicala, a djed je izgledao, kao da mu se izpunio najmiliji san. A onda najednom uzme Klaru na ruke i reče:

— Ne ćemo pregoniti, a i doba je da se vratimo kući, — pa se odmah s djecom uputi kući, jer je znao, da se je danas Klara dosta naprezala i da joj treba počinka.

Kad se Petar kasno uvečer sa svojim kozama vraćao u Seoce, opazi, gdje se na jednom mjestu okupljaju ljudi i nešto promatraju. U sredini njihove gomile ležalo je nešto na zemlji, a ljudi su se tiskali; jedan je drugoga pomalo gurao na stranu, ne bi li bolje vidio. I Petar je to morao vidjeti; i on je prišao k njima i stao se tiskati, dok se nije zabušio usred hrpe i izbio u sredinu.

Sad je dobro vidio i odmah je znao sve.

Na travi je ležao trup izgubljene vozaljke, a o njemu je još visio i jedan komad naslona. Crveni jastuk i sjajni čavli još su svjedočili, kako je krasno morao izgledati stolac, dok je bio čitav.

— I ja sam bio, kad su ga gore nosili — reče pekar, koji je stajao kraj Petra. — Vriedio je najmanje pet stotina franaka, za to bih se sa svakim okladio. Samo se čudim, šta mu se to dogodilo.

— Morao ga je vjetar potjerati dolje, to veli i sam Striko — pripomene Barbica, koja se nije mogla nadiviti liepoj crvenoj tkanini.

— Dobro, što to nije tko drugi učinio — reče opet pekar. — Taj bi dobro platio! Kad za to dozna gospodin iz Frankfurta, ne bojte se, on će već narediti, da se iztraži, kako se to dogodilo. Što se mene tiče, upravo mi je milo, što već dvie godine nisam bio na planini; sumnja može pasti na svakoga, koga su u to vrieme vidjeli gore.

Čula su se još mnoga druga mišljenja, ali je Petar već dosta i predosta čuo. On se sasvim krotko i tiho izvere iz hrpe i stane trčati uz brieg, što su ga noge nosile, kao da mu netko juri za petama i pruža ruke da ga zgrabi za vrat.

Pekarove rieči utjerale su mu grozan strah u glavu i u noge. Ta sad je znao, da svaki čas može doći iz Frankfurta stražar, koji mora stvar iztražiti, i onda bi moglo liepo izići na vidjelo, da je to on uradio, i onda će ga ščepati i odvući u tamnicu u Frankfurt. Petar je vidio, šta ga čeka, i kosa mu se nakostriešila od groze.

Sasvim zblanut došao je kući. Ni na jedno pitanje nije odgovorio, pa ni svoj krumpir nije htio jesti; brzo se zavukao u svoju postelju i stenjući čekao da ga svlada san.

— Petar je opet jeo kiselice, i još mu je u želudcu, kad tako stenje — reče majka Brigita.

— Moraš mu dati da ponese malko više kruha, daj mu sutra jedan komadić od moga — odgovori baka samilostno.

Kad su te noći djeca sa svojih kreveta gledala u zvjezdano nebo, Haidi reče:

— Zar nisi danas čitav dan morala misliti, kako je ipak dobro što dragi Bog ne će da nas odmah usliši, pa i kad mu se ne znam koliko molimo za nešto, kad on zna nešto mnogo bolje?

— Zašto ti to sad najednom pada na pamet, Haidi? — upita je Klara.

— Znaš, kad sam u Frankfurtu onako strašno molila, da smjesta odem kući, i kad ipak nikako nisam otišla, mislila sam, da me dragi Bog nije čuo. Ali znaš, da sam onda odmah pobjegla, ti ne bi nikad ovamo došla i ne bi kod nas ozdravila. Klara se zamisli.

— Ali, Haidi — govorila je, — onda ne bismo morali ni za što moliti, jer dragi Bog uviek ima nešto mnogo bolje na umu, nego što mi hoćemo da od njega izmolimo.

— Jest, jest, Klara, a zar ti misliš, da je to samo tako? — Haidi nije popuštala. — Svaki dan se moramo Bogu moliti i za sve, sve; jer on ipak mora čuti, da nismo zaboravili, da

od njega dobivamo sve. A ako hoćemo da zaboravimo dragog Boga, onda će i on nas zaboraviti; to je rekla bakica. Ali znaš, ako onda ne dobijemo, šta želimo, onda ne smijemo misliti, da nas dragi Bog nije slušao, i ne smijemo prestati moliti se, već se onda moramo ovako moliti: Dragi Bože, ja sad znam da ti imaš nešto bolje na umu, i sada hoću samo da se radujem, što ćeš ti sve tako dobro odrediti.

— Kako ti je sada to došlo na um, Haidi? — upita Klara.

— To mi je bakica prva raztumačila, a onda je tako i došlo, i onda sam znala. Ali ja mislim, Klara — nastavi Haidi, uzpravivši se u krevetu, — da danas svakako moramo zahvaliti dragom Bogu, što nam je udielio tu veliku sreću, da ti možeš hodati.

— Jest, Haidi, imaš pravo, i radujem se, što si me podsjetila na to. Od samog veselja ja bih to gotovo zaboravila.

Sad se djeca pomoliše i zahvališe Bogu, svako na svoj način, za divni njegov dar — Klarino zdravlje.

Ujutro im reče djed, da bi mogle pisati gospođi bakici, a mogle bi je pitati, bi li htjela malko doći na planinu, jer tu ima nešto novo. Ali su djeca smislila svoju osnovu. Ona su htjela bakici prirediti veliko iznenađenje. Najprije neka Klara još bolje nauči hodati, tako, da se može oslanjati na samu Haidi i izići na malu šetnju; ali bakica ne smije još ništa doznati. Pitale su djeda, koliko bi to moglo trajati, a kad im je on rekao, da bi za to trebalo sedam osam dana, one u prvom pismu pozvaše bakicu, da u to doba svakako dođe gore na planinu, ali ni jednom riečju nisu joj spomenule velike novosti.

Dani, koji su sliedili za prvim, bili su najdivniji dani, što ih je Klara proživjela na planini. Svako jutro budila se puna miline, od koje se razpjevalo njezino srdce:

— Ja sam zdrava! Zdrava sam! Ne moram više sjediti u stolcu, mogu sama hodati kao i drugi ljudi!

Onda bi došlo na red hodanje, i svaki je dan išlo sve lakše i sve bolje, a šetnje su trajale sve dulje. Što je Klara više hodala, to je slađe i jela; njezini se obroci povećaše, pa je djed stao rezati sve deblje križke kruha i mazati ih sve deblje maslacem, pa je zatim zadovoljno gledao, kako ih sladko nestaje. Sad bi svaki put odmah donio i veliki lonac pun jamuže, koja se još pjenila od mužnje, i nalievao zdjelicu za zdjelicom. Tako se primakao kraj sedmice, a s njim i dan kada će doći bakica.

DVADESETITREĆE POGLAVLJE

BLAGOSLOV PLANINE

Bakica je još dan prije poslala list na planinu, da im točno javi, kada će doći. Taj list je drugi dan rano ujutro donio Petar, kad je pošao na pašu. Djed je već bio s djecom izišao iz kolibe, a i Bielka i Mrka stajale su vani i veselo otresale glavama na svježem jutarnjem zraku, dok su ih djeca milovala i nazivala im na odlazku u brda sretan put. Striko je stajao kraj njih zadovoljno i gledao čas u zdrave njihove obraze, čas u čistu odoru svojih sjajnih koza. Moralo mu se sve četvero veoma svidjeti, jer se smješkao od užitka.

Stigao je i Petar. Kad ih je opazio sve na okupu, polagano se približio i pružio list, i čim ga je Striko uzeo, on se plaho trgnuo natrag, kao da ga je nešto prestrašilo, a onda se brzo ogledao, kao da netko iza njegovih leđa vreba, da ga prepadne; onda je skočio i strugnuo uz brieg.

— Djede — upita Haidi, koja je u čudu gledala za Petrom, — zašto se Petar sad uviek vrti kao veliki Turan? Kad on iza sebe ćuti šibu, onda trgne glavom i baca je na sve strane i onda najednom stane skakati uvis.

— Možda i Petar iza sebe ćuti šibu, koju je zaslužio — odgovori djed.

Petar je trčao u jednom zaletu samo do prve rudine. Onda se osvrnuo. Vidio je, da ga više ne mogu odozdol vidjeti, i zaustavio se. Stao se plaho ogledavati na sve strane; gledao je desno i lievo, a onda iznenada poskočio i osvrnuo se tako preplašeno, kao da ga netko spopada za vrat. Iza svakoga grma, iza svake živice činilo mu se da kutri stražar iz Frankfurta i pruža šake da ga zgrabi. Ali čim je dulje

trajalo to uzrujano očekivanje, tim je više rastao Petrov strah. Nije više imao ni jednoga časa mira.

Sad je Haidi morala pospremiti i urediti svoju kolibu, jer bakica, kada dođe, mora sve naći u najboljem redu.

Klari su ovi poslovi male domaćice, koja se vrtjela po svim kutovima kolibe, bili tako zabavni, da ih je uviek s osobitim veseljem promatrala. Tako su djeci neopazice prošli prvi jutarnji sati i već je došlo doba, kad su se nadali bakici.

Djeca su se uredila i spremila, da je dočekaju, a onda izišla opet van i sjela jedno do drugog na klupu pred kolibu, uzbuđena u očekivanju onoga što će doći.

I djed je opet došao k njima; on se uto bio prošetao po gorskom obronku i vratio se s velikom kitom enciana, a njihova je modrina tako živo sievala na sjajnom jutarnjem suncu, da su djeca stala klicati od radosti, kad su ih ugledala. Djed ih odnese u kolibu. Ovda onda skočila bi Haidi s klupe i zagledala se, ne bi li gdje opazila bakičinu povorku.

Eno ih napokon! Dolaze odozdol upravo onako, kako ih je Haidi očekivala. Napried se penje vodič, za njim ide bieli konj i na njemu bakica, a na kraju eno nosača s natrpanim ramenjakom na leđima, jer bakica ne može na planinu, a da sobom ne ponese obilje svakakvih stvari.

Primiču se sve bliže i bliže. Sad su stigli na uzvisinu; bakica je sa svoga konja već opazila djecu.

— Ali šta je to? Šta vidim, Klarice? Pa ti ne sjediš u svome stolcu! Kako je to moguće! — uzvikne prestrašeno i brzo siđe s konja. No još prije nego je stigla do djece, sklopi ruke i poviče sva potresena:

— Klarice, jesi li to ti ili nisi? Pa ti imaš rumene obraze, okrugle kao jabuka, diete! Ja te gotovo ne prepoznajem! — Sad je htjela poletjeti da zagrli Klaru.

Ali se uto Haidi nenadano sklizne s klupe, Klara je brzo obuhvati oko ramena, i djeca ostave klupu i mirno pred njezinim očima krenu na malu šetnju. Bakica stane

iznenađena, ukočena od straha, jer u prvi čas nije drugo pomislila, nego da je Haidi uradila nešto nečuveno s tim bolestnim djetetom.

Ali šta je vidjela svojim očima!

Uzpravno i sigurno hodala je Klara naporedo s Haidi; sad su se opet vraćale: lica im sjaju od radosti, obrazi im se rumene od zdravlja.

Bakica im poleti ususret. Smijući se i plačući zagrli svoju Klaricu, pa onda Haidi, pa opet Klaru. Od same sreće nije mogla ni rieči progovoriti.

Najednom njezin radostni pogled padne na Striku, koji je stajao kraj klupe i sa zadovoljnim ih smieškom promatrao. Sad bakica sama uzme Klaru izpod ruke i pođe s njom do klupe, kličući od uzhita, jedva vjerujući svojim očima, da je zbilja istina, da može ruku o ruku hodati s tim djetetom. Tu pusti Klaru i uhvati staroga za obje ruke.

— Dragi moj Striko! Dragi moj Striko! Koliko imamo samo vama zahvaliti! To je vaše djelo! To je vaša briga i vaša njega...

— I ovo Božje sunce i ovaj gorski zrak — dopuni Striko smiešeći se.

— Da, a povrh toga i Bielkino slastno mlieko — doda Klara sa svoje strane. — Bakice, trebalo bi samo da vidiš, kako ja umijem piti kozje mlieko i kako je dobro!

— Da, to vidim na tvojim obrazima, Klarice — reče bakica smijući se. — Ne, čovjek te više ne može prepoznati. Zaokruglila si, i najedrila, kao što nisam nikad mogla ni slutiti, i visoka si, Klarice! Ne, zar je to zbilja istina? Ne mogu te se nagledati! Ali sad se mora smjesta brzojaviti mome sinu u Pariz, on mora odmah doći. Ne ću mu reći zašto; to će biti najveća radost u njegovu životu. Dragi moj Striko, kako ćemo to učiniti? Vi ste zacielo već odpustili moje ljude?

— Otišli su — odgovori Striko. — Ali ako se gospođi bakici žuri, dozvat ćemo dolje kozara, taj ima vremena.

Bakica je svakako htjela odmah poslati sinu brzojavku, jer mu sretni glas ne smije ni za jedan dan zakasniti.

Striko ode malo na stranu, metne prste na usta i javi se tako oštrim piskom, da mu se izdaleka odazvala jeka gorskih grebena. Nije dugo potrajalo, i već je dotrčao Petar, koji je dobro poznavao taj zvižduk. Bio je biel kao krpa, jer je mislio, da ga Striko Kolibar zove na sud. Ali mu dadoše u ruku samo komad papira, na kojemu je dotle bakica nešto bila napisala, a Striko mu raztumači, da taj papir ima odmah odnieti dolje u Seoce i predati ga na pošti, a da će sam Striko poslije već platiti, koliko bude trebalo, jer se mnogo stvari nije moglo najedanput povjeriti Petru.

Petar odjuri sa svojim papirom, i ovaj put mu opet odlane, jer ga Striko nije zovnuo na sud, a ni stražar još nije došao.

Napokon je došlo doba, da zajedno svi mirno posjedaju za stol pred kolibom. Sad su morali bakici redom pripoviedati, šta se dogodilo, odkad je Klaru ostavila kod Strike. Kako je djed svaki dan nagovarao i kako je pokušavao, da Klara malko stoji, pa onda da s njim učini koji koračak, pa kako su onda naumili otići na pašnjak i kako je vjetar odkotrljao stolac. Kako je Klara od same žudnje za cviećem krenula na prvu šetnju i kako je onda najposlije sve dolazilo jedno za drugim. Ali dugo je trajalo, dok su djeca do kraja izpričala svoju pripoviest, jer im je bakica često morala presiecati rieč, uzvikujući od čuda i dodajući uzklike pohvale i harnosti, i ponavljajući:

— Ali, zar je to moguće! Zar to uistinu nije puki san? Zar smo mi svi budni i sjedimo ovdje pred kolibom, a djevojčica tu preda mnom s tim okruglim rumenim licem, zar je to ona moja blieda i nemoćna Klarica?

A Klara i Haidi jednako su uživale od veselja, što im je tako uspjelo iznenađenje, koje su one liepo smislile, i što bakica još ne može doći k sebi od radosti.

Gospodin Sesemann je u to doba već bio dovršio svoje poslove u Parizu, pa se i on spremao, da svojima priredi iznenađenje. Jednoga sunčanog jutra sjeo je u željeznicu, a da se nije ni javio majci, i odvezao se ravno u Basel, a iz

Basela drugi dan rano ujutro dalje, jer ga je vukla želja, da što prije vidi svoju kćerku, koju cielog ljeta nije vidio. U kupalištu Ragaz stigao je nekoliko sati nakon odlazka svoje majke.

Obaviestili su ga, da je upravo jutros odputovala na planinu, a to mu je baš dobro došlo. Odmah je sjeo u jedna kola i krenuo u Mayenfeld. Kad je tu čuo, da se može voziti gore sve do Seoca, i to je učinio, jer je mislio, da mu za pješačenje preostaje još dosta dug uzpon na planinu.

Gospodin Sesemann nije se prevario; penjanje neprestanom uzbrdicom učinilo mu se veoma dugo i tegobno. Još se nije vidjela nikakva koliba, a ipak je znao, da mora na pol uzpona naići na Petrovu kolibu, jer je već često slušao opis toga puta.

Svagdje su se vidjeli tragovi pješaka, a mjestimice su se uzke staze razilazile na sve strane. Gospodin Sesemann je počeo kolebati. Nije znao, je li na pravom putu ili možda Petrova koliba stoji na drugoj strani planine. Osvrne se, ne bi li ugledao kakvo čeljade, koje bi mu moglo pokazati put. Ali je svuda vladala tišina, nadaleko i široko nikoga nije ni čuo ni vidio. Samo bi gorski vjetar ovda onda prohujao zrakom, u sunčanoj plaveti zazujala bi mušica, a živahna ptičica zacvrkutala bi odnekuda s grane osamljene tise. Gospodin Sesemann stajao je jedan časak, da mu planinski vjetar ohladi vruće čelo.

Uto je čuo, kako netko odozgor juri; bio je to Petar sa svojim brzojavom u ruci. Letio je prečacem upravo niz strminu, a ne stazom, na kojoj je stajao gospodin Sesemann. No čim se približio, mahne mu gospodin Sesemann, da dođe k njemu. Petar se odazvao; ali je oklievao. Primicao se neodlučno i plaho, nije dolazio pravo u lice, nego sa strane, kao da ga samo jedna noga sluša, a drugu mora silom vući za sobom.

— Ala, momče, brže ovamo! — osokoli ga gospodin Sesemann. — Reci mi, hoću li ovim putem doći do kolibe, gdje stanuje onaj stari čovjek s djevojčicom po imenu Haidi, kod kojega su ljudi iz Frankfurta?

Odgovorio mu je neki potmuli uzvik. Bio je to mukli krik straha i užasa. A onda se začuo brzi topot, pucketanje grančica i klizanje poplata. Petar je tako naglo pojurio, da je posrnuo i pao naglavce niz strminu, a onda se zakotrljao niz obronak, valjao se, prekobacivao se i kotrljao sve dalje i dalje, leteći niz brdo onako, kao što je letio stolac, samo što srećom Petar nije otišao na komade, kako se to dogodilo stolcu. Alj se bakičin brzojav sav izčešan i izkošen razletio u krpice.

— Čudnovato, kako je plašljiv taj planinac! — reče gospodin Sesemann sam u sebi, jer nije drugo mislio, nego da je sama pojava jednog stranca toliko smela toga jednostavnog momka iz gore.

Pošto je još malo promatrao Petrovo silovito putovanje u dolinu, gospodin Sesemann je nastavio svoj put.

Koliko god Petar grabio rukama, nije se mogao ni za šta uhvatiti, pa se jednako kotrljao, a pokadkad se i prekobacio, svaki put na osobit način.

Ali ta nedaća nije bila najstrašnija strana njegova udesa u tome času. Mnogo je strašnija bila ljuta bojazan, koja ga je stala bosti kao bridki mač, odkada je evo vidio, da je zbilja došao stražar iz Frankfurta. On dakako nije ni sumnjao, da to nije nitko drugi nego taj stranac, koji se propitkuje za Striku Kolibara i za ljude iz Frankfurta. Dok je prevaljujući lakat po lakat strmine zbrkano mislio na došljaka i na razlupani skupi stolac, došao je najposlije čas, da se zaustavi. Bilo je to na zadnjem visokom obronku iznad Seoca. Sila, koja ga je gonila niz brieg, bacila ga je napokon pred jedan grm, i tu se jedva jednom mogao prihvatiti i zaustaviti. Jedan čas ostao je ležeći, da dođe k sebi i da shvati, šta mu se dogodilo.

— Dobro je to, evo opet jednoga! — javi se netko tik do Petrova uha. — A tko će sutra gore opet dobiti bubotak, da sleti ovamo kao poderana vreća krumpira?

Bio je to pekar, koji se tako rugao. On je upravo bio ostavio svoj vrući svagdanji posao i izišao, da se malko

prozrači, pa je mirno gledao, kako se Petar spušta niz brieg, sličan onome stolcu, koji je onomadne sletio u dolinu.

Petar skoči na noge. Spopadne ga novi strah. Sad već i pekar zna, da je stolac dobio bubotak. Opet je odtrčao uz brieg, a da se nije ni jedanput okrenuo. Najvolio bi sad otići kući, pa se zavući u svoju postelju, da ga nitko više ne može naći, jer mu je tu najsigurnije. Ali gore su još bile koze, a Striko mu je još prikričio da se brzo vrati, da stado ne ostane predugo samo. A Strike se bojao više nego ikoga i pred njim osjećao toliko strahopočitanja, da se ne bi nikad usudio da ga ne posluša. Petar je glasno stenjao i dalje klimao uz brieg. To mora biti, on mora opet gore! Ali nije više mogao trčati. Strah i prebijanje sa svih strana, što ga je malo prije podnio, ostavili su mu ljutu uspomenu na koži i na kostima. I tako se dalje penjao svojim putem stenjući i hramljući.

Malo poslije susreta s Petrom stigao je gospodin Sesemann do prve kolibe. Sad je znao, da je na pravom putu. Srčano je nastavio put, i napokon, nakon dugog tegobnog penjanja ugledao pred sobom svoj cilj. Tamo gore stajala je planinska kućica, a nad njom se ljuljale tamne vršike starih jela.

Sav razradovan žurio se gospodin Sesemann zadnjim uzponom. Sad će moći iznenaditi svoje diete. Ali družtvo pred kolibom već ga je bilo opazilo i prepoznalo. On nije ni slutio, šta su mu spremili.

Kad je već zakoračio na uzvisinu, on ugleda, kako mu izpred kolibe dolaze ususret dvie ljudske prilike. Bila je visoka djevojka plavih kosa i ružičastog lišca, koja se oslanjala na nižu drugaricu, malu Haidi, kojoj je sievala radost iz tamnih očiju. Gospodin Sesemann uztukne, stane i zapilji se u njih. Najednom mu na oči dođoše krupne suze. U njegovu srdcu probude se drage uspomene. Upravo je tako izgledala Klarina majka, plavka sa ružicama na licu. Gospodin Sesemann nije znao, je li to pred njim sanja ili java.

— Tatice, zar me ne poznaš više? — povikne Klara, dok joj je lice sjalo od radosti. — Zar sam se tako promienila?

Gospodin Sesemann poleti k svome djetetu, da ga zagrli.

— Da, promienila si se! Je li to moguće? Je li to zbilja?

I presretni otac uzmakne jedan korak, da još jednom dobro vidi, ne će li te slike nestati izpred njegovih očiju.

— Jesi li to ti, Klarice, pa zar si to zbilja ti? — ponovi nekoliko puta, jedva vjerujući svojim očima. Onda opet zagrli svoje diete, a onda je opet morao promatrati, da se uvjeri, da je to zaista njegova Klarica, ta vitka djevojka, što tako uzpravno stoji pred njim.

Uto je i bakica došla k njima. Nije mogla dočekati, da ugleda sretno lice svoga sina.

— No, moj dragi sine, šta veliš sada? — govorila mu je. — Iznenađenje, što si nam ga ti priredio, vrlo je liepo, ali ovo, što smo ga mi tebi spremili, mnogo je ljepše, je li? — I obradovana mati srdačno pozdravi sina. — A sad, moj dragi — reče zatim — sad ajdemo tamo, da pozdraviš našega Striku, on je naš najveći dobročinitelj.

— Svakako, a i našu ukućanku moram još pozdraviti, našu malu Haidi — reče gospodin Sesemann, tresući Haidinu ručicu. — No? Uviek svježa i zdrava na planini? Ali ne treba ni pitati, ljepše ne može izgledati ni jedna planinska ružica. Tome se radujem, diete, veoma se radujem.

I Haidi je sjajnih očiju gledala u prijaznoga gospodina Sesemanna. Kako joj je on uviek bio dobar! A što je ovdje na planini našao takvu sreću, to je dizalo Haidino srdce, da je glasno kucalo od velike miline.

Sad bakica povede svoga sina k Striki Kolibaru, i dok su se ta dva čovjeka srdačno rukovala i dok je Sesemann iz puna srdca zahvaljivao, ne mogući shvatiti, kako se moglo dogoditi to čudo, dotle se bakica okrenula i pošla da malko pogleda stare jele.

Tu ju je dočekalo osobito iznenađenje. Usred drveća, ondje gdje se među drugim granama stvorila mala čistina, stajala je velika kita čudesnih tamnomodrih sirištara (enciana) tako svježih i sjajnih, kao da su upravo tu izrasle. Bakica sklopi ruke od uzhita.

— Što su divne! Krasne! Što ih je liepo vidjeti! — klicala je bakica. — Haidi, moja draga Haidi, dođi amo! Jesi li mi ti to priredila? To je prava divota!

Djeca su već bila došla za njom.

— Nisam, nisam, ja svakako nisam — reče Haidi, — ali ja znam, tko je to učinio.

— Tako je i gore na pašnjaku ,bakice, i još mnogo ljepše — pripomene Klara. — Ali pogodi, tko ti je danas već u ranu zoru donio cvieće s pašnjaka! — Klara se tako veselo smijuckala, da je bakica za jedan časak pomislila, da je diete možda samo išlo gore po cvieće. Ali to je ipak bilo gotovo nemoguće.

Čulo se iza jela neko tiho šuštanje; bio je to Petar, koji je u to doba stigao gore. Ali kad je vidio, tko stoji kraj Strike pred kolibom, obišao ih je u velikom luku i htio se sasvim potajno prošuljati iza jela. Ali ga je bakica prepoznala i iznenada joj u glavi sinula nova misao. Nije li možda to cvieće donio Petar, pa od same plahosti sada hoće da se potajno odšulja? Ne, to ne smije biti, on ipak mora dobiti malu nagradu.

— Dođi, mali, ne boj se, dođi ovamo! — poviče bakica i promoli malo glavu između drveća. Petar se okameni od užasa. Poslije onoga, što je doživio, nije više imao snage, da se brani. Znao je samo još jedno: Sve je gotovo! Kosa mu se nakostrieši i poleti uvis. Blied i izobličen od straha Petar se pomoli iza jela.

— Samo brzo ovamo, bez okolišanja — sokolila ga bakica. — No, sad mi kaži, sinko, jesi li ti to učinio?

Petar je krio oči i nije vidio, kuda mu bakica pokazuje prstom. Vidio je samo, da Striko stoji na uglu kolibe i da ga njegove sive oči prodorno promatraju; vidio je kraj Strike ono najstrašnije, što je dotad poznavao: stražara iz

Frankfurta! Drhćući cielim tielom izmuca Petar nešto, ali svi su ga razumjeli:

— Jesam.

— No — reče bakica — pa zašto je to tako strašno?

— Jer se... jer se... jer se razlupao.,, pa se ne može više napraviti, da bude čitav — jedva je izmucao Petar, a koljena mu zaklecaše, da gotovo nije mogao više stajati. Bakica pođe do kolibe.

— Moj dragi Striko, je li to jadno diete zbilja zvrknuto? — pitala je samilostno.

— Nikako, ni najmanje — tvrdio je Striko. — Samo je taj dječak onaj vjetar, koji je odkotrljao stolac, pa sad očekuje svoju zasluženu kaznu.

To bakica nije mogla nikako vjerovati. Dokazivala je, da Petar nipošto ne izgleda zlobno, a inače da nije imao ni najmanje razloga, da upropasti tu toliko potrebnu Klarinu vozaljku. Ali je Striki Petrovo priznanje bilo samo potvrda njegove sumnje, na koju je došao odmah nakon onog djela. Biesni pogledi, što ih je Petar od prvog dana dobacivao Klari, i drugi znaci njegova ogorčenja zbog novih posjetnika kod Strike nisu izmakli njegovu oštrom oku. On je nadovezivao jednu misao na drugu i tako je točno doznao, kako su tekle stvari, i sad ih razjasnio bakici. Kad je dovršio, bakica mu vrlo živo uzvrati:

— Ne, moj dragi Striko, ne, ne, ne ćemo dalje kažnjavati toga jadnoga dječaka. Moramo biti pravedni. Eto, tu najednom dođu neki nepoznati ljudi iz Frankfurta, pa sedmicu za sedmicom uzimaju za sebe Haidi, a njezino je družtvo njegovo jedino dobro, i zaista veliko dobro, i sad on mora čekati dan za danom sam i mora samo gledati, šta se radi. Ne, ne, moramo biti zdušni. Njega je bies nadvladao i gonio ga na osvetu, koja je bila malko glupa, ali u biesu smo svi glupi.

Kad je to rekla, bakica se vrati k Petru, koji je jednako drhtao i klecao, sjedne na klupu pod jelom i reče prijazno:

— Tako, a sad hodi ovamo, moj sinko, i stani tu preda me, imam ti nešto kazati. Ne boj se, nemoj se više tresti,

sad hoću da me slušaš. Ti si potjerao stolac niz brdo, da se razbije. To je bilo zlo, to si ti dobro znao, a i to si znao, da zaslužuješ kaznu, a da te kazna ne stigne, morao si svaki dan s mukom paziti da nitko ne sazna, šta si učinio. Ali vidiš: tko zlo učini pa misli da to nitko ne zna, ljuto se vara. Dragi Bog vidi i čuje ipak sve, i čim opazi, da netko hoće da sakrije zlo djelo, on probudi brzo onoga potajnoga čuvara, kojega je već kod rođenja ostavio u čovjeku i koji smije tu unutra mirno spavati, dok čovjek ne počini kakvu nepravdu. A taj mali čuvar ima u ruci mali trn i kad čovjek zlo uradi, on ga njime neprestano bode, da nema više mirnoga časa. A čuvarić se iznutra javlja i svojim glasom, te ga uviek muči i plaši: »Sad će sve doći na vidjelo! Sad će doći po tebe, da te kazne!« Tako čovjek mora uviek živjeti u strahu, pa nema više nikakva veselja. Je li i tebi ovako bilo, Petre ?Jesi li i ti danas ovako nešto doživio? — Petar skrušeno klimne glavom, jer je bilo upravo ovako.

— Ali si se ti još u nečemu prevario — nastavi bakica. — Vidiš li, kako je ono, što si počinio, najbolje poslužilo baš onoj, kojoj si htio nanieti zlo. Kako Klara nije više imala stolca, na kojemu bi se odvezla na pašnjak, a ipak se htjela nagledati cvieća, to se ona dobro naprezala da hoda. Tako se malo pomalo i naučila hodati i sada hoda sve bolje, a ako ostane ovdje, ići će najposlije svaki dan gore na pašnjak, mnogo češće, nego što bi išla u svome stolcu. Vidiš li sad, Petre? Tako može dragi Bog ono zlo, što ga je netko htio počiniti, brzo uzeti u svoje ruke i učiniti nešto dobro za onoga, kome se htjelo naškoditi, a zlobnik neka sam trpi. Jesi li sve dobro razumio, Petre? Jesi? Onda misli na to! Onda svaki put, kad bi te spopala želja da učiniš kakvo zlo, misli na malog čuvara, koji čeka unutra s trnom i nemilim glasom. Hoćeš li?

— Hoću — odgovori Petar, a bio je još vrlo potišten, je nije znao, kako će se sve to svršiti, kad još jednako tamo kraj Strike stoji stražar.

— Tako, sad je dobro, stvar je u redu — zaključi bakica. — Sad treba da dobiješ još jednu uspomenu od Frankfurto-

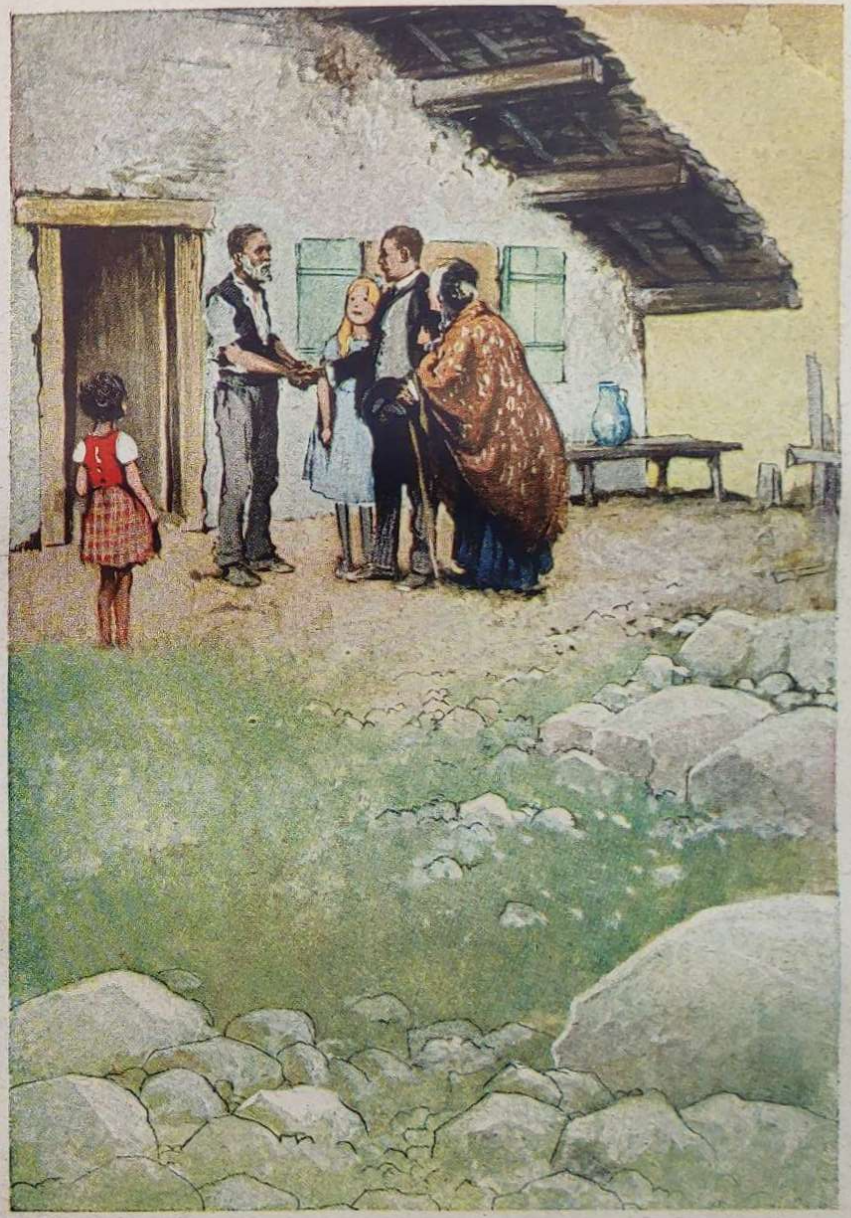

Poglavlje 23.

vaca, koja će te veseliti. Reci mi, diete, jesi li ikad nešto poželio, što bi ti drago bilo imati? Šta bi to bilo? Šta bi najvolio imati?

Sad Petar podigne glavu i stane piljiti u bakicu svojim krugljastim začuđenim očima. On je još jednako očekivao nešto strašno — a sad najednom da dobije ono, što sam poželi! U Petrovoj glavi stalo se mutiti.

— Jest, jest, ja mislim ozbiljno — reče bakica. — Dobit ćeš nešto, što će te veseliti i što će te sjećati ljudi iz Frankfurta, nek se vidi, da oni više i ne misle, da si nešto krivo uradio. Razumiješ li sada, diete?

U Petrovoj glavi stalo je svitati, da mu se više ne treba bojati kazne i da ga je ova dobra gospođa, koja tu sjedi pred njim, spasila iz šaka onoga stražara. Najednom se osjeti lagan, kao da je s njega pao brieg, koji ga je bio gotovo zdrobio. Ali je sad i to razumio, da je bolje odmah sve priznati, šta je zgriešio, pa će najednom reći:

— I papir sam izgubio!

Bakica je morala najprije malo razmišljati, ali je naskoro shvatila, o čemu se radi, te mu prijazno reče:

— Tako tako, to je pravo, što si kazao! Treba uviek odmah priznati, šta nije pravo; onda će opet sve biti u redu. A sad mi reci, šta bi ti želio imati?

Eto, sad je Petar mogao poželjeti, šta je samo htio na ovome svietu. Počelo mu se vrtjeti u glavi.

Pred njegovim je očima zaigrao čitav godišnji sajam u Mayenfeldu sa svim onim liepim stvarima, kojima se on sat za satom divio i koje se nije usudio ni poželjeti, jer Petrovo vlastničtvo nije nikad bilo veće od jednog petaka, a svaka ta ljepota u Mayenfeldu stajala je dvaput više. Tu su bili liepi crveni piskovi, koji bi mu mogli tako dobro poslužiti kod njegovih koza. Tu su bili tako zgodni noževi s okruglim držkom, s kojima bi se lako mogao svršiti posao u svakoj ljeskovoj živici.

Petar se duboko zamislio. Uzmučio se da dokuči, koju bi od ovih dviju stvari bilo bolje poželjeti, i nije se mogao

odlučiti. Alj sad mu najednom sine jedna misao; onda će moći do prvoga godišnjeg sajma promisliti.

— Jedan desetak! — odgovori Petar odlučno.

— To nije mnogo. Onda dođi ovamo! — Bakica izvuče novčarku i izvadj iz nje velik sjajan komad novca; na njega metne još dva desetaka.

— Tako, napravit ćemo točan račun — nastavi bakica. — To ću ti raztumačiti. Tu imaš toliko desetaka, koliko ima nedjelja u godini! Onda možeš svake nedjelje vaditi i trošiti po jedan desetak kroz svu godinu.

— Dok sam živ? — upita Petar bezazleno.

Bakica se morala tako sladko nasmijati, da su i gospoda tamo na drugoj strani morala prekinuti svoj razgovor, da čuju, šta se ovdje govori.

Bakica se još jednako smijala.

— Neka ti i to bude, diete. To će biti jedna odredba u mojoj oporuci — čuješ li, sine? — a onda će prieći i u tvoju oporuku, dakle: kozaru Petru jedan desetak na nedjelju, dokle god je živ.

Gospodin Sesemann klimne pristajući i nasmije se.

Petar još jednom pogleda dar na svome dlanu, da vidi, je li to zbilja istina. Tada reče:

— Bogu hvala!

Onda odtrči odmičući niz brdo svojim šepavim skokovima; ali je ovaj put ostao na nogama, jer ga nije gonila strava, nego veselje u srdcu, kakvo Petar nije nikad upoznao do toga dana. Strah i trepet bijahu ga prošli, a svake nedjelje čekat će ga njegov desetak, i to sve do smrti.

Kad je zatim družtvo u najboljem razpoloženju doručalo pred kolibom i zabavljalo se svakojakim razgovorima, Klara uzme za ruku otca, koji je sav sjao od radosti i svaki put se osjetio još sretniji, kad god bi pogledao u nju, i reče mu s toliko žive snage u glasu, kakve nisu nikada prije opazili u govoru umorne Klare:

— O tata, kad bi ti samo znao, šta je sve djed za me učinio! Svaki dan toliko, da se to ne može ni izreći; ali toga

ja ne ću zaboraviti, dok budem živa. I uviek mislim, kad bih samo mogla učiniti nešto za dragoga djeda ili mu nešto pokloniti, što bi ga od srdca razveselilo, makar samo napola toliko, koliko je on mene razveselio.

— To je i moja najveća želja, drago diete — reče otac. — Ja jednako smišljam, kako bismo našem dobročinitelju barem donekle dokazali našu zahvalnost.

Gospodin Sesemann ustane i pođe k Striki, koji je sjedio do bakice i s njom se vrlo dobro zabavljao. Ali sad i on ustane. Gospodin Sesemann prihvati njegovu ruku i reče prijateljski:

— Moj dragi prijatelju, dajte da nas dvojica progovorimo koju rieč. Vi ćete me razumjeti, ako vam kažem, da već godinama nisam znao ni za kakvo pravo zadovoljstvo. Šta mi je bilo do svega blaga, dok sam gledao jadno moje diete, koje nikakvim blagom nisam mogao učiniti zdravim i sretnim? Bog na nebu i vi na zemlji ozdravili ste moje diete, i meni, kao i njoj, darovali jedan novi život. Recite mi sada, čime vam mogu pokazati svoju zahvalnost? To se ne može platiti, što ste nam učinili; ali što god ja mogu, to vam nudim na razpolaganje. Recite, prijatelju moj, šta smijem učiniti?

Striko je tiho slušao i s vedrim smieškom pogledavao u sretnoga otca.

— Gospodin Sesemann će mi vjerovati, da i ja imam svoj dio u velikoj radosti radi ozdravljenja na našoj planini; time je moj trud već naplaćen — reče Striko svojim čvrstim načinom. — Za blagostive ponude zahvaljujem vam, gospodine Sesemanne, jer meni nije ništa potrebno; dok živim, imam dosta za sebe i za diete. Ali jednu želju imam, i kad bi mi se ona izpunila, onda više ne bih imao brige za ovaj život.

— Recite mi samo, dragi prijatelju — želio je čuti gospodin Sesemann.

— Ja sam star — nastavi Striko — i meni nema više duga ostanka. Kad odem, ne mogu djetetu ništa ostaviti, a ono nema druge rodbine; samo jednu jedinu osobu, a ova

bi se još njime htjela okoristiti. Kad bi mi gospodin Sesemann htio obećati, da Haidi nikad u svom životu ne će morati u sviet, da svoj kruh traži kod tuđih ljudi, onda bi mi obilno vratio za ono, što sam mogao uraditi za njega i njegovo diete.

— Ali dragi moj prijatelju, o tom ne može nikad biti ni govora — reče gospodin Sesemann. — Diete spada k nama. Pitajte moju majku, moju kćerku; ne će one nikad u životu malu Haidi prepustiti drugim ljudima! Ali da budete sasvim mirni, moj prijatelju, evo vam za to moje ruke. Obećajem vam: nikad u svom životu ne će to diete u sviet, da među tuđim ljudima zaslužuje svoj kruh. Za to ću se ja pobrinuti, pa i za kasnije, kad više ne budem živ. Ali sad ću vam još nešto kazati. Ovo diete nije stvoreno za život u tuđem kraju, ma kakve bile prilike tamo. To smo mi već izkusili. Ali je ono steklo dobrih prijatelja. Jednoga od njih poznam, on je još u Frankfurtu; tu svršava svoje posljednje poslove, a zatim će otići, gdje mu se svidi, da tu poživi u miru. To je moj prijatelj, doktor, koji će još ove jeseni doći ovamo, i s vama se posavjetovati, gdje bi se smjestio u ovome kraju, jer se u družtvu s vama i sa Haidi tako dobro osjećao kao nigdje više. Sad vidite, Haidi će odsad imati u svojoj blizini dva zaštitnika. Neka joj Bog obojicu još drugo uzdrži u životu!

— To neka im dadne dragi Bog! — priključila se ovdje bakica i potvrđujući želju svoga sina neko vrieme srdačno tresla Strikinu ruku. Onda najednom bakica zagrli Haidi i privuče je k sebi.

— A ti, draga moja Haidi, i tebe moramo zapitati. Ajde, reci mi pravo: Zar nemaš kakvu želju, za koju bi htjela da ti se izpuni?

— Dakako, imam jednu želju — odgovori Haidi i pogleda veselo u bakicu.

— Tako treba, a sada brzo, da čujem! — osokoli je bakica. — Šta bi voljela, diete?

— Kad bih imala svoj krevet iz Frankfurta sa ona tri visoka jastuka i debelim pokrivačem, onda Petrova baka

ne bi morala onako nizko ležati s glavom nizbrdice, pa gotovo ne može disati, a bilo bi joj dosta toplo pod pokrivalom i ne bi morala s rubcem oko sebe ići u krevet, jer kad ga nema na sebi, onda strašno zebe.

Sve je to Haidi izgovorila na dušak, od žive želje, da što prije dođe do svoga cilja.

— Ah, moja draga Haidi, pa ti to meni kažeš! — reče bakica uzbuđeno. — Dobro je, što si me sjetila. U veselju se lako zaboravi ono, na što bi trebalo najprije misliti. Kad nam dragi Bog pošalje nešto dobro, morali bismo odmah na one misliti, koji toliko oskudievaju! Sad ćemo smjesta brzojaviti u Frankfurt! Još danas neka Rottenmeierica odpremi krevet, i za dva dana mogao bi stići ovamo. S Božjom voljom, neka baka dobro spava u njemu.

Haidi stane skakutati oko bakice naokolo uzvikujući od veselja. Najednom zastane i reče:

— Sad svakako moram odmah otići baki, jer se ona sigurno opet plaši, što me tako dugo nema.

Nije mogla dočekati, da joj odnese tu dobru viest, a sjetila se, kako se baka bojala, kad je posljednji put bila kod nje.

— Ne, ne, Haidi, šta ti pada na pamet! — opomene je djed. — Kad je u kući posjet, onda se ne može najednom pobjeći od kuće.

Ali je pomogla bakica.

— Moj dragi Striko, Haidi nema baš tako krivo — reče. — Jadna je baka već dosta dugo zbog nas ostala zanemarena. Sad ćemo odmah svi zajedno poći k njoj. Kod nje bih mogla pričekati i svoga konja, pa ćemo odanle nastaviti put, a dolje u Seocu predat ćemo brzojav za Frankfurt. Sine, šta ti misliš?

Gospodin Sesemann nije dotle imao kada govoriti o svojim putnim osnovama. Zamolio je majku, da još ništa ne poduzima, nego da pričeka još koji čas, da čuje, šta će joj on predložiti.

Gospodin Sesemann bio je naumio, da sa svojom majkom malko putuje po Švicarskoj, ali je prije htio vidjeti,

hoće li i Klarica moći s njima makar na kraći dio puta. Sad je eto došlo sasvim drugačije. Sad može misliti na nešto novo, i to će biti njegovo najmilije putovanje: krenut će na put sa svojom kćerkom, i to odmah, dok traju ovi liepi dani kasnog ljeta. Naumio je provesti noć u Seocu, a onda rano ujutro doći po Klaru na planinu i s njom sići k bakici u kupalište Ragaz. Odatle će krenuti dalje.

Klara se malo pokunjila, kad je čula, da iznenada odlazi s planine; ali je sve oko nje bilo veselo, a nije imala ni vremena, da se predaje žalosti.

Bakica je već bila ustala i uzela Haidi za ruku, da je povede i prva pođe niz brieg. Onda se najednom okrene.

— Ali za ime Božje, šta ćemo s Klaricom? — reče uplašeno, jer se sjetila, da će taj put biti predug za nju.

No već je Striko po svom običaju uzeo svoju štićenicu u naručje i pošao čvrstim koracima za bakicom, koja se okrenula i zahvalno mu klimnula glavom. Zadnji je pošao gospodin Sesemann i tako je povorka krenula niz brieg.

Haidi je neprestano poskakivala kraj bakice od pustog veselja, a ova je htjela sve doznati o Petrovoj baki, kako živi i kako provodi svoje dane, osobito u zimi, kad gore vlada ljuta studen.

Haidi je o svemu potanko pripoviedala, jer je već dobro znala, kako se živi u toj kućici. Znala je ona, kako baka, kad pritisne zima, kutri u svome kutiću i drhće od studeni. Znala je dobro, i šta ima jesti, a i šta nema.

Sve do nadomak kolibe slušala je bakica sa živim zanimanjem, šta joj priča Haidi.

Brigita je upravo bila izišla iz kuće, da objesi Petrovu košulju na sunce, da je dječak mogne opet obući, kad druga ode u pranje. Ona opazi družtvo i poleti u sobu.

— Sad upravo svi odlaze, majko — javljala je baki. — Ima ih čitava procesija. Striko ih prati. On nosi bolestnicu.

— Ah, jesi li dobro vidjela, da idu? — uzdisala je baka. — To će i Haidi povesti sa sobom? Ti si vidjela? Ah, kad

bi mi samo još smjela pružiti ruku na odlazku! Kad bih je samo još jednom mogla čuti!

Uto se vrata naglo otvore, i Haidi skokom doleti u kut k baki, pa je zagrli.

— Bako! Bako! Doći će moj krevet iz Frankfurta i sva tri jastuka i debeli pokrivač. Za dva dana će biti ovdje, to je rekla bakica.

Haidi nije mogla dočekati, da sve do kraja izreče, samo da vidi, kako će se baka strašno razveseliti. Ona se nasmieši, ali joj malko žalostno odgovori:

— Ah, što to mora biti dobra gospođa! Morala bih se samo radovati, što će te povesti sa sobom; ali to ne ću moći zadugo preživjeti.

— Šta? Šta? A tko takve stvari govori dobroj staroj baki? — odgovori joj jedan prijazan glas, i u isto vrieme jedna blaga ruka prihvati staričinu ruku i srdačno je stisne. Bila je to gospođa Sesemann, koja je sve čula. — Ne, ne, o tome nema ni govora! Haidi će ostati kod bake, neka joj se raduje. I mi želimo Haidi opet vidjeti, ali mi ćemo sami doći k njoj. Svake ćemo godine doći gore na planinu, jer imamo razloga, da na tom mjestu svake godine dragom Bogu izkazujemo svoju osobitu zahvalnost, gdje je takvo čudo učinio na našem djetetu.

Tek sada sine radost na bakinu licu. S niemom zahvalnošću stiskala je neprestano ruku dobre gospođe Sesemann, dok joj se od ganuća dvie krupne suze spustiše niz obraze. Haidi je odmah vidjela sjaj radosti na bakinu licu i bila je presretna.

— Je li, bako — reći će, privinuvši se uz nju — sad je tako došlo, kako sam ti ono posljednji put čitala? Je li, i krevet iz Frankfurta je zacielo Božji dar, koji na koncu dobro nosi?

— Ah jest, Haidi, i još toliko stvari, koje mi dragi Bog pruža! — reče baka ganuta. — Kako je samo moguće, da ima tako dobrih ljudi, koji se brinu za jednu siromašnu staricu i toliko joj dobra čine! Ništa nam ne može tako ojačati vjeru u dobroga Otca na nebu, koji ne zaboravlja ni svoga naj-

manjeg stvora, kao kad vidimo, da ima takvih ljudi punih dobrote i milosrđa za jednu jadnu bezkoristnu ženu, kao što sam evo ja.

— Moja dobra bako — reče gospođa Sesemann — pred našim smo Gospodarom na nebu svi jednako jadni i svima nam je jednako potrebno, da nas on ne zaboravi. A sad ćemo se oprostiti, ali do viđenja, jer ćemo potražiti baku na godinu, čim opet dođemo na planinu. Ne ćemo je nikad zaboraviti! — Kad to reče, gospođa Sesemann još jednom uhvati i strese staričinu ruku.

Ali nije mogla tako brzo otići, kako je mislila, jer baka nije prestala zahvaljivati i od Boga zazivati sve dobro, što ga ima u ruci, na svoju dobročiniteljicu i na čitavu njezinu kuću.

Sad krene gospodin Sesemann sa svojom majkom u dolinu, a Striko opet uzme u naručje Klaru, da je ponese kući, dok je Haidi kraj njih neprestano poskakivala, jer je jednako mislila, kako će naskoro baki biti toplo i udobno.

No sjutradan bilo je suza, kad je Klara odlazila iz Strikine kolibe, gdje joj je bilo tako dobro, kao nikad još u životu. Ali je Haidi tješila svoju prijateljicu:

— Za čas će opet doći ljeto, a onda ćeš opet k nama i onda će ti biti još ljepše. Onda ćeš već od prvog dana moći hodati i svaki ćemo dan s kozama na pašnjak i gore u cvieće i bit će opet veselo.

Gospodin je Sesemann prema dogovoru bio došao po svoju kćerku. Sad je stajao tamo pokraj djeda, jer su se njih dvojica imali još o koječemu porazgovoriti. Klara je otrla suze, Haidine su je rieči malko utješile.

— Pozdravi mi i Petra — ponovila je — i sve koze, osobito Snježnu. O, samo kad bih mogla nešto darovati Bielki! Ona mi je toliko pomogla, da ozdravim.

— To ti ne će biti nimalo težko — dokazivala joj Haidi. — Pošalji joj samo malo soli. Ti znaš, kako ona rado uvečer liže sol s djedove ruke.

Taj se savjet vrlo svidio Klari.

— O, onda ću joj svakako poslati sto funti soli iz Frankfurta — kliknula je veselo. — Pa i ona mora imati uspomenu od mene.

Sad gospodin Sesemann domahne djeci, jer se trebalo spremiti za put. Ovaj put je došao bakin bieli konj, da odnese Klaru, jer je sad mogla odjahati do Seoca i nije joj više trebalo nosiljke.

Haidi je stajala na krajnjem rubu obronka i mahala rukom Klari, sve dok nije i konja i jahačice sasvim nestalo iz njezina vidika.

Krevet je stigao iz Frankfurta. Sad baka spava svaku noć tako dobro, da će zacielo opet doći do svoje snage.

Dobra gospođa Sesemann nije zaboravila ni oštru zimu na planini. Poslala je u kolibu Petra kozara pun veliki omot robe. U njemu je bilo toliko toplih stvari, da se baka može sva zakukuljiti i da sigurno nikad više ne će drhtati od studeni u svome kutu.

U Seocu se zida velika zgrada. Došao je gospodin doktor i nastanio se u prvo vrieme u svome starom stanu. Po savjetu svoga prijatelja Strike Kolibara kupio je onu staru zgradu, u kojoj je prošle zime stanovao sam Striko sa Haidi i u kojoj su već jednom bili gospodski dvori, a to se još poznavalo na visokoj sobi s liepom peći i na umjetnički opločanim stienama. Taj dio kuće izgradit će gospodin doktor za svoj vlastiti stan. Na drugoj će strani urediti zimski stan za Striku i Haidi, jer gospodin doktor zna, da je stari nezavisan čovjek, koji mora imati svoj vlastiti stan. Sasvim straga ozidat će se čvrsta, topla kozara, u kojoj će Bielka i Mrka vrlo udobno provoditi svoje zimske dane.

Gospodin doktor i Striko Kolibar postaju svaki dan sve bolji prijatelji i kad se zajedno veru po građevini, da vide, kako napreduje gradnja, u razgovoru najviše dolaze na malu Haidi, jer je i jednom i drugom najmilija pomisao, da će u toj kući stanovati zajedno sa svojim veselim djetetom.

— Moj dragi prijatelju — govorio je nedavno gospodin doktor, kad je sa Strikom stajao gore na jednom zidu, —

morate stvar gledati onako kao ja. Dielim s vama sve radosti, što ih nas dvojica imamo s tim djetetom, kao da sam odmah za vama prvi, komu diete pripada; ali ja hoću da dielim i sve obveze i da se i za diete brinem, onako, kako mislim da je najbolje. Onda ću imati i neka prava na našu Haidi i mogu se nadati, da će me njegovati pod moje stare dane i da će biti uza me, a to je moja najveća želja. Haidi treba da dobije sva prava, koja joj pripadaju, kao da je moje rođeno diete. Tako je možemo bez brige ostaviti, kad se budemo morali jednom razstati s njom, vi i ja.

Striko mu stisne ruku i dugo je zadrži u svojoj ruci. Nije rekao ništa, ali je dobri prijatelj mogao iz Strikinih očiju čitati, koliko su ga ganule i obradovale njegove rieči.

U to su doba Haidi i Petar sjedili kod bake. Haidi se toliko razpričala, a Petar je slušao s toliko radoznalosti, da su i jedno i drugo jedva mogli odahnuti, i sve se više primicali baki, da bolje vide, kako joj se lice smieši od zadovoljstva.

A koliko se stvari dogodilo toga ljeta, koje je bilo vriedno spomenuti, a o kojima baka nije ništa znala, jer su tako malo bili zajedno.

Nije se znalo, koje je od ovo troje bilo sretnije, što su se opet našli zajedno, i što su sve troje bili sudionici tolikih čudesnih događaja. Ali je četvrta osoba bila zacielo najsretnija. To je bila majka Brigita. Iz njezina je lica sinula najveća radost, kad je napokon uz Haidinu pomoć prvi put čisto i bistro shvatila priču o neumrlom desetaku.

Najposlije će reći baka:

— Haidi, pročitaj mi jednu pjesmu zahvalnicu! Tako mi je, da bih samo hvalila i slavila Boga na nebesima za sve, što je za nas učinio.

Kraj.

HAIDI

PRIPOVIEST ZA DJECU I ZA ODRASLE KOJI VOLE DJECU

SADRŽAJ

DIO PRVI

Haidi na planini i u velikom gradu

		Strana
I	Put na planinu k Striki Kolibaru	9
II	Kod djeda	20
III	Na pašnjaku s malim kozarom	27
IV	Kod babe kozara Petra	39
V	Jedan posjet u kolibi, a onda još jedan posjet i novi događaj, koji za njim sliedi	52
VI	Jedno novo poglavlje i same nove stvari	62
VII	Gospođica Rottenmeier cieli dan nema mira	70
VIII	U kući Sesemannovoj još nema mira	84
IX	Domaćin čuje u svojoj kući, što još nikad nije čuo	94
X	Bakica	100
XI	Haidi na jednoj strani dobiva, a na drugoj gubi	110
XII	U kući Sesemannovoj ukazuju se dusi	115
XIII	Povratak na planinu	127
XIV	Nedjeljna zvona	143

DIO DRUGI

Haidi — prijateljica malih i velikih

XV	Jedan prijatelj sprema se na put	159
XVI	Novi gost na planini	166
XVII	Milo za drago	175
XVIII	Jedna zima u Seocu	185
XIX	Zima još traje	197
XX	Prijatelji iz Frankfurta	205
XXI	Klarini prvi dani kod Strike Kolibara	222
XXII	Događa se, što nitko nije očekivao	231
XXIII	Blagoslov planine	246

SLIKE

Kod str.		Sadržaj str.
1	III poglavlje (naslovna slika): *Sad je Haidi veselo pošla na pašnjak. Odasvud je gledala nebeska modrina a sunce je blistalo po zelenim rudinama*	28
48	IV poglavlje: ... *a onda su se otvorila vrata. Bio je Petar*	41
88	VIII poglavlje: ... *tu je stajao usred sobe odrpan verglaš i neumorno vrtio svoje glasbalo* . .	85
136	XIII poglavlje: *Vodič se baci na svoje sjedalo kraj Haidi, i kola se stanu kotrljati prema bregovima*	135
176	XVII poglavlje: *Često je, obično za najljepših dana, gospodin doktor želio izići s Haidi* .	182
192	XVIII poglavlje: *Tako je Petar odmicao niz planinu, sve dok se nije spustio dolje u ravnicu*	190
224	XXI poglavlje: *Tako su u zajedničkom zadovoljstvu Klara i Haidi proveli i sliedeći i još jedan dan*	227
256	XXIII *Sad bakica povede svoga sina k Striki Kolibaru*	253

Johanna Spyri

Na obronku gorskoga lanca, koji se proteže uz Züriško jezero, stoji biela crkva sa svojim šiljatim tornjem i čuva svoje selo, selo Hirzel. Tu u sjeni voćaka stoje kućice jedna tik druge, jedne tamnosmeđe, a druge biele s crvenim ili smeđim dogradama. To je selo rodno mjesto Johanne Spyri, njezin dragi Hirzel.

Na prisojnoj strmini nad crkvom i selom stoji liečnikova kuća, koja gleda daleko iznad jezera, preko šuma i brežuljaka do snježnih planinskih vrhova. Kuću okružuje vrt, iz kojega se širi miris ruža i bielih ljiljana, ružmarina i žalfije. U toj kući rodila se god. 1827. spisateljica ove pripoviesti. Otac joj, Johann Jakob Heusser, bijaše liečnik, a majka Meta kći pastora iz Hirzela. Od otca, neumornog čuvara zdravlja svoga sela, baštinila je odlučnu volju, živu ćud, a od majke pjesnički dar i razumievanje za sve patničke duše.

Šestero čvrste djece odraslo je u toj kući, a među njima najživlja Johanna: poduzetna, pametna, sa svojom glavom i svojim mislima. U školi je najradije sjedila uz prozor i više pratila ptice i leptire, promatrala livade i slušala šum drveća, nego što bi pratila obuku. Daljnju naobrazbu njezinu i njezine sestre uzeo je u ruke pastor u Hirzelu, koji je znao djevojčice priljubiti liepoj književnosti. Sa 14 godina ostavila je Johanna prvi put rodno mjesto i pošla k rođacima u Zürich, da uči jezike i glasovir i da se osposobi za odgojiteljicu, tada jedino zanimanje za žene.

Kad se vratila kući, mnogo je čitala i putovala, a imala je prilike u gostoljubivoj kući svojih roditelja upoznati se s mnogim umjetnicima i pjesnicima. Johanna je u to doba stekla mnoga vriedna prijateljstva, od kojih je jedno od najtrajnijih bilo prijateljstvo sa znamenitim švicarskim pjesnikom Conradom Ferdinandom Mayerom i njegovom sestrom Betsy. Divila se u to doba pjesmama svoje majke i još nije osjećala, da je u obilju nasliedila njezin dar, samo u drugom obliku.

God. 1852. udala se Johanna za Bernharda Spyria, odvjetnika u Zürichu, koji je kasnije bio i prabilježnik grada Züricha. I tako se Johanna spustila sa svojih bregova u tiesne gradske ulice i napustila udobne prostorije svoje rodne kuće, da se nastani u običnoj gradskoj najamnoj kući. Njezin je dom postao opet stjecište znamenitih ljudi. Svi su voljeli i poštivali tu oštroumnu i pametnu ženu, koja je bila puna dobrote za sve i za svakoga. Tako su u njezinoj kući našli razumievanja i pomoći među ostalima i veliki njemački glasbenik Richard Wagner i njegova prva žena Mina.

God. 1855. rodi joj se sin Bernhard. Majka je bila sretna. Dječak se dobro razvijao, a bio je osobito glasbeno nadaren. Svršio je pravne nauke u Leipzigu i Heidelbergu i trebao stupiti u život, kad ga shrva neizlječiva bolest i on umre u proljeću 1884. u 29. godini života. To je bio težak udarac za roditelje. Tražili su lieka i utjehe u bregovima i majka se donekle smirila i digla, ali otac se nije više oporavio. Iste godine o Božiću Johanna je ostala sama. Nastala je smrtna tišina u njezinu životu. »Komu je mnogo dano, od toga se mnogo i traži« kaže o njoj Marguerite Paur-Ulrich, koja je u svojoj knjizi »Johanna Spyri« dala sliku njezina života i rada, a iz koje smo uzeli ove podatke.

Svoj književni rad započela je pjesmama, od kojih su neke i objavljene. Većinu je zadržala u svom pisaćem stolu. No svoje je najbolje dala u pripoviestima za djecu i za one, koji vole djecu. Počela je pisati istom u svojoj 50. godini.

Od njezinih omladinskih pripoviesti valja spomenuti: »Gritlinu djecu«, »Bez zavičaja«, »Haidi« (1881.), »Sina«, »Šta će od nje postati«, »Šta je od nje postalo« i mnoge druge. Sa Haidi je spisateljica izašla na glas u svietu. Ta je pripoviest prevedena gotovo na sve europske jezike. Mnogi njezini mali čitatelji željeli su još više doznati o Haidi, pa je spisateljica dobivala od djece mnoge pismene upite: »Gdje stoji Haidina koliba?« »Kako se zove Seoce?« »Tko je bila Haidi?« i t. d.

Sve pripoviesti Johanne Spyri odišu svježinom poput planine i planinskog zraka. Pune su zdrave radosti, čežnje za šumom jela i borova, a sve su vedre od zdravog humora. I po zanimljivosti i po unutarnjoj ljepoti njezinih pripoviesti ona se ubraja među najbolje omladinske spisateljice.

Živjela je još 17 godina nakon smrti svoga muža. Umrla je 1901. u Zürichu, gdje je i pokopana na tamošnjem groblju.

Johanna Spyri nosi u svojoj čovječanskoj duši i u pjesničkoj predočbi najviši autoritet dobrote i ćudorednog zakona. Ona ga zaziva i sa svoga nadgrobnog spomenika, na kojemu su uklesane rieči: »Gospode, čime da se tješim: ufam se u te!«

Njezina nabožnost je izraz vjere u vječni smisao dobra. On nalazi svoj rječnik u živim slikama, što nam ih ona oblikuje u harmoničnom odnosu čiste duše male Haidi prema prirodi i prema ljudima. A najviši je izraz ćudoredne snage čovjekove našla u doživljaju pobožne pjesme, koja patnji daje značaj duševne kušnje i u njezinu čistilištu uporište vječne svrhe.

Zato smo — s obzirom na vriednost cjeline — nastojali, da njezino djelo ostane netaknuto, kao knjigu svoga vremena i kao izraz čovjekoljublja, koje nam treba gojiti u dušama mladih u doba obće pomutnje ćudoređa, kraj koje raste i dozrieva naš novi naraštaj.

Gdje doslovan prievod stihova ne bi odgovarao eufoniji izvornika, tu smo slobodnije prevodili, čuvajući smisao i pučki značaj pjesme i nastojeći da joj dademo oblik, koji joj nameće duh i glasba hrvatskog jezika.

PREVODIOCI